

**PS 45/17 Notulen van de vergadering van Provinciale Staten van
Noord-Brabant op 21 april 2017**

Inhoudsopgave	
Inhoudsopgave	2
Index gesproken personen	3
Lijst van de leden van Provinciale Staten van Noord-Brabant	5
Opening van de vergadering / vaststellen agenda	8
Bespreekstukken	9
19/17 Statenvoorstel Perspectiefnota 2017: Volop beweging in Brabant	9
Stemming	185
26/17 Statenvoorstel Lijst Ingekomen Stukken periode 23 februari 2017 tot en met 22 maart 2017	185
27/17 Notulen van de PS-vergadering 10 maart 2017	185
19/17 Statenvoorstel Perspectiefnota 2017: Volop beweging in Brabant	185
Sluiting	223

Index gesproken personen

Altundal MIB, N., 101, 102

Bakker, W.J., 131

Berg, H.F. van den, 11, 59, 60, 66, 67, 72, 85, 86, 91, 116, 117, 118, 120, 122, 128, 141, 155, 156, 165, 167

Bollen, G.W., 32, 33

Brakel, mw. C.E.P. van, 130, 143, 180, 198

Braspenning, A.L.J., 110, 161, 181, 187, 201, 206, 207

Brunklaus, mw. drs. P.M., 12, 13, 29, 66, 67, 68, 69, 70, 71, 72, 73, 87, 92, 100, 133, 134, 136, 149, 150, 152, 153, 154, 160, 168, 172, 174, 175, 176, 177, 178, 179, 180, 181, 182, 183, 184, 185, 186, 187, 188, 189, 190, 191, 192, 193, 194, 195, 196, 197, 198, 199, 200, 201, 202, 203, 204, 205, 206, 207, 208, 209, 210

Burger Dirven, drs. K.A.J.M., 18, 21, 73, 86

Cate, mw. mr. K.A.E. ten, 8

Deryckere, M.N.R.C., 61, 135, 136, 182, 183, 184, 196, 197, 202, 203, 209

Dingemans, mw. F.M., 83, 164, 174, 175, 176, 177, 178, 179, 180, 181, 182, 183, 184, 185, 186, 187, 188, 189, 190, 191, 192, 193, 194, 195, 196, 197, 198, 199, 200, 201, 202, 203, 204, 205, 206, 207, 208, 209, 210

Gruijthuijsen, drs. M.P.J.M. van, 9, 10, 11, 12, 13, 26, 28, 36, 37, 45, 63, 93, 105, 111, 125, 133, 144, 145, 146, 147, 148, 153, 164, 174, 175, 176, 177, 178, 179, 180, 181, 182, 183, 184, 185, 186, 187, 188, 189, 190, 191, 192, 193, 194, 195, 196, 197, 198, 199, 200, 201, 202, 203, 204, 205, 206, 207, 208, 209, 210

Hageman, ir. J.J.C., 13, 53, 54, 55, 56, 70, 103, 135, 140, 151

Hattem, A.W.J.A. van, 27, 29, 42, 43, 44, 45, 111, 112, 130, 132, 145, 146, 149, 150, 151, 157, 158, 159, 160, 161, 168, 169, 174, 175, 176, 177, 178, 179, 180, 181, 182, 183, 184, 185, 186, 187, 188, 189, 190, 191, 192, 193, 194, 195, 196, 197, 198, 199, 200, 201, 202, 203, 204, 205, 206, 207, 208, 209, 210

Heijman, J.H.W.F., 94, 95, 97, 144, 158, 174, 175, 176, 177, 178, 179, 180, 181, 182, 183, 184, 185, 186, 187, 188, 189, 190, 191, 192, 193, 194, 195, 196, 197, 198, 199, 200, 201, 202, 203, 204, 205, 206, 207, 208, 209, 210, 211

Heijmans, N.G.L., 20, 25, 26, 27, 28, 29, 30, 31, 32, 33, 34, 35, 36, 37, 66, 82, 97, 107, 111, 138, 139, 140, 148, 149, 158, 169, 172, 174, 175, 176, 177, 178, 179, 180, 181, 182, 183, 184, 185, 186, 187, 188, 189, 190, 191, 192, 193, 194, 195, 196, 197, 198, 199, 200, 201, 202, 203, 204, 205, 206, 207, 208, 209, 210

Hoon, mw. A.J.M. de, 71, 125, 126, 127, 128, 166, 193, 195, 199

Kardol, mw. J.C., 131

Klitsie, mw. drs. C.G.M., 93, 94, 162, 172

Knoet-Michels, mw. A.J.H., 108, 112, 155, 162, 163, 171, 172

Koevoets, H.J.P.E., 175

Kort, M.V. de, 31, 32, 116, 120, 122

Kuijken MSc, R.C.P., 63, 108, 162, 171, 172, 176, 177, 179, 183, 189, 190, 192, 200, 205

Meijer, A.A., 20, 83, 84, 119, 120, 145, 146, 147, 154

Otters-Bruijnen, mw. mr. S.M., 18, 19

Overveld, W.A.A.M. van, 81, 82, 154, 174, 175, 176, 177, 178, 179, 180, 181, 182, 183, 184, 185, 186, 187, 188, 189, 190, 191, 192, 193, 194, 195, 196, 197, 198, 199, 200, 201, 202, 203, 204, 205, 206, 207, 208, 209, 210

Panhuizen, A.V., 67, 106

Plaatsvervangend voorzitter, 8, 9, 10, 11, 12, 13, 17, 18, 19, 20, 21, 25, 26, 27, 28, 29, 30, 31, 32, 33, 34, 35, 36, 37, 42

Portheine, P., 119, 122

Roijackers, mw. H.I., 34, 44, 97, 106, 109, 112, 114, 144

Roks, L.A.G., 152

Schüller, mw. drs. I.J.W., 68, 69

Sloot, mw. M.A.B. van der, 17, 18, 19, 20, 21, 32, 101, 123, 147, 148, 170, 171, 174, 178, 188, 191, 204, 208

Smeets, drs. M.E.J., 58, 85, 129, 166

Smeulders, S.J.A.H., 57, 58, 59, 60, 61, 62, 63, 64, 67, 68, 71, 72, 124, 125, 174, 175, 176, 177, 178, 179, 180, 181, 182, 183, 184, 185, 186, 187, 188, 189, 190, 191, 192, 193, 194, 195, 196, 197, 198, 199, 200, 201, 202, 203, 204, 205, 206, 207, 208, 209, 210

Steenbakkers, S.P.M.F., 28, 35, 57, 58, 82, 104, 105, 113, 127, 138, 145, 175, 185, 186

Uijlenhoet, A., 27, 60, 103, 104, 116, 120, 123, 132, 141, 142, 143, 160

Voorzitter, 42, 43, 44, 45, 53, 54, 55, 56, 57, 58, 59, 60, 61, 62, 63, 64, 66, 67, 68, 69, 70, 71, 72, 73, 81, 82, 83, 84, 85, 86, 87, 89, 91, 92, 93, 94, 95, 97, 99, 100, 101, 102, 103, 104, 105, 106, 107, 108, 109, 110, 111, 112, 113, 114, 115, 116, 117, 118, 119, 120, 121, 122, 123, 124, 125, 126, 127, 128, 129, 130, 131, 132, 133, 134, 135, 136, 137, 138, 139, 140, 141, 142, 143, 144, 145, 146, 147, 148, 149, 150, 151, 152, 153, 154, 155, 156, 157, 158, 159, 160, 161, 162, 163, 164, 165, 166, 167, 168, 169, 170, 171, 172, 173, 174, 175, 176, 177, 178, 179, 180, 181, 182, 183, 184, 185, 186, 187, 188, 189, 190, 191, 192, 193, 194, 195, 196, 197, 198, 199, 200, 201, 202, 203, 204, 205, 206, 207, 208, 209, 210, 211

Vreugdenhil, ing. H.J., 10, 36, 62, 89, 91, 92, 93, 94, 107, 108, 121, 122, 156, 157, 163, 174, 175, 176, 177, 178, 179, 180, 181, 182, 183, 184, 185, 186, 187, 188, 189, 190, 191, 192, 193, 194, 195, 196, 197, 198, 199, 200, 201, 202, 203, 204, 205, 206, 207, 208, 209, 210, 211

Vugt, drs. R.J. van, 54, 60, 61, 115, 117, 118, 122, 126, 139, 140, 147, 164, 165, 194, 207, 210

Wel, ir. M.C. van der, 11, 30, 31, 34, 43, 55, 56, 70, 83, 84, 85, 86, 87, 109, 114, 115, 121, 124, 134, 151, 152, 155, 163, 171, 174, 175, 176, 177, 178, 179, 180, 181, 182, 183, 184, 185, 186, 187, 188, 189, 190, 191, 192, 193, 194, 195, 196, 197, 198, 199, 200, 201, 202, 203, 204, 205, 206, 207, 208, 209, 210

Lijst van de leden van Provinciale Staten van Noord-Brabant

prof. dr. W.B.H.J. van de Donk, commissaris van de Koning/voorzitter PS
mw. mr. K.A.E. ten Cate, griffier

Altundal MIB, N.	SP	Oss
Arts, mw. W.M.A.	SP	Eindhoven
Bahar, drs. H.	CDA	Helmond
Bakker, W.J.	PVV	Waalwijk
Berg, H.F. van den	PVV	Tilburg
Bollen G.W.	VVD	Sint Anthonis
Boon, M.C.H.	PVV	Bergen op Zoom
Brakel, mw. C.E.P. van	CDA	Veldhoven
Braspenning, A.L.J.	CDA	Strijbeek
Brunklaus mw. drs. P.M.	GroenLinks	Raamsdonk
Burger Dirven, drs. K.A.J.M.	VVD	's-Hertogenbosch
Claessens-Vloedgraven, mw. W.	SP	Roosendaal
Deryckere, M.N.R.C.	CDA	Tilburg
Dingemans, mw. F.M.	D66	Kaatsheuvel
Dirken, mw. A.M.W.	VVD	Hoeven
Everling, M.J.	SP	Uden
Gruijthuijsen, drs. M.P.J.M. van	VVD	Tilburg
Hageman, ir. J.J.C.	D66	Veldhoven
Hattem, A.W.J.A. van	PVV	Steensel
Heijman, J.H.W.F.	Lokaal Brabant	Tilburg
Heijmans, N.G.L.	SP	's-Hertogenbosch
Hoon, mw. A.J.M. de	CDA	Etten-Leur
Jonge, R.A. de	SP	Halsteren
Kammen, mw. drs. P. van der	PVV	Tilburg
Kardol, mw. J.C.	PVV	Helmond
Klitsie, mw. drs. C.G.M.	D66	Tilburg
Knoet-Michels, mw. A.J.H.	PvdA	Vlierden
Koevoets, H.J.P.E.	VVD	Bergen op Zoom
Kort, M.V. de	PvdA	Vught
Kouthoofd, T.P.D.	VVD	Eindhoven
Kuijken MSc, R.C.P.	CDA	Bergeijk
Kutlu, S.	D66	Eindhoven
Maas, B.L.M.	PvdA	Netersel
Meel, J. van	SP	Breda
Meeuwis-van Langen, H.E.M.	D66	Best
Meijer, A.A.	D66	Breda
Oosterveer, dr. ing. H.	50PLUS	Waalre
Otters-Bruijnen, mw. mr. S.M.	VVD	Vught
Overveld, W.A.A.M. van	50PLUS	Oudenbosch
Panhuizen, A.V.	VVD	Tilburg
Portheine, P.	VVD	Riethoven
Roijackers, mw. H.I.	GroenLinks	's-Hertogenbosch
Roks, L.A.G.	PVV	Etten-Leur
Schüller, mw. drs. I.J.W.	VVD	Woudrichem
Sloot, mw. M.A.B. van der	CDA	's-Hertogenbosch
Smeets, drs. M.E.J.	GroenLinks	Oosterhout

Smeulders, S.J.A.H.
Spapens, M.
Staak, W.R. van der
Steenbakkers, S.P.M.F.
Surminski, mw. M.J.G.P.
Uijlenhoet, A.
Vreugdenhil, ing. H.J.
Vugt, drs. R.J. van
Wel, ir. M.C. van der

PvdA
SP
SP
CDA
PvdD
GroenLinks
CU/SGP
CDA
PvdD

Helmond
's-Hertogenbosch
Sint-Oedenrode
's-Hertogenbosch
Hoogerheide
Rosmalen
Nieuwendijk
Woudrichem
Rijsbergen

Vergadering van Provinciale Staten van Noord-Brabant

Vrijdag 21 april 2017

Agenda

I. Opening van de vergadering / vaststellen agenda

II. Actualiteit

III. Besprekstukken

19/17 Statenvoorstel Perspectiefnota 2017: Volop beweging in Brabant

IV. Stemming

26/17 Statenvoorstel Lijst Ingekomen Stukken periode 23 februari 2017 tot en met 22 maart 2017

27/17 Notulen van de PS-vergadering 10 maart 2017

19/17 Statenvoorstel Perspectiefnota 2017: Volop beweging in Brabant

V. Sluiting

Vergadering van Provinciale Staten van Noord-Brabant

Vrijdag 21 april 2017

Voorzitter: prof. dr. W.B.H.J. van de Donk, commissaris van de Koning/voorzitter PS

Plaatsvervangend voorzitter: mw. drs. C.G.M. Klitsie (tot 11.45 uur)

Griffier: mw. mr. K.A.E. ten Cate

Volgens de presentielijst zijn 53 leden aanwezig, te weten:

mw. Altundal, Arts, Bakker, Van den Berg, Bollen, Boon, mw. Van Brakel, Braspenning, mw. Brunklaus, Burger Dirven, mw. Claessens-Vloedgraven, Deryckere, mw. Dingemans, mw. Dirken, Everling, Van Gruijthuijsen, Hageman, Van Hattem, Heijman, Heijmans, mw. De Hoon, De Jonge, mw. Van der Kammen, mw. Kardol, mw. Klitsie, mw. Knoet-Michels, Koevoets, De Kort, Kouthoofd, Kuijken, Kutlu, Maas, Van Meel, mw. Meeuwis-van Langen, Meijer, mw. Otters-Bruijnen, Van Overveld, Panhuizen, Porthéine, mw. Roijackers, Roks, mw. Schüller, mw. Van der Sloot, Smeets, Smeulders, Spapens, Van der Staak, Steenbakkers, mw. Surminski, Uijlenhoet, Vreugdenhil, Van Vugt, Van der Wel.

Afwezig: Bahar, Oosterveer.

Opening van de vergadering / vaststellen agenda

*De plaatsvervangend voorzitter***Fout! Bladwijzer niet gedefinieerd.** *opent de vergadering om 10.00 uur*

De **plaatsvervangend voorzitter****Fout! Bladwijzer niet gedefinieerd.**: Dames en heren. Wilt u alstublieft uw plaats innemen? Ik open de vergadering. Ik mag vandaag een stukje uw voorzitter zijn. De commissaris is vanwege verplichtingen op dit moment nog elders, maar die sluit later op de ochtend aan. Wij openen de vergadering, zoals gebruikelijk, met een moment van stilte. En ik verzoek u te gaan staan.

(Er wordt een moment stilte in acht genomen.)

De **plaatsvervangend voorzitter**: Ik verzoek de griffier mededeling te doen van de binnengekomen berichten van verhindering.

De **griffier**: Er is bericht van verhindering van de heer Bahar en de heer Oosterveer.

De **plaatsvervangend voorzitter**: Dank u wel. Ik heet alle aanwezigen van harte welkom, in het bijzonder de bezoekers op de publieke tribune en degenen die de vergadering volgen via het internet dan wel de televisie.

Vandaag zijn leden van de Rotary Club Eersel onze gast. Zij worden als gasten ontvangen door Statenlid Peter Porthéine. Tevens zijn drie individuele belangstellenden vandaag onze gast.

Ik stel de agenda aan de orde. De PS-vergadering staat vandaag in het teken van de Perspectiefnota. In deze PS-vergadering is geen ruimte voor het stellen van mondelinge vragen of het behandelen van actuele moties, omdat de scope, de Perspectiefnota, alle provinciale beleidsvelden beslaat. De stemming over de Perspectiefnota vindt ook vandaag plaats. Alle moties en amendementen, die voor deze vergadering zijn ingediend of worden ingediend, worden door de griffier op iBabs geplaatst onder de Statendag van 21 april 2017 onder agendapunt 5: ingediende moties en amendementen.

En dan heb ik nog een extra verzoek aan iedereen. Als u spreekt aan het spreekgestoelte of de interruptiemicrofoon, praat alstublieft heel goed in de microfoon, zodat het in de hele zaal goed

verstaanbaar is. Dat is echt handig voor de bezoekers op de publieke tribune, maar ook voor de mensen thuis. Dank u wel.

Besprekstukken

19/17 Statenvoorstel Perspectiefnota 2017: Volop beweging in Brabant

De **plaatsvervangend voorzitter** Fout! Bladwijzer niet gedefinieerd.: Het is nog een beetje onrustig, maar ik ga toch de heer Van Gruijthuijsen, VVD, het woord geven voor de eerste termijn. Mijnheer Van Gruijthuijsen, u heeft het woord.

De heer **Van Gruijthuijsen** (VVD): Voorzitter. Het gaat goed met Brabant en de Brabander. Dat kunnen we tenminste opmaken uit de Perspectiefnota 'Volop beweging in Brabant', die we vandaag behandelen. En inderdaad kunnen we constateren dat Brabant er goed voor staat. En we zien dat zelfs de Brabander zichzelf een 8,3 geeft als het om gelukkig zijn gaat. En dit cijfer is zelfs het laatste jaar erg toegenomen. Een jaar geleden was het nog 7,3. Betekent dit dat de Brabander met dat gelukmakend gevoel achterover gaat leunen? Al zou dat zijn, dan zou het maar even duren, maar dan doet de Brabander dat wel intens en op een Bourgondische wijze. Maar dat achteroverleunen duurt vaak niet zo lang, dan zou het leven van de Brabander namelijk snel saai worden. Niet te lang achteroverleunen, maar met optimisme doorgaan om het leven van jezelf en je eigen omgeving te verbeteren. En daarvoor staan wij vandaag vanuit onze provinciale betrokkenheid ook weer aan de lat, om het leven van onze inwoners, waar nodig, weer een beetje vooruit te helpen. De ene fractievoorzitter zal zeggen dat we er goed voor staan, maar dat er nog wel ergens een tandje bij moet of een beetje anders kan, terwijl anderen die vandaag het woord voeren, zullen verklaren dat vroeger alles beter was, dat Brabant Brabant niet meer is of dat de Brabander er in ieder geval tegen is, wat hier vandaag ook gebeurt. U mag raden, voorzitter, wie hier de optimist is. Wij zijn een open, innovatieve provincie, die zich prima staande weet te houden in deze hectische tijden. De Nederlander heeft net als de Brabander gekozen voor optimisme. Dat betekent dat we hier in onze provincie door kunnen gaan met de zaken die we als provinciaal bestuur ondernemen en met de zaken die wij belangrijk vinden.

De **plaatsvervangend voorzitter**: Mag ik stilte in de zaal, want het is erg onrustig?

De heer **Van Gruijthuijsen** (VVD): De VVD-fractie staat positief tegenover de beweging die we in Brabant als provinciaal bestuur aan het maken zijn. Er is al veel van het bestuursakkoord gerealiseerd en veel plannen zijn in gang gezet met een verantwoorde financiële onderlegger. En willen wij op langere termijn als provincie ook blijven bewegen, blijven swingen, dan dienen wij ook financiële keuzes te maken. De VVD sluit zich aan bij het college om hier en nu financiële armslag te houden om op een goede manier in te spelen op het nieuwe regeerakkoord.

Als VVD-fractie zien we ook dat het optimistische college bewust een aantal punten uit het bestuursakkoord niet meer tot actie en uitvoering brengt. Goed dat ze deze keuzen bewust maken. Hierdoor ontstaat er tijd om andere belangrijke zaken voor onze Brabanders te realiseren. En daarvoor willen we uw college nu graag een aantal actiepunten meegeven.

Op het gebied van de economie staan de signalen op groen. Met de presentatie van de Brainport Actieagenda ligt een mooie en terechte waardering voor de regio Zuidoost maar ook voor de hele provincie Brabant in het verschiet. Deze actieagenda is wat de VVD betreft geen cafetariamodel en sluit aan op ons stedelijk netwerkdenken van onze vier grote steden in de vier regio's, waar we vorig jaar ook over gesproken hebben. Met de vele investeringen die de provincie pleegt willen we ook aandrigen dat vanuit deze agenda de verbinding wordt gezocht met de andere regio's in onze provincie. Voor ons als VVD is dit cruciaal. We horen graag een reactie van GS hierop.

Natuurlijk verdienen alle start-ups of de ASML's in onze provincie het om in het zonnetje gezet te worden. Of het zijn van een boegbeeld voor onze innovatie en onze internationaal georiënteerde provincie. Maar ondernemend Brabant heeft meer te bieden. Dat is de banenmotor, het MKB, dat dag in, dag uit werk

maakt, ontwikkelt en positieve energie levert aan zoveel mensen en daarbij oplossingen bedenkt voor maatschappelijke uitdagingen. Daarom juichen wij de bestuursopdracht MKB+, voor de ondersteuning van reguliere, innovatieve MKB-bedrijven die een schaa sprong willen maken, van harte toe.

Complimenten willen we ook maken aan de trainees van de Toekomst van Brabant. Met de inspanningen en de informatie die zij bij middelbare scholieren hebben opgehaald, weten zij ons weer goed te inspireren. Bij de begrotingsbehandeling 2017 vroegen wij om een agenda te maken die kort, stoer, toekomstgericht en speciaal op jongeren is gericht. Al eerder, ook in de vorige periode, is er aandacht gevraagd voor talent: voor knappe koppen en gouden handjes. En niet alleen door de VVD, ook door andere fracties. Dit geeft volgens ons aan dat het onderwerp leeft en blijft leven. En ook dat het onderwerp niet eenvoudig is. De strijd om talent is belangrijk voor onze toekomstige samenleving en vraagt evenredige investeringen. Het is niet eenvoudig op te lossen en niet in één hokje te stoppen. Wij vragen via een motie aan GS om een toekomstige talentenagenda van Brabant te maken.

Voorzitter. We zien dat er door de Brabantse omgevingsdiensten stappen worden gezet, bijvoorbeeld via de intentieovereenkomsten, om zo de dienstverlening te versnellen. Daarover hoorden we laatst positieve verhalen.

De **plaatsvervangend voorzitter**: Interruptie de heer Vreugdenhil, ChristenUnie/SGP.

De heer **Vreugdenhil** (CU/SGP): Dank u wel, voorzitter. Voorzitter. Ik heb aandachtig geluisterd naar het verhaal over economie van de heer Van Gruijthuijsen. En ik kan het een heel eind volgen. Alleen heeft u eigenlijk alleen de bovenkant van de economische markt benoemd. En volgens mij hebben we, ook bij de bespreking van het bestuursakkoord, met name in het debat met de SP-fractie, het ook gehad om de gemeenten te ondersteunen met een aantal participatiebanen, de onderkant van de arbeidsmarkt. Daar heb ik u helemaal niet over gehoord. En eerlijk gezegd mis ik dat ook volledig in de Perspectiefnota. Vindt u ook dat ook daar extra aandacht voor nodig is in de komende twee jaar of vindt u dat dit college daaraan voldoende doet?

De **plaatsvervangend voorzitter**: De heer Van Gruijthuijsen, VVD.

De heer **Van Gruijthuijsen** (VVD): Ik heb zojuist ook aangegeven dat de goede toekomst afhankelijk is van de gouden handjes. En dat is voor mij inderdaad van toptalenten tot de gouden handjes. Dat is de totale reeks van de arbeidsmarkt. Dus zowel aan de onderkant, die ik eigenlijk niet als onderkant wil duiden, als de bovenkant van de arbeidsmarkt. Want ook die mensen aan de onderkant zijn relevant voor onze samenleving. Dus de een is niet minder dan de ander, mijnheer Vreugdenhil.

De **plaatsvervangend voorzitter**: De heer Vreugdenhil, ChristenUnie/SGP.

De heer **Vreugdenhil** (CU/SGP): Helder. U schaat het onder gouden handjes. Maar we hebben wel heel specifiek gesproken over het vraagstuk van de participatiebanen, omdat veel gemeenten het daarmee op dit moment lastig hebben. En omdat we ook zien dat daar weinig voortgang in gemaakt wordt. Bent u dan ook bereid om het college extra op te roepen om in de komende twee jaar daar extra werk van te maken? En daarmee ook de toezeggingen toentertijd vorm te geven in het debat aan de SP-fractie?

De **plaatsvervangend voorzitter**: De heer Van Gruijthuijsen, VVD.

De heer **Van Gruijthuijsen** (VVD): Als u het gevoel hebt dat daarop onvoldoende wordt geacteerd, mijnheer Vreugdenhil, spreekt het voor zich dat wij ook op dat onderwerp gas op de plank verwachten van het college.

Wij hoorden laatst positieve verhalen over de omgevingsdiensten. Het lijkt ons echter wel te vroeg om nu een hosannaverhaal te houden. Want het gedoe tussen de diensten en vooral de gemeenten lijkt maar niet op te houden. Het blijkt dat gemeenten toch nog beperkt mandaat geven aan de omgevingsdiensten, wat veel tijd kost die beter anders besteed kan worden. Om hier actie op te kunnen ondernemen, zouden we

GS via een motie willen vragen te pleiten om een pilot in te voeren om gemeenten op vrijwillige basis hun bevoegdheden met betrekking tot de Wabo-gerelateerde vergunningen te mandateren aan deze omgevingsdiensten.

Bij een positief groen verhaal, namelijk de verbinding tussen ecologie en economie dat werkt voor onze Brabanders, wil ik ook even stilstaan. Binnenkort staan we voor de evaluatie van het Groenontwikkelfonds en de BRUG op de agenda. Hierin bieden wij ondernemers de ruimte om nieuwe natuur te ontwikkelen. Daar stijgt onze gelukmeter weer van, voorzitter. Maar komt dit ook uit? Hoeveel aanvragen zijn er al en hoe verlopen deze aanvragen? Zit de provincie daar met een ja-mits- en hoe-kunnen-we-dat-mogelijk-maken-houding? Of met een houding van nee, tenzij? We horen daar graag antwoorden op van het college.

En wat blijkbaar niet heeft gewerkt, voorzitter, en dus nu niet voor de oplossing heeft gezorgd, is het expertisecentrum voor de bodem. Bij de begrotingsbehandeling 2016 is er een motie aangenomen om een expertisecentrum op te richten voor de bodem. En er komt nu, anderhalf jaar na dato, een verzoek om mogelijkheden te verkennen naar sturingsmogelijkheden naar een vitale bodem. Wat is er in die tussenliggende tijd gebeurd? Voordat wij met deze bestuursopdracht akkoord te kunnen gaan, verwacht de VVD een klip en klaar antwoord vanuit GS.

We dienen een motie in om te onderzoeken hoe we, net als bij een aantal andere provincies, op een eenvoudige manier via een duurzaamheidslening de energietransitie kunnen versnellen en tempo kunnen maken in het belang van de Brabantse huizenbezitter. De ambitie om in 2020 14% duurzame energie te halen in Brabant wordt binnenkort besproken, zo lazen we gisteren tenminste op iBabs. Bij de bespreking daarvan kunnen we eventueel bijschakelen richting Begroting 2018 om daadwerkelijk ook deze afspraken na te komen.

Voorzitter. We dienen ook een motie in om de relatie te onderzoeken tussen veehouders ...

De **plaatsvervangend voorzitter**: Interruptie de heer Van der Wel, Partij voor de Dieren.

De heer **Van der Wel** (PvdD): Voorzitter. Ongekend veel moties van de VVD. Hartstikke goed. Maak gebruik van uw rechten, zou ik zeggen als fractie, als Statenlid. Hebben die moties al voldoende steun dat u weet? Heeft u daar al andere partijen voor gevraagd?

De **plaatsvervangend voorzitter**: De heer Van Gruijthuijsen.

De heer **Van Gruijthuijsen** (VVD): Een aantal wel. Een aantal nog niet. Dus daar zijn we erg benieuwd naar.

De heer **Van der Wel** (PvdD): Oké. Nou ja, goed. In de voorbereiding van de Statenvergadering maken wij er altijd gebruik van om andere fracties deelgenoot te maken van onze moties, zodat ze ook van tevoren kunnen nadenken over wat ze eventueel gaan stemmen. Maar van de VVD heb ik helemaal niets mogen ontvangen. Is dat iets persoonlijks tussen de VVD en de Partij voor de Dieren of doet u dat bij andere partijen ook? Hoe werkt dat precies?

De **plaatsvervangend voorzitter**: De heer Van Gruijthuijsen.

De heer **Van Gruijthuijsen** (VVD): Als u daar in de toekomst gelukkiger van wordt, want dat vinden wij erg belangrijk, zal ik vragen om de moties voorafgaand aan de Statenvergadering aan uw fractie toe te sturen, mijnheer Van der Wel. Aan geluk hechten wij zeer, zeker ook voor de leden van de fractie van de Partij voor de Dieren.

We dienen een motie in, voorzitter, om de relatie te onderzoeken tussen veehouders die op een duurzame manier willen ondernemen en de rol die het genoemde investeringsfonds en loket daarbij kunnen spelen.

Voorzitter. Er zijn de afgelopen periode mooie resultaten rondom mobiliteit geboekt. We denken aan het Hooipolder-Plusplan of SmartwayZ. Maar klaar? Nee. De lobby richting Den Haag voor de A2, de A58 en A50 zitten ...

De **plaatsvervangend voorzitter**: Interruptie de heer Van den Berg, PVV.

De heer **Van den Berg** (PVV): Voorzitter. Kan het zijn dat de VVD per ongeluk het papiertje van mevrouw Brunklaus heeft meegenomen bij het voorlezen van een en ander?

De **plaatsvervangend voorzitter**: De heer Van Gruijthuijsen.

De heer **Van Gruijthuijsen** (VVD): Ongetwijfeld zal de heer Van den Berg daar gelukkig van worden, maar dat is dit keer niet het geval, mijnheer Van den Berg.

De lobby richting Den Haag voor de A2, de A58 en de A50 zit bij GS top of mind. Voor West-Brabant geldt dat – ook al is dat wellicht ver vooruit – ook de A4 verder doorgetrokken zou kunnen worden. Denken GS dat de logistieke regio West-Brabant voldoende perspectief heeft zonder het eventuele doortrekken van die A4? En kunnen wij daarin eventueel samen met de provincie Zuid-Holland verder optrekken? En wat willen GS doen aan die beruchte flessenhals bij Bergen op Zoom, voorzitter?

Als de VVD het bestuursakkoord en de Perspectiefnota bekijkt, worden daarin ook de geluidsweringen en oplossingen daarvoor bij Nuenen meegenomen? Kunnen GS bevestigen dat dit ook SMART wordt opgelost vanuit de provincie?

Ook vragen wij hier aandacht voor de roep uit de regio Noordoost – dat hebben we vorig jaar ook gedaan – voor de omgeving van Sint Hubert voor de verbetering van de N264. Kunnen GS aangeven wat zij op korte termijn aan de bereikbaarheid van die regio willen doen?

Eerder hebben we als PS uitgesproken dat de Brabander voor de gemeenteraadsverkiezingen in 2018 duidelijkheid verdient voor de situatie van hun gemeente in relatie tot veerkrachtig bestuur. In de brieven die de afgelopen maanden aan vele gemeenten zijn gestuurd, worden hier goede stappen gezet. Het is echter belangrijk om hier duidelijk de beweging in te houden. Inwoners en lokale bestuurders mogen een duidelijke visie en een duidelijke communicatielijn van de provincie verwachten. Het is nu ook ruim een jaar geleden dat het rapport 'Maak verschil' van secretaris-generaal Van Zwol over de kracht van de regio's verscheen. Hoe vinden we de aanbevelingen van Van Zwol terug in de uitvoering vanuit GS? Graag een reactie van het college.

Met betrekking tot de taskforce Brabant-Zeeland hebben we hier vorig jaar unaniem een motie aangenomen. Naar aanleiding van een werkbezoek van onze Tweede Kamerwoordvoerder in juli vorig jaar hebben we een appel gedaan om de bijdrage te verdubbelen. Wij zijn tevreden dat onze wens nu in de Perspectiefnota is opgenomen. In het verlengde daarvan is recent bij het Debat van het Zuiden een uitspraak gedaan en is de nijpende situatie rondom de ondermijnende criminaliteit in Brabant door zes lijsttrekkers erkend. Het is nu aan ons om de onderhandelaars over het regeerakkoord aan dit debat te herinneren. Daarom nu een motie waarin GS worden opgeroepen de erkenning te verzilveren.

De **plaatsvervangend voorzitter**: Interruptie mevrouw Brunklaus, GroenLinks.

Mevrouw **Brunklaus** (GL): Even over het Debat van het Zuiden. Daar was ik ook bij. En ik zag uw voorman, de heer Rutte, daar ook in dat debat. En toen het over dit onderwerp drugscriminaliteit ging hoorde ik hem zeggen: we moeten eigenlijk de kosten, dus wat we ophalen, weer gebruiken om de criminaliteit te bestrijden. Ik hoorde hem niet zeggen dat hij vanuit het Rijk over de brug kwam met die benodigde – ik denk – zeker 30 miljoen euro, die we nodig hebben om dat hier goed te kunnen aanpakken. Heeft u iets anders gehoord?

De **plaatsvervangend voorzitter**: De heer Van Gruijthuijsen.

De heer **Van Gruijthuijsen** (VVD): Wat ik me kan herinneren, is dat de lijsttrekker van de VVD destijds heeft gezegd: gebruik dat afpakkeld om criminaliteit inderdaad te bestrijden. Als dat geld naar Brabant komt ben ik uitermate tevreden. Het gaat erom dat we als provincie Brabant, als regio in het zuiden, waar deze problematiek erg leeft, dat we daar alle middelen voor inzetten om die ondermijnende criminaliteit uit

onze provincie, uit onze samenleving te krijgen. En dat is de destijds gedane oproep. Dat is ook de oproep die volgens mij breed door die zes lijsttrekkers is ondersteund. En daar moeten wij vanuit de provincie alle onderhandelaars, die nu en wellicht in de toekomst aan het onderhandelen zijn, echt aan herinneren, mevrouw Brunklaus.

De **plaatsvervangend voorzitter**Fout! Bladwijzer niet gedefinieerd.: Mevrouw Brunklaus.

Mevrouw **Brunklaus** (GL): Dank u wel, voorzitter. Ik deel die mening volledig. Het wordt nu gevraagd. Uw partij regeert al wat langer mee dan de onze. Uw partij is ook met de onze aan het onderhandelen op dit moment. Heeft u in het verleden geen signalen van de heer Rutte gekregen dat uw partij echt bereid is om veel meer boter bij de vis te doen? Want het is een heel groot probleem in Brabant en met het beetje geld dat wij als provincie kunnen inzetten, komen we natuurlijk niet ver, want zo snel als je het uitgeeft hebben de criminelen het alweer terugverdiend. Dus dat weet u net zo goed als ik.

De heer **Van Gruijthuijsen** (VVD): Ik denk dat ik in herhaling val, mevrouw Brunklaus. Wij ondersteunen vanuit de VVD Brabant ontzettend de lijn van GS en de voorzitter van de taskforce om geld naar Brabant te krijgen ter bestrijding van de ondermijnende criminaliteit. En ook dat het afgepakte criminele geld ook weer besteed wordt aan de bestrijding van diezelfde criminaliteit delen wij volledig. Ik denk dat daar helemaal geen licht tussen zit, ongeacht hoe lang je nu in de coalitie zit of niet, mevrouw Brunklaus. Ook gezien de signalen die GroenLinks op dit moment afgeeft.

De **plaatsvervangend voorzitter**: De heer Hageman, D66.

De heer **Hageman** (D66): Voorzitter. Dank u wel. Ik vraag me af, mijnheer Van Gruijthuijsen, heeft u dan zo weinig vertrouwen in het huidige ministerie van Veiligheid en Justitie? U heeft er waarschijnlijk als VVD'er veel ervaring mee. Of heeft u zo weinig vertrouwen in de onderhandelaars, dat er zo kort na de toezegging van het geld er nu weer een motie moet komen na de zoveelste keer om geld af te dwingen?

De **plaatsvervangend voorzitter**: De heer Van Gruijthuijsen.

De heer **Van Gruijthuijsen** (VVD): Volgens mij is het geen roep richting één ministerie, mijnheer Hageman. Het is echt een integraal probleem met integrale geldstromen. U weet net zo goed als ik dat uiteindelijk het naar binnen gehaalde en het afgepakte geld echt niet naar het ministerie van Veiligheid en Justitie gaat, maar naar het ministerie van Financiën. Dus het is geen probleem van één ministerie, het is echt een integraal probleem. We kunnen nu beter proactief om aandacht vragen, dan later zeggen dat we niet genoeg inspanningen hebben geleverd om dit hardnekkige probleem aan te pakken.

De **plaatsvervangend voorzitter**: De heer Hageman.

De heer **Hageman** (D66): Ja. D66 vindt het uiteindelijk toch een beetje een praatje voor de Bühne. Wij willen uitspreken dat wij wel vertrouwen hebben in de onderhandelaars, en zeker de heer Pechtold, dat gedane toezeggingen ook werkelijk ter tafel komen.

De heer **Van Gruijthuijsen** (VVD): Mijnheer Hageman. Wij hebben expliciet geen partijen genoemd en ook niet dat de huidige onderhandelaars daadwerkelijk moeten leveren. Het kan zomaar zijn dat er over een paar maanden andere onderhandelaars om de tafel zitten en ook hen nodigen wij uit om geld naar Brabant te brengen om de ondermijnende criminaliteit te bestrijden.

De **plaatsvervangend voorzitter**Fout! Bladwijzer niet gedefinieerd.: Mevrouw Brunklaus. U heeft twee interrupties gehad. Is het een nieuw onderwerp?

Mevrouw **Brunklaus** (GL): Ja, maar het is over een ander punt.

De **plaatsvervangend voorzitter**: Een ander punt. Ik beoordeel het kritisch.

Mevrouw **Brunklaus** (GL): Heel kort. Jammer dat wij die motie van u niet van tevoren hebben gekregen, want dan hadden we ons samen misschien wat beter kunnen voorbereiden op dit punt. Maar we zullen het zo bekijken en dan zullen wij verder onze mening geven.

De **plaatsvervangend voorzitter**: De heer Van Gruijthuijsen vervolgt zijn betoog.

De heer **Van Gruijthuijsen** (VVD): Dat zal ik doen, voorzitter. Ik kreeg de ondertekende motie net binnen, mevrouw Brunklaus.

Ten slotte, voorzitter, want ik was inderdaad aan het einde van mijn betoog. Beweging is goed. Stilzitten levert op termijn niets op. Sterker nog, het is ongezond. En daarom blijft de VVD met een optimistische blik werken aan een goede toekomst van Brabant en voor onze Brabanders. Dank u wel.

Motie M1 'De toekomst van Brabant'

"Provinciale Staten van Noord-Brabant in vergadering bijeen op 21 april 2017;

overwegende dat:

- Gedeputeerde Staten ten behoeve van de Perspectiefnota 2017 aan trainees van Brabant hebben gevraagd wat jongeren in Brabant bezighoudt;
- uit deze inventarisatie een aantal interessante analyses komen die betrekking hebben op provinciaal beleid die de stand van het Brabantse vestigingsklimaat op de lange termijn beïnvloeden;
- dit veel verschillende domeinen beslaat, waaronder economie, arbeidsmarkt, huisvesting, mobiliteit en cultuur;
- Brabant een open regio is waar alle (ook internationale) talenten welkom zijn en tot volle bloei kunnen komen;
- er een strijd om (internationaal) talent gaande is, waarin Brabant niet achter kan blijven;
- alle talenten in de toekomst nodig zijn om de gevolgen van de vergrijzing te verzachten en de Brabantse economie en samenleving robuust te houden;

verzoeken het college om:

- een 'toekomstige talenten'-agenda van Brabant 2025 op te stellen;
- hierover bij de behandeling van de begroting van 2018 met voorstellen naar PS te komen;

en gaan over tot de orde van de dag.

VVD Brabant: Martijn van Gruijthuijsen

PvdA Brabant: Stijn Smeulders

D66 Brabant: Jeroen Hageman

SP: Nico Heijmans"

Motie M2 'Bestuursopdracht versnelling transitie veehouderij'

"Provinciale Staten van Noord-Brabant in vergadering bijeen op 21 april 2017;

overwegende dat:

- uit het onderzoek van Gé Backus, gepresenteerd op 7 april 2017, blijkt dat er bedrijven in de agrarische sector zijn die in hun continuïteit worden bedreigd ten gevolge van de cumulatieve van voorgenomen maatregelen;
- niet uitgesloten kan worden dat het ook bedrijven betreft die een belangrijke bijdrage kunnen leveren aan de gewenste verdere verduurzaming van de veehouderij;
- dat het ruimtelijk beleid, het milieubeleid, en het flankerend beleid gezamenlijk moeten leiden tot een veehouderijsector in Brabant die op een duurzame wijze de toekomst in kan gaan;

constaterende dat:

- het voor de beoordeling van de plannen en de besluitvorming op 7 juli voor partijen belangrijk is inzage te hebben in de wijze waarop GS mogelijke ongewenste effecten wil voorkomen en eventueel opvangen;

roept het college op:

- inzichtelijk te maken op welke wijze geborgd is in het voorgenomen beleid dat bedrijven die op een duurzame manier willen ondernemen daartoe ook in staat gesteld worden;
 - verder inzichtelijk te maken welke rol het investeringsfonds en servicepunt hierbij kan spelen;
 - zo spoedig mogelijk, doch uiterlijk 15 juni, deze uitkomsten aan Provinciale Staten mede te delen;
- en gaan over tot de orde van de dag.

VVD Brabant: Wouter Bollen

SP Brabant: Maarten Everling

D66 Brabant: Tineke Klitsie en Arend Meijer

PvdA Brabant: Antoinette Knoet

Motie M3 'Duurzaamheidslening Brabant'

"Provinciale Staten van Noord-Brabant in vergadering bijeen op 21 april 2017;

overwegende dat:

- Provinciale Staten van Brabant in haar bestuursakkoord een ambitie heeft geformuleerd om in 2020 14% van de energie duurzaam op te wekken;
- dat GS daartoe een Uitvoeringsprogramma Energie hebben opgesteld dat is goedgekeurd door deze Staten op 20 mei 2016;
- dat daarin een belangrijke rol is weggelegd voor de Brabantse burger annex (particuliere) woningeigenaren;
- diverse gemeenten en provincies voorzien in zogenaamde duurzaamheidsleningen, die kunnen worden ingezet voor energiebesparing en duurzame energieopwekking in zowel nieuwbouwwoningen als de bestaande woningvoorraad;
- dat dergelijke leningen kunnen worden aangevraagd voor o.a. de volgende maatregelen; PV- of zonnepanelen, HR++-glas, zonneboiler, vloer- en bodemisolatie, micro-wkk, dakisolatie, warmtepompboiler, dakisolatie 'groen', warmtepomp (grondgebonden of lucht/water), spouwmuurisolatie, verbetering van de Energie Index en gevelisolatie;

dragen het college van GS op:

- met een voorstel te komen hoe kan worden voorzien in een duurzaamheidslening welke door iedere Brabantse gemeente kan worden aangeboden aan (particuliere) woning eigenaren ter verduurzaming van bestaande en nieuwe woningen;
- hierbij indien mogelijk gebruikmaken van immunisatiemiddelen;
- deze lening het liefst in 2017 te introduceren en derhalve een werkwijze te kiezen die zoveel mogelijk gebruikmaakt van bestaande, eventueel externe, efficiënte uitvoeringsorganisatie, die past bij het karakter van zo'n lening.

en gaan over tot de orde van de dag.

VVD Brabant: Peter Portheine

SP Brabant: Joep van Meel

CDA Brabant: Roland van Vugt

PvdA Brabant: Martijn de Kort

GroenLinks Brabant: Arno Uijlenhoet

Motie M3a 'Duurzaamheidslening Brabant'

"Provinciale Staten van Noord-Brabant in vergadering bijeen op 21 april 2017;

overwegende dat:

- Provinciale Staten van Brabant in haar bestuursakkoord een ambitie heeft geformuleerd om in 2020 14% van de energie duurzaam op te wekken;
- dat GS daartoe een Uitvoeringsprogramma Energie heeft opgesteld dat is goedgekeurd door deze Staten op 20 mei 2016;
- dat daarin een belangrijke rol is weggelegd voor de Brabantse burger annex (particuliere) woningeigenaren;

- diverse gemeenten en provincies voorzien in zogenaamde duurzaamheidsleningen, die kunnen worden ingezet voor energiebesparing en duurzame energieopwekking in zowel nieuwbouwwoningen als de bestaande woningvoorraad;
- dat dergelijke leningen kunnen worden aangevraagd voor o.a. de volgende maatregelen; PV- of zonnepanelen, HR++glas, zonneboiler, vloer- en bodemisolatie, micro-wkk, dakisolatie, warmtepompboiler, dakisolatie 'groen', warmtepomp (grondgebonden of lucht/water), spouwmuurisolatie, verbetering van de Energie Index en gevelisolatie;

dragen het college van GS op:

- met een voorstel te komen hoe kan worden voorzien in een duurzaamheidslening welke door iedere Brabantse gemeente kan worden aangeboden aan (particuliere) woningeigenaren ter verduurzaming van bestaande en nieuwe woningen;
- hierbij indien mogelijk gebruikmaken van immunisatiemiddelen;
- deze lening het liefst in 2017 te introduceren en derhalve een werkwijze te kiezen die zoveel mogelijk gebruikmaakt van bestaande, eventueel externe, efficiënte uitvoeringsorganisatie, die past bij het karakter van zo'n lening.

en gaan over tot de orde van de dag.

VVD Brabant: Peter Portheine

SP Brabant: Joep van Meel

CDA Brabant: Roland van Vugt

PvdA Brabant: Martijn de Kort

GroenLinks Brabant: Arno Uijlenhoet

Partij voor de Dieren: Marco van der Wel

ChristenUnie/SGP: Hermen Vreugdenhil"

Motie M4 'Omgevingsdiensten'

"Provinciale Staten van Noord-Brabant in vergadering bijeen op 21 april 2017;

overwegende dat:

- het voor een goed functionerend veiligheidsbeleid noodzakelijk is dat er slagvaardig kan worden opgetreden door de overheid;
- het oorspronkelijke idee van de heer Mans rondom breed opererende uitvoeringsdiensten niet geheel tot uitvoering is gebracht;
- uit informatie van onder meer de directies van omgevingsdiensten en ambtenaren van gemeenten blijkt dat er in de huidige samenwerkingsvorm veel tijd en daarmee slagkracht verloren gaat aan overleg en afstemming tussen partijen;
- in het bestuursakkoord is afgesproken aan de slag te gaan met een pilot omgevingsdiensten;

vragen het college:

- binnen drie maanden actief alle Brabantse gemeenten te benaderen om deel te nemen aan een pilot die minimaal een half jaar duurt, waarbij alle taken en bevoegdheden in het kader van de Wabo volledig worden gemandateerd aan een regionale omgevingsdienst;
- na afloop van de pilot deze te evalueren en de resultaten aan Provinciale Staten mee te delen, waarbij in ieder geval wordt aangegeven hoeveel efficiencywinst er is geboekt door partijen;

en gaan over tot de orde van de dag.

VVD Brabant: Wilma Dirken

GroenLinks Brabant: Hagar Roijackers

CDA Brabant: René Kuijken

D66 Brabant: Femke Dingemans

PvdA Brabant: Antoinette Knoet-Michels"

Motie M5 'Aanpak ondermijnende criminaliteit'

"Provinciale Staten van Noord-Brabant in vergadering bijeen op 21 april 2017;

overwegende dat:

- ondermijnende criminaliteit een steeds groter wordend probleem is in Brabant;

- veiligheid voor onze inwoners een zeer belangrijk punt is;
- op 11 maart in het Debat van het Zuiden lijsttrekkers van de landelijke politieke partijen aangaven dat er meer geld moet komen voor Brabant om de ondermijnende criminaliteit aan te pakken;

vragen het college:

- een lobby te starten richting de Tweede Kamer en het nieuw te vormen kabinet om deze toezeggingen in het debat ook om te zetten in extra middelen in het regeerakkoord voor de aanpak van ondermijnende (drugs-)criminaliteit in Brabant;
- Provinciale Staten op de hoogte te houden van deze lobby en geboekte resultaten;

en gaan over tot de orde van de dag.

VVD Brabant: Martijn van Gruijthuisen

SP Brabant: Nico Heijmans

PvdA Brabant: Ben Maas"

Motie M5a 'Aanpak ondermijnende criminaliteit'

"Provinciale Staten van Noord-Brabant in vergadering bijeen op 21 april 2017;

overwegende dat:

- ondermijnende criminaliteit een steeds groter wordend probleem is in Brabant;
- veiligheid voor onze inwoners een zeer belangrijk punt is;
- op 11 maart in het Debat van het Zuiden lijsttrekkers van de landelijke politieke partijen aangaven dat er meer geld moet komen voor Brabant om de ondermijnende criminaliteit aan te pakken;

vragen het college:

- een lobby te starten richting de Tweede Kamer en het nieuw te vormen kabinet om deze toezeggingen in het debat ook om te zetten in extra middelen in het regeerakkoord voor de aanpak van ondermijnende (drugs-)criminaliteit in Brabant;
- Provinciale Staten op de hoogte te houden van deze lobby en geboekte resultaten;

en gaan over tot de orde van de dag.

VVD Brabant: Martijn van Gruijthuisen

SP Brabant: Nico Heijmans

PvdA Brabant: Ben Maas"

Motie M5b 'Aanpak ondermijnende criminaliteit'

"Provinciale Staten van Noord-Brabant, in vergadering bijeen op 21 april 2017;

overwegende dat:

- ondermijnende criminaliteit een steeds groter wordend probleem is in Brabant;
- veiligheid voor onze inwoners een zeer belangrijk punt is;
- op 11 maart in het Debat van het Zuiden lijsttrekkers van de landelijke partijen aangaven dat er meer geld moet komen voor Brabant om de ondermijnende criminaliteit aan te pakken;

vragen het college:

- een lobby te starten richting de Tweede Kamer en het nieuw te vormen kabinet om deze toezeggingen in het debat ook om te zetten in extra middelen in het regeerakkoord voor de aanpak van ondermijnende (drugs-)criminaliteit in Brabant;
- Provinciale Staten op de hoogte te houden van deze lobby en geboekte resultaten;

en gaan over tot de orde van de dag.

VVD Brabant: Martijn van Gruijthuisen

SP Brabant: Nico Heijmans

PvdA Brabant: Ben Maas

CDA Brabant: Marianne van der Sloot"

De **plaatsvervangend voorzitter**: Dank u wel. Het woord is aan mevrouw Van der Sloot van het Christen Democratisch Appèl, het CDA.

Mevrouw **Van der Sloot** (CDA): Dank u wel, voorzitter. Vandaag bespreken we de Perspectiefnota van onze bruisende boardroom, die zich verbindt met een sterk ecosysteem van maatschappelijke innovatie en de interactieve participatieve trajecten met de multihelixpartners. Dat kan ik op de markt van Den Bosch niet uitleggen, maar blijkbaar anderen ook niet. Want zowel BrabantAdvies als de Rekenkamer vraagt zich letterlijk af wat er concreet gaat gebeuren, wat de provincie precies verwacht van externe partners en waar u per thema wilt staan aan het eind van deze bestuursperiode. Als ik u was zou ik daar op zijn zachtst gezegd niet zo blij mee zijn. Want u bent halverwege deze periode van uw college dat ambitieus startte met veel pk. Want Brabant zou helemaal anders worden. En wat zien we na twee jaar? Een college dat zichzelf heel bruisend vindt, maar ondertussen veel bezig is op de tekentafel, veel woorden gebruikt die niet uit te leggen zijn en waarin iedere gedeputeerde zijn eigen tempo kiest. Terwijl u samen niet echt vooruitkomt. En ik denk ook dat de VVD daar wat minder gelukkig van wordt, want gas op de plank wordt toch wel een beetje gemist. Voorzitter. Het is dan ook goed dat we vandaag – om in dat thema te blijven – de jaarlijkse APK-keuring doen. En in dat keuringsrapport zullen wij de goede punten opnemen, maar ook de dringende aandachtspunten en de reparaties die nodig zijn. Want zoals bekend hebben wij als CDA dat wat wij belangrijk vinden voor de toekomst van Brabant samengevat in de drie D's: dichtbij, degelijk en duidelijk.

Voorzitter. Ik begin dichtbij met werk en leefbaarheid. Want de Brabantse economie is booming. Wij kunnen lezen dat u samen met anderen druk bezig bent met proeftuinen en living labs om vraag en aanbod op de arbeidsmarkt te matchen. Schitterend. Het beleid van gedeputeerde Pauli is te vergelijken met een glanzende Porsche. Die ziet er goed uit, maakt veel lawaai en kent ook een heel hoge snelheid. Maar dan gaat hij wel weer zo snel dat hij niet altijd ziet dat die booming economie niet voor iedereen geldt. Want je zult maar in de logistiek zitten, zoals Bol.com, met grootse nieuwbouwplannen en honderden vacatures, maar die mensen in Brabant niet kunnen krijgen. En dat er wel zo'n 5% van de Brabanders werkloos is. Dan gaat er iets mis, want die match tussen vraag en aanbod is helemaal niet zo goed. Wij zien zaken die we als provincie kunnen oppakken, zoals het toestaan van huisvesting in de buurten voor seizoensarbeiders en het verbeteren van de bereikbaarheid van de bedrijventerreinen met het openbaar vervoer. En daar dienen wij een motie voor in.

Voorzitter. Anders dan die snelle sportwagen van de VVD past bij het beleid van beide SP-gedeputeerden eerder een botsauto. Gedeputeerde Swinkels heeft na twee jaar Sociale Veerkracht nog heel veel werk aan de Swinkel. BrabantAdvies noemt dat handelingsverlegenheid. Wij zien dat er niet zoveel van de grond is gekomen en dat er veel onduidelijkheid is bij de organisaties die zich inzetten voor de leefbaarheid van Brabant.

Bij erfgoed zien we weinig geld om het Brabants erfgoed te behouden, mede door de bezuiniging van 20 miljoen euro bij de start van dit college. En dat is dan weer jammer in 2018, het Europese jaar van het erfgoed. Wij willen graag samen met u kijken of er meer mogelijk is, bijvoorbeeld met de Omgevingswet. En daar dienen wij een motie voor in.

Bij leefbaarheid, voorzitter, hoort voor ons ook een drugsvrij Brabant. De VVD begon er al over. Vandaag maken we extra geld vrij voor de taskforce. Dat is belangrijk, want ondermijning en drugs zijn de grote bedreigingen van Brabant. De oproep van de commissaris en de burgemeesters aan Den Haag was glashelder: dit accepteren wij niet. En ook wij vinden het belangrijk dat dit in de kabinetsformatie doordringt. Wij laten als CDA Brabant geen mogelijkheid onbenut om dat ook in Den Haag te melden. Wij zijn zeer benieuwd naar de motie van de VVD, maar we vragen ook GS om alle mogelijkheden en middelen bij te zetten om dit daadwerkelijk voor elkaar te krijgen.

Voorzitter. Dan ga ik over op de tweede 'D' van duidelijkheid, die ik toespits op mobiliteit en de bodem, een van uw bestuursopdrachten. Gedeputeerde Van der Maat kiest meer voor een e-bike om op zijn gemak na te denken over de toekomst van de mobiliteit. Maar die tijd is er niet, want de bereikbaarheid van Brabant verslechtert in een hoog tempo. En de smart mobility kan dat niet bijhouden. U en wij kennen de oproep van de Brabantse ondernemers. De ondernemersagenda van de BZW vraagt heel snel werk te maken van de A58, de A2 en de A67. Graag uw reactie daarop. En aansluitend lezen we tussen de regels door dat u positief bent over een nieuw station Eindhoven Airport. Een langlopende discussie waar we nu knopen moeten doorhakken, nu Brainport ook in Den Haag wordt gezien. Voor het CDA is dit een duidelijk gevalletje van gas op de plank. Wij zouden graag een intercitystation realiseren bij de airport en

de Brainport Industry Campus en niet pas in 2030, maar eerder. En daarom hebben we een aantal vragen aan de gedeputeerde. Bent u voor of tegen het realiseren van een intercystation, hoe wilt u die realisatie versnellen en bent u bereid hiervoor tijdelijk geld vrij te maken en een voorfinanciering te treffen?

Voorzitter. De bereikbaarheid van het oosten van Brabant vraagt ook aandacht. Specifiek de oost-westverbinding en het opwaarderen van de N264, zojuist ook al genoemd. Zeker nu daar binnenkort in de regio over gesproken wordt. Daar dienen wij een motie over in.

De **plaatsvervangend voorzitter**: Interruptie de heer Karel Burger Dirven van de VVD.

De heer **Burger Dirven** (VVD): Mevrouw Van der Sloot. Ik kom toch even terug op uw opmerking over het treinstation Eindhoven Airport. Want vorig jaar zijn we daarover gebriefd in het kader van de uitkomsten van het MIRT-overleg. En nu stelt u daarover allerlei vragen aan de gedeputeerde. Het is natuurlijk vrij aan de gedeputeerde hoe hij daarop wil antwoorden, maar ik heb toch daarover ook een vraag aan u. Hoe ziet u dat in het licht van de MIRT en de uitkomsten daarvan? Het geld moet ergens vandaan komen. Dat wil zeggen, als er dan al geld voor een NS-station moet komen, wat een rijksopgave is, dan moet er iets anders vervallen. Dus het is niet en/en, maar dan en/of. Dus waar moet dan iets vervallen als u geld naar het NS-station van Eindhoven Airport wilt hebben?

De **plaatsvervangend voorzitter**: Mevrouw Van der Sloot.

Mevrouw **Van der Sloot** (CDA): Zoals u mij ook heeft horen zeggen, mijnheer Burger Dirven, staat Brainport nu ook in Den Haag op de agenda. Dus wij zien daar mogelijkheden. En dat zit ook in het grote onderzoek naar Brainport als mainport. Die hele mobiliteit, die daarmee te maken heeft. En wij denken dat nu ook het moment is om dit op de kaart te zetten en om hiermee verder te gaan. En aan de andere kant meer een vraag aan de gedeputeerde Financiën, misschien kunnen we daar zelf wel iets in betekenen om dat te versnellen. Dus dat is ook een vraag aan de gedeputeerde.

Ik ga door, voorzitter. Ik stap over naar een ander thema, dat ook duidelijkheid vraagt. De bestuursopdracht die u aan uzelf geeft over de vitale bodem. Die opdracht mag wat ons betreft concreter. Want het is niet duidelijk wat het college bedoelt met een vitale bodem. Het goed formuleren van de doelstellingen is daarbij belangrijk. Daarom dienen wij de motie 'Vitale bodem' in. En in het kader van het meten van de stikstofdepositie de motie 'Meten is weten'.

De **plaatsvervangend voorzitter**: Interruptie mevrouw Otters.

Mevrouw **Otters-Bruijnen** (VVD): Dank u wel. Ik mis denk ik een stuk in uw betoog. Want u benoemde een motie over noordoost, de bereikbaarheid aldaar. Maar ik heb eigenlijk de strekking of de inhoud van uw motie daarin gemist.

Mevrouw **Van der Sloot** (CDA): Die heb ik ook niet toegelicht, dus dat heeft u verder niet gemist. Het gaat om het bereikbaar maken van de regio, de oost-westverbinding, zoals die daar wordt genoemd. Het opwaarderen van de N264 in brede zin, maar ook op kortere termijn kijken naar de mogelijkheden om bijvoorbeeld rotondes op te waarderen, om te kijken of we het landbouwverkeer op een andere manier kunnen regelen. Dus eigenlijk het hele pakket. Binnenkort zijn daar dagen over, ook in de regio, om daarover te spreken. En wij willen graag aan de gedeputeerde deze inzet daarin meegeven.

De **plaatsvervangend voorzitter**: Mevrouw Otters.

Mevrouw **Otters-Bruijnen** (VVD): Dank u wel. Maar is het niet zo dat het CDA in Genneep reeds een motie heeft ingediend en daar de VVD-burgemeester gevraagd heeft om regionaal deze oproep te doen? Dat is ook door Boxmeer opgepakt. Dus regionaal komen dus die gesprekken al, dat ze daar samen in optrekken. Waarom wilt u daar dan ook nog een bepaalde bemoeienis in hebben?

Mevrouw **Van der Sloot** (CDA): Wat wij zien is dat de verschillende gemeenten daarin gezamenlijk optrekken. Dat is trouwens ook heel erg goed hè, want anders kun je zo'n regionaal plan nooit van de grond krijgen. En om dat kracht bij te zetten, omdat gemeenten dat niet alleen kunnen en omdat wij daar ook als provincie een verantwoordelijkheid in hebben, leggen we dat vandaag hier neer.

De **plaatsvervangend voorzitter**: Ja. U heeft al twee keer geïnterrupteerd. Mevrouw Van der Sloot vervolgt haar betoog.

Mevrouw **Van der Sloot** (CDA): Voorzitter. We komen bij de derde en laatste 'D' van een degelijk financieel beleid en investeringen in de toekomst. Want gedeputeerde Van Merrienboer doet het goed, bijvoorbeeld op het dossier leegstand. Onze complimenten. Maar bij het financieel beleid zou hij wat ons betreft moeten kiezen voor een knalrode brandweerauto. Want wij zien wel wat brandjes ontstaan. Zo is er straks minder vrij geld te besteden. Want ook het derde deel van de Essent-gelden is straks volledig bestemd. Maar ook na 2018 zijn er investeringen nodig in Brabant. Revolverendheid is dan cruciaal. En de Rekenkamer heeft wat vraagtekens bij hoe dat nu gaat. Hoe kijkt het college aan tegen dit dilemma voor de komende jaren?

Voorzitter. Dan ook een specifieke vraag over de bezuinigingen. Zijn die allemaal wel zo realistisch en haalbaar, bijvoorbeeld die op de provinciale organisatie? De gedeputeerde zegt 18 miljoen euro te besparen. Hoeveel is er nu na twee jaar gerealiseerd? En hoe gaat u de 8,5 miljoen euro in alle volgende jaren besparen?

Bij degelijkheid hoort wat het CDA betreft ook het zijn van een betrouwbare overheid. Wij zien dat veel ondernemers verdwalen in de procedures van dit provinciehuis. Om dat te voorkomen dienen wij de motie 'Duidelijkheid voor ondernemers' in.

Voorzitter. Dan gedeputeerde Spierings. Zij blijft hangen in een prototype van een zelfrijdende Google-auto. Geweldig prachtig op de tekentafel, maar nog niet in de praktijk. En dat zien we ook een beetje in het programma Energie. We komen niet eens in de buurt van onze ambitie. De gepresenteerde grafieken zijn keihard. En wij zien dat kansen niet worden gepakt. Want eind vorig jaar deed onze fractie nog de suggestie om de Brabantse veerdiensten te verduurzamen, zodat we schoner en ook goedkoper kunnen varen. Kennelijk is dat voorstel tussen wal en schip beland. Wij vragen u nogmaals met deze suggestie aan de slag te gaan. Graag ook uw reactie.

De motie 'Samen aan de bal', om sportclubs te verduurzamen, is aangenomen. Maar de signalen uit het veld stellen ons niet zo gerust. Er lijkt heel veel energie gestoken te worden in het optuigen van een bureaucratische tijger. Om in de resterende twee jaar van deze Statenperiode nog tot een versnelling te komen zal GroenLinks straks een motie indienen over de versnelling van de energieopgave.

Voorzitter. Mijn fractie wil nog graag twee nieuwe opdrachten formuleren, een aan de Staten en een aan GS. De eerste opdracht is een opdracht aan ons allen. Dit naar aanleiding van het onderzoek dat jongeren geen belangstelling hebben voor de provincie. Maar goed, onbekend maakt ook onbemind. En daarom dienen wij een motie in om iedere Brabantse scholier kennis te laten maken met het werk van de provincie en Provinciale Staten. De tweede opdracht is een opdracht aan het college.

De **plaatsvervangend voorzitter**: Interruptie de heer Meijer, D66.

De heer **Meijer** (D66): Dank u wel, voorzitter. Ik ken de tekst van de motie niet, want u heeft die niet aan ons gestuurd. Blijkbaar is dit een plek om daar ook een klacht over in te dienen. Maar los daarvan vraag ik mij af hoe dat zich verhoudt tot de bestaande programma's, waarbij ProDemos deze provincie al ondersteunt om zoveel mogelijk middelbare scholieren op dit provinciehuis te ontvangen.

De **plaatsvervangend voorzitter**: Mevrouw Van der Sloot.

Mevrouw **Van der Sloot** (CDA): Een goed punt dat u maakt. En als het u gelukkiger maakt, dan zullen we de moties uiteraard ook uw kant op sturen. ProDemos heeft inderdaad een belangrijke rol in het bekendmaken van de politiek. Dat zien we ook hier op het provinciehuis. Alleen hebben we er wat

onderzoek naar gedaan. En wat we zien is dat ProDemos zich in Brabant voornamelijk richt op één school, althans dat er maar één school is die er heel veel gebruik van maakt. En in ieder geval niet alle scholen. Maar om u gerust te stellen, in ons voorstel willen we ook kijken of we dit samen met ProDemos kunnen oppakken, omdat zij ook de geëigende club daarvoor zijn.

De **plaatsvervangend voorzitter**: De heer Meijer.

De heer **Meijer** (D66): Ja. Ik heb me in datzelfde stukje van het programma ook wel eens verdiept vanuit een werkgroep die onder andere door uw fractie wordt gesteund. En ProDemos biedt inderdaad een programma aan. En vervolgens worden de scholen uitgenodigd om van dat programma gebruik te maken. En ik vind dat deze provincie, dit college en de ambtelijke organisatie zich volop inzetten om ProDemos bekend te maken bij die scholen om uiteindelijk naar het provinciehuis te komen. Dus ik vraag me af wat er nu helpt om dat met een motie nog een keer extra te bestendigen terwijl we weten dat er al heel veel ambtenaren druk bezig zijn om dat programma bij allerlei middelbare scholen bekend te maken.

De **plaatsvervangend voorzitter**: Mevrouw Van der Sloot.

Mevrouw **Van der Sloot** (CDA): Ik ben ook blij met de gepleegde inzet. Absoluut. Maar zoals u dat ook bent wil ik daar ook graag ambitieus in zijn. En ook voor onszelf de doelstelling zetten dat iedere scholier minstens een keer in zijn schoolcarrière het provinciehuis van binnen heeft gezien. Dus dat is dan ook een ambitie die we onszelf als Staten opleggen met de inzet die er al is.

De **plaatsvervangend voorzitter**: Interruptie de heer Heijmans, SP.

De heer **Heijmans** (SP): Dank u wel, voorzitter. Mevrouw Van der Sloot. U zegt kinderen naar het provinciehuis halen, want onbekend maakt onbemind. Nou heb ik regelmatig kinderen hier op de tribune meegemaakt. En mijn ervaring is dat voor ons misschien wel geldt: bekend maakt onbemind. Bent u daar niet een beetje bang voor? Als wij jongeren die debatten van ons laten meemaken, en wij zouden misschien straks bij de mensen op de tribune ook eens een soort enquête kunnen houden, hoe lang denkt u dat die kinderen – die arme kinderen, zou ik haast zeggen – het volhouden?

De **plaatsvervangend voorzitter**: Fout! Bladwijzer niet gedefinieerd.: Mevrouw Van der Sloot.

Mevrouw **Van der Sloot** (CDA): Nou, mijnheer Heijmans, u onderschat uzelf. Ik denk dat wij daar ook een heel grote verantwoordelijkheid in hebben. Dan kom ik eigenlijk meteen – als u dat toestaat – bij de tweede opdracht die we hebben. Die heeft daar alles mee te maken, een opdracht aan het college. Want de afgelopen jaren zien wij hier steeds meer valorisatieprogramma's, cross-overs, pre-seeds, living labs en multihelixpartners. Oftewel onbegrijpelijke taal. En mijnheer Heijmans, onbegrijpelijke taal helpt in ieder geval zeker niet om een aantrekkelijk debat te voeren voor de mensen op de tribune of voor de scholieren in Brabant. Dus daarom willen wij een opdracht, eigenlijk is het meer een uitdaging, geven aan dit college om de volgende perspectiefnota – dus u heeft nog een jaar – begrijpelijk te maken. Ik denk aan een verklarende woordenlijst, ik denk aan een check door Wim Daniëls, misschien door de scholieren. Wat u wilt, wij zijn voor. Want als wij ons werk niet in normale woorden kunnen uitleggen, dan kunnen wij die scholieren en een hogere verkiezingsopkomst wel vergeten. Dus graag aan het college de oproep: durft u die uitdaging aan?

Voorzitter. Dan sluit ik ook af. Het CDA staat voor dichtbij, degelijk en duidelijk. En als ik terugkijk op de jaarlijkse APK hebben wij een aantal aandachtspunten en reparaties aangegeven. Omdat wij vinden dat er wat moet gebeuren voor Brabant en de Brabanders.

Voorzitter. Het college sluit zijn nota af met de tekst: "Het komt inderdaad neer op schakelen, versnellen en doorpakken in het tweede deel van de bestuursperiode."

De **plaatsvervangend voorzitter**: Interruptie de heer Burger Dirven op de valreep.

De heer **Burger Dirven** (VVD): Ja. Dank u wel, voorzitter. Op de 'D' van duidelijk heb ik toch nog een verduidelijking nodig over de valorisatieprogramma's. Want u zegt dat zo tussen neus en lippen door. Wat vindt u daarvan?

De **plaatsvervangend voorzitter**: Mevrouw Van der Sloot.

Mevrouw **Van der Sloot** (CDA): Het punt dat ik hierbij wil maken, is dat ik het vooral een heel ingewikkeld woord vind. Ik vind dat als wij duidelijk willen zijn naar de mensen die op de tribune zitten, moeten we dat ook kunnen uitleggen. Dus dat is mijn punt over de valorisatieprogramma's.

De **plaatsvervangend voorzitter**: De heer Burger Dirven.

De heer **Burger Dirven** (VVD): Ja. Maar zegt u nou dat u het niet kunt uitleggen, waar wij als Staten generiek het wel kunnen uitleggen? Maar u kunt het niet uitleggen.

De **plaatsvervangend voorzitter**: Mevrouw Van der Sloot.

Mevrouw **Van der Sloot** (CDA): Nou, de uitdaging is aan u. Legt u eens uit wat een valorisatieprogramma is. Misschien komen we dan al een stukje verder. En daarbij onderschreven wij als CDA dat wij dat een heel goede inzet vinden. Wij hebben daar geen moeilijkheden mee, maar het gaat mij om het woord, de wijze waarop wij hier met elkaar communiceren. We moeten niet voortdurend verstopstruiken vinden om ons achter te verschuilen, terwijl je het ook in gewone mensentaal kunt zeggen.

De **plaatsvervangend voorzitter**: U mag nog antwoorden, maar heel kort.

De heer **Burger Dirven** (VVD): Wat ik nog even wil meegeven, is dat er vanuit het Rijk heel veel interesse is voor de Brabantse valorisatieprogramma's. Dus ik vind het dan heel raar dat u zegt: ik kan het niet uitleggen. Dank u wel.

De **plaatsvervangend voorzitter**: Mevrouw Van der Sloot.

Mevrouw **Van der Sloot** (CDA): Ik ben hartstikke blij met u dat ze dat in Den Haag wel begrijpen. Maar het punt is dat we hier ook in Brabant begrijpelijk moeten zijn en dat u en ik het op de markt in Den Bosch kunnen uitleggen. En met deze woorden komen wij daar niet mee uit.

Voorzitter. Het college had afgesloten in zijn nota dat het inderdaad neerkomt op schakelen, versnellen en doorpakken in dat tweede deel van de bestuursperiode. Inderdaad. De komende twee jaar moet u aan de bak. Want die zelfrijdende auto, die de bestuurder overbodig maakt, zit nog in de testfase. Dank u wel.

Motie M6 'Meten is weten'

"Provinciale Staten van Noord-Brabant in vergadering bijeen op vrijdag 21 april 2017 behandelend Statenvoorstel 19/17 inzake de Perspectiefnota 2017;

constaterende dat:

- de biodiversiteit in Brabant lijdt onder de grote hoeveelheid stikstofdepositie;
- dat we het effect van stikstofregels op de Brabantse biodiversiteit onvoldoende weten;
- het RIVM in 2015 de opdracht van GS om in meer Brabantse natuurgebieden concentraties stikstof te meten en PS onvoldoende op de hoogte is van de huidige stand van zaken;

overwegende dat:

- metingen van stikstofdepositie altijd een betere basis vormen voor beleid dan berekeningen;
- het maken van beleid op de grootste bronnen van stikstofdepositie op meer draagvlak kan rekenen als de effecten van het voorgaande stikstofbeleid kraakhelder zijn;
- als we over vijf of tien jaar het effect van stikstofregelgeving op de stikstofdepositie willen weten, we

anno 2017 kraakhelder moeten weten wat de stikstofdepositie nu is;

verzoeken Gedeputeerde Staten:

- de huidige inspanning inclusief kosten van stikstofmetingen in Brabant in kaart te brengen;
- de meerjarige resultaten van de stikstofdepositiemetingen te delen met PS;
- richting Provinciale Staten met een voorstel te komen hoe we de stikstofdepositie waar nodig beter kunnen meten en monitoren en waar dit extra geld kost dit via een begrotingswijziging voor te leggen aan Provinciale Staten;

en gaan over tot de orde van de dag.

CDA: René Kuijken

GroenLinks: Hagar Roijackers

Lokaal Brabant: Jan Heijman

ChristenUnie/SGP: Hermen Vreugdenhil

PvdA: Antoinette Knoet

VVD: Wilma Dirken"

Motie M7 'Alle scholieren naar het provinciehuis'

"Provinciale Staten van Noord-Brabant in vergadering bijeen op vrijdag 21 april 2017, behandelend Statenvoorstel 19/17 over de Perspectiefnota 2017;

constaterende dat:

- er op dit moment jaarlijks al enkele (middelbare) scholieren het provinciehuis, het huis van Brabant, via ProDemos of de verschillende Statenfracties bezoeken;
- er ook nog vele Brabantse (middelbare) scholieren zijn die het provinciehuis tijdens hun schooltijd niet bezoeken;
- uit onderzoek blijkt (zie motie-Heijnen 24 juni 2013; Tweede Kamer der Staten-Generaal) dat deelname aan het programma van ProDemos en bezoek aan het provinciehuis het politieke zelfvertrouwen doet toenemen;
- er enkele knelpunten voor Brabantse scholen zijn om een bezoek aan het provinciehuis te brengen, waaronder (de kosten voor) het vervoer tussen school en provinciehuis en de regel dat het 500 euro kost om de Statenzaal te huren en er kosten gerekend worden voor het gebruik van de Bois le Duc-zaal.

overwegende dat:

- het streven van Provinciale Staten moet zijn om iedere Brabantse scholier kennis te laten maken met het werk van de provincie/Provinciale Staten;

dragen het presidium op:

- samen met ProDemos een plan uit te werken dat ervoor zorgt, dat binnen afzienbare tijd ten minste 75% van de Brabantse scholieren tijdens hun middelbareschooltijd het provinciehuis (het Huis van Brabant) bezoekt en hierin in ieder geval de twee genoemde knelpunten te betrekken;

en gaan over tot de orde van de dag.

CDA: Steenbakkers, Deryckere

50PLUS: Van Overveld

ChristenUnie/SGP: Vreugdenhil

GroenLinks: Uijlenhoet

Lokaal Brabant: Heijman

Partij voor de Dieren: Van der Wel"

Motie M8 'Meer behoud Brabants erfgoed mogelijk maken met de nieuwe Omgevingswet'

"Provinciale Staten van Noord-Brabant in vergadering bijeen op 21 april 2017, behandelend Statenvoorstel 19/17 over de Perspectiefnota 2017;

kennismemende van:

- het Beleidskader erfgoed 2016-2020 en de drie rollen van de provincie, zijnde:
 1. richting geven (middels 4 verhalen van Brabant en de afweegmethodiek must-need-nice);
 2. lokaal draagvlak stimuleren en beweging faciliteren;

3. behoud mogelijk maken via investeringsbudget Erfgoedfabriek, restauratie-inzet en RO-instrumentarium.
- het startdocument Op weg naar de Brabantse Omgevingsvisie met als belangrijkste uitgangspunten: de mens centraal, lerend vanuit de praktijk en uitgaan van één overheid en met focus op vier grote maatschappelijke opgaven, te weten:
 1. Brabant, verbonden;
 2. Brabant, klimaatzeker;
 3. Brabant, welvarend;
 4. Brabant, vernieuwt samen.
 - de Perspectiefnota 2017 van de provincie Noord-Brabant met in het bijzonder bouwsteen 1, paragraaf 3.5 (pagina 20/32), en bouwsteen 2, hoofdstuk 8 pagina 30/46;
- overwegende dat:
- de financiële middelen ten behoeve van het behoud van Brabants erfgoed beperkt zijn en dwingen tot het maken van keuzes. Bezuinigingen op het budget de schaarste aan financiële middelen nog beperkter heeft gemaakt en het budget mogelijk in 2018, tevens uitgeroepen tot Europees Jaar van het Cultureel Erfgoed, al uitgeput zal zijn;
 - behoud van erfgoed ook mede mogelijk kan worden gemaakt middels herbestemming en inzet van andere RO-instrumentaria, maar waarvoor tevens lokale betrokkenheid en participatie als voorwaarden worden gesteld;
 - het proces van de Brabantse Omgevingsvisie zich inmiddels in de durffase bevindt, waarin ontwikkelen van en experimenteren met nieuwe RO-instrumenten met daarin verweven een nadrukkelijke nauwe maatschappelijke betrokkenheid en burgerparticipatie centraal staan;

dragen Gedeputeerde Staten op:

- een pilot 'Omgevingswet behoud Brabants erfgoed' op te zetten met als doel te experimenteren met nieuwe RO-instrumenten zoals in de Omgevingswet bedoeld (en zoals ook diverse koplopergemeenten hiermee aan de slag zijn) om zo meer behoud van Brabants erfgoed mogelijk te maken (als zijnde een van de kerntaken van de provincie) en deze kennis en ervaring te delen met Provinciale Staten;
- de globale opzet van deze pilot nog voor het zomerreces 2017 aan Provinciale Staten aan te bieden (middels een Statenmededeling) met daarin tevens opgenomen wanneer de resultaten zijn te verwachten;

en gaan over tot de orde van de dag.

CDA: Caroline van Brakel en Marianne van der Sloot

Lokaal Brabant: Jan Heijman

ChristenUnie/SGP: Hermen Vreugdenhil

GroenLinks: Sjo Smeets"

Motie M9 'Werk maken van de Oost-Westverbinding'

"Provinciale Staten van Noord-Brabant in vergadering bijeen op vrijdag 21 april 2017, behandelend Statenvoorstel 19/17 over de Perspectiefnota 2017;

constaterende dat:

- uit recent onderzoek blijkt dat een goede oost-westverbinding (Haps-Uden) al jaren wordt gemist;
- het doortrekken van de A77 op korte termijn niet realistisch is;
- in juni/juli 2017 ontwikkeldagen zijn over de bereikbaarheid van de regio;

overwegende dat:

- de opwaardering van het N264-tracé een realistische verbetering kan zijn voor de oost-westverbinding;
- smart mobility laagdrempelig kan worden ingezet als deel van de oplossing;
- er kansen zijn om een impuls te geven aan de doorstroming, verkeersveiligheid, leefbaarheid, economie, duurzaamheid en behoud van werkgelegenheid voor het Land van Cuijk, Uden, Boekel en de omgeving;

roepen Gedeputeerde Staten op:

- zich in te zetten voor een opwaardering van het N264-tracé; door op korte termijn de knelpunten in het huidige N264-tracé integraal in kaart te brengen en aan te pakken, met bijzondere aandacht voor:
 - o de aanpassing van rotondes en kruisingen;
 - o het scheiden van landbouwverkeer van 80 km-wegen en;
 - o betere benutting van de carpoolmogelijkheden bij A73 en A50;
- een onderzoek te doen naar nut en noodzaak van een rondweg bij Sint Hubert, het verminderen van sluipverkeer bij Boekel, Volkel en Uden, de verkeersproblematiek bij Grave en optimalisatie van het Openbaar Vervoer in de regio;
- Provinciale Staten voorafgaand aan de Begroting 2018 te informeren over de acties, de planning en mogelijke financiële afweging;

en gaan over tot de orde van de dag.

CDA: Ankie de Hoon en Huseyin Bahar"

Motie 10 'Bereikbaarheid bedrijventerreinen'

"Provinciale Staten van Noord-Brabant in vergadering bijeen op 21 april 2017, behandelend Statenvoorstel 19/17 over de Perspectiefnota 2017;

constaterende dat:

- veel bedrijventerreinen slecht bereikbaar zijn; niet alleen met de fiets en het openbaar vervoer, maar - mede daardoor - ook met de auto dringen geblazen is door beperkte in- en uitritten van deze bedrijventerreinen;
- de beperkte bereikbaarheid van bedrijventerreinen steevast een onderwerp van aandacht is in o.a. onderzoeken van de BZVV en bovenaan de wenslijsten van werkgevers staat als verbeterpunt;
- er genoeg mensen zijn die wel willen werken en stagiaires die willen afstuderen, maar belemmerd worden doordat bedrijventerreinen niet bereikbaar zijn met het openbaar vervoer;
- Stichting Zet de bereikbaarheid van bedrijventerreinen als belangrijk knelpunt voor de te ontwikkelen Omgevingsvisie heeft geformuleerd;

overwegende dat:

- er meerdere kleinschalige initiatieven zijn geweest of lopen, maar structurele oplossingen nog niet voorhanden zijn;
- initiatieven veelal in een zogenaamde pilotfase blijven steken en niet van de grond komen;
- het Havenbusje in Waalwijk al jaren succesvol blijkt;

dragen Gedeputeerde Staten op:

- binnen de nog te presenteren OV-visie expliciet aandacht te geven aan de bereikbaarheid van bedrijventerreinen;
- binnen de bestaande concessies de uitbreidingsmogelijkheden te onderzoeken;
- een 'quickscan' uit te voeren naar de bereikbaarheid van bedrijventerreinen waarin, om gemeentes en bedrijven te prikkelen met eigen initiatieven te komen, zowel de huidige als de verwachte, wenselijke situatie in beeld wordt gebracht;
- en Provinciale Staten hierover te informeren voorafgaand aan de begrotingsbehandeling 2018;

en gaan over tot de orde van de dag.

CDA: Ankie de Hoon en Huseyin Bahar

Lokaal Brabant: Jan Heijman

GroenLinks: Sjo Smeets

Partij voor de Dieren: Marco van der Wel"

Motie M11 'Duurzame bodem in Brabant'

"Provinciale Staten van Noord-Brabant in vergadering bijeen op vrijdag 21 april 2017;

constaterende dat:

- de provincie blijkens het Bestuursakkoord en het Provinciaal Milieu en Waterplan duurzaam bodembeheer hoog in het vaandel heeft staan;
- concrete cijfers over de (lokale) Brabantse bodemgesteldheid ontbreken;

- het Planbureau voor de Leefomgeving in haar rapport Evaluatie Meststoffenwet 2016 stelt dat er een drempel ligt voor boeren voor het nemen van bodemvitaliteitsmaatregelen omdat deze op korte termijn alleen maar geld kosten;
- hetzelfde rapport stelt dat een meer gebiedsgerichte aanpak van het mestprobleem nodig is om lokale milieuoverschrijdingen tegen te gaan;
- veel gronden in eigendom van de provincie verpacht worden aan de hoogste bieder voor één jaar waarbij geen specifieke toetsing is aan bodemvruchtbaarheid;
- ZLTO een bodempaspoort heeft ontwikkeld om de bodemkwaliteit te monitoren en dat dit paspoort gebruikt wordt door het groenontwikkelfonds Brabant;

overwegende dat:

- duurzaam bodembeheer begint bij het goed formuleren van de doelstellingen;
- duurzaam ook betekent dat een langere verpachting leidt tot resultaat;
- een bodempaspoort een goed instrument kan zijn;

vragen Gedeputeerde Staten:

- gegevens bij elkaar te brengen over de bodemvitaliteit op lokaal niveau;
- heldere parameters bij elkaar te brengen en daar nodig te ontwikkelen voor wat verstaan wordt onder een duurzame bodem voor divers gebruik;
- verpachting van provinciale gronden dusdanig in te richten dat duurzaam bodemgebruik vooropstaat;
- richting Provinciale Staten hiertoe met een voorstel te komen en waar dit extra geld kost dit via een begrotingswijziging voor te leggen aan Provinciale Staten;

en gaan over tot de orde van de dag.

CDA: Ton Braspenning en René Kuijken

VVD: Wouter Bollen en Alex Panhuizen

Lokaal Brabant: Jan Heijman"

Motie M55 'Ouderen digitaal vaardig'

"Provinciale Staten van Noord-Brabant in vergadering bijeen op vrijdag 21 april 2017, behandelend Statenvoorstel 19/17 over de Perspectiefnota 2017;

constaterende dat:

- 600 000 ouderen in Nederland niet digitaal vaardig zijn en geen gebruik kunnen maken van mails of sociale media;
- de ouderenbonden vanaf 2018 geen aanspraak meer kunnen maken op subsidies van de provincie voor het opleiden van vrijwilligers;
- de ouderenbonden de afgelopen jaren vele vrijwilligers hebben opgeleid die ouderen trainingen aanbieden om hun digitale vaardigheden te verbeteren;

overwegende dat:

- de samenleving in snel tempo digitaliseert;
- digitale vaardigheden daardoor steeds belangrijker worden om mee te blijven doen in de samenleving;
- digitaal vaardige ouderen bijdragen aan de sociale veerkracht van ouderen;

draagt het college op om:

- met de verenigde Brabantse ouderenbonden (VBOB) in overleg te treden om het opleiden van vrijwilligers die digitale trainingen verzorgen voor ouderen in 2018 en daarna te verzekeren;

en gaan over tot de orde van de dag.

CDA: Marcel Deryckere

50PLUS: W. van Overveld

GroenLinks: Patricia Brunklaus

Partij voor de Dieren: Marco van der Wel

ChristenUnie/SGP: H. Vreugdenhil"

De **plaatsvervangend voorzitter**: Dank u wel. Het woord is aan de fractie van de SP, de heer Heijmans.

De heer **Heijmans** (SP): Dank u wel, voorzitter. Voorzitter. We gaan een tweede deel van deze bestuursperiode in onder redelijk gunstige economische omstandigheden. En dat doen we ondanks de vijf jaren kabinet VVD-PvdA, dat eerder naar mijn mening de economische groei heeft afgeremd dan gestimuleerd. Maar gelukkig worden we gered door een aantrekkende wereldeconomie en aantrekkende economie rondom ons. Maar voorzitter, natuurlijk worden we toch vooral gered door het fantastische beleid dat in de provincie Noord-Brabant is gevoerd. Want wij hebben in Brabant namelijk wel geïnvesteerd. Voorzitter. Deze perspectiefnota constateert die aantrekkende economie op de juiste manier. Ik heb hier eerder in het provinciehuis wel eens heel wat meer ronkende, breedsprakige teksten moeten slikken. En in deze perspectiefnota wordt gelukkig op een redelijk bescheiden manier geconstateerd dat het goed gaat met de Brabantse economie. Voorzitter. En enige bescheidenheid past ook wel, want je moet je natuurlijk altijd de vraag stellen: maar gaat het naast die economie ook goed met de samenleving? Tenslotte, voorzitter, die economie is niet het doel, maar een middel. En soms lijken we dat wel eens te vergeten.

Voorzitter. Kijkend naar die samenleving word ik dan toch iets minder positief en iets minder happy. Wordt onze samenleving ook prettiger, toleranter, minder gestrest, fatsoenlijker en gaan we relaxter met elkaar om? Voorzitter. Ik zou nog een tijdje door kunnen gaan. Maar, voorzitter, voor mij is het antwoord wel duidelijk. De samenleving wordt er niet prettiger op. Hoe we met elkaar omgaan op social media, hoe we met elkaar omgaan in het debat, hoe het aantal burn-outs toeneemt, hoe kort de lontjes worden.

De **plaatsvervangend voorzitter**: Interruptie de heer Van Gruijthuijsen, VVD.

De heer **Van Gruijthuijsen** (VVD): Dank u wel, voorzitter. Ook als een van de bijlagen in de Perspectiefnota, mijnheer Heijmans, wordt het onderzoek van het PON genoemd. En daarin wordt juist aangegeven dat het geluk van de Brabander precies een punt, van een 7,3 naar 8,3, is gestegen. Wat zegt dat volgens u over het onderzoek van PON? Of zegt dat wat over dat het geluk door de Brabander anders beleefd wordt dan door u? Wat zegt dat volgens u?

De **plaatsvervangend voorzitter**: De heer Heijmans.

De heer **Heijmans** (SP): Ten eerste zegt mij het begrip 'geluk' niet zo heel veel. Want wat is nou precies geluk? Kunt u het omschrijven? Ik denk dat mensen heel vaak denken dat ze eigenlijk gelukkig zouden moeten zijn, omdat ze een redelijk inkomen hebben. Mijnheer Van Gruijthuijsen, als je onlangs kijkt naar dat bekende proces hoe mensen in het land steeds met elkaar omgaan op een steeds onfatsoenlijker manier. Het is moeilijk om nog een fatsoenlijk debat te voeren. Als je ziet hoe mensen gestrest zijn ... Ik weet niet of u regelmatig in het verkeer bent, maar als je ziet hoe onze samenleving verhardt en verhaast en gejaagd wordt, dan kun je toch niet zeggen dat wij in een samenleving zitten waarin het prettiger en relaxter wordt. En daarmee zeg ik niet, mijnheer Van Gruijthuijsen; vroeger was alles beter en we moeten weer terug naar de spruitjes, alhoewel spruitjes best lekker zijn, daar gaat het niet om, maar wie niet ziet dat deze samenleving steeds verder individualiseert, mensen steeds meer geïsoleerd raken van elkaar, mensen steeds minder accepteren dat mensen afwijken, dat mensen anders zijn, steeds minder tolerant zijn ... Dat kunt u toch ook niet ontkennen. Als u de debatten op social media ziet. Dan hoef ik niet eens dat bekende proces van mevrouw Simons te noemen. Maar als ik zie wat tegenwoordig normaal is in het taalgebruik, dan gaat u mij toch niet zeggen dat we met zijn allen een prettige samenleving aan het maken zijn.

De **plaatsvervangend voorzitter**: De heer Van Gruijthuijsen.

De heer **Van Gruijthuijsen** (VVD): Dat hoef ik niet te zeggen, mijnheer Heijmans. Uit onderzoek blijkt dat de Brabander gelukkiger aan het worden is. Dat is denk ik wel een gevoel. U zegt dat de samenleving verhardt, individualiseert en uit elkaar wordt gespeeld. Of men speelt elkaar uit. Dat is ook uiteindelijk een gevoel. En dat gevoel brengt ook een uiting met zich mee. Het gaat er uiteindelijk om dat de Brabander

gelukkiger aan het worden is. En ik denk dat dat een mooie maatstaf is waar wij hier met zijn allen ook naar streven: gelukkiger Brabanders.

De heer **Heijmans** (SP): Daar zijn we het in ieder geval over eens. En misschien zitten we daarom ook bij elkaar in de coalitie. Het geluk van de Brabander.

Bent u misschien vooral tevreden en gaat u ervan uit dat als het economisch goed gaat dat automatisch geluk betekent. Ik denk helaas dat heel veel mensen ook zo denken, maar ik denk dat geluk ook zeker in andere zaken zit dan alleen economie. Dat zit hem ook in bestaanszekerheid en een gevoel van geborgenheid, zekerheid en verwachting naar de toekomst. Dat is een reactie op uw tweede opmerking, mijnheer Van Gruijthuijsen.

De **plaatsvervangend voorzitter**: De heer Uijlenhoet, GroenLinks.

De heer **Uijlenhoet** (GL): Voorzitter. De heer Heijmans noemt allerlei aspecten over de zichtbare maatschappelijke tweedeling en dat het in deze provincie niet alleen maar pais en vree is. Heeft u dan het gevoel dat dit college echt stuurt, niet alleen op die economische groei, maar inderdaad op die brede welvaart, waar u volgens mij voor pleit?

De **plaatsvervangend voorzitter**: De heer Heijmans.

De heer **Heijmans** (SP): Zo meteen ga ik in mijn betoog het college vragen een naar mijn idee een van de belangrijke oorzaken van dit soort verschijnselen aan te pakken. Want volgens mij heeft het heel veel te maken met het afnemende gevoel van bestaanszekerheid, van een zekere toekomst. De flexibilisering van de arbeid is daar gigantisch belangrijk in. Als mensen onzeker worden over hun toekomst, als mensen onzeker worden over dat ze straks wel een huis, inkomen en baan hebben, dat maakt dat mensen minder tolerant worden, meer elkaar zien als concurrent in plaats van als collega en als medeburger. Je werkt ergens met zijn vijven en er is er eentje die straks een vast contract krijgt. Het gevolg is dat je elkaars concurrent en niet elkaars collega bent. En dat soort zaken, daar ga ik het college vragen om daaraan iets te doen.

De **plaatsvervangend voorzitter**: De heer Uijlenhoet. Nog een tweede reactie.

De heer **Uijlenhoet** (GL): Voorzitter. De analyse is duidelijk. Maar vindt de SP nou dat dit college voldoende doet? Daar ben ik nou zo benieuwd naar.

De **plaatsvervangend voorzitter**: De heer Heijmans.

De heer **Heijmans** (SP): Nee. Op dit moment niet. Daarom ga ik zo meteen ook een motie indienen en ga ik vragen om bij de komende begrotingsbehandeling met nadere voorstellen te komen. Alhoewel ik wel weet, mijnheer Uijlenhoet – en zo reëel moeten we ook zijn – dat heel veel zaken die ik noem niet worden bepaald door het Brabantse college, maar vooral rijksbeleid zijn. Ik hoop dat de onderhandelaars daar verstandige dingen over gaan zeggen. Maar ik denk wel dat dit college een voorbeeld kan geven, bijvoorbeeld met zijn interne personeelsbeleid. Daar kom ik nog op.

De **plaatsvervangend voorzitter**: De heer Van Hattem, PVV.

De heer **Van Hattem** (PVV): Dank u, voorzitter. Als de heer Heijmans dan toch stelt dat dit college een voorbeeld moet geven en hij noemt de verhardende uitlatingen op social media, is hij dan ook bereid om zijn eigen gedeputeerde Johan van den Hout aan te spreken, die de meest harde en valse uitlatingen doet richting miljoenen kiezers in Brabant? Dat ze racisten, fascisten en weet ik het allemaal wat zijn. Dat gebeurde de afgelopen jaren structureel. Neemt u daar ook eens afstand van?

De **plaatsvervangend voorzitter**: De heer Heijmans.

De heer **Heijmans** (SP): Ik neem daar geen afstand van, want ik ben voor vrijheid van meningsuiting. En wat onze gedeputeerde van de SP op Twitter zegt is voor zijn verantwoordelijkheid. Daar kunt u hem op aanspreken. Dat kunt u hier ook in het openbaar debat doen. Ik ga andere mensen niet voorschrijven wat zij wel of niet mogen twitteren, dan wel e-mailen, dan wel opschrijven.

De **plaatsvervangend voorzitter**: De heer Van Hattem.

De heer **Van Hattem** (PVV): Voorzitter. Ik ben ook ontzettend voor vrijheid van meningsuiting. U bent zelf ook SP en uw collega Van den Hout ook. Als u dan zo'n oproep doet moet het ook wel een oproep zijn die geschraagd is op een gedeelde opvatting. Als dat niet zo is moet ik blijkbaar concluderen dat er toch wat licht zit in uw oproep aan GS.

De **plaatsvervangend voorzitter**: De heer Heijmans.

De heer **Heijmans** (SP): Mijnheer Van Hattem. U gaat er zonder meer van uit dat er hier bepaalde fatsoensnormen zijn overschreden. Kijk, wij hebben daar ook wel eens een debat over gehad. Van 'minder minder Marokkanen' roepen was u ook niet bereid te zeggen dat dat over de grens was en dat eigenlijk niet kan. Dat vond ik over de grens gaan, maar ik zal het u niet verbieden. En als u dat de volgende keer weer doet, dan doet u dat. En dat geldt ook voor de gedeputeerde. Als u van mening bent dat u beledigd wordt of dat u of anderen beledigd worden, dan kunt u naar de rechter gaan en kunt u een klacht indienen. En zo werkt dat in dit land. Want wat dat betreft zijn we nog steeds een rechtsstaat.

De **plaatsvervangend voorzitter**Fout! Bladwijzer niet gedefinieerd.: De heer Van Gruijthuijsen.

De heer **Van Gruijthuijsen** (VVD): Voorzitter. Dank u wel. Ik wil toch even aan de heer Heijmans teruggeven dat hij degene is die het onderwerp koppelt aan de staat van de samenleving, aan economie. Wij refereren daar helemaal niet aan. De Brabander is gewoon gelukkig. Die toename is er. Het wordt helemaal niet gerelateerd aan het salaris dat de Brabander krijgt, de auto die hij rijdt, de baan die hij heeft, de vrienden of kennissen. De Brabander is gelukkig. Kunt u daar ook niet gewoon gelukkig mee zijn en zeggen 'misschien zijn de Brabanders met minder ook heel erg tevreden en worden ze daar gelukkig van'?

De **plaatsvervangend voorzitter**: De heer Heijmans.

De heer **Heijmans** (SP): Voorzitter. De Brabander bestaat niet. Dat weet de heer Van Gruijthuijsen net zo goed als ik. En er zullen zeker een hele hoop Brabanders zijn, die gelukkig zijn. Je ziet dat er nogal wat mensen zijn die vinden dat zij tekort gedaan worden, die zich niet gehoord voelen. Ik weet niet of het hele verhaal van de boze witte man u is ontgaan, maar hij bestaat. Dat was ook een VVD'er die zei: 'kijk, hij bestaat'. En ik zeg niet dat hij daar staat, die boze witte man, maar hij zit hier wel ergens.

De **plaatsvervangend voorzitter**: Ik ga nu de volgende interruptie een kans geven, de heer Steenbakkers, CDA.

De heer **Steenbakkers** (CDA): Daar zal ik maar niks op zeggen. Dank, voorzitter. Eigenlijk een heel helder betoog van de heer Heijmans. En eigenlijk ook iets waar de CDA-fractie echt best wel dingen in zit. Constant die focus op die grote economie maakt mensen niet altijd gelukkig. Mijn vraag is dan wel, u heeft onderhandeld met deze partijen. U bent zelf bijvoorbeeld op de sociale partijen met toch een beetje een kluitje in het riet gestuurd qua geld. Waarom heeft u dan ook bij aanvang niet de middelen gereserveerd om dingen te realiseren?

De **plaatsvervangend voorzitter**: De heer Heijmans.

De heer **Heijmans** (SP): Kijk, je kunt mensen in armoede laten vervallen en vervolgens een armoedebeleid gaan voeren. Ik zie liever dat we voorkomen dat mensen in armoede vervallen. Dat we dus gaan zorgen dat iedereen werk heeft. En als hij werk heeft dat hij met dat werk zoveel verdient dat hij nog kan rondkomen ook. Want u weet net zo goed als ik dat van de 100.000 van de 400.000 kinderen die in armoede opgroeien de ouders 40 uur per week werken. Een fulltime baan. Ze werken zich een slag in de rondte, maar verdienen te weinig om fatsoenlijk van rond te kunnen komen. Dus daar moeten we beginnen en dat is waar ik dit college zo meteen ook op wil aanspreken. Maar gezien de interrupties kom ik er vandaag misschien helemaal niet aan toe. Wie weet.

De **plaatsvervangend voorzitter**: Fout! Bladwijzer niet gedefinieerd.: De heer Steenbakkers.

De heer **Steenbakkers** (CDA): Ik heb tot vannacht 01.00 uur gereserveerd en ik hoop de rest ook. Dus dat lijkt me sterk. Waarom het gaat is het volgende. Allemaal mooie woorden. Ze kloppen ook allemaal. Om dit tegen te gaan zul je wel middelen moeten hebben. U heeft er eigenlijk niks over afgesproken in uw coalitieakkoord. Ik ben heel benieuwd of wij een motie krijgen te zien, die om een herschikking van middelen vraagt. Bijvoorbeeld wat geld uit die economische pot naar de pot van gedeputeerde Swinkels of iets anders. Of wilt u dat geld gewoon van een boom trekken?

De **plaatsvervangend voorzitter**: Kunt u een vraag formuleren?

De heer **Heijmans** (SP): Nou, ik kan er wel een vraag uithalen. Ik kan in ieder geval wel een antwoord geven. Mijnheer Steenbakkers. Wij hebben juist bij de totstandkoming van dit coalitieakkoord ingezet op werkgelegenheid. Wij hebben gezegd de economie te versterken, onder andere door de vrijetijdseconomie te stimuleren. Dat past uitstekend in mijn redenering. Je moet niet wachten tot mensen in armoede vervallen en dan met lapmiddelen proberen er iets aan te doen. Nee. Je moet zorgen dat mensen gewoon aan het werk kunnen. Er is niks beter als dat mensen voor zichzelf de kost kunnen verdienen. Dat is goed voor de economie, maar dat is ook goed voor het zelfrespect van mensen. Dat is toch zo klaar als een klontje? U kunt ons niet verwijten dat wij niet bereid zijn geweest te investeren in de Brabantse economie. En ik heb ook niet gehoord dat u dat deed.

De **plaatsvervangend voorzitter**: Mevrouw Brunklaus, GroenLinks.

Mevrouw **Brunklaus** (GL): Dank u wel, voorzitter. Mijnheer Heijmans. Ik vind dat u een fantastisch verhaal houdt. Ik wil gewoon even mijn steun betuigen. Ik vind het echt heel knap wat u hier doet. Het gaat natuurlijk om het welzijn van de Brabander. Ik ben het helemaal met u eens. Ik ben toch even naar voren gelopen om u te steunen, want wij komen straks met een motie, Welzijnsindicator. Je moet handig zijn in het debat. Die motie gaat erom hoe je het welzijn van die Brabander goed gaat meten. Dat is een. Het tweede is dat ik u volledig steun in uw optreden net richting de heer Van Hattem. Want ik heb ook de televisiebeelden gezien waar de heer Van Hattem staat te klappen als het gaat om 'minder minder minder Marokkanen'. En ik denk dat hij als laatste hier in deze Statenzaal recht van spreken heeft als het gaat om elkaar fatsoenlijk behandelen. Dat wou ik ook even gezegd hebben. Dank u.

De **plaatsvervangend voorzitter**: De heer Heijmans.

De heer **Heijmans** (SP): Mevrouw Brunklaus. U maakt het me wel heel erg moeilijk om die motie van u straks niet te steunen. Dus hij zal heel slecht moeten zijn. Ik zal er heel serieus naar kijken. Maar ik geloof dat de heer Van Hattem voor u een interruptie heeft.

De **plaatsvervangend voorzitter**: Fout! Bladwijzer niet gedefinieerd.: De heer Van Hattem, interruptie. Op zoek naar het pasje.

De heer **Van Hattem** (PVV): Ik weet niet welke betrekking dit heeft op het hele verhaal. Het heeft niks met fatsoen te maken. Het is juist onfatsoenlijk om niet te kiezen voor minder, minder, minder. Dat is juist de inzet geweest van ons beleid in de afgelopen tien jaar. En dat dat voor u nog steeds niet duidelijk is en dat dat voor heel veel Nederlanders wel duidelijk is zegt genoeg dat wij de tweede partij van het land zijn geworden.

De **plaatsvervangend voorzitter**: Mevrouw Brunklaus. Heel kort en dan wil ik graag door met het betoog van de heer Heijmans.

Mevrouw **Brunklaus** (GL): Voorzitter. Het ging hier om uw oproep om elkaar beter en fatsoenlijker te behandelen. U zei daar wat over richting een van onze gedeputeerden. En zelf vindt u met uw gedrag ... Wat u politiek vindt moet u zelf weten, maar het gaat hier er wel om dat die politiek bijdraagt aan een verharding in de samenleving. Als u een groep mensen die in Nederland volledig met recht in Nederland woont ... Als u staat te klappen dat er daar minder van moeten komen, dat ze maar weg moeten gaan, dan heb ik denk ik wel een punt.

De **plaatsvervangend voorzitter**: Een korte reactie. Ik wil eigenlijk dit debat stoppen, dames en heren. Mijnheer Van Hattem.

De heer **Van Hattem** (PVV): Voorzitter. Ik mag er toch wel op reageren verdorie. Een groep criminelen die ervoor zorgt dat de samenleving verziekt wordt, als je daar van zegt er daar minder van te willen hebben. Minder criminelen. Dat is verharding, als u dat toelaat.

De **plaatsvervangend voorzitter**: Dames en heren. Ik stel voor dat we dit debat stoppen en dat we doorgaan met het betoog van de heer Heijmans.

De heer **Heijmans** (SP): Dank u wel, voorzitter. Voorzitter. Ik breng toch even onder uw aandacht dat ik nog maar een derde pagina heb voorgelezen, terwijl ik het gevoel heb dat ik hier al een halve dag sta. Ik hoop dat u de tijd goed bijhoudt.

De **plaatsvervangend voorzitter**: De griffier is volstrekt betrouwbaar in het bijhouden.

De heer **Heijmans** (SP): Alle vertrouwen. Ik zou die griffier zelf gekozen kunnen hebben. Voorzitter. Voor een deel bepalen de omstandigheden de mensen en de samenleving die zij vormen. Ik ben er van overtuigd dat de toegenomen onzekerheden van mensen, het continue gevoel alleen nog maar concurrenten te hebben in plaats van collega's, de onzekerheid van werk, van inkomen, ik ben ervan overtuigd dat het afgenomen gevoel van die bestaanszekerheid gevolgen heeft voor de manier waarop we samen leven en samenleven. Het lijkt er gelukkig op, voorzitter, en dat is naar mijn idee echt een kentering, dat steeds meer politici zich realiseren dat we toch wel zijn doorgeslagen op de weg van flexibilisering en het wegnemen van zekerheden en dat het tijd wordt een andere koers te varen. En de provincie Brabant, voorzitter, kan dat natuurlijk helemaal niet in haar eentje, maar we kunnen daartoe wel een aanzet geven. We kunnen het voorbeeld geven en het voortouw nemen in het weer werk maken van vast werk, vast inkomen en bestaanszekerheid. Want, voorzitter, dit zijn de omstandigheden waarin mensen eerder in staat en bereid zullen zijn om elkaar te waarderen, te respecteren en verschillen te accepteren. Ik vraag het college om bij de komende begrotingsbehandeling te komen met voorstellen om weer die koers te kiezen. Dat kan intern, via ons eigen personeelsbeleid, waarin nu nogal stevig wordt ingezet op veel flexibiliteit en waarbij we werken met veel aanbesteding en uitbesteding. Maar ook extern bij de acquisitie en bedrijfsvestigingen. Geef hierbij de voorkeur aan die bedrijven die bereid zijn te werken met vaste werknemers en in deze werknemers te investeren boven die bedrijven die werknemers toch min of meer zien als een wegwerpproduct.

Voorzitter. Daarnaast nog een concreet voorstel van de SP op dit terrein waarvoor ik een motie zal indienen. We hebben in Brabant ongeveer zo'n 120.000 zzp'ers. En voor een deel is daar natuurlijk niks mis mee. Maar er zitten er nogal wat tussen die dat niet zijn uit eigen keuze of uit vrij wil. Denk bijvoorbeeld maar eens aan de mensen in de thuiszorg. Velen hiervan zijn ook niet in staat een fatsoenlijk pensioen op te bouwen of een fatsoenlijke arbeidsongeschiktheidsverzekering te betalen. Voorzitter. Het is dan al helemaal te begrijpen dat zij geen geld hebben om iets te doen aan scholing of bijscholing. Terwijl voor een aantal van hen juist scholing een middel zou kunnen zijn om te ontsnappen uit het niet door hen vrijwillig gekozen zzp'erschap of het zou voor hen een mogelijkheid kunnen zijn om hun verdiensten als zzp'er wat te verhogen. Onze motie houdt in dat we het college vragen om onderzoek te doen naar de mogelijkheid om zzp'ers een scholingsvoucher aan te bieden om hen de mogelijkheid tot scholing te bieden. En we denken hierbij dan aan zzp'ers die maximaal bijvoorbeeld 120% van het minimumloon verdienen en die al minimaal twee jaar als zzp'er actief zijn. Dan nog twee laatste vragen over dit onderwerp, voorzitter.

De **plaatsvervangend voorzitter**Fout! Bladwijzer niet gedefinieerd.: Interruptie de heer Van der Wel, Partij voor de Dieren.

De heer **Van der Wel** (PvdD): Voorzitter. Dank u wel. Voorzitter. Ik ging heel ver mee in het betoog van de SP. Mijn volle waardering daarvoor en uw inzet voor die mensen die niet aan een baan kunnen komen. Het laatste stukje, voordat ik interrompeerde, daar verliest u mij een beetje mee. Dat vind ik wel een stapje te ver gaan. Maar goed. U heeft zich nu zes jaar als coalitiepartij met gedeputeerden voor die verandering ingezet, bijvoorbeeld voor die verandering, bijvoorbeeld in die vrijetijdseconomie en werkgelegenheid. Ziet u daar nu effecten van?

De **plaatsvervangend voorzitter**: De heer Heijmans.

De heer **Heijmans** (SP): Ja. Kijk, mijnheer Van der Wel. Met economie heeft succes vele vaders en moeders. Ik kan natuurlijk zeggen dat de werkgelegenheid in Brabant dankzij ons toeneemt. Dat zou de makkelijke manier zijn. Want natuurlijk zijn wij als Brabant voor een heel groot deel afhankelijk van de export, van de wereldeconomie etc. Er zijn natuurlijk voorbeelden waarbij wij op het gebied van toeristische economie wel degelijk zorgen voor extra werkgelegenheid. En juist die werkgelegenheid die u en ik, denk ik, zo hard nodig vinden. Die werkgelegenheid niet voor de hoger opgeleiden, maar juist voor die vele Brabanders, die lager opgeleid zijn en zelf hun kost willen verdienen. Dan hebben we het uiteraard niet over honderdduizenden banen, mijnheer Van der Wel. Want we moeten onszelf als provincie nou ook weer niet overschatten. We hebben een budget waar de eerste de beste grote stad van Brabant ongeveer overheen gaat. Dus we moeten wel het maximale doen en doen wat we kunnen. Maar dat wij als de wereldeconomie slecht gaat alleen in Brabant kunnen zorgen dat het hier goed gaat, die illusie heb ik niet. Zo eerlijk moeten we ook zijn tegenover de mensen.

De **plaatsvervangend voorzitter**Fout! Bladwijzer niet gedefinieerd.: Ik ga u toch een beetje onderbreken. Ik zie de heer Van der Wel nog. En ik wil het verzoek doen aan de heer Heijmans om iets korter op de interrupties in te gaan. Want u neemt heel veel tijd voor de beantwoording, tenzij u stukken uit uw betoog daarin fietst, maar dan kunnen wij de tijd niet bijhouden. De heer Van der Wel.

De heer **Van der Wel** (PvdD): Voorzitter. Ik snap het verhaal heel goed van de SP en ik ben het ook heel erg eens met uw verhaal. En toch zou ik ook wel willen zoeken naar die effectiviteit van het provinciaal beleid. U zegt dat we die benodigde 100.000 banen niet met provinciaal beleid kunnen sturen, maar we hebben toch wel redelijk wat geld ingezet, bijvoorbeeld in die vrijetijdseconomie en in het MKB.

De **plaatsvervangend voorzitter**: En uw vraag is?

De heer **Van der Wel** (PvdD): Of de SP het met mij eens is dat we dat ook enigszins moeten concretiseren om een idee te krijgen wat de bijdrage van de provincie wel is geweest.

De heer **Heijmans** (SP): Mijnheer Van der Wel. Ik loop hier al 22 jaar rond. En ik geloof dat ik al 22 jaar vraag of we niet eens naar een soort werkgelegenheidstoets of een werkgelegenheidseffectenrapportage kunnen gaan. Maar ik weet inmiddels ook hoe ontzettend moeilijk dat is en hoe ontzettend discutabel de uitkomsten daarvan zijn. Maar ik vind er helemaal niks mis mee als we bij de komende begrotingsbehandeling van dit college dat doen. Maar ik denk dat gedeputeerde Pauli daarvan ook best een paar fantastische voorbeelden kan geven, waardoor door ons beleid en door ingrijpen van het college prima werkgelegenheid is ontstaan. Ik denk dat ik helemaal niets verkeerd zeg als ik het college uitdaag om een aantal gegevens inzichtelijk te maken om te zien wat het effect van ons beleid is. Maar je kunt er altijd vraagtekens bij blijven zetten, mijnheer Van der Wel. Je kunt ook zeggen: dat was zonder de provincie ook gebeurd. Ja, dat blijft altijd het probleem.

De **plaatsvervangend voorzitter**: Interruptie de heer De Kort, PvdA.

De heer **De Kort** (PvdA): Dank aan de heer Heijmans. Hij weet dat hij de PvdA aan zijn zijde vindt in de strijd om meer vastigheid en meer bestaanszekerheid. Dus ik was dan ook heel blij met uw betoog. Ik heb een vraag. U wilt het gat tussen vast en flex net als wij verkleinen en daarom heb ik een kleine angst bij uw motie. Als wij zzp'ers een scholingsvoucher geven, in heel veel werknemers aan de onderkant van de arbeidsmarkt – daar is allerlei onderzoek naar gedaan – wordt vaak weinig geïnvesteerd door de bedrijven waarvoor zij werken. Ik wil voorkomen dat we met die motie iets doen wat precies het tegendeel is, dat we de zzp'er een extra voordeel geven ten opzichte van die werknemer en dat we daarmee het gat tussen vast en flex vergroten. Kunt u die angst bij mij wegnemen, want het doel op zich vind ik heel mooi: meer educatie voor mensen aan de onderkant van de arbeidsmarkt? Daar kan ik natuurlijk alleen maar voor zijn.

De **plaatsvervangend voorzitter**: De heer Heijmans.

De heer **Heijmans** (SP): Ja. Ik zie wel uw angst voor een soort oneigenlijke concurrentie. Ik vind eigenlijk dat een normale werkgever aan scholing voor zijn werknemers doet. Mensen met een vaste baan zouden eigenlijk scholing aangeboden moeten krijgen via hun werkgever. Ik denk dat de vakbond daar ook erg op inzet. De groep van mensen waarover ik het heb, mijnheer De Kort, zijn vaak ook mensen die tegen wil en dank in die zzp-situatie terecht zijn gekomen. Naast een laag inkomen moeten ze ook eigenlijk nog iets doen waarvoor ze eigenlijk niet hebben gekozen. Ze waren het liefst gewoon in dienst bij die thuiszorginstelling. En al dat gedoe er niet bij van dat zzp'erschap. Dat vind ik wel een wezenlijk verschil waardoor ik zeg: die ene groep zou ik dan eerder ... En we beperken het tot maximaal 120% van het minimuminkomen en men moet twee jaar zzp'er zijn omdat we misbruik natuurlijk moeten voorkomen.

De **plaatsvervangend voorzitter**: Mijnheer Heijmans. U bent erg uitvoerig. Ik ga de volgende interruptie een kans geven. Mijnheer De Kort. Heel kort.

De heer **De Kort** (PvdA): Dank voor het antwoord. Ik zou het fijn vinden als dat onderzoek er komt. Waar ik op zich positief in sta. Dat in ieder geval even gekeken wordt of het geen oneerlijke concurrentie geeft. Als dat op een of andere manier meegenomen kan worden, dan vindt u mij aan uw zijde.

De **plaatsvervangend voorzitter**: Mevrouw Van der Sloot, CDA.

Mevrouw **Van der Sloot** (CDA): Dank u wel. Mijnheer Heijmans. Ik hoor in uw betoog dat u eigenlijk veel kritiek hebt op het aan het werk helpen van mensen met een grote afstand tot de arbeidsmarkt. U ziet ook dat de provincie daaraan iets kan doen. Twee jaar geleden heeft dit college een sociaal pact

afgesloten vanuit de provincie met verschillende organisaties in onze provincie. Wat vindt u eigenlijk van de stand van zaken van dat pact? Hoe hebben we dat nu gedaan?

De **plaatsvervangend voorzitter**: De heer Heijmans.

De heer **Heijmans** (SP): Dan vergeet u een belangrijke daad van dit of het vorige college. Daarop is wel door ons aangedrongen. Kijk eens naar de schoonmaak in het provinciehuis, wat door mensen wordt gedaan met een grote afstand. Dat vind ik nou typisch van die voorbeeldkwesies waarvan ik zeg dat je daar als provincie laat zien hoe het kan en hoe het moet.

De **plaatsvervangend voorzitter**: Mevrouw Van der Sloot.

Mevrouw **Van der Sloot** (CDA): Een schitterend voorbeeld, voorzitter. Wat ik zie, en dat heeft het college zelf ook geschreven in het antwoord op onze technische vragen, is dat het college zelf niet tevreden is met de wijze waarop dat pact is uitgevoerd. Het is daar teleurgesteld over. Dus mijn vraag is wat u daarvan vindt en wat u er aan wilt doen.

De **plaatsvervangend voorzitter**: De heer Heijmans.

De heer **Heijmans** (SP): Wat ik daaraan wil doen, is aan het college een oproep doen en het college de boodschap meegeven: als u zelf constateert dat u ontevreden bent over de resultaten en de effecten, dan gaat u heroverwegen en gaat u vervolgens gas op de plank geven en zorgen dat het beter gaat. Maar u moet van mij nu niet hier uit de toverhoed zeggen: ah, college, dat is allemaal niet zo moeilijk, dat moet je zus of zo doen. Je hebt natuurlijk ontzettend veel te maken met partners, met andere instellingen, organisaties, waar je dit soort zaken mee moet bereiken. Dus het is ook niet zo gemakkelijk. Ik zal hier in ieder geval zeggen dat ik van mening ben dat het college zich niet moet neerleggen bij de simpele constatering 'het valt allemaal een beetje tegen'.

De **plaatsvervangend voorzitter**: De heer Bollen, VVD.

De heer **Bollen** (VVD): Dank u wel, voorzitter. Ik heb nog een vraag over de motie voor de zzp-scholing. Op zich sympathiek, maar we steunen de zzp'ers al in ons fiscale stelsel. Je kunt een opleiding gewoon aftrekken van je inkomsten. Dus in feite subsidiëren we die daar al een beetje. Bedoelt u ook dat dat in het onderzoek meegenomen wordt? In kan het nog niet helemaal duiden. Nogmaals sympathiek.

De **plaatsvervangend voorzitter**: Heijmans.

De heer **Heijmans** (SP): Mijnheer Bollen. We moeten niks doen waarvan straks uit onderzoek blijkt dat het niet werkt of dat er al in voorzien wordt. Maar er is een dergelijke pilot gaande in Amsterdam. Daar worden ervaringen mee opgedaan. Ik denk dat het bijvoorbeeld heel simpel zou zijn om te kijken wat daar de ervaringen zijn. Wat loopt er goed, wat loopt er fout? En wat mij betreft staat alles open. De heer De Kort maakt een opmerking. Uw opmerking over de fiscale voordelen is natuurlijk wel van belang om mee te nemen. Daarom ook bewust een onderzoek. En als het onderzoek negatief is, mijnheer Bollen, dan zijn we hier allemaal zo verstandig om te zeggen het niet te gaan doen.

De **plaatsvervangend voorzitter**: Mijnheer Heijmans. Vervolgt u uw betoog.

De heer **Heijmans** (SP): Dank u wel, voorzitter. Voorzitter. Nog twee vragen over dit onderwerp. Wat gaat dit college doen voor toch wel een van de grootste problemen op onze arbeidsmarkt? Dat is de werkgelegenheid voor mbo-scholieren. Mogen wij van het college een aanvalsplan op dat gebied verwachten? Laat ik het maar strijdustig zeggen.

En hoe zit het met de flexicurity, voorzitter? Het is erg stil over die flexicurity. Ik zou daar graag iets over horen.

Voorzitter. Een heel ander punt, de Q-koorts. Veel van ons hebben hier tijdens het Debat van het Zuiden – een enorm compliment voor Omroep Brabant dat ze dat voor elkaar heeft gekregen – allemaal de politici horen zeggen dat ze begaan zijn met het lot van de mensen die de gevolgen van de Q-koorts ondervinden. En toch dreigt er in de nabije toekomst dat het loket, het steunpunt Q-koorts verdwijnt. Dat zou per 2018 moeten zijn. Maar, voorzitter, vooruitlopend op die mogelijke sluiting in 2018 gaat er al een afbouw plaatsvinden. En wat dreigt, voorzitter, is toch dat we in de loop van het komend jaar al komen te zitten met Q-koortspatiënten of nabestaanden die niet die hulp, die ondersteuning kunnen krijgen die ze verdienen en die ze nodig vinden. Daarom dien ik een motie in, voorzitter, ten eerste om dit college nog eens een steuntje in de rug te geven om bij de politiek en de onderhandelaars aan te dringen op het waar maken van hetgeen ze tijdens het Debat van het Zuiden beloofd hebben. Maar ook dat dit college gaat kijken wat er nodig is, wat er nodig zou kunnen zijn om te zorgen dat dat steunpunt, dat loket van Q-support voor Q-koortspatiënten in ieder geval tot 2018 gewoon optimaal blijft functioneren ten behoeve van de Q-koortspatiënten.

De **plaatsvervangend voorzitter**: Interruptie de heer Bollen. En daarna de heer Van der Wel.

De heer **Bollen** (VVD): Dank u wel, voorzitter. Even ter verduidelijking. Want u refereert aan de landelijke verkiezingen en om nu de onderhandelaars iets extra's mee te geven. Tijdens de verkiezingen of net daarvoor hebben deze Staten volgens mij unaniem een motie aangenomen om hier aandacht voor te hebben. Wat maakt nu dat we daar opnieuw deze aandacht voor moeten schetsen?

De **plaatsvervangend voorzitter**: De heer Heijmans.

De heer **Heijmans** (SP): Mijnheer Bollen. U vertelde zojuist dat in 2108 Q-support ophoudt omdat er geen middelen meer zijn. En in die fase vooraf vindt er al een afbouw plaats. Dus dat betekent dat er al in 2017 een gat kan ontstaan, dat er geen ondersteuning is voor de Q-koortspatiënten. En daarom vraag ik ook naar een onderzoek: college, ga kijken of dit inderdaad dreigt en of er inderdaad dat gat dreigt te vallen. Valt dat gat niet, mijnheer Bollen, dan is er niets aan de hand. Valt dat gat wel, dan denk ik dat er hier niemand in de Staten is die zegt: nou, dat is dan dikke vette pech voor de Q-koortspatiënten, maar dan kunnen ze maar even nergens terecht. Ik denk dat we dan allemaal zeggen dat we daar een oplossing voor moeten vinden. En dat is wat ik van het college vraag. Dus dat dreigende gat. Als het alleen om die oproep zou gaan om aan te dringen bij de informateur, zou ik de motie niet hebben ingediend, maar het zit hem vooral in dat onderzoek naar het dreigende gat, dat zou kunnen vallen.

De **plaatsvervangend voorzitter**: De heer Bollen.

De heer **Bollen** (VVD): Ik wacht even de inhoud van de motie af. Dank u wel.

De **plaatsvervangend voorzitter**: De heer Van der Wel, Partij voor de Dieren.

De heer **Van der Wel** (PvdD): Voorzitter. Ik ben heel blij met het betoog van de SP over Q-koorts en de Q-koortspatiënten. Zoals de motie nu klinkt kunnen we hem denk ik wel steunen. Hoe kijkt de SP aan tegen de zorgen die Q-koortspatiënten hebben, maar ook heel veel mensen in het landelijke gebied over die explosieve groei van de geitenhouderij, met alle gevolgen in de toekomst van dien? En in relatie daartoe ook hun zorgen over of die geiten wel voldoende gevaccineerd worden.

De **plaatsvervangend voorzitter**: Mijnheer Heijmans.

De heer **Heijmans** (SP): Mijnheer Van der Wel. Ik zou haast zeggen dat het in deze Staten vragen is naar de bekende weg. U hebt mij altijd aan uw zijde gevonden, maar wij zijn niet de enige fractie die dat

vindt. Volgens mij vinden deze hele Staten dat het principe van de gezondheidszorg echt een criterium zou moeten zijn in ruimtelijkeordeningswetgeving. En dat is dus een enorm probleem. Want ik denk dat er hier niemand in de Staten is die zegt dat een enorme dichtheid van geitenhouderijen geen risico's zou opleveren voor de volksgezondheid. Alleen kunnen we het niet keihard voor 100% wetenschappelijk bewijzen. Dus die zorg die u heeft en die Q-koortspatiënten hebben we volgens mij hier allemaal. Maar we moeten wel het instrumentarium hebben om er ook tegen op te treden.

De **plaatsvervangend voorzitter**: Korte reactie de heer Van der Wel.

De heer **Van der Wel** (PvdD): In de vorige periode heeft een van uw partijgenoten, mevrouw Slegers, een betoog gehouden dat we vooral ook goed moeten kijken hoe we consumenten informeren over hun consumptiepatroon en de gevolgen daarvan. En die ondersteun ik van harte. Enerzijds zie je dat producten uit geitenmelk booming zijn. Er is heel veel vraag naar. Dat is ook net nog in het nieuws geweest. En dat heeft zijn weerslag in dat meer boeren meer geiten gaan houden en dat er meer geitenhouderijen bijkomen. Op een gegeven moet je ook zeggen waar het dan stopt.

De **plaatsvervangend voorzitter**: Ik ga u onderbreken. Dit wordt een betoog.

De heer **Heijmans** (SP): Ja. Ik ben het met u eens.

Mevrouw **Roijackers** (GL): Dank u wel, voorzitter. De inhoud van uw betoog. U zegt het zelf dat we met zijn allen bezorgd zijn en zorg hebben voor die Q-koortspatiënten. Het is een epidemie die Brabant heel zwaar heeft getroffen. Ik wil toch ook even aansluiten bij wat de heer Bollen zei. We hebben in het verleden hier ons als Staten unaniem geschaard achter niet een, maar twee moties rondom dit onderwerp en een appel aan het Rijk. Ik wil u toch het volgende vragen. In het dossier intensieve veehouderij zijn er grote tegenstellingen binnen onze Staten, maar niet als het gaat over de volksgezondheid en specifiek de zorg voor de Q-koortspatiënten. Waarom hebt u ervoor gekozen om ons niet als fracties vooraf te verenigen rond uw op zichzelf goede initiatief?

De **plaatsvervangend voorzitter**: De heer Heijmans.

De heer **Heijmans** (SP): Ik krijg die vraag regelmatig. Ik heb dat al vaker gezegd. Ik ben er niet zo voor dat we tevoren van alles al met elkaar afstemmen, want dan houden we hier een schijn debat. We kunnen hier allemaal met onze tassen vol moties naartoe komen. En dan weten we precies, want dat hebben we van tevoren afgestemd, welke fractie welke motie gaat steunen. En dan zit het publiek op de tribune, dat denkt dat hier een debat plaatsvindt, maar we hebben het allemaal al geregeld. Zeker bij een begrotingsbehandeling en een perspectiefnota ben ik ervoor dat er gerust moties op tafel mogen komen waarover mensen eens na moeten denken of ze die steunen. U mag schorsen als u zich wilt beraden over een motie. Een flink aantal moties heb ik wel degelijk rondgestuurd, mevrouw Roijackers.

De **plaatsvervangend voorzitter**: Nog een korte reactie?

Mevrouw **Roijackers** (GL): Zeker, voorzitter. Ik verzet me tegen het idee dat wij met tassen met moties van tevoren hier allemaal dingen zouden moeten afstemmen. Ik sta hier voor de Q-koortspatiënten. En dit is nou per definitie een onderwerp waarover we het als Staten unaniem met elkaar eens zijn. Juist zo'n onderwerp zou vooraf met elkaar afgestemd moeten worden, omdat hierin Brabant verenigd is. Dank u wel.

De **plaatsvervangend voorzitter**: Mijnheer Heijmans. Vervolg uw betoog.

De heer **Heijmans** (SP): Goed. Ik zal zien of u hem steunt, mevrouw Roijackers. Dat u het de Q-kooortspatiënten niet aandoet door te zeggen: ik steun hem niet, want ik heb hem van tevoren niet mogen zien.

Voorzitter. Met geld geld maken kan een heel risicovolle bezigheid zijn. Velen die zich daarmee bezighouden ontwikkelen toch een soort mentaliteit van het rupsje-nooit-genoege en kennen geen grenzen in het nemen van risico's op jacht naar hogere rendementen. Dreigt dit college nou ook zo'n rupsje-nooit-genoege te worden? Op een huidig jaarlijks rendement van 122 miljoen euro gaan we in vier jaar tijd een extra rendement verwezenlijken van maar liefst 50 miljoen euro. Het eerste jaar beginnen we met een bescheiden 3 miljoen euro. Het precieze voorstel moet nog komen, voorzitter, maar bij dit soort bedragen slaat mij wel de schrik om het hart. Toch bevangen geraakt door de goudkooorts, mijnheer Van Merrienboer? Neem alsjeblieft die angst bij mij weg, anders dien ik een amendement in om stevig te investeren in paracetamol ter bestrijding van de goudkooorts.

Een ander punt dat mij zorgen baart is dat het college integraliteit hoog in het vaandel heeft staan en wil kunnen inspelen op initiatieven van maatschappelijke partners.

De **plaatsvervangend voorzitter**: Interruptie de heer Steenbakkers, CDA.

De heer **Steenbakkers** (CDA): Ja. Dank. Goed om te horen dat de heer Heijmans van de SP zich hierom zorgen maakt. Het voorstel heeft u nog niet kunnen zien, maar betekent het dan ook eigenlijk dat u impliciet zegt: ik geloof niet dat dit soort rendementsverhogingen kan zonder extra veel risico te nemen, dat zullen wij niet steunen?

De heer **Heijmans** (SP): Ik kan u zeggen, mijnheer Steenbakkers, dat de gedeputeerde een overtuigend verhaal zal moeten hebben. Als ik het inderdaad zo lees, stel dat je het tweede jaar 6 miljoen euro hebt, dan zou je het vierde jaar al iets van bijna 30 miljoen euro aan extra rendement moeten halen. Als ik dit zo lees denk ik hoe hij dat gaat flikken zonder onaanvaardbare risico's te nemen. Dus het zal een overtuigend verhaal moeten zijn. Nou heb ik wel vertrouwen in die gedeputeerde, maar ik wil hem toch wel uitdagen.

De **plaatsvervangend voorzitter**: U vervolgt uw betoog.

De heer **Heijmans** (SP): Voorzitter. Natuurlijk heb ik er begrip voor dat het college naar wegen zoekt om zo adequaat mogelijk op die maatschappelijke initiatieven in te kunnen spelen. Daar is helemaal niets mis mee. Maar hoe ziet het college dan de rol van Provinciale Staten als het gaat om de besteding van het gereserveerde deel – volgens het voorstel – uit de vrije begrotingsruimte? Komen wij als Provinciale Staten nog wel aan bod? Hebben wij nog wel sturingsmogelijkheden? Dat is kortweg mijn vraag.

Voorzitter. Ik kan me helemaal vinden in de mede door de VVD ingediende motie. Ik weet wel dat het misschien een beetje populistisch overkomt. Maar rond die drugscriminaliteit heb ik een beetje het gevoel dat we een beetje in die Groningse situatie zitten. Van: als dit verhaal zou spelen in de Randstad, dan zou er al lang voldoende geld geweest zijn. En wij moeten als Brabant zelf dokken en zelf de portemonnee trekken. Ik vind nog steeds dat we echt dat beroep moeten doen – en dat doet deze motie – om de bestrijding van criminaliteit, wat echt een rijkstaak en geen provinciale taak is, om dat het liefst te laten betalen en laten bekostigen uit Pluk ze-gelden, maar anders maar uit de reguliere middelen.

Hiermee hangt samen de dumping van synthetisch drugsafval. Het is echt te gek voor woorden dat grondeigenaren op grond van de huidige compensatieregeling maar 50% van de kosten van het opruimen vergoed krijgen. Eigenlijk worden zij op deze manier ook nog eens extra slachtoffer van drugscriminelen. Een motie, voorzitter, om die compensatieregeling voor illegale drugsdumpingen te verhogen naar 100%. En tevens een motie – ik denk dat dat ook wel zal aanspreken – die uitspreekt dat het Pluk ze-geld besteed moet worden voor de bestrijding van de drugscriminaliteit.

De **plaatsvervangend voorzitter**: Interruptie de heer Vreugdenhil, ChristenUnie/SGP.

De heer **Vreugdenhil** (CU/SGP): Dank u wel, voorzitter. Voorzitter. Volgens mij gaan we nu echt dingen dubbel doen. Bij de begrotingsbehandeling hebben we een motie ingediend om particulieren 100% te vergoeden. Toen gaf het college aan: dat willen wij niet. En toen hebben we als Staten unaniem een uitspraak gedaan dat we zelf vinden dat dat gerealiseerd moet worden. Moet ik uw woorden nu zo uitleggen dat u daar onvoldoende vertrouwen heeft in het college, dat zegt bereid te zijn om ons nu een opdracht te geven om echt naar die 100% toe te gaan? Dat is een. En mijn tweede vraag is welke financiering daarvoor geregeld moet worden. Bent u bereid om een voorfinanciering vanuit de provincie te doen? Of dat we toch de pot in Den Haag vergroot moeten hebben, want anders is het een oproep die volgens mij geen hout snijdt.

De **plaatsvervangend voorzitter**: De heer Heijmans.

De heer **Heijmans** (SP): Voor zover mij bekend, mijnheer Vreugdenhil, is dit een compensatieregeling van de overheid en zal de overheid die compensatieregeling moeten wijzigen.

De **plaatsvervangend voorzitter**: De heer Vreugdenhil.

De heer **Vreugdenhil** (CU/SGP): En dat is mijn vraag. Wat is uw concrete oproep aan dit college? Om dat nog een keer kenbaar te maken. Want die motie hebben we al unaniem aangenomen. Dus dan bent u echt dingen dubbelop aan het doen. Volgens mij bent u daar zelf tegen. Dus is mijn concrete vraag: wat vraagt u aan het college? Om nog eens die oproep aan het Rijk te doen, om nu ook echt boter bij de vis te doen? En te zorgen dat nu echt geregeld gaat worden dat we naar 100% compensatie toe gaan.

De **plaatsvervangend voorzitter**: De heer Heijmans.

De heer **Heijmans** (SP): Nee. Wij vragen aan GS om bij de overheid aan te dringen op het verhogen van de compensatieregeling van 50% naar 100%.

De **plaatsvervangend voorzitter**: Nee. Er zijn twee interrupties geweest. Die sta ik niet toe. Mijnheer Heijmans. Vervolgt u uw betoog.

De heer **Heijmans** (SP): Voorzitter. Dan hebben we nog een klein punt rond illegaal gedumpt afval. Terreineigenaren moeten asbest en dergelijke tegen bedrijfsafval storten. De motie houdt in: laat terreinbeheerders en natuurorganisaties hetzelfde betalen als particulieren waar het gaat om kleine hoeveelheden van met name asbest. Omdat het zonde is om deze organisaties op kosten te jagen.

Voorzitter. Dan heb ik nog een motie over de bijen. Die gaat over het mooi Brabants spul. Nee. Ik zeg het verkeerd. Mooi Brabants bont bijenmengsel. Ik ga die nu niet toelichten, voorzitter, omdat ik het gevoel heb dat ik hier al een halve dag sta. Ik ben graag bereid om in tweede termijn die motie nader toe te lichten. Ik geloof dat ik alle moties inmiddels heb aangekondigd. En dat zijn er nogal wat.

Ik heb nog een vraag. Bij de bestuursopdracht 'Vitale bodem' wordt daarbij ook gekeken naar de mogelijkheden van koolstofopslag in organische materialen? En als dat niet zo is wil ik graag van de gedeputeerde weten waarom dat niet gebeurt.

Voorzitter. Ik ben misschien wat vergeten, maar ik krijg van u nog een tweede termijn. Dat weet ik zeker. Dus dan kom ik daar nog wel op terug.

De **plaatsvervangend voorzitter**: Fout! Bladwijzer niet gedefinieerd.: Dank u wel. Ik zie nog een interruptie van de heer Van Gruijthuijsen.

De heer **Van Gruijthuijsen** (VVD): Voorzitter. Mijnheer Heijmans. U heeft bij de begrotingsbehandeling 2017 een motie ingediend voor de vestiging van een expertisecentrum bodem. En nu ligt deze bestuursopdracht voor. De afgelopen anderhalf jaar hebben we niets gehoord over dat expertisecentrum.

De heer **Heijmans** (SP): Ik wel.

De heer **Van Gruijthuijsen** (VVD): In de door uw ingediende motie, die wij ondersteund hebben. Kunt u ons meenemen wat uw gedachten zijn dat wij afgelopen anderhalf jaar dus blijkbaar stil hebben gestaan?

De **plaatsvervangend voorzitter**: De heer Heijmans.

De heer **Heijmans** (SP): Ik heb er ongeveer een jaar geleden nog iets over gehoord, een gesprek gehad. Maar dat is dus helemaal niet recent hoe die ontwikkeling is. En ik zou ook graag via u de vraag aan de gedeputeerde voorleggen en zeggen: wat is er nu van terechtgekomen?

Motie M12 'Steun Q-koortspatiënten'

"Provinciale Staten van Noord-Brabant, in vergadering bijeen op 21 april 2017, behandelend de Perspectiefnota 2017;

overwegende:

- het accent dat de Perspectiefnota terecht legt op gezondheid;
- het belang dat Brabanders hechten aan gezondheid;
- de uitspraken die bij verkiezingsdebatten (zoals het Debat van het Zuiden) zijn gedaan over de compensatie van Q-koortspatiënten;
- de opheffing van Q-support per 1 oktober 2018, waartoe deze organisatie nu al wordt afgebouwd en resulteert in het vertrek van ervaren medewerkers en verlies van expertise;
- **er zich nog elke week nieuw Q-koortspatiënten aanmelden en er daarmee regionaal behoefte is en blijft aan een plek voor herkenning en erkenning van Q-koorts;**

verzoeken GS:

- er bij het kabinet op aan te dringen de uitspraken welke tijdens verkiezingsdebatten zijn gedaan ten aanzien van Q-koorts (o.a. het compenseren van Q-koortspatiënten) na te komen;
- daarbij de opgedane ervaring en kennis omtrent zoönosen in het algemeen en Q-koorts in het bijzonder (o.a. bij Q-support) ook landelijk te borgen voor de toekomst;
- te onderzoeken op welke wijze een laagdrempelige loket- en steunfunctie voor Q-koortspatiënten in Brabant behouden kan worden.

Namens de SP: N. Heijmans"

Motie M12a 'Steun Q-koortspatiënten'

"Provinciale Staten van Noord-Brabant, in vergadering bijeen op 21 april 2017, behandelend de Perspectiefnota 2017;

overwegende:

- het accent dat de Perspectiefnota terecht legt op gezondheid;
- het belang dat Brabanders hechten aan gezondheid;
- de uitspraken die bij verkiezingsdebatten (zoals het Debat van het Zuiden) zijn gedaan over de compensatie van Q-koortspatiënten;
- de opheffing van Q-support per 1 oktober 2018, waartoe deze organisatie nu al wordt afgebouwd en resulteert in het vertrek van ervaren medewerkers en verlies van expertise;
- **er zich nog elke week nieuw Q-koortspatiënten aanmelden en er daarmee regionaal behoefte is en blijft aan een plek voor herkenning en erkenning van Q-koorts;**

verzoeken GS:

- er bij het kabinet op aan te dringen de uitspraken welke tijdens verkiezingsdebatten zijn gedaan ten aanzien van Q-koorts (o.a. het compenseren van Q-koortspatiënten) na te komen;
- daarbij de opgedane ervaring en kennis omtrent zoönosen in het algemeen en Q-koorts in het bijzonder (o.a. bij Q-support) ook landelijk te borgen voor de toekomst;
- te onderzoeken op welke wijze een laagdrempelige loket- en steunfunctie voor Q-koortspatiënten in Brabant behouden kan worden.

Namens de SP: N. Heijmans

CDA: Ton Braspenning"

Motie M12b 'Steun Q-koortspatiënten'

"Provinciale Staten van Noord-Brabant, in vergadering bijeen op 21 april 2017, behandelend de Perspectiefnota 2017;

overwegende:

- het accent dat de Perspectiefnota terecht legt op gezondheid;
- het belang dat Brabanders hechten aan gezondheid;
- de uitspraken die bij verkiezingsdebatten (zoals het Debat van het Zuiden) zijn gedaan over de compensatie van Q-koortspatiënten;
- de opheffing van Q-support per 1 oktober 2018, waartoe deze organisatie nu al wordt afgebouwd en resulteert in het vertrek van ervaren medewerkers en verlies van expertise;
- **er zich nog elke week nieuw Q-koortspatiënten aanmelden en er daarmee regionaal behoefte is en blijft aan een plek voor herkenning en erkenning van Q-koorts;**

verzoeken GS:

- er bij het kabinet op aan te dringen de uitspraken welke tijdens verkiezingsdebatten zijn gedaan ten aanzien van Q-koorts (o.a. het compenseren van Q-koortspatiënten) na te komen;
- daarbij de opgedane ervaring en kennis omtrent zoönosen in het algemeen en Q-koorts in het bijzonder (o.a. bij Q-support) ook landelijk te borgen voor de toekomst;
- te onderzoeken op welke wijze een laagdrempelige loket- en steunfunctie voor Q-koortspatiënten in Brabant behouden kan worden.

Namens de SP: N. Heijmans

CDA: Ton Braspenning

PvdA: A. Knoet-Michels

GroenLinks: H. Roijackers"

Motie M13 'Compensatieregeling dumping synthetisch drugsafval naar 100%'

"Provinciale Staten van Noord-Brabant in vergadering bijeen op 21 april 2017, behandelend Statenvoorstel 19/17 - Perspectiefnota 2017;

overwegende dat:

- er in Brabant steeds vaker afval van de productie van synthetische drugs in de natuur wordt gedumpt;
- grondeigenaren van de grond waar dit afval gedumpt wordt, worden opgezadeld met hoge kosten;

constaterende dat:

- de huidige compensatieregeling niet meer dan 50% van de kosten vergoedt die grondeigenaren moeten maken om dit afval op te laten ruimen;
- grondeigenaren dus opdraaien voor de helft van de kosten die een gevolg zijn van een maatschappelijk probleem waar zij geen schuld aan hebben;

verzoeken Gedeputeerde Staten:

- alles in het werk te stellen om de landelijke overheid er van te overtuigen dat deze grondeigenaren recht hebben op vergoeding van 100% van de kosten die zij moeten maken om het gedumpte afval van de productie van synthetische drugs op te laten ruimen;
- Provinciale Staten te informeren over de voortgang hiervan;

en gaan over tot de orde van de dag.

SP: Roy de Jonge

D66: Femke Dingemans

VVD: S. Otters-Bruijnen

PvdA: A. Knoet-Michels

GroenLinks: Hagar Roijackers"

Motie M13a 'Compensatieregeling dumping synthetisch drugsafval naar 100%'

"Provinciale Staten van Noord-Brabant in vergadering bijeen op 21 april 2017, behandelend Statenvoorstel 19/17 - Perspectiefnota 2017;

overwegende dat:

- er in Brabant steeds vaker afval van de productie van synthetische drugs in de natuur wordt gedumpt;
- grondeigenaren van de grond waar dit afval gedumpt wordt, worden opgezeadeld met hoge kosten;

constaterende dat:

- de huidige compensatieregeling niet meer dan 50% van de kosten vergoedt die grondeigenaren moeten maken om dit afval op te laten ruimen;
- grondeigenaren dus opdraaien voor de helft van de kosten die een gevolg zijn van een maatschappelijk probleem waar zij geen schuld aan hebben;

verzoeken Gedeputeerde Staten:

- alles in het werk te stellen om de landelijke overheid er van te overtuigen dat deze grondeigenaren recht hebben op vergoeding van 100% van de kosten die zij moeten maken om het gedumpte afval van de productie van synthetische drugs op te laten ruimen;
- Provinciale Staten te informeren over de voortgang hiervan;

en gaan over tot de orde van de dag.

SP: Roy de Jonge

D66: Femke Dingemans

VVD: S. Otters-Bruijnen

PvdA: A. Knoet-Michels

GroenLinks: Hagar Roijackers

CDA: Marcel Deryckere"

Motie M14 'Crimineel geld voor oplossen gevolgen criminaliteit'

"Provinciale Staten van Noord-Brabant in vergadering bijeen op 21 april 2017, behandelend Statenvoorstel 19/17- Perspectiefnota 2017;

constaterende dat:

- de overheid crimineel geld plukt van drugscriminelen;
- dit geld nu 'verdwijnt' naar het ministerie van Financiën;
- compensatie van grondeigenaren voor de kosten van het opruimen van synthetisch drugsafval nu 'uit een ander potje' wordt betaald;

overwegende dat:

- momenteel grondeigenaren opdraaien voor de helft van de kosten voor het opruimen van vervuiling die het gevolg is van criminaliteit (dumping afval van productie van synthetische drugs);
- 'de vervuiler betaalt' een goed uitgangspunt is, maar niet te realiseren is bij vervuiling als gevolg van drugscriminaliteit;
- het mogelijk is om criminelen als vervuiler toch te laten betalen voor hun vervuiling door het geplukte crimineel geld hiervoor te gebruiken;
- er nu een tekortschietende compensatieregeling is voor het opruimen van de zogenaamde drugsdumpingen;

spreken uit dat:

- 100% van het geplukte geld van drugscriminelen zou moeten worden gebruikt om die criminaliteit en de vervuilende gevolgen daarvan te bestrijden/compenseren;
- Gedeputeerde Staten er bij de landelijke overheid voor moeten pleiten dat al het geplukte crimineel drugsgeld geoormerkt wordt voor de bestrijding van de drugscriminaliteit en de compensatie van de kosten van het opruimen van (synthetisch) drugsafval;
- Gedeputeerde Staten PS informeren over de voortgang hiervan;

en gaan over tot de orde van de dag.

SP: Roy de Jonge

D66: Femke Dingemans

VVD: S. Otters-Bruijnen
GroenLinks: Hagar Roijackers
PvdA: A. Knoet-Michels"

Motie M14a 'Crimineel geld voor oplossen gevolgen criminaliteit'

"Provinciale Staten van Noord-Brabant in vergadering bijeen op 21 april 2017, behandelend Statenvoorstel 19/17- Perspectiefnota 2017;

constaterende dat:

- de overheid crimineel geld plukt van drugscriminelen;
- dit geld nu 'verdwijnt' naar het ministerie van Financiën;
- compensatie van grondeigenaren voor de kosten van het opruimen van synthetisch drugsafval nu 'uit een ander potje' wordt betaald;

overwegende dat:

- momenteel grondeigenaren opdraaien voor de helft van de kosten voor het opruimen van vervuiling die het gevolg is van criminaliteit (dumping afval van productie van synthetische drugs);
- 'de vervuiler betaalt' een goed uitgangspunt is, maar niet te realiseren is bij vervuiling als gevolg van drugscriminaliteit;
- het mogelijk is om criminelen als vervuiler toch te laten betalen voor hun vervuiling door het geplukte crimineel geld hiervoor te gebruiken;
- er nu een tekortschietende compensatieregeling is voor het opruimen van de zogenaamde drugsdumpingen;

spreken uit dat:

- 100% van het geplukte geld van drugscriminelen zou moeten worden gebruikt om die criminaliteit en de vervuilende gevolgen daarvan te bestrijden/compenseren;
- Gedeputeerde Staten er bij de landelijke overheid voor moeten pleiten dat al het geplukte crimineel drugsgeld geoormerkt wordt voor de bestrijding van de drugscriminaliteit en de compensatie van de kosten van het opruimen van (synthetisch) drugsafval;
- Gedeputeerde Staten PS informeren over de voortgang hiervan;

en gaan over tot de orde van de dag.

SP: Roy de Jonge
D66: Femke Dingemans
VVD: S. Otters-Bruijnen
GroenLinks: Hagar Roijackers
PvdA: A. Knoet-Michels"

Motie M15 'BrabantsBontBijenmengsel'

"Provinciale Staten van Noord-Brabant in vergadering bijeen op 21 april 2017, behandelend Statenvoorstel 19/17 Perspectiefnota 2017;

constaterende dat:

- Brabant koploper is als het gaat om initiatieven om de bij te redden;
- deze inspanningen noodzakelijk zijn, aangezien de bijensterfte in Brabant erg hoog is;
- het met de honingbij gaandeweg beter gaat, maar met de wilde bijen niet;
- we beide soorten bijen keihard nodig hebben voor voedselproductie (via bestuiving) en het op peil houden of hopelijk zelfs vergroten van de Brabantse biodiversiteit;
- komende periode daarom vooral veel meer aandacht moet gaan naar de leefomgeving voor wilde bijen, dus buiten de kas;

overwegende dat:

- wilde bijen onder meer in bermen zitten;
- bermen niet zo bloemrijk zijn, met uitzondering van ingezaaide bermen maar dat ook deze ingezaaide bermen veelal monotoon zijn (nog steeds voornamelijk bermgras en geelraapzaad);
- provincie en veel Brabantse gemeenten de bij een warm hart toedragen en graag positief en herkenbaar willen bijdragen aan de bijengezondheid;

- de provincie Drenthe sinds dit jaar aan de slag is met bijvriendelijke bermen;
 - de Brabantse vlag ons een kans geeft op een meer passende kleurencombinatie in onze bermen, als er een mengsel wordt ontwikkeld dat bloemrijke bijvriendelijke planten in de kleuren rood en wit laat ontkiemen: BrabantsBontBijenmengsel;
 - het inzaaien van bermen en bedrijventerreinen met een dergelijk BrabantsBontBijenmengsel onze provincie een onderscheidend en herkenbaar Brabants uiterlijk kan opleveren;
 - herkenbaarheid van ons buitengebied belangrijk in het kader van 'VisitBrabant';
 - de provincie kan fungeren als 'launching customer' van dit zaad, langs provinciale wegen en bedrijventerreinen;
 - de provincie zich kan inzetten om alle 66 Brabantse gemeenten te stimuleren ook dit mengsel te laten gaan gebruiken, mogelijk gevolgd door burgers (tuincentra), bedrijven en Rijkswaterstaat;
- spreken uit dat de provincie:
- de optie onderzoekt om, samen met een zadenhandelaar, te komen tot een 'BrabantsBontBijenmengsel';
 - dit mengsel op zoveel mogelijk plaatsen gebruikt waar provinciale terreinen (kunnen) worden ingezaaid;
 - de bevindingen vanuit de proeven in de provincie Drenthe meegenomen worden in de beste zaaimethoden;
 - zich inzet om het BrabantsBontBijenmengsel, zodra het er is, te promoten bij gemeenten, burgers, bedrijven en Rijkswaterstaat.
 - Provinciale Staten op de hoogte brengt van de voortgang hiervan.
- en gaan over tot de orde van de dag.
- SP: Roy de Jonge
PvdA: M. de Kort
GroenLinks: Hagar Roijackers"

Motie M16 'Brabantse zzp-voucher'

"Provinciale Staten van Noord-Brabant, in vergadering bijeen op 21-04-2017, behandelend de Perspectiefnota 2017;

constaterende dat:

- zzp'ers een belangrijke bijdrage leveren aan de Brabantse economie;
- er steeds meer zzp'ers zijn die moeilijk in hun bestaan kunnen voorzien, en weinig middelen hebben om te investeren in hun eigen ontwikkeling;

overwegende dat:

- er door de gemeente Amsterdam in samenwerking met de UVA een pilot wordt gehouden met een zzp-scholingsvoucher;
- er in Noord-Brabant nog geen dergelijke regeling bestaat;
- (bij)scholing een wezenlijke bijdrage kan leveren aan de kansen om nieuwe opdrachten te werven en/of de kansen op de arbeidsmarkt te vergroten;

vragen GS:

- te onderzoeken of het mogelijk is om in Noord-Brabant een scholingsvoucher in het leven te roepen voor zzp'ers die minimaal twee jaar actief zijn en met een inkomen tot maximaal 120% van het sociaal wettelijk minimum;

en gaan over tot de orde van de dag.

Namens de SP: Joep van Meel"

Motie M16a 'Brabantse zzp-voucher'

"Provinciale Staten van Noord-Brabant, in vergadering bijeen op 21-04-2017, behandelend de Perspectiefnota 2017;

constaterende dat:

- zzp'ers een belangrijke bijdrage leveren aan de Brabantse economie;
- er steeds meer zzp'ers zijn die moeilijk in hun bestaan kunnen voorzien, en weinig middelen hebben

om te investeren in hun eigen ontwikkeling;

overwegende dat:

- er door de gemeente Amsterdam in samenwerking met de UVA een pilot wordt gehouden met een zzp-scholingsvoucher;
- er in Noord-Brabant nog geen dergelijke regeling bestaat;
- (bij)scholing een wezenlijke bijdrage kan leveren aan de kansen om nieuwe opdrachten te werven en/of de kansen op de arbeidsmarkt te vergroten;

vragen GS:

- te onderzoeken of het mogelijk is om in Noord-Brabant een scholingsvoucher in het leven te roepen voor zzp'ers die minimaal twee jaar actief zijn en met een inkomen tot maximaal 120% van het sociaal wettelijk minimum;

en gaan over tot de orde van de dag.

Namens de SP: Joep van Meel

CDA: Marcel Deryckere"

Motie M16b 'Brabantse zzp-voucher'

"Provinciale Staten van Noord-Brabant, in vergadering bijeen op 21-04-2017, behandelend de Perspectiefnota 2017;

constaterende dat:

- zzp'ers een belangrijke bijdrage leveren aan de Brabantse economie;
- er steeds meer zzp'ers zijn die moeilijk in hun bestaan kunnen voorzien, en weinig middelen hebben om te investeren in hun eigen ontwikkeling;

overwegende dat:

- er door de gemeente Amsterdam in samenwerking met de UVA een pilot wordt gehouden met een zzp-scholingsvoucher;
- er in Noord-Brabant nog geen dergelijke regeling bestaat;
- (bij)scholing een wezenlijke bijdrage kan leveren aan de kansen om nieuwe opdrachten te werven en/of de kansen op de arbeidsmarkt te vergroten;

vragen GS:

- te onderzoeken of het mogelijk is om in Noord-Brabant een scholingsvoucher in het leven te roepen voor zzp'ers die minimaal twee jaar actief zijn en met een inkomen tot maximaal 120% van het sociaal wettelijk minimum;

en gaan over tot de orde van de dag.

Namens de SP: Joep van Meel

CDA: Marcel Deryckere

PvdA: M. de Kort"

De **plaatsvervangend voorzitter**: Mijnheer Heijmans. Dank u wel. Ik schors de vergadering voor vijf minuten. De commissaris is in huis en wij zullen achter de tafel wisselen.

Schorsing.

(Het voorzitterschap wordt overgedragen aan de heer Van de Donk.)

(Mevrouw Klitsie neemt na de overdracht van het voorzitterschap weer deel als Statenlid)

De **voorzitter**: Goed. Ik heropen de vergadering met grote dank aan mevrouw Klitsie, die als vicevoorzitter de eerste inzet van deze vergadering heeft voorgezeten. Ik had verplichtingen, omdat de Koning en Koningin de Koningsspelen in Meireijstad openden. Een prachtig mooi festijn vanochtend, met veel jonge kinderen op een nieuwe school. Maar dat nu terzijde. Aan de orde is nu de voortzetting van het debat. Ik heb nog een praktische huishoudelijke mededeling. Er is een telefoon gevonden, die volgens mij sowieso aan vervanging toe was, als ik dat zo zie. Een oude Nokia. Bert neemt hem mee. Het woord is aan de heer Van Hattem van de fractie van de PVV.

De heer **Van Hattem** (PVV): Dank u wel, voorzitter. Een perspectiefnota schept verwachtingen, want het perspectief van ons Brabant, de perspectieven van onze Brabantse burgers, zijn de moeite van het bespreken waard. Er is ook genoeg om trots op te zijn in Brabant, op onze eigen tradities, zoals onze gilden en carnaval, op de successen van ASML en Van der Leegte of dat vorig jaar PSV de landstitel opnieuw naar Brabant wist te halen. Aan bijvoorbeeld het perspectief op ons Brabantse landschap zijn ook mooie woorden te wijden, zoals onze grote Brabantse schrijver Antoon Coolen lang geleden al deed, ik citeer hem even kort: "Er vloeit goud over den boord van den hemel en het druipet op de aarderanden. Een leeuwerik stijgt, een zwarte stip sidderend in dit vuur van oranje, en klimt zingende naar de verre hoogte in het koude blauw. Het zonvuur stroomt en schiet langs de velden in den gewekten dag, vult de vennen en 't springt te blikkeren in de bloote ruiten." Zo schetste Antoon Coolen zijn perspectief op het Brabantse landschap in 1928 in zijn roman 'Kinderen van ons volk'. Deze zoon van Brabant werd deze week exact 120 jaar geleden geboren. Maar hoeveel oprechte aandacht is er nog vanuit deze provincie voor dit culturele erfgoed? Als in dit huis over cultuur wordt gesproken, vindt men het veel interessanter om een overgesubsidieerd artistiek gezelschap uit het buitenland in te vliegen op een matig bezocht festival. Of om als Brabant C zelf naar Brazilië te vliegen om daar uit te leggen hoe geweldig interessant de provinciale overheid belastinggeld aan het spenderen is. En als er subsidie wordt gegeven aan cultuurstellingen, dan is subsidiestapelen de norm: een culturele koppelverkoop door provinciale subsidies te koppelen aan rijkssubsidies. Wat de PVV betreft stoppen we met deze stoelendans om cultuursubsidies en beperken we ons tot het verstevigen van de culturele basis in onze provincie middels amateurkunst, muziekscholen, amateurtoneel, zangverenigingen, gilden en ons eigen Brabantse culturele erfgoed. De leeuwerik, die Antoon Coolen aanhaalde, is ook geen vanzelfsprekendheid meer in de Brabantse velden.

De **voorzitter**: Interruptie Van der Wel.

De heer **Van der Wel** (PvdD): Voorzitter. Een vlammend betoog tegen cultuur of voor cultuur. Hoe je het wilt zien. Ik heb wel een probleem met dat u zegt dat er een stapeling van gelden is. Maar begrijpt u ook dat die instellingen anders niet rond kunnen komen? Dat ze dus zeggen: we moeten een stukje van de provincie, een stukje van de gemeente en een stukje van het Rijk hebben, anders lukt het ons gewoon niet.

De **voorzitter**: Graag korte interrupties, mijnheer Van der Wel. Van Hattem.

De heer **Van Hattem** (PVV): Nou, voorzitter, het punt is juist dat die stapeling niets bijdraagt. Die maakt die instellingen echt niet inventiever. Die zorgt alleen maar dat hun bestaande budgetten op peil blijven. In plaats van dat ze scherper gaan kijken en naar andere middelen gaan zoeken, blijven het overheidsmiddelen die opgestapeld worden. En een komt van het Rijk. En dan komt er weer wat van de provincie bij. Dat is niet inventiever en ondernemender omgaan als cultuurstelling, maar alleen maar afhankelijk blijven van overheidsgeld. En dat schiet gewoon niet op.

De **voorzitter**: Van der Wel.

De heer **Van der Wel** (PvdD): Dus u pleit er eigenlijk voor om één overheid verantwoordelijk te maken voor cultuur en die dan die ondersteuning te geven. Dat heeft u dan liever?

De **voorzitter**: Van Hattem.

De heer **Van Hattem** (PVV): Dat heeft u mij niet horen zeggen. Ik zeg alleen dat we het niet automatisch aan elkaar moeten koppelen als de rijksoverheid geld steekt in een cultuurstelling, dat de provincie er dan ook maar een schepje geld bij moet doen.

Goed, voorzitter, ik was bij de leeuwerik. De stand van de weidevogels is de afgelopen decennia teruggelopen, wat volgens milieukundigen mede veroorzaakt wordt door verplichte mestinjectie, waardoor de velden een minder vruchtbare voedingsbodem zijn voor deze boerenlandvogels. Daar komt nog bij dat

dit provinciebestuur volop bezig is om met miljoenensubsidies vruchtbare landbouwgrond om te zetten in verschaalde natuurground. Voor bepaalde plantensoorten zou dat beter zijn, maar de weidevogels zijn er de dupe van. Daarom roept de PVV ook op om te stoppen met het aanleggen van deze nepnatuur en binnen het nieuwe omgevingswetstelsel te zoeken naar mogelijkheden voor bemesting zonder verplichte mestinjectie. En daar dienen we ook een motie voor in.

Voorzitter, veel van de zaken die ik in mijn inleiding noemde waar we in Brabant trots op mogen zijn, zijn niet bereikt door het beleid van dit college, maar bestaan eerder nog ondanks het beleid van dit college. In de tussentijdse evaluatie blaakt dit college van trots, maar wat heeft zijn tamelijk vage beleid nu daadwerkelijk opgeleverd voor de Brabantse burger? Ook zonder de rol van de provinciale overheid zou Brabant veel successen verwezenlijken. Daarom citeer ik even de woorden van VVD-gedeputeerde Pauli uit deze tussentijdse evaluatie, de zogenaamde 'midterm review': "De overheid maakt de economie niet, maar dient deze." Merkwaardig genoeg doen GS in de praktijk nou precies het tegenovergestelde, met name ten opzichte van een van de grootste pijlers van onze economie: de agrarische sector. In het beleid van dit college worden boeren zelfs gedwongen om voor te sorteren op een "rotonde voor ondernemerskeuzes" - keuzes die dit college hen oplegt. Dit college gaat zelfs nog een stap verder door zich unaniem achter de woorden van SP-gedeputeerde Van den Hout te scharen, waarbij hij de agrarische sector wegzet als milieucriminelen en vergelijkt met drugsafvaldumpers. Deze linkse waanzin is niet de economie dienen, maar de economie kapot maken en hardwerkende ondernemers op een schandalige manier behandelen. De PVV zegt duidelijk: stop hiermee, of stap op.

Daar komen dan nog verregaande ammoniak- en stikstofmaatregelen bij, die niet gebaseerd zijn op wetenschap, maar op Brusselse stalorders. Kunnen GS nog met droge ogen beweren dat hiermee de economie gediend wordt? En de overheid maakt volgens Pauli de economie niet, maar GS stellen over economische ontwikkeling wel "een meer inclusieve en groene economische groei in Brabant" te realiseren. Dat is geen economische, maar een puur ideologische agenda, de crypto-communistische ideologische agenda van de EU om precies te zijn.

Het perspectief op Brussel staat dan ook centraal in deze perspectiefnota. Dit college gaat er zelfs zo ver in dat ze nu al vooruitkijkt hoe ze haar plannen kan richten op de EU-begroting van 2021. Projecten worden gekoppeld aan EU-beleid, zoals de MKB+-faciliteit. Het klinkt sympathiek om het MKB hiermee te helpen, maar ondertussen wordt ons publieke geld vastgenageld aan Brussel, via onder andere het Junckerplan en de Europese Investeringsbank. Ook willen GS mogelijk de immunisatieportefeuille aanspreken en wordt er landelijk gelobbyd om projecten te financieren met een mix van Europees geld en onze pensioenfondsen. Dit alles betekent dat we steeds meer het zicht verliezen op onze collectieve middelen en dat het kapitaal sluipenderwijs aan het oog van democratische controle wordt onttrokken. Het geld van onze burgers verdwijnt in de Brusselse fuik en wat er terugkomt is nog maar de vraag. De partijen in dit college voelen zich immers meer verwant met de elites in Brussel en Straatsburg, met de EU, het Comité van de Regio's, de Raad van Europa, dan met de eigen hardwerkende Brabantse burgers in bijvoorbeeld Steenbergen, Budel of Rosmalen.

De **voorzitter**: Interruptie Roijackers.

Mevrouw **Roijackers** (GL): Dank u wel, voorzitter. Wil de PVV de Brabantse burger beschermen tegen een slechte luchtkwaliteit?

De **voorzitter**: Van Hattem.

De heer **Van Hattem** (PVV): Voorzitter. Er zijn bepaalde normen voor. Maar de maatregelen waar u op doelt zijn vooral gericht op het beschermen van niet de burger, maar de natuur zogenaamd. De stikstofdepositie heeft te maken met bepaalde plantjes die iets te hard zouden gaan groeien als er te veel stikstof wordt uitgestoten. Daar beschermt u de burger absoluut niet mee.

De **voorzitter**: Mevrouw Roijackers.

Mevrouw **Roijackers** (GL): U spreekt grote woorden over Brussel. Ik wil u vragen wat u vindt van het volgende. De EU-norm voor PM10 van de Europese Unie is 40 mg per kubieke meter, terwijl de Wereldgezondheidsorganisatie aantoonbaar adviseert om die norm naar 20 mg per kubieke meter te halen.

De **voorzitter**: En uw vraag is?

Mevrouw **Roijackers** (GL): Mijn vraag is: vindt u het een goed idee om met elkaar streng te sturen op de luchtkwaliteit af te meten aan de fijnstofpartikels in onze lucht en daar als provincie onze verantwoordelijkheid in te nemen?

De **voorzitter**: Van Hattem.

De heer **Van Hattem** (PVV): Voorzitter. Dit is typisch een vraag van sturen in procenten en dat soort zaken. Het punt is: wat we in de praktijk zien en wat u in de praktijk in deze provincie mogelijk maakt is dat door een stad als Eindhoven nog altijd een belangrijke hoofdweg heen loopt, de Kennedylaan. Door die weg moet al het verkeer richting Helmond heen. Uw en vele andere partijen in dit huis hebben de Ruit om Eindhoven tegengehouden. De fijnstofuitstoot zou in Eindhoven in de praktijk drastisch dalen als die Ruit wordt aangelegd. Door dat niet te doen zorgt u ervoor dat de fijnstofnormen in Eindhoven onnodig hoog blijven. Dus ik kijk liever naar wat er in de praktijk gebeurt dan naar uw berekeningen.

De **voorzitter**: Vervolgt u uw betoog. Nee. Interruptie de heer Van Gruijthuijsen.

De heer **Van Gruijthuijsen** (VVD): Voorzitter. De heer Van Hattem haalt aan dat de provincie Brabant en de Brabanders allemaal alleen maar naar Brussel en Straatsburg kijken. Maar daar is ook veel meer geld te verdienen. En niet alleen in Brussel en Straatsburg, maar ondernemers zoals Wim van de Leegte, de ASML's, maar ook in West-Brabant vele ondernemers die internationaal zaken doen.

De **voorzitter**: En uw vraag is?

De heer **Van Gruijthuijsen** (VVD): Hoe wilt u deze ondernemers die Brabanders gelukkig maken, werknemers van hen gelukkig maken, die naar huis sturen als uw plannen doorgaan?

De **voorzitter**: Van Hattem.

De heer **Van Hattem** (PVV): Voorzitter. Dit is een grote flauwekulopmerking. Ondernemers zijn inventief genoeg om om te gaan met veranderende omstandigheden en zelfs betere omstandigheden. We worden als Nederland sterker en beter als we uit de EU stappen. Dan zijn er juist minder kosten voor ondernemers, die nu wel moeten worden gemaakt. En we kunnen daar ook in alle mogelijke opzichten prima mee omgaan. Dat ging in het verleden prima en dat zal in de toekomst ook geweldig gaan.

De **voorzitter**: Van Gruijthuijsen.

De heer **Van Gruijthuijsen** (VVD): Ja. Dat is een leuk theoretisch praatje, mijnheer Van Hattem. Wat gaat u nou als voorstander van de praktijk doen in de praktijk om de mensen aan het werk te helpen als de grenzen dichtgaan?

De **voorzitter**: Van Hattem.

De heer **Van Hattem** (PVV): Voorzitter. Wat wij doen in de praktijk is om te beginnen de Ruit om Eindhoven eens aan te leggen, zodat de infrastructuur in de regio goed is en dat er echt een goed vestigingsklimaat is. Uw partij, die daar zogenaamd voor was, houdt dat tegen. En daarmee doen wij veel

meer dan wat u hier allemaal belooft vanuit Brussel, wat meer een belemmering dan een oplossing is. En als we dan naar die praktijk kijken, is er veel meer uit te halen. En wat er verder moet gebeuren, is aan de ondernemers en niet aan de overheid. Blijkbaar is de VVD weer een totale staatsliberale partij geworden in plaats van een echte liberale partij. Daarvoor moet u toch bij de PVV zijn.

De **voorzitter**: De heer Van Hattem vervolgt zijn betoog.

De heer **Van Hattem** (PVV): Ik was er dus bij gebleven dat de partijen in dit college zich meer verwant met de elites in Brussel en Straatsburg voelen dan met onze hardwerkende Brabantse burgers. Burgers die ongevraagd geconfronteerd worden met de vestigingsplannen van een AZC in hun dorp, uit opgelegde 'solidariteit' die hen door de bestuurselite door de strot wordt geduwd. Van die burgers wordt dan geëist om 'sociale veerkracht' te tonen.

De partijen in dit college verkondigen, ook in deze perspectiefnota, de elitistische mentaliteit van eurofielen, van de zelfingenomen kosmopolieten uit de linkse biotoop van de grachtengordel. Deze mentaliteit wordt opgelegd aan vele Brabantse burgers die zich niet herkennen in holle frasen over living labs, designmanifestaties, food up, duurzaamheidsgeneuzel en klimaatfabels. Het zijn juist de burgers met de laagste inkomens die relatief de hoogste prijs betalen voor het klimaatbeleid, waar dit college met het Brabantse Energieakkoord ook een kostbare duit aan belastinggeld in het zakje doet.

GS maken zich al deugend heel druk over tweedeling in de samenleving, maar is zelf de grootste veroorzaker van deze tweedeling. Alle partijen in dit huis, met uitzondering van de PVV, gaven zelf de klarenstoot voor een tweedeling door met de motie 'Brabant neemt haar verantwoordelijkheid' op de proppen te komen. Die motie faciliteert de asielinvasie en houdt hem in stand. Een en ander werd verder vormgegeven met de achter gesloten deuren bekookstoude 'Brabantse aanpak vluchtelingen', waarmee in praktisch iedere gemeente een AZC werd afgedwongen. Voorzitter. Echte tweedeling ziet er bijvoorbeeld als volgt uit. Onze eigen bevolking staat jarenlang op wachtlijsten voor een huurwoning, maar statushouders worden met voorrang gehuisvest, zelfs in vrijstaande villa's, zoals in Waalre en Someren. Veel Nederlandse gezinnen kunnen amper een vakantie betalen, maar asieleisers worden gehuisvest in luxe bungalowparken, zoals op de Beersche Bak in Westelbeers en Eritrese nepvluchtelingen gaan massaal doodleuk op vakantie in Eritrea. Voor asieleisers werden door cateraars uitgebreide maaltijdbuffetten verzorgd, maar voor Nederlandse ouderen is een kopje koffie in de zaal van het verzorgingshuis al amper meer mogelijk. Nee, de verzorgingshuizen worden gesloten en omgebouwd tot woningen voor statushouders. Voor onze gehandicapten is een traplift of een extra toilet op de bovenetage van hen uit het Wmo-budget te veel gevraagd, zoals onlangs in Valkenswaard, maar statushouders kunnen nu wel rekenen op inrichtingskosten en in AZC's stonden de peperdure Miele-wasmachines al klaar. Nederlandse werkzoekenden mogen blij zijn met een baantje als schoonmaker van toiletpotten in een AZC, maar Somalische vluchtelingen zijn massaal oververtegenwoordigd in de bijstand. Voorzitter, ik kan bijna eindeloos doorgaan met deze voorbeelden van tweedeling, maar feit is dat dit college volop doorgaat met het scheppen van een tweedeling, waarbij zij de huidige 'kinderen van ons volk' uit het oog verliest. GS beweren geen zicht te hebben op hoeveel nieuwe of bestaande woningen naar statushouders gaan in Brabant. Maar hoe verhoudt dit zich tot de opgaven in de Agenda Wonen? Hierin wordt ook gesproken over de 'sociale opbouw van wijken en buurten', maar wat is de agenda van GS hierin als niet duidelijk is aan wie die woningen worden toegewezen? En wat zijn de plannen voor het genoemde 'transformatiefonds' in dat kader? Wat willen GS met 'de Nieuwe Brabander', zoals GS dit graag noemen?

Een nogal nihilistische opvatting van wat onder 'Brabander' verstaan wordt, verstaat zij daar ook de vele Erdogan-stemmers onder, wiens loyaliteit op de eerste plaats bij Turkije ligt? Want met deze asielinvasie, vooral uit islamitische landen, ontstaat nog een tweedeling, voorzitter, namelijk de tweedeling van islam versus vrijheid. En de islam laat zich niet integreren in een niet-islamitische samenleving, en dus ook niet in Brabant. De islam kent bij integratie slechts één richting, namelijk die van meer islam. Wat de PVV betreft moet dit college daarom ook stoppen met het faciliteren van integratieprojecten. Integratie is sinds 2010 geen provinciale taak meer, maar desondanks zien we steeds weer provinciale betrokkenheid bij

bijvoorbeeld het project agrofood en statushouders of het 'Krachtbedrijf vluchtelingen Brabant' met 31.600 euro subsidie voor acht statushouders. Stop met deze waanzin.

Voorzitter. Al met al is deze perspectiefnota geen lonkend perspectief voor de Brabantse burger. Nog meer verspilling van belastinggeld voor nepwedstrijden als de 'Europese Regio voor de Gastronomie'. GS willen maximaal inzetten op Europese projecten, terwijl wat de PVV betreft een Nexit het enige perspectief zou moeten zijn en nog altijd ontbreken echte oplossingen voor de files in Brabant, met name de Ruit om Eindhoven. Het ontbreken van goede verbindingen en het aanmodderen met ineffectieve HOV-lijnen is een mainportregio onwaardig.

De PVV concludeert bovendien dat GS halverwege deze bestuursperiode er niet in geslaagd zijn om een helder geformuleerd beleid neer te zetten: ook deze perspectiefnota blijft in dezelfde vage en onduidelijke plannen hangen als het Bestuursakkoord. En voor zover er concrete zaken gerealiseerd worden, betreft dit college PS er eigenlijk alleen maar bij door het sturen van een Statenmededeling. De coalitiepartijen hebben in hun zelfgenoegzaamheid doorgaans weinig behoefte daarover te discussiëren, waardoor het dualisme in deze Staten steeds verder wordt uitgehoud. Een zorgelijke ontwikkeling wat de PVV betreft.

Voorzitter. Voor een aantal punten die door GS niet, onvoldoende of op een verkeerde manier worden opgepakt in de perspectiefnota wil de PVV-fractie ook nog aandacht vragen. Brabant wordt meer en meer geconfronteerd met drugsafvaldumpingen en andere criminele activiteiten in het buitengebied. Onze fractie heeft de afgelopen tijd middels Statenvragen herhaaldelijk aan GS gevraagd om toezicht in het buitengebied te intensiveren. Dit college blijft echter stug en tegen beter weten in volhouden dat de huidige inzet voldoende is. Het kan en mag niet het geval zijn dat criminelen ongestoord hun gang kunnen gaan. Daarom een motie om deze inzet te verstevigen. Ook ziet de PVV graag alle mogelijkheden benut voor de inzet van cameratoezicht in het buitengebied om drugsafvaldumpingen aan te pakken, waarbij ook te denken valt aan mobiel en/of tijdelijk cameratoezicht. Belangrijk is dat van de mogelijkheid van cameratoezicht naast ondersteuning in handhaving en opsporing ook een preventieve werking uitgaat. Daarom dienen wij hierover een motie in.

Op het gebied van natuur, milieu en landbouw dienen wij verder nog enkele moties in over zaken die ik eerder heb genoemd, zoals het betrekken van een wetenschappelijk onderzoeksrapport bij het ammoniakbeleid en het bevorderen van de weidevogelstand. Ook dienen we een motie in over de evaluatie van de bijenmaatregelen. Daarnaast zouden wij nog graag willen weten wat de stand van zaken is – en de SP refereerde er zojuist ook al aan – van de afgelopen januari unaniem aangenomen motie over ondersteuning van Q-support. Nu per 1 juni Q-support wordt afgebouwd, zouden we graag willen horen wat GS concreet hebben gedaan om te zorgen dat de kennis behouden blijft en waar Q-koortspatiënten straks voor ondersteuning terecht kunnen.

Qua infrastructuur blijft de PVV wel inzetten op de Ruit om Eindhoven. GS zetten echter in op zogenaamd slimme maatregelen, maar die lossen de files niet op en zijn dus vooral slome maatregelen. De Brainportregio bedelt nu om miljarden in Den Haag, maar de beste investering is en blijft het afmaken van de Ruit: goed voor het vestigingsklimaat, de bereikbaarheid en het leefmilieu in de stad. Daarom wederom een motie. Verder dient de PVV moties in voor praktische oplossingen in knelpunten op ons wegennet, zoals spitsstroken op de A50.

Tot slot, voorzitter, om terug te komen op ons Brabantse landschap, zoals Antoon Coolen het zo schilderachtig beschreef. Daar blijft door de windwaan van dit college niets van over. Ondanks dat gedeputeerde Van Merrienboer eerder aangaf dat landschappelijke kwaliteit voor hem een belangrijk uitgangspunt zal zijn voor de Omgevingsvisie, horen we nu doodleuk van GS in beantwoording van Statenvragen over het windpark XXL langs de A16: "De duurzame energieopgave, energieneutraal in 2050, gaat zonder meer een grote impact geven op het landschap en onze directe leefomgeving. Dat is een van consequenties van de keuzes die op Europees, nationaal, provinciaal en lokaal niveau zijn gemaakt." Ja voorzitter, politiek dogmatische keuzes, die niet door de bevolking, maar in de bestuurlijke achterkamers zijn gemaakt, beklonken in energieakkoorden. De benadeling door deze windparken wordt zogenaamd afgekocht met investeringen in lokale projecten, een schijnbeweging van bestuurders wiens hart harder klopt voor de elite bij de klimaattop in Parijs, dan voor de burgers in Klundert of Breda. De PVV dient dan ook moties hierover in. Voorzitter. De PVV ziet, zoals aangegeven, geen overtuigend perspectief

in de voorgestelde bestuursopdrachten en in deze perspectiefnota. Voorzitter. Tot zover en ik zal nog enkele moties indienen.

Motie M19 'Meer weidevogels in Brabant'

"Provinciale Staten van Noord-Brabant, in vergadering bijeen op 21 april 2017, ter bespreking van Statenvoorstel 19/17 Perspectiefnota 2017: Volop beweging in Brabant;
constaterende dat:

- de weidevogel bij Brabant hoort;
- het aantal weidevogels dramatisch is afgenomen;

overwegende dat:

- milieukundigen de verplichte mestinjectie mede als oorzaak van de afname van weidevogels benoemen;
- volgens wetenschappers mestinjectie niet geleid heeft tot het gewenste resultaat, namelijk een afname van ammoniak;

verzoeken GS:

- om in het kader van eventuele mogelijkheden binnen het nieuwe omgevingswetstelsel met de rijksoverheid in contact te treden en te lobbyen voor landgebouwgronden waar bij wijze van proef zonder de verplichte mestinjectie mag worden geboerd, en de resultaten, inclusief de effecten voor de weidevogelpopulaties, richting PS te evalueren;

en gaan over tot de orde van de dag.

Maikel Boon, PVV Noord-Brabant"

Motie M20 'Doe-budgetten'

"Provinciale Staten van Noord-Brabant, in vergadering bijeen op 21 april 2017, ter bespreking van Statenvoorstel 19/17 Perspectiefnota 2017: Volop beweging in Brabant;
constaterende dat:

- er behoefte is aan aandacht voor leefbaarheidsprojecten vanuit de samenleving;

overwegende dat:

- er in het programma Sociale Veerkracht een niet-SMART geformuleerde plaats is voor de doe-budgetten;

verzoeken GS:

- in samenwerking met gemeenten te komen tot een beleid waarbij initiatieven met betrekking tot leefbaarheid kunnen worden ondersteund op basis van cofinanciering;
- hierbij de uitvoeringskosten tot een minimum te beperken;
- Provinciale Staten bij de Begroting 2018 hieromtrent een voorstel voor te leggen;

en gaan over tot de orde van de dag.

Louis Roks: PVV Noord-Brabant

Marcel Deryckere: CDA

Jan Heijman: Lokaal Brabant

Marco van der Wel: Partij voor de Dieren

Wim van Overveld: 50PLUS

Hermen Vreugdenhil: ChristenUnie/SGP"

Motie M21 'Cameratoezicht tegen drugsdumpingen'

"Provinciale Staten van Noord-Brabant, in vergadering bijeen op 21 april 2017, ter bespreking van Statenvoorstel 19/17 Perspectiefnota 2017: Volop beweging in Brabant;
constaterende dat:

- Brabant landelijk de koploper is in drugsdumpingen;
- uit cijfers van de politie blijkt dat er vorig jaar in Brabant op 101 plekken drugsafval is gevonden en dat dat 54 drugsdumpingen meer zijn dan een jaar eerder;
- het meeste afval wordt achtergelaten op openbare plekken in de buitengebieden, zoals parkeerplaatsen en verlaten wegen;

overwegende dat:

- de problematiek van drugsdumpingen hardnekkig is;
- drugsdumpingen tot ernstige verontreinig van het milieu kunnen leiden;
- verschillende organisaties, zoals Staatsbosbeheer, Natuurmonumenten en Brabants Landschap, aan hebben gegeven dat cameratoezicht een ondersteunend middel kan zijn in de preventieve en repressieve aanpak van drugsafval;

verzoeken GS:

- om de kosten van het plaatsen van camera's in bossen en het buitengebied te onderzoeken;
- in overleg te treden met o.a. justitie, politie, gemeenten en natuurbeschermingsorganisaties en met hen te bespreken in hoeverre de provincie een bijdrage kan leveren aan (camera)toezicht in het buitengebied;
- de uitkomsten hiervan te rapporteren, zodat PS een afgewogen oordeel kunnen vellen over de mogelijkheid tot uitbreiding en aanscherping van het (camera)toezicht in bossen en het buitengebied;

en gaan over tot de orde van de dag.

Maikel Boon en Alexander van Hattem: PVV Noord-Brabant"

Motie M22 'Verbeterde surveillance in het buitengebied'

"Provinciale Staten van Noord-Brabant, in vergadering bijeen op 21 april 2017, ter bespreking van Statenvoorstel 19/17 Perspectiefnota 2017: Volop beweging in Brabant;

constaterende dat:

- Brabant landelijk de koploper is in drugsdumpingen;
- uit cijfers van de politie blijkt dat er vorig jaar in Brabant op 101 plekken drugsafval is gevonden en dat dat 54 drugsdumpingen meer zijn dan een jaar eerder;
- het meeste afval wordt achtergelaten op openbare plekken in de buitengebieden, zoals parkeerplaatsen en verlaten wegen;

overwegende dat:

- de problematiek van drugsdumpingen hardnekkig is;
- drugsdumpingen tot ernstige verontreinig van het milieu kunnen leiden;
- een gecombineerde aanpak van repressieve en preventieve maatregelen nodig is om het aantal drugsdumpingen te verlagen;
- het daarom wenselijk is om de surveillance in het buitengebied te verbeteren door middelen toe te kennen voor de inzet van meer oren en ogen in het veld;

verzoeken GS:

- ervoor te zorgen dat het project SSIB blijvend ingezet kan worden en hiervoor voldoende financiële en/of andere middelen beschikbaar te stellen;

en gaan over tot de orde van de dag.

Maikel Boon en Alexander van Hattem: PVV Noord-Brabant"

Motie M23 'Benut wetenschappelijk onderzoek bij beleid'

"Provinciale Staten van Noord-Brabant, in vergadering bijeen op 21 april 2017, ter bespreking van Statenvoorstel 19/17 Perspectiefnota 2017: Volop beweging in Brabant;

constaterende dat:

- het rapport 'Ammoniak in Nederland, enkele kritische wetenschappelijke kanttekeningen' een opeenstapeling van rekenkundige, modelmatige, en argumentatieve tekortkomingen constateert in de onderbouwing van het Nederlandse ammoniakbeleid;
- uit het rapport 'Ammoniak in Nederland, enkele kritische wetenschappelijke kanttekeningen' blijkt dat het ammoniakbeleid niet heeft geleid tot een aantoonbare afname van ammoniak in de lucht, aangezien daadwerkelijke metingen van ammoniak in de lucht sinds 1993 geen duidelijke trends omhoog of omlaag laten zien;
- de landbouwsector sinds begin jaren negentig allerlei kostbare maatregelen heeft genomen om de uitstoot van ammoniak te beperken, zoals het ondergronds aanbrengen van mest, het afdekken van

mestsilo's en het aanpassen van stalvloeren;

overwegende dat:

- het ammoniakbeleid wetenschappelijk niet goed onderbouwd is;
- het ammoniakbeleid kostbaar is en totaal niet effectief;

verzoeken GS:

- het rapport 'Ammoniak in Nederland, enkele kritische wetenschappelijke kanttekeningen' te betrekken bij (toekomstig) provinciaal ammoniakbeleid;

en gaan over tot de orde van de dag.

Maikel Boon: PVV Noord-Brabant"

Motie M24

"Provinciale Staten van Noord-Brabant, in vergadering bijeen op 21 april 2017, ter bespreking van Statenvoorstel Perspectiefnota;

constaterende dat:

- van de transitie van het IPO naar een belangenorganisatie met een smalle agenda weinig meer over is gezien onder meer de uitdijende agenda en de documenten over de inzet voor een nieuwe kabinetsperiode;

overwegende dat:

- het IPO de belangen van Brabant niet behartigt maar juist verkwanselt onder meer door adviezen die de Brabanders aan de bedelstaf zullen brengen, en de blik die kritiekloos op Brussel is gericht;
- dat de belangen van Brabantse burgers en bedrijven veel beter geborgd zijn zonder het IPO;

besluiten:

GS de opdracht mee te geven het IPO-lidmaatschap op te zeggen;

en gaan over tot de orde van de dag.

Patricia van der Kammen en Alexander van Hattem, PVV-Noord-Brabant"

Motie M25 'Tussentijdse evaluatie meerjarenprogramma Bijenimpuls voor Brabant'

"Provinciale Staten van Noord-Brabant, in vergadering bijeen op 21 april 2017, ter bespreking van Statenvoorstel 19/17 Perspectiefnota 2017: Volop beweging in Brabant;

constaterende dat:

- in 'Bijenimpuls voor Brabant: Meerjarenprogramma 2015-2018' op pagina 21 wordt gesteld dat er eind 2016 een tussentijdse evaluatie van het programma plaats zou vinden;
- deze evaluatie tot op heden nog niet is verschenen;

overwegende dat:

- een tussentijdse evaluatie een essentieel instrument is bij het beslissen over het continueren van het meerjarenprogramma Bijenimpuls voor Brabant en het beschikbaar stellen van aanvullende financiële middelen;

verzoeken GS:

- om de tussentijdse evaluatie van het meerjarenprogramma uiterlijk tien dagen vóór de behandeling van de jaarstukken 2016 richting PS kenbaar te maken;

en gaan over tot de orde van de dag.

Joyce Kardol: PVV Noord-Brabant

Marco van der Wel: Partij voor de Dieren"

Motie M26 'Ring Eindhoven-Helmond'

"Provinciale Staten van Noord-Brabant, in vergadering bijeen op 21 april 2017, ter bespreking van Statenvoorstel 19/17 Perspectiefnota 2017: Volop beweging in Brabant;

constaterende dat:

- de huidige Randweg bij Eindhoven werd gebouwd met de verwachting dat dit een robuuste oplossing tot het jaar 2030 zou zijn;
- de huidige Randweg op dit moment al overbelast is en bij de geringste calamiteit leidt tot grote congestie of zelfs een verkeersinfarct op zowel de hoofd- als de onderliggende wegenstructuur;

- de A67 tussen Asten en Knooppunt Leenderheide veel veiligheidsproblemen kent en dat (zelfs na een verbreding) er bij calamiteiten geen afdoende uitwijkmogelijkheden zijn;
- overwegende dat:
- een 'mainport' zonder ruit in de hoofdwegenstructuur de naam 'mainport' niet waard is;
 - goede bereikbaarheid onontbeerlijk voor economische groei en succes is;
- roepen het college op:
- de Noordoostcorridor alsnog aan te leggen en hiertoe het doorstartdossier 'Gebiedsontwikkeling de Ruit' ter hand te nemen;
- en gaan over tot de orde van de dag.
- Harry van den Berg, PVV Noord-Brabant"

Motie M27 'Stop steun windindustrie'

"Provinciale Staten van Noord-Brabant, in vergadering bijeen op 21 april 2017, ter bespreking van Statenvoorstel 19/17 Perspectiefnota 2017: Volop beweging in Brabant;

constaterende dat:

- de minimaal geplande circa 180 tot maar liefst 210 m hoge windturbines (>470 MW) in Noord-Brabant in 2016 – als ze er gestaan zouden hebben – gemiddeld in totaal zo'n 100 Mwh elektriciteit per uur geproduceerd zouden hebben en daarmee slechts 1/9e deel van de energie die de Amer 9-centrale produceert;

overwegende dat:

- een dergelijk futiele opbrengst niet in verhouding staat tot de te verwachten en deels al gerealiseerde Brabantwijd landschappelijke schade, vogel- en vleermuizenslacht, ernstige aantasting van de leefbaarheid en enorme waardedaling van onroerend goed;

roepen het college op:

- per direct te stoppen met het faciliteren en ondersteunen van windturbineprojecten;

en gaan over tot de orde van de dag.

Harry van den Berg, PVV Noord-Brabant"

Motie M28 'Geen windmolens in natuurgebieden'

"Provinciale Staten van Noord-Brabant, in vergadering bijeen op 21 april 2017, ter bespreking van Statenvoorstel 19/17 Perspectiefnota 2017: Volop beweging in Brabant;

constaterende dat:

- er plannen zijn om windturbines te bouwen in natuurgebieden;

overwegende dat:

- windturbines in natuurgebieden absoluut niet wenselijk zijn;

roepen het college op:

- windturbines zonder uitzondering te verbieden in natuurgebieden;

en gaan over tot de orde van de dag.

Harry van den Berg, PVV Noord-Brabant"

Motie M28a 'Geen windmolens in natuurgebieden'

"Provinciale Staten van Noord-Brabant, in vergadering bijeen op 21 april 2017, ter bespreking van Statenvoorstel 19/17 Perspectiefnota 2017: Volop beweging in Brabant;

constaterende dat:

- er plannen zijn om windturbines te bouwen in natuurgebieden;

overwegende dat:

- windturbines in natuurgebieden absoluut niet wenselijk zijn;

roepen het college op:

- windturbines te verbieden in natuurgebieden;

en gaan over tot de orde van de dag.

Harry van den Berg, PVV Noord-Brabant"

Motie M29 'Spitsstrook A50 Paalgraven - Bankhoef (Oss-Nijmegen)'

"Provinciale Staten van Noord-Brabant, in vergadering bijeen op 21 april 2017, ter bespreking van Statenvoorstel 19/17 Perspectiefnota 2017: Volop beweging in Brabant; constaterende dat:

- er in beide rijrichtingen tijdens spitsuren veel congestie is op het traject A50 Paalgraven-Bankhoef;
- er buiten de spits over het algemeen weinig problemen zijn;
- dit traject slechts zijdelings wordt meegenomen in het laatste MIRT-overleg;

overwegende dat:

- het asfalt voor een spitsstrook er feitelijk al ligt;
- een spitsstrook op dit tracé tegen relatief geringe kosten een groot oplossend vermogen kan hebben;
- de aanleg van een spitsstrook tussen de knooppunten niet resulteert in een nieuwe bottleneck;

roepen het college op:

- in samenwerking met de provincie Gelderland bij het Rijk aan te dringen op een spoedige aanleg van een spitsstrook tussen knooppunt Paalgraven en knooppunt Bankhoef;

en gaan over tot de orde van de dag.

Harry van den Berg, PVV Noord-Brabant"

Motie M30 'Slim weven A2 en A16'

"Provinciale Staten van Noord-Brabant, in vergadering bijeen op 21 april 2017, ter bespreking van Statenvoorstel 19/17 Perspectiefnota 2017: Volop beweging in Brabant; constaterende dat:

- er zowel bij de knooppunt Klaverpolder (A16-A17) als bij knooppunt Empel (A2-A50-A59 + invoeger Kerkdriel) bijna dagelijks sprake is van ernstige congestie;

overwegende dat:

- het huidige systeem van in- en samenvoegen van verkeer kennelijk niet de meest optimale is;
- bijvoorbeeld een langer doorgetrokken streep (zie A40 Rijnbrug Duisburg) of het eerder samenvoegen van rijstroken op een aanloopweg (zie knooppunt Oud Dijk A18-A12 bij Zevenaar) uiterst effectief lijkt;

roepen het college op:

- in samenwerking met (onder andere) het Rijk en de Automotive Campus onderzoek te doen naar en proeven doen met innovatieve oplossingen om de doorstroming te verbeteren;

en gaan over tot de orde van de dag.

Harry van den Berg, PVV Noord-Brabant"

Motie M31 'Brabant C niet meer toegankelijk te maken voor grote subsidieslurpers'

"Provinciale Staten van Noord-Brabant, in vergadering bijeen op 21 april 2017, ter bespreking van Statenvoorstel 19/17 Perspectiefnota 2017: Volop beweging in Brabant; constaterende dat:

- grote organisaties naast de rijks-, gemeentelijke en/of provinciale subsidies, die ze al royaal (hebben) ontvangen, ook een beroep doen op het Brabantse kunst en cultuurfonds, Brabant C;
- dit in het verleden onder andere waren: Festival Mundial, Incubate, omroepvereniging VPRO en Theaterfestival Boulevard;

overwegende dat:

- de mogelijkheid die een overheid biedt om subsidie te stapelen niet uitnodigt tot echt zelfstandig ondernemerschap;
- dit subsidie stapelen alleen maar is weggelegd voor organisaties die de mensen in dienst/binnen hun kring hebben (subsidieobbyisten), die weten hoe de 'subsidieweggetjes' van aanvraag tot incasseren precies bewandeld dienen te worden;
- organisaties die zich alleen zuiver bezighouden met de bedrijfsvoering en het uitvoeren van de kunsten, en niet in het bezit zijn van subsidieobbyisten, in feite met Q-1 achter staan;

roepen het college op:

- de spelregels van het Brabant C-fonds dusdanig te wijzigen dat organisaties/instanties die op

eniger wijze al gemeentelijke, provinciale en/of rijkssubsidies ontvangen, uitgesloten worden van bijdrages (op wat voor manier ook) vanuit het Brabant C fonds;
en gaan over tot de orde van de dag.
Willem Bakker, PVV Noord-Brabant"

Motie M32 'Koppeling rijks- en provinciale subsidie Brabantse kunstinstellingen'

"Provinciale Staten van Noord-Brabant, in vergadering bijeen op 21 april 2017, ter bespreking van Statenvoorstel 19/17 Perspectiefnota 2017: Volop beweging in Brabant;

constaterende dat:

- de provincie op voorhand toezegt dat relevante Brabantse kunstinstellingen die onderdeel uitmaken van de professionele basisinfrastructuur recht hebben op een provinciale subsidie, als zij ook meerjarig subsidie ontvangen van het Rijk of één van de rijksfondsen (BIS, FPK, Mondriaan, Creatieve Industrie);

overwegende dat:

- dit koppelsysteem tussen rijks- en provinciale subsidies zorgt voor onnodig subsidiestapelen, zonder dat er gekeken wordt of er een meerwaarde is voor Brabant en/of haar burgers;

roepen het college op:

- de koppeling bij de professionele basisinfrastructuur, dat als Brabantse kunstinstellingen meerjarig subsidie ontvangen van het Rijk of één van de rijksfondsen (BIS, FPK, Mondriaan, Creatieve Industrie), zij ook recht hebben op een provinciale subsidie, per direct los te laten;

en gaan over tot de orde van de dag.

Willem Bakker, PVV Noord-Brabant"

Motie M33 'Toegevoegde waarde HOV'

"Provinciale Staten van Noord-Brabant, in vergadering bijeen op 21 april 2017, ter bespreking van Statenvoorstel 19/17 Perspectiefnota 2017: Volop beweging in Brabant;

constaterende dat:

- door aanleg van HOV banen het centrum van Eindhoven voor de automobilist moeilijker bereikbaar is geworden;
- dit HOV-project miljoenen belastinggeld heeft gekost;
- ook de gemeente Uden miljoenen extra moet uitgeven aan dit 'Hoogwaardige Openbaar Vervoer';
- in Uden veilige rotondes moeten wijken en weer plaatsmaken voor kruispunten met stoplichten voor dit HOV;

overwegende dat:

- signalen over de tekortkomingen van het HOV-project serieus genomen moeten worden;
- het wenselijk is wanneer over de toegevoegde waarde van HOV richting PS wordt gerapporteerd;

roepen het college op:

- met een voortgangsrapportage te komen over HOV in Brabant, waarin uitgebreid wordt gekwantificeerd en gekwalificeerd wat het HOV Brabant tot nu toe op heeft geleverd;

en gaan over tot de orde van de dag.

Willem Bakker, PVV Noord-Brabant"

De **voorzitter**: Ik dank de heer Van Hattem voor zijn bijdrage. Ik geef dan graag het woord aan de fractie van D66. De heer Hageman heeft het woord.

De heer **Hageman** (D66): Dank u wel, voorzitter. D66 kijkt graag terug. Mogelijk omdat we vorig jaar vijftig zijn geworden en men verwacht het misschien niet van ons, maar D66 mag echt graag terugkijken. Alleen, D66 kijkt niet terug vanuit een nostalgie dat vroeger alles beter was. Nee, we doen dat uit puur pragmatisme: D66 wil namelijk dingen voor elkaar krijgen. En dan is het goed om terug te kijken. O, ja, laat ik vooral niet vergeten te vermelden dat er waarschijnlijk een verschil in perspectief is. Wij kijken namelijk graag terug vanaf het jaar 2030. Vanuit een Brabant in 2030 waarin iedereen meedoet, waar voldoende werk is voor alle lagen van de bevolking, waar mensen een welvarend en betekenisvol leven

hebben, waar duurzaamheid een vanzelfsprekendheid is, waar kunst en cultuur bloeien en waar natuur van hoog niveau is. En vanuit dat mooie Brabant kijkt D66 graag terug om te zien welke kansen er nu liggen om op te pakken en welke bedreigingen er gepareerd moeten worden. Terugkijken naar vandaag om straks dingen voor elkaar te krijgen.

Kansen voor iedereen, dat is een belangrijk uitgangspunt voor D66. Daarom wijzen wij in onze bijdragen aan perspectiefnota's en begrotingen consequent op het belang van bestuurlijke vernieuwing. Bestuurlijke vernieuwing door ruimte te bieden aan initiatieven vanuit de samenleving. Maar ook door het aanpassen van de manier van sturing door PS, GS en de ambtelijke organisatie. Maatwerkbeleid, zo heette de aangenomen motie die D66 daarover heeft ingediend. Op zich is dit college goed op weg om bestuurlijk vernieuwend te handelen, dat constateert ook BrabantAdvies. Maar BrabantAdvies ziet ook een aantal verbeterpunten. Daar heeft het CDA ook al op gewezen. En die gaan over scherpere keuzes maken, over het aangeven van concrete vervolgstappen in een proces dat vanuit de samenleving is gestart, over onterechte handelingsverlegenheid bij de provincie. Dat zijn ook signalen die we uit de samenleving krijgen: er is soms onduidelijkheid wat de provincie wil of doet. Wij herhalen daarom onze oproep van vorig jaar om voor al de toekomstige beleidsontwikkelingen en beleidsuitvoeringen aan te geven wanneer en hoe er sturing gegeven wordt. Zo'n overzicht zou wat ons betreft toegevoegd kunnen worden aan het praatstuk bestuurlijke vernieuwing dat op de agenda van de procedurevergadering van 8 mei staat en waarover nog voor de zomer gesproken gaat worden. Kan het college toezeggen dat de reflecties op de midterm review door BrabantAdvies concreet worden vertaald naar een overzicht van aanpak en sturing? En kan dit overzicht betrokken worden bij de bespreking van de bestuurlijke vernieuwing die voor de zomer staat gepland?

Wij ondersteunen graag de beweging die het college heeft ingezet met de vernieuwende aanpak van besturen. En we zijn ervan overtuigd dat met de aanscherpingen die BrabantAdvies en de Zuidelijke Rekenkamer voorstellen de provincie meer duidelijkheid kan geven aan betrokken partners. En dat er een extra versnelling aangebracht kan worden in het realiseren van doelen.

De geformuleerde doelen zijn vaak gebaseerd op het oplossen van vraagstukken. Dat is op zich ook logisch, want vraagstukken gaan meestal niet vanzelf weg, sommige ontwikkelen zich tot echte problemen. Maar waar D66'ers vooral benieuwd naar zijn, is naar het ontdekken en het benutten van kansen. Want uiteindelijk willen we allemaal naar een zo mooi mogelijke toekomst: bestaande problemen opgelost, nieuwe problemen voorkomen en alle kansen gepakt. Dat klinkt weliswaar heel optimistisch, maar is toch een streven. En dan constateren wij dat we als Staten eigenlijk niet zo heel concreet inzicht hebben in die kansen. We richten ons immers vooral op de risicoanalyses. D66 zou graag meer balans brengen in onze eigen afwegingen. Daarom dienen wij een motie in om, naast de risicoparagraaf, een kansenparagraaf aan de begroting toe te voegen. Deze paragraaf zou een opsomming moeten geven van investeringen die we kunnen doen in activiteiten die helpen om het Brabant van 2030 vorm te geven. Daaraan gekoppeld een inschatting van de succeskans en de omvang van het financieel en/of maatschappelijk effect. En het doel hiervan uiteindelijk moet zijn dat we als Staten in staat zijn om beter gefundeerd onze integrale beleidsafwegingen te maken. Twee voorbeelden die we dan ook tegenkwamen op onze werkbezoeken. Voor de Tweede Kamerverkiezingen was onze fractie al samen met twee D66-Kamerleden op bezoek bij Smart Photonics in Eindhoven, een bedrijf dat voor een opschalingsopgave van vele miljoenen staat. En hoewel ik hoop dat D66 bij de landelijke coalitieonderhandelingen het miljard euro aan innovatiegeld kan binnenhalen, past ook hier een bespiegeling over de rol van de provincie en het daarbij in te zetten budget. We kunnen de kans op succes niet inschatten vanaf de zijlijn, maar de potentiële opbrengst in werkgelegenheid en wereldwijde energiebesparing is zeer interessant. Een combinatie van werken aan werk en werken aan een maatschappelijke opgave. Dus misschien is een indicator van slaagkans maal impact wel zo hoog dat je als provincie hier extra in wilt investeren.

Nog een ander voorbeeld betreft het bedrijf Ionica, dat al heel ver is het opzetten van een nieuwe methode van het recyclen van PET. Ionica heeft behoefte aan geld om proeffabrieken op te zetten om proven technology te worden. De slaagkans is ook hier niet vanaf de zijlijn in te schatten, maar in potentie kan de recycling van PET naar 100% gebracht worden, waardoor er geen aardolie meer nodig zou zijn voor PET, een forse stap naar het verminderen van de afhankelijkheid van fossiele brandstoffen. Ook hier een combinatie van werken aan werk en werken aan een maatschappelijke opgave.

Voorzitter, D66 is erg benieuwd naar dit soort potentiële gamechangers en we zijn van mening dat Provinciale Staten hier minimaal eens per jaar over zouden moeten spreken. De kansenparagraaf lijkt ons een mooi hulpmiddel.

De **voorzitter**: Interruptie Van Vugt.

De heer **Van Vugt** (CDA): Voorzitter. Dank u wel. Ik ben benieuwd wat D66 vindt van de voortgang van de Energieagenda.

De **voorzitter**: Hageman.

De heer **Hageman** (D66): In relatie tot de kansenparagraaf, bedoelt u?

De heer **Van Vugt** (CDA): Nou, in elke relatie, maar zeker ook die.

De heer **Hageman** (D66): Ik denk dat de voortgang redelijk op orde is en dat er vanuit de initiatieven vanuit de samenleving stappen gemaakt worden om onze energiedoelstellingen te gaan halen.

De heer **Van Vugt** (CDA): Voorzitter. Dan heeft u volgens mij een andere perspectiefnota gelezen dan die ik heb gelezen. Want ik ben er niet erg vrolijk van geworden, van de grafieken die toch aantonen dat we ver achterblijven bij de doelstellingen.

De **voorzitter**: Hageman.

De heer **Hageman** (D66): Ik denk dat er heel veel beweging is in Brabant en ik denk dat we een versnelling gaan maken in de zeer nabije toekomst.

De **voorzitter**: Hageman vervolgt zijn betoog.

De heer **Hageman** (D66): Het gaat over de kansenparagraaf, die naar ons idee dus een mooi hulpmiddel lijkt voor onze integrale afweging. En als de provincie dit soort vraagstukken dan toch liever vanuit het risico perspectief zou willen bezien, dan lopen we een groot risico dat dit soort innovatieve technieken wordt verkocht aan het buitenland en dat de grote opschaling daar plaatsvindt. En dat vinden we bij D66 een gemiste kans. Voor Brabant en voor heel Nederland.

Bij het vormgeven van het Brabant van 2030 gaat het ook over het vormgeven van de werkgelegenheid van 2030. Het is onze overtuiging dat wij als Nederland en als Brabant een permanente achterstand hebben op lagelonenlanden als het aankomt op kosten. Wij zullen dus door steeds betere productiewijzen ons voordeel moeten en kunnen halen. Maar zoals ze zeggen dat als je hetzelfde blijft doen, je ook dezelfde uitkomsten zult krijgen, kun je iets vergelijkbaars zeggen over materialen. Als je steeds hetzelfde materiaal gebruikt zul je altijd tegen dezelfde fysieke beperkingen aan lopen die voor een belangrijk deel ook een productieproces bepalen. Daarom is D66 zeer gecharmeerd van de diverse experimenten met nieuwe materialen die we op onze werkbezoeken zagen. Of dit nu gaat om biobasedmaterialen, nieuwe grondstof voor fotonische chips, nieuwe grondstoffen voor keramische werken of om materialen waarmee je schoenen kunt printen, al die materialen bieden een kans op hele nieuwe toepassingen en productiemethoden waarmee je Brabant onderscheidend maakt. Maar het beeld dat uit die werkbezoeken naar voren kwam is dat vooral de wat kleinere onderzoeksinitiatieven in de pre-seedfase tegen een paar barrières aan lopen, namelijk: het is moeilijk om aan durfkapitaal te komen; het is lastig om een omgeving te creëren waarin materiaalonderzoekers en diverse makers elkaar vinden, waardoor een idee traag vertaald wordt naar industriële toepassingen; en men is slecht geïnformeerd over wat anderen doen. D66 ziet ook hier grote kansen om juist de maakindustrie een nieuwe kans te geven; nieuwe materialen vormen een belangrijke randvoorwaarde voor industriële innovatie. Er zijn gelukkig al bedrijven en clusters die hun weg hebben gevonden naar de financiering, zoals in het biobased cluster in West-Brabant of de high-

techmaterialen in Brainport. Hoewel je jezelf bij dat laatste nog wel kunt afvragen of de huidige middelen voldoende zijn, getuige de financieringsvragen van Smart Photonics. D66 zou dan ook een Brabantbreed platform of netwerk willen zien van ontwikkelaars van nieuwe materialen. Die leren van elkaar en die met elkaar sneller tot nieuwe producten en productiemethodes komen. Door ondersteuning van dit netwerk vanuit bijvoorbeeld het innovatiefonds moet een versnelling in het opzetten van nieuwe bedrijven gerealiseerd worden, zodat een vruchtbaar industrieel ecosysteem ontstaat. Wij hebben dan ook een motie gemaakt die we samen met het CDA indienen om de mogelijkheden van het opzetten van zo'n ontwikkelnetwerk te onderzoeken.

In onze kijk op de toekomst van Brabant hoort digitalisering een prominente plaats te krijgen. D66 geeft dan ook van ganser harte de bestuursopdracht digitalisering aan het college. Wij willen het college bij haar verkenning meegeven dat wat D66 betreft het breedbandfonds omgedoopt kan worden tot digitaliseringsfonds. Nu er geen sprake blijkt te zijn van marktfalen is het bestaansrecht van het breedbandfonds immers weggefallen. Een digitaliseringsfonds kan de gewenste versnelling faciliteren bij het grijpen van de kansen die de digitale ontwikkelingen ons bieden.

D66 is erg geïnteresseerd in de paragrafen f en i uit het voorstel met als titels: "Voor de Brabantse burger" en "Inspelen op een actievere samenleving: een flexibeler financieel instrumentarium". Een jaar geleden dacht D66 dit al slim gekoppeld te hebben met ons voorstel voor onderzoek naar een burgerbegroting. Maar ondanks de toezegging van de gedeputeerde hebben wij hier nog geen initiatieven op gezien. Wij bevelen daarom van harte aan om de thema's uit de onderzoeken van het PON te bekijken op bruikbaarheid voor burgerparticipatie, inclusief het financiële gedeelte. Die burgerbegroting is namelijk geen D66-speeltje, voorzitter. Inzicht in beleid en de bijbehorende financiën, overleg over beleidskeuzes en uiteindelijk echte invloed in de verdeling van het geld maken dat Brabant dicht bij de Brabanders blijft. Wij spreken bij onze werkbezoeken heel veel Brabanders met heel veel goede ideeën. Zij willen wel. Meekijken, meepraten en meedoen. Laten we hen die kans geven. Wij durven het aan, u toch ook?

En een flexibeler financieel instrumentarium willen betekent nog meer dan een burgerbegroting. Het college schetst in de Perspectiefnota het dilemma van integraler willen werken terwijl geld in beleidsprogramma's is vastgezet. Er is een terechte wens tot ontschotting. En complimenten voor het college dat in deze perspectiefnota al een aanzet is gegeven voor een integrale afweging van de vrije begrotingsruimte. Maar in de oplossingen die zij schetst komt merkwaardigerwijs de positie van Provinciale Staten niet voor.

De **voorzitter**: Mag ik stilte in de zaal? De heer Hageman heeft het woord.

De heer **Hageman** (D66): Terwijl wij budgetrecht hebben en een controlerende taak op de besteding van de financiën. En hoewel het terecht is dat we zoeken naar wegen om zaken mogelijk in plaats van onmogelijk te maken, roepen wij het college op om PS in die discussie te betrekken en daarbij antwoorden te vinden op vragen als: hoe gaan we om met de doeluitkeringen en de verantwoording daarover? Wat is de betekenis nog van bestemmingsreserves? Maar ook aandacht voor klassieke spanningen zoals: hoe voorkom je dat er sluipenderwijs geld dat is bestemd voor natuurontwikkeling wordt gebruikt om natuurverlies door wegeaanleg te compenseren?

Voorzitter. D66 kan zich prima vinden in de voorliggende perspectiefnota. In onze bijdrage heeft D66 zich gericht op een provinciale overheid die ruimte biedt aan Brabanders waar het kan, krachtig stuurt waar het moet en de duidelijkheid hierover geeft die nodig is. Maar het gaat ons ook om de perspectieven die wij zien om te komen tot een nog welvarender, duurzamer en optimistischer Brabant van 2030. Wij doen er alles aan om ook dat voor elkaar te krijgen. Tot zover onze eerste termijn, voorzitter.

De **voorzitter**: Interruptie Van der Wel op de valreep.

De heer **Van der Wel** (PvdD): Voorzitter. Een betoog over 2030 en ik kan me niet aan de indruk onttrekken dat het vooral over bedrijvigheid en economie gaat. Het staartje ging nog even over natuur. Hoe ziet de natuur er voor D66 in 2030 uit?

De **voorzitter**: Hageman.

De heer **Hageman** (D66): Mooi en divers.

De **voorzitter**: Van der Wel.

De heer **Van der Wel** (PvdD): Ja. Oké. En ik constateer dat we met investeringen in natuur echt achter gaan lopen. En dat we de doelstellingen die we willen halen waarschijnlijk op deze manier niet gaan halen. Is D66 ook van mening dat we dan meer inzet moeten gaan plegen om die uiteindelijke realisatie van EHS ook te bewerkstelligen?

De **voorzitter**: De heer Hageman.

De heer **Hageman** (D66): Ik denk dat in de evaluatie van het groenontwikkelfonds een aantal duidelijke leerpunten naar voren zijn gekomen. En ik heb in ieder geval de indruk dat dit college die ook gaat oppakken om die noodzakelijke versnelling ook aan te brengen.

Motie M17 'Netwerk nieuwe materialen'

"Provinciale Staten van Noord-Brabant in vergadering bijeen op 21 april 2017, behandelend het Statenvoorstel 19/17 inzake de Perspectiefnota 2017;

constaterende dat:

- er in Brabant, naast de ontwikkeling bij grotere bedrijven, ook veel innovatiekracht zit bij kleine ondernemingen;
- nieuwe materialen (zoals bijvoorbeeld Indium Phosphide bij fotonica) hele nieuwe mogelijkheden voor de maakindustrie opleveren;

overwegende dat:

- de concurrentiekracht van Brabant niet zit in de loonkosten, maar in de innovatieve producten en productiemethodes;
- Brabant een grote innovatiekracht kent, niet alleen in de bekende clusters van Brainport en de Biobased Delta;
- het vaak lastig is om de stap te maken van idee naar product;
- dit vaak veroorzaakt wordt door slechte kennis van de financieringsmogelijkheden, of het ontbreken van de juiste vakmensen;

verzoeken Gedeputeerde Staten om:

een verkenning te doen van de mogelijkheden om een Brabantbreed netwerk te organiseren rondom de ontwikkeling van nieuwe materialen. Doel van dit netwerk is bundeling en deling van kennis en het samenbrengen van ontwikkelaars, onderwijs, kennisinstellingen, producenten en andere relevante marktpartijen. Ondersteuning van dit netwerk vanuit de BOM of het innovatiefonds zou een versnelling moeten realiseren in het opstarten en opschalen van kansrijke bedrijven.

En gaan over tot de orde van de dag.

D66: J. Hageman

CDA: S. Steenbakkers"

Motie M18 'Kansenparagraaf'

"Provinciale Staten van Noord-Brabant in vergadering bijeen op 21 april 2017, behandelend het Statenvoorstel 19/17 inzake de Perspectiefnota 2017;

constaterende dat:

- in de financiële stukken begroting en jaarrekening wel aandacht is voor risico's, maar niet voor kansen;

overwegende dat:

- bij begrotingen integrale financiële afwegingen worden gemaakt;
- bij die afwegingen het kosten/batenprincipe wordt meegenomen;

- hiernaast potentiële langetermijnrendementen (opbrengst per geïnvesteerde euro) worden meegewogen;
- inzicht in die potentiële rendementen voor Provinciale Staten onvoldoende geboden wordt;
- naast financiële rendementen ook bekeken moet worden wat de bijdrage van een investering is aan het oplossen van de gedefinieerde maatschappelijke opgaven;
- op die wijze Provinciale Staten meer inzicht krijgt in de impact van haar budgettaire beslissingen.

verzoeken Gedeputeerde Staten om:

een kansenparagraaf toe te voegen aan de begroting waarin potentiële investeringen afgezet worden tegen de slaagkans, vermenigvuldigd met de omvang van het financieel en/of maatschappelijk langetermijneffect zodat Provinciale Staten beter kunnen afwegen wat de grootste impact per geïnvesteerde euro heeft.

en gaan over tot de orde van de dag.

D66: J. Hageman"

De **voorzitter**: Het woord is dan nu aan de heer Smeulders van de PvdA. Aan hem het woord.

De heer **Smeulders** (PvdA): Ja. Dank u wel, voorzitter. Eerst dit ding eens flink wat lager gezet, want volgens mij heeft een reus achter het spreekgestoelte gestaan. Nu mijn bijdrage. De PvdA-fractie heeft met interesse kennisgenomen van de Perspectiefnota. De daarbij zittende infographic, waar wij wel fan zijn, maakt ons in ieder geval duidelijk waarom het draait en dat zal het voor de gemiddelde Brabander ook wel zo zijn. De midterm review, de reactie daarop van BrabantAdvies, ook dank daarvoor. En wij willen GS complimenteren met de kwaliteit van de stukken. Zes jaar in Provinciale Staten en ik zie echt wel een duidelijk stijgende lijn. Het wordt een steeds beter begrijpelijk, beter leesbaar en completer pakket aan documenten in deze p&c-cyclus. Dus hartstikke goed, daar zijn we tevreden. En met name ook dat PON-onderzoek vinden wij een meerwaarde hebben. Het is natuurlijk heel belangrijk om direct aan de Brabanders, onze inwoners te vragen wat zij vinden wat er allemaal in Brabant gebeurt en hoe zij zich voelen. Die resultaten, daar zijn we gewoon hartstikke tevreden mee. Want het gaat niet alleen economisch goed in Brabant, ook met het welzijn van de Brabanders gaat het goed. Het is al aan de orde gekomen, Brabanders zijn gelukkiger dan Nederlanders in andere provincies. Dat is gewoon hartstikke mooi, hartstikke belangrijk. De PvdA heeft het hier al vaak aangekaart dat niet alleen de welvaart van de Brabanders belangrijk is, maar ook het welzijn. Het zal u niet verbazen dat deze uitslagen van het onderzoek van het PON ons zeer aanspreken. Wat we interessant vinden, je kunt er tegenaan kijken zoals je er tegenaan wilt kijken - dat beseffen we ook wel - dat we nu ook weten wat de Brabanders momenteel beweegt en wat ze belangrijk vinden. Het is interessant om te zien dat er toch een aantal thema's zijn die erg leven, zoals zorg. Maar ook dat Brabanders duurzaamheid bovengemiddeld belangrijk vinden ten opzichte van mensen in andere provincies. Dat is een signaal en dat is iets waarmee wij als provincie bezig zijn. En dat is in ieder geval goed om in ons achterhoofd te houden.

Voordat ik aan mijn bijdrage begin heel even kort. Uit de midterm review blijkt dat er een voortvarende uitvoering aan het bestuursakkoord wordt gegeven. Daar zijn we uitermate tevreden mee. GS liggen uitstekend op koers. Desalniettemin hebben we natuurlijk wel een aantal wensen waarbij we graag iets meer gas op de plank zouden zien, om met de woorden van de heer Van Gruijthuijsen te spreken. Een aantal bestuursopdrachten, die GS in deze nota hebben opgenomen, stellen ons ook zeer tevreden. Want we zien de MKB+-faciliteit, die met name is ontworpen om scale-ups te helpen. Dat is wel een punt waarover de PvdA-fractie en ook de heer De Kort in debatten op het economisch domein al vaker hebben uitgesproken dat daarvoor meer aandacht nodig is. Fijn dat die er komt.

De toekomst van mobiliteit. Wij hebben hier toch wel ervaren dat er een behoorlijk andere wind waait op het gebied van mobiliteit. We hebben vier jaar gestreden tegen een oubollige asfaltbenadering. Het is dik in orde hoe het nu allemaal gaat.

En ten slotte de Woonagenda. Die is tot stand gekomen na een motie van onze eigen fractie tijdens de behandeling van de begroting. Daar kunnen hartstikke mooie dingen uit komen. Dus ik zou zeggen: GS, ga aan de slag met die bestuursopdrachten.

De **voorzitter**: Interruptie Steenbakkers.

De heer **Steenbakkers** (CDA): Dank u, voorzitter. Ik vraag me eigenlijk af of de PvdA-fractievoorzitter ook BrabantAdvies bijvoorbeeld heeft gelezen. Want het is eigenlijk één groot hosannaverhaal. Als CDA'er heb ik daar op zich niets tegen. Ik lees de algemene indruk dat er iets in beweging is gebracht, maar er moeten nog veel inspanningen worden verricht, de resultaten zijn niet altijd zichtbaar. En zo kun je doorgaan, waarbij toch wel wordt gezegd: we zijn nog niet altijd op de goede weg, resultaten zijn niet zichtbaar en het is niet altijd duidelijk waarnaar we toe gaan. Hoe rijmt u dat nu eigenlijk met uw verhaal?

De **voorzitter**: Smeulders.

De heer **Smeulders** (PvdA): Dank u wel, voorzitter. Ik heb al gerefereerd aan dat advies van BrabantAdvies en ik ben er erg tevreden mee. In veel van die punten herkennen we ons. BrabantAdvies concludeert ook dat er heel veel gebeurt. 'Het bruist in de boardroom' is de uitspraak die het best blijft hangen. Het is zo dat er een aantal punten is waar er meer gas op de plank nodig is. Daar kom ik dadelijk nog op terug. Vier punten ga ik dadelijk met jullie bespreken. Dat komt zo meteen. Die samenhang zien wij eigenlijk wel. We hebben twee jaar terug het bestuursakkoord vastgesteld. Dat is heel helder, bevat veel verbanden en is goed geschreven. Daar zit die samenhang nadrukkelijk in. Wat wij nu allemaal doen als provincie, het college en ook wij als Staten, is terug voeren op dat bestuursakkoord. Dus ik zie de samenhang daar nadrukkelijk wel in, dus ik ben het op dat punt niet eens met BrabantAdvies.

De **voorzitter**: Steenbakkers.

De heer **Steenbakkers** (CDA): Kijk, en met name die laatste opmerking, daar gaat het nu precies om, voorzitter. Want dit is nu precies het verschil waarin het parallelle universum van de vier coalitiepartijen, die echt wel de samenhang zien en dat het bruist in de boardroom – we weten niet waarvan, maar het bruist wel – en bijvoorbeeld BrabantAdvies, die echt goed naar dat soort dingen kijkt en zegt dat een aantal dingen niet duidelijk is. U zegt het daarmee gewoon oneens te zijn. Dat is de conclusie dan. Gaat u er ook nog iets aan doen? Gaat u daaraan iets verbeteren?

De **voorzitter**: Het punt is helder. Smeulders.

De heer **Smeulders** (PvdA): Ja. Dat klopt, voorzitter. Het punt is helder. Ik heb namelijk al gezegd dat er een aantal punten is waarop wij graag meer gas op de plank zien. Daar kom ik dadelijk op.

De **voorzitter**: Dan gaan we daar gelegenheid voor geven.

De heer **Smeulders** (PvdA): Nou ja, voorzitter. En verder vind ik het wel fijn, als dat parallelle universum dan bestaat, dat we dan in ieder geval vandaag hier kunnen kijken of er een beetje connectie kan komen tussen de universums.

De **voorzitter**: Oké. Het punt is helder. Smeets, interruptie.

De heer **Smeets** (GL): Voorzitter. Van het parallelle universum nu naar de andere wind op het gebied van mobiliteit. Er gebeurt natuurlijk heel veel in de vorm en ook in het proces is de gedeputeerde goed bezig, hebben we als GroenLinks een aantal keer aangegeven. Als we kijken naar de honderden miljoenen die aan mobiliteit worden uitgegeven, kunt u toch niet ontkennen, mijnheer Smeulders, dat er maar een klein gedeelte gaat naar niet asfaltmobiliteit, Fiets in de versnelling bijvoorbeeld.

De **voorzitter**: De heer Smeulders heeft het woord.

De heer **Smeulders** (PvdA): Ja, ja. Ik vind uw opmerking eerlijk gezegd niet zo strak. Kijk. Niet asfaltmobiliteit. Die snelfietspaden, dat is juist de kracht daarvan. Het is wel asfalt, daarom zijn het zulke goede fietspaden. En daar trekken we als provincie verrekke veel geld voor uit. En in die zin ben ik daar heel trots op. En ik laat me dus ook niet meeslepen in uw verhaal dat het allemaal niet voldoende is. Ja, en het is nou eenmaal zo. Mobiliteit heeft wel vaak te maken met asfalt. Zelfs voor busvervoer, waar ook flink in geïnvesteerd wordt, dat kunt u ook niet ontkennen, heb je ook goede infrastructuur nodig. Daarvoor leggen we busbanen aan. Dat is gewoon pure investering. In die zin ben ik juist ontzettend tevreden. U was dat tot op heden ook, dus uw opmerking verbaast mij eigenlijk een beetje.

De **voorzitter**: De heer Smeets.

De her **Smeets** (GL): Nou ja, er wordt natuurlijk gesproken ook op andere modaliteiten in te zetten in de mobiliteitshoek. Is het niet zo dat op dit moment vaak toch nog wordt gekozen voor meer snelwegen? En als we naar de bereikbaarheid kijken, de gegevens die in de Perspectiefnota staan, dat die echt onder druk staat? Er wordt door het Planbureau voor de Leefomgeving 30% meer verkeersdruk verwacht. Lossen we die alleen op door meer snelwegen aan te leggen?

De **voorzitter**: De heer Smeulders.

De heer **Smeulders** (PvdA): Dank u wel, voorzitter. Twee dingen daarover. Van snelwegen is de rijksoverheid. Uw partij is druk in de weer om een nieuw beleidsprogramma voor de komende jaren te maken. Dus daar ben ik zeer benieuwd naar. Wat ik er inhoudelijk over wil zeggen, is dat meer snelwegen wel nadrukkelijk nodig zijn om die verkeersgroei te accommoderen. Dus we kunnen niet zonder nieuwe snelwegen. De PvdA is landelijk en ook in Brabant groot voorstander van investeren in de A58, de A67 en de A50, mocht dat mogelijk blijken. Dus daar zitten we dan wel volledig verkeerd in. Het is en/en. Niet alleen snelwegen, ook dingen als beter benutten. Ook goed OV en investeren in het spoor. Het is en/en, maar ook snelwegen.

De **voorzitter**: Het punt is helder. Vervolgt u uw betoog.

De heer **Smeulders** (PvdA): Ja, voorzitter. Ik had me voorgenomen om vandaag niet over mobiliteit te gaan praten. Dat is niet gelukt. Eens even kijken, waar was ik gebleven. De Woonagenda hadden we gehad.

Ik ga nu echt starten met mijn bijdrage. Ik wil twee centrale thema's bespreken: maatschappelijke opgaven. Ik wil aandacht besteden aan vier stuks. Sommige mensen vinden het misschien jammer dat het niet landbouw en natuur zijn. Want over landbouw gaan we het in juni uitgebreid hebben en natuur komt ook aan de orde als we de evaluatie van het natuurbeleid gaan doen. Dus daar gaan we het vandaag wat mij betreft niet over hebben.

En het tweede punt is de rol van de provincie en met name de opmerking die ook BrabantAdvies maakt over de terugtrekkende overheid. Dat spreekt de PvdA-fractie zeer aan en de fractie van de heer Steenbakkers zeer aan, dus daar ga ik het dadelijk over hebben.

Maatschappelijke opgaven. Het is twee jaar geleden dat we het bestuursakkoord vaststelden. En in twee jaar is er best veel gebeurd in de samenleving. Wat je nu is ziet is dat er maatschappelijke ontwikkelingen zijn op thema's die we niet in beeld hadden, nieuwe dingen dus. En dat er op sommige maatschappelijke thema's ontwikkelingen zijn die versterkt zijn en waar nu meer inzet nodig is. En de provincie dient nadrukkelijker hierop te acteren. En dat is ook de terugkerende overheid waarom BrabantAdvies vraagt. En de PvdA-fractie ziet op in ieder geval vier thema's meer inzet van GS noodzakelijk.

We beginnen met de energietransitie. De effecten van de klimaatverandering worden steeds zichtbaarder. Ik denk dat de heer Van den Berg dat zelfs niet kan ontkennen. Wij zien meer grillig weer. Dat heeft positieve effecten, want je kunt barbecueën in februari. Dat is best fijn.

De **voorzitter**: Van den Berg.

De heer **Van den Berg** (PVV): Voorzitter. U heeft het weer over klimaatverandering. Een jaar geleden ongeveer hebben we de motie 'Klimaatargument' gebruikt. Ik krijg ook deze keer geen antwoord van het college op mijn technische vragen hoeveel graden het nu eigenlijk scheelt wat wij allemaal doen voor die miljoenen en in Nederland 100 miljard euro. Ik weet het wel, het scheelt ongeveer een tienduizendste graad. Wat haalt u er dan voor een argument bij? We hebben het eventjes over de windturbines.

De **voorzitter**: Graag een korte en krachtige interruptie, mijnheer Van den Berg.

De heer **Van den Berg** (PVV): Alle geplande windturbines, die reuzen van 200 m hoog, 180 stuks ongeveer, leveren net zoveel energie als een negende deel van de Amercentrale. Maakt u de mensen niet een beetje te veel blij met al die mooie windmolens van u, dat dat zou helpen? Want het helpt helemaal niks.

De **voorzitter**: Het punt is duidelijk. De heer Smeulders.

De heer **Smeulders** (PvdA): Ja. Dank u wel, voorzitter. Mijnheer Van den Berg. Wij voeren elk jaar ongeveer hetzelfde debat. Dan ga ik vertellen dat klimaatverandering een groot probleem is waar we iets aan moeten doen. Dan komt u zeggen dat het helemaal niet zo is. We zijn en blijven het er niet over eens. U heeft het een keer duidelijk kunnen maken hoe u er tegenaan kijkt. Ik ook. Volgens mij heeft dit debat niet zoveel zin.

De **voorzitter**: Goed. Ik denk dat ik dan maar verwijs naar 'Uitzending gemist' en u gaat dan verder met uw betoog. Van den Berg. U heeft het recht.

De heer **Van den Berg** (PVV): Ja. Ik wil erop reageren. Want ik zeg hier niet eens dat ik de klimaatverandering ontken, zoals u dat noemt. Ik zeg alleen dat beleid niet werkt en dat we in dit land, in Duitsland en overal honderden miljarden weggooien. Dat zeg ik. En daar gaat het om. Juist als u bang bent voor de klimaatverandering, dan zou u eens goed moeten nadenken over welke maatregelen u daar denkt tegen te nemen. Want het hele klimaatbeleid levert nul reductie van CO₂ feitelijk op.

De **voorzitter**: Het punt is duidelijk. De heer Smeulders.

De heer **Smeulders** (PvdA): Voorzitter. Ik trek die opmerking dat de heer Van den Berg de klimaatverandering ontkent terug. Want het was zo opmerkelijk dat hij bij de begrotingsbehandeling daar in een keer een ander standpunt over innam, dat hij die niet meer ontkende. Dat zag hij ook. Alleen vindt hij het beleid niet goed. Dat was het inderdaad. Maar daar zijn we het ook niet over eens.

De **voorzitter**: Uijlenhoet, interruptie.

De heer **Uijlenhoet** (GL): Voorzitter. Er wordt gesproken over klimaat en in dat kader natuurlijk ook over de energietransitie. Wat vindt de heer Smeulders over de stand van zaken rondom de energietransitie in Brabant? Kunt u daar iets over zeggen?

De **voorzitter**: De heer Smeulders.

De heer **Smeulders** (PvdA): Jazeker. En dan ga ik meteen door met mijn bijdrage, want daar komt dat oordeel in. Wij vinden daar eigenlijk hetzelfde van als BrabantAdvies aangeeft, namelijk dat het niet zo best is dat wij onze klimaatdoelen niet gaan halen als wij niet flink het gas intrappen om het zo maar eens te zeggen. Kortom, wij voorzien dat GS voortvarend bezig zijn met een aantal dingen. Wind op land gaat hard. Daar wordt echt stevig op ingezet. Met innovatie op geothermie zijn GS echt goed bezig. Alleen moet er wel meer gas op de plank. Dit jaar volgt de midterm review van het uitvoeringsprogramma en het

is heel erg belangrijk dat die snel komt. En dat we heel snel gaan kijken hoe we de middelen die nog in het Bestuursakkoord zaten, gaan inzetten in de tweede tranche om meer meters te maken. En als PvdA-fractie wil ik daarbij wel aangeven dat de uitvoerende rol die GS kunnen pakken heel belangrijk is om echt impact te hebben en meters te maken. En daarom hebben we ook samen met onder andere de VVD een motie ingediend om iets met zonnepanelen te doen.

De **voorzitter**: Ik stel een woordvoerder tegelijk voor. Interruptie Van Vugt.

De heer **Van Vugt** (CDA): Een vraag, mijnheer Smeulders. Mijn vraag is of u in sprookjes gelooft. Als u in de tabellen in de Perspectiefnota kijkt zien we dat er niet heel veel gebeurt op dat front. En mijn vraag gaat erover dat we nog twee jaar hebben te gaan. Dat is vrij dichtbij. Hoe ziet u dat? Gaan we dat redden? En welke versnelling ziet u?

De **voorzitter**: De heer Smeulders.

De heer **Smeulders** (PvdA): U vraagt mij twee dingen. Gelooft u in sprookjes? Uw fractievoorzitter heeft aan het begin van deze bestuursperiode gezegd dat het een GroenLinks-sprookje is, geloof ik. Dat vind ik best een mooi verhaal.

Gaan we dit redden, die doelen? Alleen als we nu echt gas geven. Vandaar dat we die motie met de VVD-fractie hebben ingediend. Vandaar dat wij willen dat die evaluatie snel komt, dat die nog beschikbare middelen snel ingezet worden en dat we echt meer impact gaan maken. En als het nodig is daarvoor ook een actievere houding als provincie gaan innemen.

De **voorzitter**: Van Vugt.

De heer **Van Vugt** (CDA): Voorzitter. Dan constateer ik dat uw conclusie tot nog toe is dat we het zo niet gaan redden.

De **voorzitter**: De heer Smeulders vervolgt zijn betoog.

De heer **Smeulders** (PvdA): Dank u wel, voorzitter. Ik heb de Perspectiefnota gezien. Ik heb het staatje ook gezien. Ik zie ook dat de lijn niet doet wat die zou moeten doen. Dus ja, ik kan het moeilijk ontkennen. Dat was de energietransitie.

Dan de digitale revolutie. Het valt mee en het is work in progress. De digitalisering heeft enorm effect op de samenleving en die effecten nemen snel toe. En dat is geen lineaire curve, dat gaat echt zo. Is dat dan iets nieuws? Nou, nee. Er zijn voorbeelden. We zien eigenlijk al sinds 2000 dat door e-mail de postbezorging eigenlijk een sterfhuisconstructie is geworden. En daar maakt de gehele CDA-fractie zich ernstig zorgen over, weten wij sinds kort. En meer recent zien we ook dat banken aan het leeglopen zijn. Niet qua geld, maar wel qua personeel. En naar verluidt maken sommigen in de CDA-fractie zich daar zorgen over.

De **voorzitter**: Deryckere.

De heer **Deryckere** (CDA): De CDA-fractie heeft altijd zorgen over de toekomst van Brabant, maar we gaan heel positief kijken hoe we die toekomst ingaan. Maar u maakt hier weer de fout dat u weer te snel gaat. Ik bedoel dat in 2000 inderdaad de mails zijn opgekomen en dat we alles digitaal doen. Dat geldt inderdaad zo voor onze generatie. Maar er zijn generaties, 500.000 mensen in Nederland, die geen mail gebruiken, die digitaal niet vaardig zijn en die gewoon nog de post nodig hebben. En voor die mensen, die deels al in eenzaamheid zitten, hebben we juist die postbezorging nog steeds nodig.

De **voorzitter**: De heer Smeulders kan zijn betoog vervolgen.

De heer **Smeulders** (PvdA): Ja. Dat is het oordeel van de CDA-fractie. Ik zou bijna zeggen dat we dan misschien iets moeten doen aan de oorzaak van het probleem. Zorgen dat die mensen vaardig zijn, dat ze contacten hebben, dat ze wel kunnen bellen met andere mensen. En kunnen we dan die postbussen toch weghalen, want die zijn eigenlijk wel iets uit de vorige eeuw.

De **voorzitter**: Deryckere.

De heer **Deryckere** (CDA): Ik zie een deal opkomen, mijnheer van de PvdA. Misschien kunnen we de ooit wegbezuinigde subsidies aan de ouderenbonden weer instellen, die onder meer ingezet werden om digitaal vaardige ouderen te creëren, om daar trainingen voor te verzorgen. Misschien is dat een deal.

De **voorzitter**: De heer Smeulders.

De heer **Smeulders** (PvdA): Ik heb een beter advies aan die ouderenbonden. Daar ben ik het oprecht mee eens. Als ze nou gewoon met een goed plan daarvoor komen, kunnen ze dat bij GS indienen. En naar goede plannen wordt wel serieus gekeken. Maar alleen maar gewoon het subsidieadvies aanhouden vinden we geen goed idee.

Voorzitter. Ik ga verder. Wat ook redelijk nieuw is, is de impact die de robotisering op de arbeidsmarkt gaat hebben. Er ligt een uitstekende verkenning van BrabantKennis over. In Brabant heeft het ook voordelen. Wij zijn heel goed in het maken van robots, dus het gaat ook kansen bieden voor onze economie. Het heeft ook maatschappelijke voordelen. Vorige week zag ik het voorbeeld van een aspergesteekrobot. Het is inmiddels wel een probleem op de arbeidsmarkt aan het worden: hoe vinden we voldoende mensen die in onze land- en tuinbouwsector willen werken? Dat kunnen we op deze manier oplossen. Het nadeel is dat er niet alleen steeds meer beroepen zoals postbodes en bankmedewerkers zullen verdwijnen, maar dat er steeds meer beroepen zijn die gaan verdwijnen in de toekomst. We moeten zorgen dat die digitale revolutie alleen maar winnaars en geen verliezers gaat opleggen. Daarom moeten we die effecten mitigeren. En daarom wil ik GS vragen of u iets gaat doen met die verkenning van BrabantKennis en of u de gevolgen van die robotiseringsslag gaat verwerken in uw arbeidsmarktbeleid of in uw digitale agenda.

Dan de Omgevingsvisie, een enorme opgave voor de provincie. Er gaat heel veel veranderen. In het kader van de opmerking van BrabantAdvies over de terugkerende overheid zijn we wel benieuwd hoe GS de rol van de provincie zien in het kader van die Omgevingswet, waarin we vooral door de rijksoverheid worden opgeroepen om dingen los te laten. Hoe zien we die terugkerende overheidsrol? Want daar zit natuurlijk wel enige spanning op. Dat is een vraag die we aan GS stellen.

En ook wat betreft de handhavingskoers gaat de Omgevingswet de wereld behoorlijk veranderen. Er komt een enorme shift van vergunningverlening naar toezicht en handhaving. Dat gaat gevolgen hebben voor omgevingsdiensten en onszelf. Dit jaar volgt de evaluatie van de handhavingskoers. We vragen GS of de veranderingen die de Omgevingswet teweeg gaat brengen daarin al meegenomen kunnen worden. Of vooral nagedacht kan worden hoe we daarmee omgaan.

En als het om handhaving gaat, is dat in zijn algemeenheid wel een probleemdossier. We werden laatst geconfronteerd met het rapport van het Planbureau voor de Leefomgeving, waarin toch weer de eerdere vermoedens die er in de Brabantse samenleving waren over enorme mestfraude benoemd worden. Als dat op die manier plaatsvindt, is dat een milieudelict met ongekende omvang. We weten het niet. Het doet wel afbreuk aan het vertrouwen in die sector. En dat is niet wenselijk, want die staat al onder druk. Dat is dus niet goed. Wij vinden het dus belangrijk dat wordt uitgezocht wat er nu eigenlijk aan de hand is. Waarschijnlijk moet je dan toch ook inzicht krijgen in hoe je die meststromen inzichtelijk kunt maken. En daartoe dienen wij een motie in.

De **voorzitter**: Interruptie Vreugdenhil.

De heer **Vreugdenhil** (CU/SGP): Dank u wel, voorzitter. Voorzitter. Ik heb de motie van de PvdA-fractie gelezen. En ik heb er moeite mee dat u in uw constatering al aangeeft dat er 40% fraude van de mest is.

Daarom kunnen wij de motie niet ondertekenen. En hiermee legt u volgens mij ook een hele hypotheek op de hele discussie die moet plaatsvinden. Want ook wij hebben zorgen over of we voldoende zicht hebben op de mest. Ik wil u vragen die constatering/overweging die daarin staat, die u niet kunt staven, eruit te halen en er nog een ding aan toe te voegen. Er zijn voldoende signalen naar het college gegaan dat sprake is van zaken die niet kloppen. Die kunnen ook meegenomen worden om een helder zicht te hebben op hoe zaken in de afgelopen periode zijn opgepakt en hoe er verbeteringen in de toekomst kunnen zijn.

De **voorzitter**: De heer Smeulders.

De heer **Smeulders** (PvdA): Dank je wel, voorzitter. Ik ga niet doen wat hij zegt. In de motie staat letterlijk: constaterende dat in het op 30 maart jl. gepubliceerde evaluatierapport van het Planbureau voor de Leefomgeving over het Nederlandse meststoffenbeleid wordt gesteld dat er in Brabant naar schatting met 30% tot 40% van de mest wordt gefraudeerd. Sorry mijnheer, dit staat gewoon in het rapport. Het wordt daar gesteld als schatting. Wat is hier nou verkeerd aan? Dit is toch gewoon de feitelijkheid?

De **voorzitter**: Vreugdenhil.

De heer **Vreugdenhil** (CU/SGP): Voorzitter. Er is een verschil tussen of er 30% fraude plaatsvindt of 30% tot 40% 'zwarte mest' zoals het genoemd wordt ... U gaat dan weer in de polarisatie, in de discussie daarin.

Ten tweede zijn er voldoende signalen, ook aan het college, gegeven van zaken waarin het fout zit met het mestdossier. Daar heb ik ook vraagtekens hoe het college opereert. Bent u ook bereid om die zaken ook in het onderzoek mee te nemen om goed scherp te hebben hoe we de afgelopen periode daarin hebben geopereerd?

De **voorzitter**: Smeulders.

De heer **Smeulders** (PvdA): Ja. Dank je wel, voorzitter. Op die vraag kan ik natuurlijk alleen maar bevestigend antwoorden. Als we het toch redelijk breed gaan bekijken, lijkt het me heel zinvol om daar ook ons huidige beleid als provincie bij te betrekken. Het zou niet zo handig zijn om dat niet te doen hè?

De **voorzitter**: Interruptie Kuijken.

De heer **Kuijken** (CDA): Voorzitter. Ik wil u vragen om even te helpen. We praten nu over een motie die officieel nog niet is ingediend, maar ik heb hier ook een zegje over. Moet ik dat nu doen of straks?

De **voorzitter**: Als de motie nog niet is ingediend, maakt die nog geen deel uit van de beraadslagingen.

De heer **Kuijken** (CDA): Dan kom ik er straks graag op terug. Dank u wel.

De **voorzitter**: Dan heeft u die keuze. De heer Smeulders vervolgt zijn betoog en komt zo langzamerhand ook tot een afronding.

De heer **Smeulders** (PvdA): Ja, sorry, voorzitter. Daar ben ik niet aan toegekomen. Ik dien ze zo in. Ondernijning in de samenleving is de vierde maatschappelijke opgave waarover ik het wil hebben. Italië is mijn favoriete vakantie-land, maar het lijkt me beter dat Brabant op andere manieren op Italië gaat lijken dan wat betreft de aanwezigheid van maffia. Het is gewoon een heel groot probleem. We hebben helaas weer het boek van Tromp en Pieter Tops kunnen lezen. We moeten daarin meer investeren. Niet alleen geld, maar ook in beleid. De rijksoverheid moeten we overtuigen. In het Debat van het Zuiden hebben we goede dingen gehoord. Tegen de D66-fractie zeg ik dat nu echt het moment is om dat te doen. Nu wordt er onderhandeld over de coalitie, laten we nu het signaal afgeven. Dat vinden we erg belangrijk, daarom dienen we een aantal moties mee in.

Dan nog kort over de rol van de provincie. U vraagt mij om naar een afronding te gaan. Wat ik daar wil aanstippen, is dat wij vinden dat GS juist erg goed bezig zijn rondom die vernieuwing van de wijze waarop wordt bestuurd met de samenleving. We zien veel maatschappelijke vraagstukken die integrale, complexe, wicked problems zijn. Wij zien net als GS dat het integraler moet worden opgepakt. Want ook bij complexe opgaven moet met name het uitgangspunt zijn dat we die maatschappelijke opgaven gaan aanpakken. Dat moet onze verkokerde provinciale werkwijze niet in de weg staan. Wij zijn dus een groot voorstander van het voorstel dat GS hebben gedaan om te gaan werken met integrale sleutelprojecten in het Brabants Meerjaren Investeringsplanning Projecten. Wij vragen GS middels een motie om een aantal dingen te doen: snelheid maken, meer projecten in beeld te brengen en te ontwikkelen en bij de begroting een substantieel aantal projecten op te nemen. En wij zullen die motie zo meteen ook indienen. Dank u wel, voorzitter.

De **voorzitter**: Interruptie Van Gruijthuijsen.

De heer **Van Gruijthuijsen** (VVD): Dank u wel, voorzitter. Mijnheer Smeulders. Recent is de Actieagenda Brainport naar buiten gekomen. Beschouwt u dat goed onderbouwde rapport, dat integraal de ambities van onze regio weerspiegelt, ook als een zo mooi integraal actieplan?

De **voorzitter**: Smeulders.

De heer **Smeulders** (PvdA): Jazeker, mijnheer Van Gruijthuijsen. Dat was onderdeel van mijn bijdrage. Maar ja, de tijd is op. Dus dank voor die interruptie. En ik denk dat het inderdaad iets is dat op die manier opgenomen moet worden inde begroting straks.

De **voorzitter**: Van Gruijthuijsen.

De heer **Van Gruijthuijsen** (VVD): Dus u bent het met mij eens dat als we daar een bouwsteen uit halen de totale actieagenda eigenlijk van tafel kan?

De **voorzitter**: Smeulders.

De heer **Smeulders** (PvdA): Ik snap hem even niet. Als we één bouwsteen uit de Actieagenda Brainport halen, dat de totale actieagenda van tafel kan? Nou ja, dat lijkt me niet en dat heeft ook niet zoveel met mijn motie te maken. In die actieagenda staan nog misschien wel honderd acties. Die zijn alle zeer waardevol. Dus in die zin ben ik het daar niet mee eens. Dank u wel, voorzitter.

Motie M45 'Beweging met sleutelprojecten!'

"Provinciale Staten van Noord-Brabant in vergadering bijeen op 21 april 2017;
constaterende dat:

- GS het wenselijk vinden om adaptief in te kunnen spelen op kansrijke (maatschappelijke) initiatieven die bijdragen aan het realiseren van de doelstellingen uit het bestuursakkoord 'Beweging in Brabant';
- GS stellen dat het veelal gaat om initiatieven van partijen uit de samenleving die een integraal, beleidsprogrammaoverschrijdend en -overstijgend karakter hebben;
- GS in de Perspectiefnota 2016 daarom hebben voorgesteld een meerjarige integrale investeringsplanning (MIP) te ontwikkelen;
- GS in de Perspectiefnota 2017 het eerste integrale sleutelproject hebben opgenomen (GOL);
- GS in de Perspectiefnota 2017 voorstellen om een deel van de vrije begrotingsruimte te reserveren voor het realiseren van kansrijke initiatieven middels het MIP;

overwegende dat:

- de door GS voorgestelde werkwijze bij uitstek beweging in Brabant brengt;
- door integraal te werken er een maatschappelijke meerwaarde kan worden bewerkstelligd;

- de nieuwe grote maatschappelijke vraagstukken veelal integrale opgaven betreffen, die een integrale aanpak vergen;
- ook als het gaat om complexe beleidsoverstijgende uitdagingen het aanpakken van de maatschappelijke opgave het uitgangspunt dient te zijn en niet de verkokerde provinciale werkwijze;
- dat de financiële ruimte om deze bestuursperiode te investeren ruimschoots aanwezig is;
- er voortvarend sleutelprojecten in beeld dienen te worden gebracht en dienen te worden ontwikkeld;

verzoeken Gedeputeerde Staten op om:

- voortvarend door te gaan met het in beeld brengen en ontwikkelen van sleutelprojecten;
 - in de Begroting 2018 een substantieel aantal sleutelprojecten in het MIP voor te leggen aan Provinciale Staten;
 - een maximale synergie te realiseren middels inzet van het investeringskrediet Ontwikkelbedrijf;
- en gaan over tot de orde van de dag.

PvdA: Stijn Smeulders

VVD: Martijn van Gruijthuijsen

SP: Nico Heijmans

D66: Jeroen Hageman

Motie M46 'Weten waar de mest blijft. Onderzoek naar sluitend volgsysteem meststromen'

"Provinciale Staten van Noord-Brabant in vergadering bijeen op 21 april 2017, behandelend agendapunt 19/17 Statenvoorstel Perspectiefnota 2017;

overwegende dat:

- de onzorgvuldige afvoer en verwerking van mest onze doelstelling om in 2020 een duurzame agrarische sector te hebben stevig ondermijnen;
- de onzorgvuldige afvoer en verwerking van mest onderdeel zijn van de overlast die door intensieve veehouderij in de omgeving ontstaat;
- de geconstateerde fraude met mest afbreuk doet aan het vertrouwen in de sector;
- fraude bij voorkeur voorkomen dient te worden, maar in geval van toepassing altijd moet worden aangepakt;

constaterende dat:

- in het op 30 maart jl. gepubliceerde evaluatierapport van het Planbureau voor de Leefomgeving (PBL) over het Nederlandse meststoffenbeleid wordt gesteld dat er in Brabant naar schatting met 30%-40% van de mest wordt gefraudeerd;
- het PBL ook constateert dat we mede door deze mestfraude de doelen van de Nitraatrichtlijn en Kaderrichtlijn water niet kunnen behalen;
- daarmee juist ook goedwillende bedrijven worden benadeeld;
- agrariërs weliswaar verplicht zijn een vorm van mestboekhouding bij te houden, maar dat deze niet sluitend is, dat wil zeggen voor alle mest die op het bedrijf wordt geproduceerd en van daaruit (in delen) wordt geloosd op water, uitgereden over de grond en/of afgevoerd naar elders;
- een systeem van tracking & tracing, zoals we dat ook in de levensmiddelenindustrie kennen, voor meststromen niet bestaat waardoor fraude eenvoudig is;

dragen GS op:

- om per direct een onderzoek te laten starten naar een werkwijze om de fraude in de toekomst te voorkomen, waarbij onderzoek naar de mogelijkheid van een volgsysteem om de totale mestproductie en verwerking per bedrijf te volgen en te traceren, betrokken wordt;
- PS voor september 2017 de resultaten hiervan aan te bieden;

en gaan over tot de orde van de dag.

PvdA: Antoinette Knoet-Michels

D66: Tineke Klitsie

SP: Maarten Everling

PvdD: Marco van der Wel

Motie M46a 'Weten waar de mest blijft. Onderzoek naar sluitend volgsysteem meststromen'

"Provinciale Staten van Noord-Brabant in vergadering bijeen op 21 april 2017, behandelend agendapunt 19/17 Statenvoorstel Perspectiefnota 2017;

overwegende dat:

- de onzorgvuldige afvoer en verwerking van mest onze doelstelling om in 2020 een duurzame agrarische sector te hebben stevig ondermijnen;
- de onzorgvuldige afvoer en verwerking van mest onderdeel zijn van de overlast die door intensieve veehouderij in de omgeving ontstaat;
- de geconstateerde fraude met mest afbreuk doet aan het vertrouwen in de sector;
- fraude bij voorkeur voorkomen dient te worden, maar in geval van toepassing altijd moet worden aangepakt;

constaterende dat:

- in het op 30 maart jl. gepubliceerde evaluatierapport van het Planbureau voor de Leefomgeving (PBL) over het Nederlandse meststoffenbeleid wordt gesteld, dat er in Brabant naar schatting met 30-40% van de mest wordt gefraudeerd;
- het PBL ook constateert dat we mede door deze mestfraude de doelen van de Nitraatrichtlijn en Kader Richtlijn Water niet kunnen behalen;
- daarmee juist ook goedwillende bedrijven worden benadeeld;
- agrariërs weliswaar verplicht zijn een vorm van mestboekhouding bij te houden, maar dat deze niet sluitend is, dat wil zeggen voor alle mest die op het bedrijf wordt geproduceerd en van daaruit (in delen) wordt geloosd op water, uitgereden over de grond en/of afgevoerd naar elders;
- een systeem van tracking & tracing, zoals we dat ook in de levensmiddelenindustrie kennen, voor meststromen niet bestaat waardoor fraude eenvoudig is;

dragen GS op:

- om per direct een onderzoek te starten naar de omvang en verschijningsvormen van mestfraude en naar mogelijkheden om de fraude in de toekomst te voorkomen;
- bij het onderzoek te betrekken het bestaand volgsysteem om de totale mestproductie per bedrijf te volgen, te verbeteren;
- PS voor september 2017 de resultaten hiervan aan te bieden;

en gaan over tot de orde van de dag.

PvdA: Antoinette Knoet-Michels

D66: Tineke Klitsie

SP: Maarten Everling

PvdD: Marco van der Wel

GroenLinks: Hagar Roijackers

CDA: R. Kuijken

VVD: W. Bollen

ChristenUnie/SGP: H. Vreugdenhil

De **voorzitter**: Ik dank de heer Smeulders dan voor zijn bijdrage. Ik stel vast dat het tegen enen loopt. Ik stel voor nog een fractie het woord te geven, tenzij de honger al zo heeft toegeslagen. Maar ik heb de indruk dat de catering er rekening mee houdt dat we nog ongeveer een dik kwartier hier in de zaal kunnen zitten. Is dat nog mogelijk? Eens? Ja. Verder wijs ik u erop dat de griffier en haar team alle moties en alle amendementen op iBabs hebben gezet. En die krijgt u.

Mevrouw **Brunklaus** (GL): Voorzitter. Kan ik als eerste na de pauze spreken?

De **voorzitter**: Dat kan ook. Ik leg het u voor. Het is mij eerlijk gezegd om het even.

De heer **Heijmans** (SP): Voorzitter. Ik steun het verzoek van mevrouw Brunklaus, omdat we vanaf 10.00 uur al bijna drie uur aan het vergaderen zijn. Je begint te merken dat de aandacht toch een beetje gaat verslappen. En dan kunnen we straks fris, met een goede lunch achter de kiezen, het spannende verhaal van GroenLinks aanhoren.

De **voorzitter**: Ik stel voor dat de consensus toch is dat we nu de inwendige wens gaan versterken. Ik schors de vergadering tot half twee.

Schorsing.

De **voorzitter**: Ik heropen de vergadering. Het woord is aan mevrouw Brunklaus van de GroenLinks-fractie.

Mevrouw **Brunklaus** (GL): Halverwege zijn we alweer. Voor de eerste maal legt een college van GS verantwoording af met een onderbouwde blik vooruit. Voorzitter. Dat verdient alle lof. Zowel de uitvoering als de inhoud ligt niet over de ambities van dit college. Het wil vooruit, midden in de Brabantse samenleving staan en transparant opereren. Onze oproep is: neem ons, Provinciale Staten, daar tijdiger en gemakkelijker in mee. Te vaak lopen wij achter de feiten aan en is het moeilijk ons kaderstellende en controlerende werk te doen.

GroenLinks staat positief-kritisch tegenover het gevoerde beleid. Positief, omdat er vernieuwend aan de slag is gegaan. Kritisch, omdat we zien hoe zoekend het college nog is. Kritisch, omdat de echte noodzakelijke stappen door dit college nog niet gezet lijken te worden. Er is geen gevoel voor urgentie op de grote maatschappelijke thema's als klimaat en krimp van de bevolking. Is dat gebrek aan lef of aan visie?

GroenLinks heeft al meerdere malen de klimaatbegroting voor Brabant op de agenda willen zetten, maar daar wilde het college niet aan. Wij denken dat deze wel de basis moet vormen van beleid, want hoe weet je anders of je de juiste weg volgt in de besparingen op CO₂?

Bij de bespreking van het coalitieakkoord benoemde wij de PAS als het meest ingewikkelde vraagstuk.

De **voorzitter**: Interruptie Van den Berg.

De heer **Van den Berg** (PVV): Dank u wel, voorzitter. Ik heb ook aan GroenLinks de vraag hoeveel graden al het beleid dat u wilt scheelt. Als u er zo bang voor bent, is het dan niet beter om iets te doen dat wel zoden aan de dijk zet? Want wat u doet zet helemaal niks aan de dijk.

De **voorzitter**: Mevrouw Brunklaus.

Mevrouw **Brunklaus** (GL): We hebben deze discussie met u natuurlijk al zo vaak gevoerd. U bent gewoon een ontkenner van de klimaatverandering. Daar verschillen wij over van mening. Net zoals u met 98% van een heleboel wetenschappers hierover van mening verschilt.

De **voorzitter**: Van den Berg.

De heer **Van den Berg** (PVV): Verandering is inherent aan het klimaat, dus dat zal ik nooit ontkennen. Dat het warmer geworden is, zal ik ook niet ontkennen. Dat het warmer kan worden, dat zullen we ook niet ontkennen. Het kan ook kouder worden, dat weten we niet. Ik zeg alleen dat het beleid dat u voorstaat, dat honderden miljarden tot 2100 gaat kosten, nul effect heeft. En als u zich zorgen maakt kunt u beter kijken naar beleid dat wel werkt. Ik denk aan kernenergie bijvoorbeeld, in de nieuwe vorm, in de generatie 4, die helemaal veilig is. Daar hoor ik u niet over.

De **voorzitter**: Het punt is duidelijk. Mevrouw Brunklaus.

Mevrouw **Brunklaus** (GL): Mijnheer Van den Berg. We hebben een motie daarover ingediend. Dan kunt u dus gewoon meegaan met onze motie. Want met een klimaatbegroting ga je juist kijken: kun je goed gaan meten wat het effect van dit beleid is? Dat is precies wat we willen. Dus we zijn het gewoon met elkaar eens.

De **voorzitter**: Panhuizen.

De heer **Panhuizen** (VVD): Ja, voorzitter, we hebben deze discussie denk ik nu al drie keer gevoerd. En laat ik de vraag die ik toen al stelde nog een keer vragen: waarom nou per se een klimaatbegroting? Er zijn toch tientallen uitdagingen? Waarom geen begroting op social return? Ik kan er nog wel acht bedenken die ook hartstikke belangrijk zijn in deze samenleving.

De **voorzitter**: Mevrouw Brunklaus.

Mevrouw **Brunklaus** (GL): U onderstreept helemaal mijn betoog, want ik zeg: waar is het gevoel van urgentie? De klimaatverandering en het energievraagstuk zijn de grootste uitdagingen waar wij de komende jaren voor komen te staan. En wij vinden dat alles erop gericht moet zijn om dat aan te kunnen. Er gaat heel veel veranderen. Net zoals de digitalisering heel veel heeft veranderd in onze levens zal ook dat energievraagstuk heel veel gaan veranderen.

De **voorzitter**: Het punt is helder. Panhuizen.

De heer **Panhuizen** (VVD): Daarom hebben we een Parijs-akkoord gesloten. Want als we als Nederland allemaal heel leuk super veel maatregelen gaan nemen, maar de rest van de wereld doet helemaal niks, dan heb je er ook uiteindelijk niks aan. Dus ik snap het. Wij tonen wat ambitie door dat Parijs-akkoord te ondertekenen. En dat is op dit moment gewoon genoeg.

De **voorzitter**: Waarvan akte. Mevrouw Brunklaus vervolgt haar betoog.

Mevrouw **Brunklaus** (GL): Daarover verschillen wij van mening. Ik had het over de PAS. Wij denken dat het college zich hier terdege van bewust is dat dat het meest ingewikkelde vraagstuk is, maar is dit de topprioriteit van GS? Nogmaals, de stikstofuitstoot moet omlaag. Die uitstoot wordt vooral veroorzaakt door de intensieve veehouderij, de Amercentrale en wegen. GS willen gaan experimenteren met zelfrijdende auto's, liefst elektrisch. Maar we blijven op de weg rijden en we gaan geen hoogwaardig OV ontwikkelen. Waarom eigenlijk niet? Daar ligt een pasklare oplossing voor de hand met positieve maatschappelijke effecten: wegen hoeven dan immers niet verbreed, de lucht wordt schoner en de herrie neemt af. Mensen hoeven zelf geen auto te hebben en de openbare ruimte die op termijn kostbaar wordt, blijft bespaard.

De **voorzitter**: Interruptie Smeulders.

De heer **Smeulders** (PvdA): Ja. Dank u wel, voorzitter. Het is een beetje een déjà vu. Elke keer als u aan het woord bent, bent u steeds zuur aan het doen op dat mobiliteitsbeleid, behalve de eerste keer toen wij deze coalitie startten en u zag wat er allemaal ging gebeuren, toen was u positief. Ik snap daar geen snars van. Echt werkelijk geen snars. We komen uit de vorige periode, waarin we hier een gedeputeerde van megawegen hadden, die alleen maar asfaltprojecten uit wilde rollen. Nu hebben we echt een supergenuanceerd beleid, met echt veel investeringen in de fiets, meer dan 60 miljoen euro.

De **voorzitter**: En uw vraag is?

De heer **Smeulders** (PvdA): HOV zit er nog in. Waarom doet u daar zo kritisch op?

De **voorzitter**: Mevrouw Brunklaus.

Mevrouw **Brunklaus** (GL): Omdat wij vinden dat het pad ingezet moet worden naar andere oplossingen. En dat zal ik zo meteen verderop ook zeggen. Niet naar asfaltoplossingen, maar naar zaken zoals lightrail tussen onze steden, zodat die auto's van de weg kunnen. Zodat je in Tilburg op de trein en op de lightrail kunt stappen en heel snel in Eindhoven kunt zijn. Dat is de reden. Wij zien op dit moment dat we asfalt aan het aanleggen zijn. Maar wij zien op dit moment dat we asfalt aan het aanleggen zijn. En natuurlijk zijn we ook wat andere dingen aan het doen voor de fiets, maar dit is niet de oplossing voor de toekomst. Zeker niet met dit grote bewonersaantal in Brabant.

De **voorzitter**: Smeulders.

De heer **Smeulders** (PvdA): Ja. Dank u wel, voorzitter. Bent u principieel tegen auto's?

De **voorzitter**: Mevrouw Brunklaus.

Mevrouw **Brunklaus** (GL): Helemaal niet, want ik vind het heerlijk om auto te rijden. Maar ik zie wel dat iedere ochtend iedereen in Brabant in de file staat. En dat lossen we niet op door meer wegen. Dat is al zo vaak aangetoond. En dat weet u net zo goed als ik.

De **voorzitter**: Mevrouw Brunklaus vervolgt haar betoog.

Mevrouw **Brunklaus** (GL): Zijn bij het terugdringen van de uitstoot uit de intensieve veehouderij jaren verloren? De BZV leek het ei van Columbus en heeft veel overleg en tijd gekost, maar de gewenste stap naar verduurzaming is niet gemaakt en het foute systeem is niet aangepakt. GS vragen ons nu om een bestuursopdracht tot versnelling in de richting van de transitie veehouderij. Wij vinden dat die transitie niet in de gewenste richting gaat. Veel veehouders zullen – mede gestimuleerd door maatregelen van dit college – stoppen of gaan industrialiseren. Via het revolverend investeringsfonds kunnen wij de twee andere afslagen verbreden en specialiseren juist interessanter maken. We willen dan ook dat het fonds enkele ecologische randvoorwaarden meegeeft aan veehouders om de investering ecologisch te kunnen laten renderen. Veehouders die meer grond om hun bedrijf willen leggen, op andere manieren extensiveren of willen samenwerken met de natuur in de omgeving moeten voorrang moeten krijgen bij het fonds. GroenLinks wil het college een toezegging vragen om deze randvoorwaarde onderdeel daarvan te laten zijn.

Waarom wordt het sociale beleid van de provincie niet verder ontwikkeld aan de hand van de grote maatschappelijke vraagstukken krimp van de bevolking en het energievraagstuk? Als straks zoveel mensen in de steden wonen, hoe gaan we dan het platteland van Brabant zo aantrekkelijk mogelijk houden dat mensen daar voor zichzelf en met elkaar energie kunnen opwekken? Letterlijk en figuurlijk. Energie opwekken kan een middel worden van de nieuwe sociale samenhang in de stad en zeker op het platteland.

Wordt het geen tijd om een welvaartsindicator – daar is hij, mijnheer Heijmans – te ontwikkelen voor Brabant? Welvaart is ook een gezonde bodem, zonder te veel geur- en geluidsoverlast.

De **voorzitter**: Interruptie mevrouw Schüller.

Mevrouw **Schüller** (VVD): Zojuist heeft u benoemd dat er te weinig aandacht is voor krimp. Ik kan me nog een debat herinneren over sociale veerkracht. Daar heb ik aangegeven dat we bezig moeten zijn met groei en krimp. Het staat hier ook in de Perspectiefnota. Waarom heeft u toen niet bij de VVD aangehaakt?

De **voorzitter**: Mevrouw Brunklaus.

Mevrouw **Brunklaus** (GL): Omdat ik dat wel gedaan heb en ik heb dat eerder ook gedaan. Want ik heb altijd aangegeven dat krimp een van de grootste vraagstukken is waarmee we in Brabant te maken krijgen. En met de vergrijzing van de bevolking. Dat noemen we tegenwoordig heel eufemistisch krimp. U weet ook hoe ik gepleit heb voor de ouderenbonden, en de platforms en de netwerken, met vrijwilligers die daarin kunnen ondersteunen en wat door dit college toch niet echt op die manier wordt ondersteund.

De **voorzitter**: Mevrouw Schüller.

Mevrouw **Schüller** (VVD): Ik denk dat de bewoording krimp niet helemaal juist is. Het gaat over groei en krimp. De steden die vergroten, daar hebben we ook zaken te bewerkstelligen. Wat goed moet gaan, net zoals met woningen. Dus het lijkt alsof u zich alleen maar richt op plattelandsgemeenten.

De **voorzitter**: Mevrouw Brunklaus.

Mevrouw **Brunklaus** (GL): Dat is helemaal niet waar. Ik zeg net: hoe houden we ons platteland aantrekkelijk voor al die mensen die in de steden wonen, zodat ze energie kunnen opdoen door buiten te gaan fietsen en ga zo maar door in de vrije tijd die ze hebben? We zullen een leefbaar platteland nodig moeten houden om de steden te kunnen bedienen. En ik denk dat dat ook een redelijke visie is van dit college.

Bij de plannen van GS missen wij te vaak de aandacht voor de tweedeling in de samenleving. Alleen negatieve effecten van economische groei worden genoemd. En waarom kiezen GS er voor om te investeren in bedrijven waarbij het onduidelijk is of de investering echt de gewenste banen oplevert of een ander maatschappelijk rendement? Wel investeren GS in bedrijven die door hun groei een negatieve impact hebben op de leefomgeving. Zo wordt Nyrstar genoemd als een voorbeeld van duurzaamheid. Er komt een prachtig mooi zonnedak, maar zelf blijft het bedrijf even energieslurpend als daarvoor. Waarom helpen wij dit bedrijf?

De criminaliteit neemt hand over hand toe. Waarom richt sociale veerkracht zich niet meer op het bestrijden hiervan door de jongeren die hierin worden meegezogen echte ontwikkelkansen te bieden? Moeten steden dat dan maar zelf oplossen en lappen wij alleen geld voor de taskforce, waarvan we weten dat het een druppel op de gloeiende plaat is als het Rijk niet fors over de brug komt?

Voorzitter, dit waren een paar eerste hartenkreten van onze fractie.

Het college stelt dat de uitvoering van de gestelde ambities naar wens verloopt. Het is dan ook een zelfevaluatie. Het zou het college sieren als het zelf kritisch over de uitvoering van hun eigen beleid zou durven schrijven. Samen met BrabantAdvies vinden wij bij een aantal thema's de voortgang moeilijk te zien en de afrekenbaarheid laag. Er worden te veel prioriteiten gesteld. Cross-overen lijkt een toverwoord, maar in de praktijk zien we dat weinig terug. De bestuursopgaven van vorig jaar geven nog weinig resultaat en daar komen nu alweer een aantal nieuwe opgaven bij. Hoe gaat het college om met de kritiek en het advies van BrabantAdvies en hoe wordt dat teruggekoppeld aan de Staten?

Brabant Vernieuwt is de kapstok voor alle kwalitatieve opgaven. Ook hier zien we steeds kwalitatieve doelen komen en nauwelijks resultaten. Twee jaar na de start van het college zijn er dan eindelijk elf projecten Sociale Veerkracht geformuleerd. Hier zitten projecten bij die uit andere agenda's komen, zoals Energie, de dorpsmolen, en Landbouw, denk aan de VAB's.

Het geringe budget van Sociale Veerkracht verdwijnt op deze manier in de zakken van de andere programma's waar altijd al veel meer budget voor is. En dat terwijl op veel plekken in Brabant, waar netwerkorganisaties met vrijwilligers goed bezig zijn met beperkte, maar zeer noodzakelijke steun van de provincie, de boel in elkaar valt. De Vereniging Kleine Kernen weet niet meer hoe ze het rond kan krijgen en dat geldt ook voor tal van andere netwerkorganisaties.

Op cultureel gebied wil Brabant bruisen. Aan de inzet van de makers, de kunstenaars, zal het zeker niet liggen. GroenLinks vindt dat het college tot nu toe bedachtzaam, maar goed heeft ingezet. Er is meer geld voor cultuur gekomen. En toch moet er nog wat bij als we een sterke dans in Brabant willen behouden. We vragen GS bij motie om hier met tempo mee aan de slag te gaan.

Bij de gratis openstelling van musea kan het een mooie geste zijn om nieuwkomers uit den vreemde, die zich nieuw in Brabant vestigen, met een museumbezoek te begroeten.

De **voorzitter**: Interruptie Hageman.

De heer **Hageman** (D66): Ik ben ook aanwezig geweest bij de rondetafelgesprekken, waar de dans iets heeft gezegd. Maar hoe komt u nou eigenlijk tot die extra ondersteuning? Waarom zou die nodig zijn?

De **voorzitter**: Mevrouw Brunklaus.

Mevrouw **Brunklaus** (GL): Zoals u weet heb ik uitgebreid gesproken met de mensen in het dansveld. En het water staat hen aan de lippen. Een aantal van hen is hier ook in de zaal. Zij hebben mis gegrepen bij de rijkssubsidie en krijgen daarom ook geen provinciale subsidie. Zij zeggen het nog even vol te houden, maar niet te weten wat hun toekomst wordt. En daarvan is ook het gevolg dat ze nu ook nu geen nieuwe afspraken kunnen maken. Ze kunnen geen nieuwe programma's uitrollen, want dat is investeren in de toekomst. Ze weten niet of ze die nog kunnen uitvoeren. Dus het gaat eigenlijk heel snel met deze gezelschappen achteruit.

Er is ook een brief van dans gekomen, die heeft u ook kunnen zien. Zij leggen daarin ook uit hoe ze de afgelopen jaren op een vernieuwende manier met elkaar bezig zijn geweest om de dans in Brabant, een van de prioriteiten van onze culturele agenda, met elkaar te kunnen uitvoeren.

De **voorzitter**: Hageman.

De heer **Hageman** (D66): Ik heb de brief ook gezien. Ze zijn ook naar de mening van D66 goed bezig. Maar u weet toch ook dat er gesprekken zijn met gemeenten en het BKKC en Brabant C om ook geld te krijgen. Waarom is dit dan nog extra nodig?

De **voorzitter**: Mevrouw Brunklaus.

Mevrouw **Brunklaus** (GL): Ik weet dat die gesprekken lopen, maar het duurt allemaal veel en veel te lang. De gezelschappen hebben geen tijd meer om zo lang te wachten. En eigenlijk heeft alleen de wethouder van uw partij in Breda een extra subsidie toegezegd. Ik weet dat men in Eindhoven erover nadenkt, maar daar kijkt men ook steeds of en hoe de provincie gaat helpen. Ik denk dat de provincie samen met de B5 hierover heel snel om de tafel moet om de gezelschappen tegemoet te komen.

De **voorzitter**: Van der Wel.

De heer **Van der Wel** (PvdD): Voorzitter. Dank u wel. Ik ondersteun het betoog van mevrouw Brunklaus. De brief was volgens mij heel duidelijk. Er is heel duidelijk uitgelegd wat de behoefte is en hoe het is onderbouwd. Richting de heer Hageman, er worden vanuit gemeenten wel toezeggingen gedaan, maar dat gaat meer om immateriële zaken, daar kan de kachel niet van roken. Uiteindelijk zal een van de overheden een keer een stap moeten zetten en over de brug komen willen we dit klaar spelen.

De **voorzitter**: Mevrouw Brunklaus.

Mevrouw **Brunklaus** (GL): Ik heb denk ik geen vraag gekregen van de heer Van der Wel.

De **voorzitter**: Nee, u kunt verder met uw betoog.

Mevrouw **Brunklaus** (GL): Ik heb over de positie van de dans de afgelopen week met alle partijen geschakeld en informatie toegestuurd. Dus ik hoop dat men daarover met onze motie meegaat.

Ik ga verder, voorzitter. Hoe maken we economie circulair? Dit is nu ook weer zo'n typisch grote maatschappelijke opgave, die focus van GS verdient. Door GS wordt het neergezet als een klein onderwerp waar we 'ook wat mee moeten'. Permanent hergebruik van middelen is noodzaak als we de aarde niet verder willen uitputten. Kunnen GS dit onderwerp hoger op de agenda zetten?

Brabant Werkt richt zich op de ondersteuning van het MKB, de samenwerking tussen bedrijven en kennisinstellingen en op verbetering tussen vraag en aanbod op de arbeidsmarkt. Maar zal de outcome positief zijn voor de Brabantse burger als niet wordt ingezet op vergroening en socialer welzijn? De gebruikte subsidies mogen in onze ogen niet ten koste gaan van het welzijn van de Brabantse bewoners. En ook niet ten koste van het milieu.

Het flexicuritybureau wordt losgelaten. Kan er dan een stimuleringsregeling voor groene banen en banen in de zorg komen?

Brabant innoveert is vooral een versterking van techniek en veel minder een versterking op sociaal niveau. Zo missen wij hoe de eindgebruiker zelf betrokken is bij de slimme zorg. Levert het uiteindelijk een betaalbaar en hoogwaardig product op voor gebruikers?

Bij Brabant Vervoert missen wij de voor de hand liggende oplossingen. Ik had het er zojuist al over. Hoe staat het met het onderzoek naar de treinverbinding Breda-Utrecht? En met de Rotterdam-België-lijn voor het goederentreinverkeer? En waarom staat slim OV tussen de steden niet in de plannen, zoals we dat in de Randstad kennen? En de lightrail naar De Efteling? En de verdere inzet op e-bikes? Zo innovatief als GS willen zijn op andere terreinen, zo ouderwets kijken ze naar de mogelijkheden van vervoer.

GroenLinks wil nogmaals heel stevig pleiten voor snelheidsbeperking op de wegen in Brabant. Waarom moeten we 130 km rijden?

De **voorzitter**: Mag ik stilte in de zaal? Mevrouw Brunklaus heeft het woord.

Mevrouw **Brunklaus** (GL): Minder hard is beter voor de verkeersveiligheid, de luchtkwaliteit en de gezondheid. De toename van het aantal verkeersslachtoffers baart ons veel zorgen. Iedere dode is er een te veel. Wat gaan GS doen om dit aantal te laten dalen in plaats van te laten stijgen?

Nul op de meter ... kan beter. Waarom niet meer inzetten op het stimuleren en helpen van burgers met het besparen van energie?

De **voorzitter**: Interruptie mevrouw De Hoon.

Mevrouw **De Hoon** (CDA): Dank u wel, voorzitter. U haalt een heel mooi punt aan en heeft ook gelijk. Verkeersveiligheid is een groot goed. Maar u gaat eigenlijk hier in op een maatregel verlagen van snelheid. Als we het manifest terughalen zijn er vijf duidelijke punten die ze aandragen die zouden moeten helpen.

De **voorzitter**: En uw vraag is?

Mevrouw **De Hoon** (CDA): Zou het mogelijk zijn om die punten toe te voegen aan dit verhaal en dat te vragen aan de gedeputeerde? En niet enkel in te gaan op het verlagen van snelheid.

De **voorzitter**: Mevrouw Brunklaus.

Mevrouw **Brunklaus** (GL): Ik denk dat we daar zo meteen naar kunnen kijken en dat we die mogelijk kunnen toevoegen. Ik denk dat daarover al contact is geweest. U heeft het over die andere oorzaken van verkeersonveiligheid.

Mevrouw **De Hoon** (CDA): Hoe die genoteerd zijn in het manifest en ook zijn onderstreept door de partners die het indienen. Dank je wel.

Mevrouw **Brunklaus** (GL): Ja. Prima. Ja.

De **voorzitter**: Smeulders. Interruptie.

De heer **Smeulders** (PvdA): Ja. Dank je wel, voorzitter. Ik heb twee vragen aan mevrouw Brunklaus. De eerste. Ik heb het manifest, uw motie en het ding wat erbij zit, de infographic, bekeken. Mijn eerste vraag is of u heeft bekeken wat de provincie nu al doet aan verkeersveiligheid. Dat is namelijk best veel, dus ik ben benieuwd of u daar überhaupt naar gekeken heeft. Of heeft u gewoon gedacht: hé, een leuk manifest, dat gaan we ook doen?

En twee, u vraagt GS wat ze nou aan die snelheid van 130 km per uur gaan doen. Daar zijn wij ook geen voorstander van. Mijn vraag is wat GroenLinks er in Den Haag aan doet om dat terug te draaien.

De **voorzitter**: Mevrouw Brunklaus.

Mevrouw **Brunklaus** (GL): Nou, over die laatste vraag kan ik heel makkelijk zijn. Want u weet dat wij daar geen uitspraken over doen en dat de deuren gesloten zijn. Ik denk dat GroenLinks daar zeker aandacht voor zal vragen.

Uw eerste vraag ging over het manifest en of we hebben bekeken. Dat hebben we zeker. We hebben eerder al een motie hierover ingediend. De snelheid is een belangrijke reden waarom er veel verkeersslachtoffers vallen. Door die snelheid omlaag te brengen zullen er minder doden vallen.

Ik herinner me nog uit de vorige Statenperiode dat gedeputeerde Van Heugten met veel trots noemde dat de verkeersveiligheid in Brabant was gedaald. Als we nu naar de plaatjes kijken, die GS heel netjes hebben gepresenteerd, dan zie ik alleen maar dat de verkeersveiligheid in Brabant is gestegen.

De **voorzitter**: U bedoelt het geloof ik precies andersom. De heer Smeulders heeft het woord.

De heer **Smeulders** (PvdA): Ja. Dat laatste zie ik ook, voorzitter. Dat is een probleem, daar moeten we op blijven inzetten. Mijn vraag is wel: waarom zet u zo in op die snelheid? Mijn gevoel is dat er op provinciale wegen heel andere redenen zijn waarom er zoveel slachtoffers te betreuren zijn dan alleen de snelheid. Op provinciale wegen mag je überhaupt vaak maar 80 km rijden. Het zijn juist de bomen die er staan. Moeten we dan al die bomen om gaan zagen?

De **voorzitter**: Mevrouw Brunklaus.

Mevrouw **Brunklaus** (GL): Ik heb net ook al gezegd dat we bereid zijn om een aantal zaken aan de motie toe te voegen. Door te focussen op snelheid op snelwegen zeggen wij een meerzijdig effect te hebben: minder uitstoot, het is beter voor ons milieu. Dus wij vinden dat een betere manier om dit aan te pakken.

De **voorzitter**: Van den Berg, interruptie.

De heer **Van den Berg** (PVV): Voorzitter. Nou is het bijna onmogelijk om in Brabant überhaupt nog 130 km per uur te rijden met het dichtslibbende wegennet. Zou u er misschien aan toe kunnen voegen dat we al die agentjes met hun stiekeme flitscameraatjes achter die bomen weghalen en dat ze eens echte verkeershuffers gaan aanpakken? Want ik denk dat daar een nog groter probleem ligt en dat hebben we in Tilburg helaas moeten ondervinden.

De **voorzitter**: Mevrouw Brunklaus.

Mevrouw **Brunklaus** (GL): Ja. Ik heb dat artikel ook gelezen. En ik ben ook wel eens beboet in Tilburg. Dat is heel irritant. Maar om dat nou toe te voegen aan de motie, ach ja.

De **voorzitter**: U vervolgt uw betoog en komt zo tot een afronding.

Mevrouw **Brunklaus** (GL): Nou. Zo ver ben ik nog niet. Ik heb getimed.

De **voorzitter**: U heeft netto 10 minuut en 27 seconden gesproken.

Mevrouw **Brunklaus** (GL): Hoeveel heb ik nu?

De **voorzitter**: 10 minuut 27.

Mevrouw **Brunklaus** (GL): En ik heb 14 hè. Nul op de meter kan beter, zei ik. Waarom niet inzetten op het stimuleren en helpen van burgers met het besparen van energie?

De **voorzitter**: Interruptie Burger Dirven.

De heer **Burger Dirven** (VVD): Dank u wel, voorzitter. Even een constatering: u rijdt dus ook te hard. Dus dat hebben we nog geconstateerd in Tilburg. Maar mijn vraag is de volgende. U focust zo op die snelheid. U hoeft geen 130 te rijden, u mag ook langzamer rijden. En waarom focust u niet gewoon op verkeersveiligheid? Als mensen zich gewoon aan de verkeersregels houden gebeuren er gewoon per definitie minder ongelukken.

De **voorzitter**: Mevrouw Brunklaus.

Mevrouw **Brunklaus** (GL): Ja, maar dat hebben wij toch niet in de hand. Ik heb toch niet in de hand of u zich aan de verkeersregels houdt? Net zo min als u het in de hand heeft dat ik me aan de verkeersregels houd. En ik rijd geen 130 km in Tilburg. Dat was een paar kilometer te hard, zoals iedereen daar doet. Dat is een cash cow hè, in Tilburg. Dat weten we. Maar er gebeuren echt veel ongelukken, omdat mensen te hard rijden op die snelwegen. Met 130 km per uur is het risico enorm toegenomen door die extra 10 km per uur die er bij is gekomen.

De heer **Burger Dirven** (VVD): Dank u wel, voorzitter. Bent u het met mij eens dat mensen geen 120 km per uur of 130 km per uur hoeven te rijden? U hoeft het niet.

De **voorzitter**: Mevrouw Brunklaus. Herhaling van de vraag.

Mevrouw **Brunklaus** (GL): Ik kan toch niet tegen mijn buurman zeggen, bij wie ik niet naast in de auto zit: rijd geen 130 km per uur? Dat doet hij toch misschien wel. Ik bedoel, dat hebben we toch niet in de hand? Wij mogen van de overheid, uw partij heeft dat ingevoerd, 130 km per uur rijden. En dat veroorzaakt gewoon meer ongelukken.

De **voorzitter**: Goed. Ik stel voor dat dit debat nu wordt beëindigd en dat u uw betoog gaat afronden. U heeft inderdaad nog een paar minuten.

Mevrouw **Brunklaus** (GL): Ik was nog steeds bezig met energie en kijk even naar de gedeputeerde. Isoleren kan 80% van het energiegebruik besparen. Dat schiet tenminste op. Niet alleen voor het klimaat, ook voor de portemonnee van de Brabanders. De nul op de meter lijkt mooi maar de kosten daarvan zijn excentriek hoog. Dus wij vragen in te zetten op het stimuleren van het besparen van energie.

De evaluatie van het programma Biodiversiteit zegt dat het onmogelijk is om de doelstellingen te halen. En of het groenontwikkelfonds een succes wordt 'moet in de toekomst blijken', aldus GS. Hoe gaan GS dit Fonds wel tot een succes maken? Hoe kan het tempo omhoog?

Van de toestand van de Brabantse natuur worden wij niet vrolijk. Je zou verwachten dat het college alles op alles zou zetten om alleen, uitsluitend en fors te investeren in een schone milieu. Waar is het gevoel van urgentie?

Sluipenderwijs wordt er gesteld, is de bodemkwaliteit door het intensieve grondgebruik in de landbouw achteruitgegaan, lezen we in het voorstel. Dat is een eufemisme. Decennialang slaan natuurorganisaties alarm over de teruggang van organische stof in de bodem en de effecten daarvan op de bacteriën, wormen, insecten, vogels en zoogdieren die leven op en van het boerenland. Maar goed, beter laat dan nooit. Steun van onze kant voor deze bestuursopgave.

Om Brabant echt te vergroenen moeten ook kleinere gemeenten kunnen meedoen. Deze hebben ideeën genoeg, maar vaak net te weinig slagkracht om succesvol gebruik te maken van provinciale regelingen. Om ook hier 'duizend bloemen te laten bloeien' en de bijen te laten stoeien, komt GroenLinks samen met de SP met een plan voor 'groene doebudgetten'.

Brabant verbindt heeft als uitdaging om landschappelijke waarden te behouden bij de herbestemming van oude stallen. In het Bestuursakkoord waren die nog bestemd voor creatievelingen. Denken GS daarbij aan alternatieve vormen van wonen en levensloopbestendige dorpen, zoals het ecodorp in Boekel en aan cpo, collectief particulier ondernemerschap? Kan dit in de bestuursopdracht worden meegenomen?

Ik ben er bijna, voorzitter. Brabant bestuurt en geeft gewenst en ongewenst advies zou ik willen zeggen. Willen GS in de regio Eindhoven nu sturend optreden of respecteren zij dat de gemeenteraden daar zelf aan zet blijven, ook al gaat het wat langzamer?

Voorzitter. Tot slot. Moeten wij de midterm review vaststellen? Wordt er geen goedkeuring gevraagd?

En als afsluiter de gastronomie. Met die investering kunnen wij het alleen eens zijn als deze er voor gaat zorgen dat meer boeren de afslag naar links, dat is de derde rotonde, nemen. Anders is deze inzet zinloos. Dank u wel, voorzitter.

Amendement A1 'MKB+-faciliteit'

"Provinciale Staten van Noord-Brabant, Provinciale Staten van Noord-Brabant in vergadering bijeen op 21 april 2017, behandelend het Statenvoorstel 19/17 A over de Perspectiefnota 2017: Volop beweging in Brabant;

besluiten dat de volgende tekst aan het ontwerpbesluit van het Statenvoorstel op pagina 3 onder punt b MKB+-faciliteit wordt toegevoegd:

'En er voor zorgen dat de MKB+-faciliteit aansluit op bestaande beleidskaders voor (a) economisch beleid, (b) energiebeleid, (c) financieel beleid en (d) Europees beleid';

Toelichting.

- het college formuleert de energietransitie als een belangrijke opgave die van grote betekenis is voor de economie van Brabant;
- in het Statenvoorstel wordt expliciet over economisch beleid (a), financieel beleid (c) en Europees beleid (d) gesproken, maar niet over het geldende energiebeleid (b);
- ook dit beleid daarom als criterium dient te worden genoemd.

GroenLinks: Arno Uijlenhoet

Partij voor de Dieren: Marco van der Wel"

Motie M34 'Oefenen met Brabantse klimaatbegroting'

"Provinciale Staten van Noord-Brabant in vergadering bijeen op 21 april 2017, behandelend de Perspectiefnota 2017;

overwegende dat:

- er internationale overeenstemming bestaat over de ernst en omvang van het klimaatprobleem en de noodzaak om maatregelen te nemen ter vermindering van de uitstoot van broeikasgassen;
- het Klimaatakkoord van Parijs inmiddels in kracht is getreden;
- de aanpak van het klimaatprobleem één van de centrale thema's is in de coalitiebesprekingen;
- sturing op vermindering van de uitstoot van broeikasgassen richting geeft aan de energietransitie;
- van een Brabantse klimaatbegroting een stimulerende en innoverende werking uitgaat;

constaterende dat:

- het college de ambitie heeft om substantieel bij te dragen aan de reductie van de uitstoot van CO₂ in Brabant door de volgende reductiedoelen te stellen ten opzichten van 1990: 20% in 2020, 40% in 2030 en 80 tot 95% in 2050;

- deze doelen niet zijn vertaald naar de diverse beleidsprogramma's waardoor de stuurbaarheid van deze doelen gering is;

verzoeken Gedeputeerde Staten om:

- naar het voorbeeld van het initiatief van Klaver/Samsom, als oefening, met ingang van het begrotingsjaar 2018 een eerste Brabantse klimaatbegroting op te stellen met daarin opgenomen de CO₂-reductiedoelen per beleidsprogramma;
 - gaandeweg de implementatie en uitvoering van de klimaatbegroting Provinciale Staten te informeren over de ervaringen met het werken met een klimaatbegroting;
 - uiterlijk bij de Jaarrekening 2018 voorstellen te doen voor het mogelijk verdere gebruik van de klimaatbegroting;
 - er voor te zorgen dat oefenen met de klimaatbegroting niet leidt tot extra administratieve lasten;
- en gaan over tot de orde van de dag.

Arno Uijlenhoet, GroenLinks

Hermen Vreugdenhil, ChristenUnie/SGP

Marco van der Wel, Partij voor de Dieren

Stijn Steenbakkers, CDA"

Motie M35 'Brede welvaartsindicator voor Brabant'

"Provinciale Staten van Noord-Brabant in vergadering bijeen op 21 april 2017, behandelend de Perspectiefnota 2017;

overwegende dat:

- het bruto binnenlands product (BBP) weliswaar een beeld geeft van de ontwikkeling van de binnenlandse productie, maar geen inzicht biedt in de achtergronden van het breder ervaren maatschappelijk ongenoegen;
- de brede welvaartsindicator dit inzicht wel biedt door aandacht te schenken aan zaken als veiligheid en gezondheid, onderwijs en gemeenschap en kwaliteit van wonen en banen;
- inzicht in de werkelijke welvaart van de Brabantse samenleving houvast biedt bij het maken van beleidskeuzes;

constaterende dat:

- de ontwikkelingen die het college schetst in bouwsteen I van de Perspectiefnota het beeld bevestigen dat weliswaar de economische groei doorzet, maar externe effecten van deze groei de Brabantse samenleving parten speelt, zoals verkeerscongestie, luchtverontreiniging en de toenemende druk op de leefomgeving;

verzoeken Gedeputeerde Staten om:

- te onderzoeken op welke wijze de brede welvaartsindicator in de Brabantse beleids- en p&c-cyclus kan worden vertaald;
- en hierover Provinciale Staten te informeren;

en gaan over tot de orde van de dag.

GroenLinks: Patricia Brunklaus, Hagar Roijackers, Sjo Smeets en Arno Uijlenhoet

Partij voor de Dieren: Marco van der Wel"

Motie M35a 'Brede welvaartsindicator voor Brabant'

"Provinciale Staten van Noord-Brabant in vergadering bijeen op 21 april 2017, behandelend de Perspectiefnota 2017;

overwegende dat:

- het bruto binnenlands product (BBP) weliswaar een beeld geeft van de ontwikkeling van de binnenlandse productie, maar geen inzicht biedt in de achtergronden van het breder ervaren maatschappelijk ongenoegen;
- de brede welvaartsindicator dit inzicht wel biedt door aandacht te schenken aan zaken als veiligheid en gezondheid, onderwijs en gemeenschap en kwaliteit van wonen en banen;
- inzicht in de werkelijke welvaart van de Brabantse samenleving houvast biedt bij het maken van beleidskeuzes;

constaterende dat:

- de ontwikkelingen die het college schetst in bouwsteen I van de Perspectiefnota het beeld bevestigen dat weliswaar de economische groei doorzet, maar externe effecten van deze groei de Brabantse samenleving parten speelt, zoals verkeerscongestie, luchtverontreiniging en de toenemende druk op de leefomgeving;

verzoeken Gedeputeerde Staten om:

- te onderzoeken op welke wijze de brede welvaartsindicator samen met/in samenspraak met andere provincies in IPO-verband kan worden gehanteerd;
- en hierover Provinciale Staten te informeren;

en gaan over tot de orde van de dag.

GroenLinks: Patricia Brunklaus, Hagar Roijackers, Sjo Smeets en Arno Uijlenhoet

Partij voor de Dieren: Marco van der Wel"

Motie M36 'Onderzoeken versterking werkzekerheid'

"Provinciale Staten van Noord-Brabant in vergadering bijeen op 21 april 2017, behandelend de Perspectiefnota 2017;

overwegende dat:

- het college, samen met gemeenten, regionale werkbedrijven en de arbeidsmarktregio's werk maakt van de aanpak van jeugdwerkloosheid;
- het college de oprichting van een flexicuritybureau heroverweegt bij het bieden van meer werkzekerheid voor mensen die met flexibele arbeidscontracten te maken krijgen;

constaterende dat:

- de verschillen op de arbeidsmarkt blijven toenemen en de groei van flexibele arbeid in Nederland bovengemiddeld is;

verzoeken Gedeputeerde Staten om:

- Provinciale Staten te informeren over de redenen om mogelijk af te zien van de oprichting van een flexicuritybureau;
- te onderzoeken welke alternatieven er zijn om Brabanders te helpen bij de overstap van werk naar werk en hierbij mogelijkheden te betrekken zoals bijvoorbeeld het stimuleren van gesubsidieerde banen, het subsidiëren van banen die bijdragen aan de sociale veerkracht en verduurzaming van de samenleving zoals werkzaamheden die worden verricht in het kader van zorg- en energiecoöperaties, het stimuleren van de UWV-scholingsvouchers en het faciliteren bij de totstandkoming van zogeheten 'tussenbanen'; meerjarige tijdelijke banen als tussenvorm tussen een jaarcontract en een vast contract;
- en hierover Provinciale Staten te informeren;

en gaan over tot de orde van de dag.

GroenLinks: Arno Uijlenhoet

Partij voor de Dieren: Marco van der Wel"

Motie M37 'Actieplan Brabantse verkeersveiligheid'

"Provinciale Staten van Noord-Brabant in vergadering bijeen op 21 april 2017, behandelend Statenvoorstel 19/17 Perspectiefnota 2017;

constaterende dat:

- de Provincie Noord-Brabant koploper is op het gebied van verkeersslachtoffers in Nederland (117 van de totaal 621 in 2015);
- het invoeren van de 130 km maximumsnelheid op de rijkswegen slecht is voor het milieu met name de luchtkwaliteit en niet of nauwelijks leidt tot kortere reistijden;
- dat op 6 april een 'Manifest Verkeersveiligheid: een nationale prioriteit' is aangeboden aan de onderhandelars over een nieuw kabinet; dit manifest door veel partijen is ondertekend, zoals de ANWB, de Fietzersbond, het Openbaar Ministerie, MKB Nederland, VNO-NCW en de Vereniging van Nederlandse Gemeenten;

overwegende:

- een 120 km of 100 km maximumsnelheid op de rijkswegen in Brabant veiliger is en minder schadelijk is

voor de volksgezondheid in verband met de luchtkwaliteit;

- Nederland en Brabant in het bijzonder zijn positie als relatief verkeersveilig land en verkeersveilige provincie dreigt te verliezen;
- in de week van 15 mei tot en met 21 mei een Actieweek Verkeersveiligheid plaatsvindt in Brabant;

verzoeken Gedeputeerde Staten:

- in overleg met onder andere de Vereniging van Brabantse gemeenten een Brabants Actieplan Verkeersveiligheid op te stellen op basis van het landelijk manifest;
- om in overleg te treden met de gebiedsgerichte regio's (GGA's) om te onderzoeken de snelheid te verlagen met name rond dichtbevolkte gebieden c.q. steden langs de snelwegen;

en gaan over tot de orde van de dag.

GroenLinks: Sjo Smeets

Lokaal Brabant: Jan Heijman

Partij voor de Dieren: Marco van der Wel"

Motie M37a'Actieplan Brabantse verkeersveiligheid'

"Provinciale Staten van Noord-Brabant in vergadering bijeen op 21 april 2017, behandelend Statenvoorstel 19/17 Perspectiefnota 2017;

constaterende dat:

- de provincie Noord-Brabant koploper is op het gebied van verkeersslachtoffers in Nederland (117 van de totaal 621 in 2015);
- het invoeren van de 130 km maximumsnelheid op de rijkswegen slecht is voor het milieu met name de luchtkwaliteit en niet of nauwelijks leidt tot kortere reistijden;
- dat op 6 april een 'Manifest Verkeersveiligheid: een nationale prioriteit' is aangeboden aan de onderhandelars over een nieuw kabinet; dit manifest door veel partijen is ondertekend, zoals de ANWB, de Fietzersbond, het Openbaar Ministerie, MKB Nederland, VNO-NCW en de Vereniging van Nederlandse Gemeenten;

overwegende:

- een 120 km of 100 km maximumsnelheid op de rijkswegen in Brabant veiliger is en minder schadelijk is voor de volksgezondheid in verband met de luchtkwaliteit;
- Nederland en Brabant in het bijzonder zijn positie als relatief verkeersveilig land en verkeersveilige provincie dreigt te verliezen;
- in de week van 15 mei tot en met 21 mei een Actieweek Verkeersveiligheid plaatsvindt in Brabant;

verzoeken Gedeputeerde Staten:

- in overleg met onder andere de Vereniging van Brabantse gemeenten een Brabants Actieplan Verkeersveiligheid op te stellen op basis van het landelijk manifest;
- om in overleg te treden met de gebiedsgerichte regio's (GGA's) om te onderzoeken de snelheid te verlagen met name rond dichtbevolkte gebieden c.q. steden langs de snelwegen;

en gaan over tot de orde van de dag.

GroenLinks: Sjo Smeets

Lokaal Brabant: Jan Heijman

Partij voor de Dieren: Marco van der Wel

CDA: Ankie de Hoon"

Motie M38 'Versnellen energietransitie'

"Provinciale Staten van Noord-Brabant in vergadering bijeen op 21 april 2017, behandelend de Perspectiefnota 2017;

overwegende dat:

- het college een versnelling wil aanbrengen in de energietransitie in Noord-Brabant;
- het voor een versnelling van belang is om de Brabantse samenleving bij deze transitie te betrekken;

constaterende dat:

- de energietransitie in Noord-Brabant achterloopt bij de prognoses en voor de Brabanders nog weinig zichtbaar is;

verzoeken Gedeputeerde Staten om:

- te onderzoeken welke mogelijkheden er zijn om als provincie financiële oplossingen voor energiezuinig wonen voor particulieren en energiezuinige bedrijfsvoering voor ondernemers te begunstigen die op dit moment door marktpartijen worden aangeboden, zoals nul-op-de-meterfinanciering, de energiebespaarlening, financieringsmogelijkheden binnen de hypotheek en dergelijke,
 - te onderzoeken op welke manier de provincie kan bijdragen aan financieringsmogelijkheden voor energiecoöperaties en woningcorporaties om investeringen in woningisolatie en duurzame energie van koop- en huurwoningen te realiseren waarbij de initiële investering via de energierekening wordt terugbetaald,
 - bij de begroting 2018 met voorstellen hieromtrent te komen;
- en gaan over tot de orde van de dag.

GroenLinks: Arno Uijlenhoet

CDA: Roland van Vugt

ChristenUnie/SGP: Hermen Vreugdenhil

Partij voor de Dieren: Marco van der Wel"

Motie M39 'Klein leuk spul in de Brabantse natuur (wezel, otter, hermelijn)'

"Provinciale Staten van Noord-Brabant in vergadering bijeen op 21 april 2017, behandelend Statenvoorstel 19/17 over de Perspectiefnota 2017;

overwegende dat:

- deze huidige subsidieregeling verbindingen en landschap Noord-Brabant een goede impuls geeft aan het ontsnipperen van natuur en landschap;
 - passages voor wezel, otter en hermelijn geen onderdeel (kunnen) uitmaken van de subsidieaanvragen;
- constaterende dat:
- het met de stand van de soorten wezel, otter en hermelijn (nog) niet goed gesteld is in Brabant, af te meten aan het doel voor de gunstige instandhouding van de soorten;

dragen Gedeputeerde Staten op om:

- de subsidieregeling verbindingen en landschap Noord-Brabant uit te breiden met mogelijkheden voor de wezel, otter en hermelijn;
 - Provinciale Staten bij de Begroting 2018 een voorstel voor te leggen met kosten en dekking hiertoe;
- en gaan over tot de orde van de dag.

GroenLinks: Hagar Roijackers

SP: Roy de Jonge

D66: Femke Dingemans

Partij voor de Dieren: Paranka Surminski

PvdA: Martijn de Kort

Lokaal Brabant: Jan Heijman"

Motie M40 'Groene doe-budgetten, kleinere gemeenten in Brabant in staat stellen om groen mee te doen'

"Provinciale Staten van Noord-Brabant in vergadering bijeen op 21 april 2017, behandelend Statenvoorstel 19/17 over de Perspectiefnota 2017;

overwegende dat:

- de provinciale subsidies op het terrein van biodiversiteit en leefgebieden een groot succes zijn;
- mede dankzij deze provinciale gelden projecten worden gerealiseerd om natuur en beschermde diersoorten te beschermen;
- ook kleinere gemeenten met provinciale steun (meer) groene activiteiten moeten kunnen ondernemen om - van onderop - de biodiversiteit te vergroten.

constaterende dat:

- voor een subsidieaanvraag een ondergrens van 25.000 euro aan eigen middelen wordt gehanteerd die voor kleine gemeenten financieel moeilijk op te brengen zijn;
- kleine gemeenten niet over de kennis en mankracht beschikken om een correcte subsidieaanvraag in te dienen en genoodzaakt zijn extern advies in te huren die binnen de subsidieaanvraag niet kunnen

worden ingebracht als eigen middelen.

dragen Gedeputeerde Staten om:

- een milder regime te hanteren voor subsidieaanvragen vanuit kleine gemeenten;
- binnen de bestaande subsidieregeling Biodiversiteit en Leefgebieden een reservering te maken van 10% voor gemeenten met minder dan 25.000 inwoners;
- voor kleine gemeenten de opgevoerde kosten binnen deze subsidieregeling 75% subsidiabel te laten zijn;

en gaan over tot de orde van de dag.

GroenLinks: Hagar Roijackers

SP: Roy de Jonge

PvdA: Martijn de Kort

Lokaal Brabant: Jan Heijman

ChristenUnie/SGP: Hermen Vreugdenhil

CDA: René Kuijken

Partij voor de Dieren: Paranka Surminski"

Motie M41 'Scharrelt u even een kippencoalitie bij elkaar?'

"Provinciale Staten van Noord-Brabant in vergadering bijeen op 21 april 2017, behandelend het Statenvoorstel 19/17 Perspectiefnota 2017: Volop beweging in Brabant,;

constaterende dat:

- Provinciale Staten van Brabant in haar Bestuursakkoord de ambitie uitspreekt een veehouderij na te streven waar héél Brabant trots op is;
- er maatschappelijke zorgen over uitstoot van fijnstof vanuit pluimveestallen in het kader van volksgezondheid zijn;
- end-of-pipe-oplossingen zoals luchtwassers niet afdoende lijken om de gewenste fijnstofreductie te realiseren;
- aanpak bij de bron een andere optie is om uitstoot te verminderen om de gezondheid van mens en dier en hun welzijn te waarborgen;
- in de pluimveehouderij diverse innovatieve (stal)concepten en technieken bestaan die fijnstof reduceren middels deze andere opties waarbij vrije uitloop mogelijk blijft;

overwegende dat:

- er maatschappelijke behoefte is aan diervriendelijke houderijsystemen van kippen in Brabant;
- er maatschappelijke behoefte is aan vrije uitloop van kippen in Brabant;
- er maatschappelijke noodzaak is aan fijnstofreductie in het kader van volksgezondheid;
- studies uitwijzen dat stofbaden en scharrelen natuurlijk gedrag van kippen is; en dit vraagt dat er (deels) zandvloeren en/of strooisel aanwezig is in stalconcepten;
- diverse koplopende ondernemers bereid zijn te experimenteren met vernieuwende stalconcepten in de pluimveehouderij; maar moeite hebben om een schaal te ontwikkelen om hun concept daadwerkelijk te realiseren;

dragen het college van GS op:

- te onderzoeken op welke - niet-financiële - wijze kan worden bijgedragen aan de wens van de koplopende pluimveehouders om een fijnstofreducerend stalconcept te realiseren waarbij vrije uitloop mogelijk is;
- PS hierover via een Statenmededeling uiterlijk in december 2017 te informeren;

en gaan over tot de orde van de dag.

Toelichting:

De indieners roepen GS op om in Brabant een groep van vier of vijf koplopende ondernemers met elkaar te verbinden. Samen kunnen zij een pilot vormen waarin nieuwe stalconcepten worden getest en ontwikkeld. In de vernieuwende stalconcepten lijken dierenwelzijn en vermindering van uitstoot hand in hand te gaan.

Voorbeelden hiervan zijn het afvangen van stof bij de stofbaden in de stal zelf (afzuiging) in plaats van via een luchtwasser; waarbij ook het klimaat in de stal zelf verbeterd wat gunstig is voor gezondheid en welzijn van zowel de boer als de dieren.

D66: Arend Meijer

GroenLinks: Hagar Roijackers”

Motie M 42 ‘Nodig Brabantse Nieuwkomers uit in Musea’

”Provinciale Staten van Noord-Brabant in vergadering bijeen op 21 april 2017, behandelend de Perspectiefnota 2017;

overwegende dat:

- het college in 2016 gestart is met een pilot om meer jongeren (gratis) de musea te laten bezoeken;
- in 2016 veel jongeren uit het basisonderwijs hier gebruik van hebben gemaakt en de pilot in 2017 wordt uitgebreid naar het voortgezet onderwijs;
- de pilot succesvol verloopt;

constaterende dat:

- nieuwkomers in Noord-Brabant via de participatieverklaringen en inburgeringscursussen worden geactiveerd om intensief kennis te maken met diverse facetten van de Nederlandse samenleving;
- een bezoek aan een museum in Brabant deze kennismaking kan versterken;

verzoeken Gedeputeerde Staten om:

- te overwegen de pilot uit te breiden met deelname van nieuwkomers in Noord-Brabant;

en gaan over tot de orde van de dag.

GroenLinks: Arno Uijlenhoet

Partij voor de Dieren: Marco van der Wel”

Motie M43 ‘Nog een kans voor de dans’

”Provinciale Staten van Noord-Brabant in vergadering bijeen op 21 april 2017, behandelend Statenvoorstel 19/17 - Perspectiefnota 2017: Volop beweging in Brabant;

overwegende dat:

- de dans een van de pijlers is van het Brabantse Cultuursysteem;
- de Staten zich hebben uitgesproken dat het Cultuursysteem in Brabant vitaal moet blijven en er geen gaten moeten vallen: De basis versterkt de top en de top de basis;

constaterende dat:

- het Brabantse dansveld een urgent signaal heeft afgegeven, waarin zij aangeven de afgelopen jaren samen stevig te hebben ingezet op de versterking van de positie van dans in Brabant maar dat daaraan nu een einde komt omdat ze geen provinciale subsidie meer zullen ontvangen in de kunstenplanperiode van 2017-2020;
- de adviescommissie heeft geadviseerd dat de dans de tijd en de kans moet krijgen om zich weer een betere positie te verwerven;
- GS hebben gesteld dat, gelet op de goede resultaten van Dans Brabant en de betekenis voor het Brabantse Cultuursysteem als belangrijke waarde zoals aangegeven door Adviescommissie Kunsten het wenselijk is om dans onder te brengen in de inzet voor professionele kunsten (begrotingswijziging 28/16);

verzoeken Gedeputeerde Staten om:

op korte termijn met de wethouders van de B5-gemeenten in overleg te treden en te komen met een financiële oplossing voor problemen zoals geschetst in de brief *‘urgent signaal en verzoek uit het Brabantse dansveld’* van 14 april jl. voor de kunstenplan periode van 2017-2020;

en gaan over tot de orde van de dag.

GroenLinks: Patricia Brunklaus

Partij voor de Dieren: Marco van der Wel”

Motie M43a ‘Nog een kans voor de dans’

"Provinciale Staten van Noord-Brabant in vergadering bijeen op 21 april 2017, behandelend Statenvoorstel 19/17 - Perspectiefnota 2017: Volop beweging in Brabant;

overwegende dat:

- de dans een van de pijlers is van het Brabantse Cultuursysteem;
- de Staten zich hebben uitgesproken dat het Cultuursysteem in Brabant vitaal moet blijven en er geen gaten moeten vallen: de basis versterkt de top en de top de basis;

constaterende dat:

- het Brabantse dansveld een urgent signaal heeft afgegeven, waarin zij aangeven de afgelopen jaren samen stevig te hebben ingezet op de versterking van de positie van dans in Brabant maar dat daaraan nu een einde komt omdat ze geen provinciale subsidie meer zullen ontvangen in de kunstenplanperiode van 2017-2020;
- de adviescommissie heeft geadviseerd dat de dans de tijd en de kans moet krijgen om zich weer een betere positie te verwerven;
- GS hebben gesteld dat de, gelet op de goede resultaten van Dans Brabant en de betekenis voor het Brabantse Cultuursysteem als belangrijke waarde zoals aangegeven door Adviescommissie Kunsten het wenselijk is om dans onder te brengen in de inzet voor professionele kunsten".(Begrotingswijziging 28/16);

verzoeken Gedeputeerde Staten om:

Op korte termijn met de wethouders van de B5-gemeenten in overleg te treden en te zoeken naar een oplossing voor problemen zoals geschetst in de brief '*urgent signaal en verzoek uit het Brabantse dansveld*' van 14 april jl. voor de kunstenplan periode van 2017-2020;

en gaan over tot de orde van de dag.

GroenLinks: Patricia Brunklaus

Partij voor de Dieren: Marco van der Wel"

Motie M44 'Duidelijkheid voor Ondernemers'

"Provinciale Staten van Noord-Brabant in vergadering bijeen op vrijdag 21 april, behandelend Statenvoorstel 19/17 over de Perspectiefnota 2017;

constaterende dat:

- ondernemers in hun contacten met de Provincie te maken hebben met (veel) verschillende aanspreekpunten en loketten zowel binnen het Provinciehuis als bij Omgevingsdiensten en steunfuncties;
- het doorverwijzen tot (onnodige) tijdsbesteding leidt zowel bij de provincie als de ondernemer;

overwegende dat:

- er behoefte is aan één aanspreekpunt voor ondernemers binnen de provincie;
- door sneller de juiste medewerkers op te sporen (brede bedrijfs- en overheidscontext) echter minder personen onnodig belast worden en administratieve procedures mogelijk verkort worden;
- ook in de nieuwe Omgevingswet integraliteit en verkorting van de proceduretijd doelen zijn;

dragen Gedeputeerde Staten op:

- de mogelijkheden om één aanspreekpunt voor kleine en grote ondernemers te onderzoeken;
- de uitkomsten van dit onderzoek terug te koppelen aan Provinciale Staten;

en gaan over tot de orde van de dag.

CDA: Stijn Steenbakkers

Lokaal Brabant: Jan Heijman

GroenLinks: Arno Uijlenhoet

50PLUS: Wim van Overveld

ChristenUnie/SGP: Hermen Vreugdenhil

Partij voor de Dieren: Marco van der Wel

Partij voor de vrijheid: Joyce Kardol"

De **voorzitter**: Ik dank mevrouw Brunklaus voor haar bijdrage. Dan heeft nu de fractie van 50PLUS, de heer Van Overveld, het woord.

De heer **Van Overveld** (50PLUS): Dank je wel, voorzitter. Er waren enkele zonnige dagen en voor mij vormden die een inspiratie om eens welgemoed te beginnen aan de Perspectiefnota 2017. Eigenlijk dacht ik nog: zou het geen 2018 moeten zijn? Het gaat immers om de voorbereiding van de begroting voor 2018. Maar goed. Vol goede moed begon ik eraan, maar al snel zakte de goede moed mij in de schoenen. Alle mooie bouwstenen ten spijt, maar mijn legoperiode heb ik al achter me gelaten.

In de inleiding stootte ik op een aantal bekritiseerbare zaken. Zo roep ik al jaren dat men in het land bestuurt op basis van allerlei planbureaus die met leuke sommetjes elk beleid proberen te onderbouwen. Weg van de werkelijkheid, weg van de werkvloer. Men bestuurt als het ware een digitale wereld. Dat politiek en burgerij steeds verder uit elkaar groeien, zal daar ongetwijfeld niks mee te maken hebben. Ja ja. En wat lees ik nu in de Perspectiefnota? Men heeft zich gebaseerd op de WRR, het CPB, het Sociaal Cultureel Planbureau, het CBS, het Planbureau voor de Leefomgeving en zo nog het een en ander. De ziekte van Den Haag verspreidt zich ook richting Den Bosch. En dan heb ik het eigenlijk al gehad. Maar ik deed toch een verwoede poging verder te lezen. Vervolgens lees ik dan weinig spannende verhaaltjes over innovatie, het moderne toverwoord. Ik lees hoe de provincie bijna op alle terreinen als bank opereert. Ik lees weer het oude verhaaltje over aansluiting mbo en bedrijfsleven. Zijsprongetje is dat men zeker denkt de kwaliteit van het onderwijs te verbeteren door mensen vanuit het vmbo zonder diploma te laten instromen op het mbo. Ik wens alle vmbo-docenten sterkte met het motiveren van hun leerlingen. Ik weet uit ervaring ... Afijn, laat ik er niet op ingaan.

Het college is de VVD-visie omtrent flexibilisering van de arbeid zeer welgezend, aangezien vrij kritiekloos wordt vastgesteld dat die flexibilisering nou eenmaal een feit is. Dat de jeugd niks meer opbouwt en dat ouderen langer aan de kant blijven is blijkbaar geen punt. De werkgevers vinden het prachtig en daar gaat het toch om? U constateert zonder toelichting dat onze huidige economische koers niet vol te houden is. Waarom niet? Maar wees gerust, er komt weer een verkenning.

De beelden die men ons voorhoudt over de toekomst met pakjesbezorgende drones komen mij vrij onrealistisch voor. Goh, en u constateert ook dat de bestaande infrastructuur op orde gehouden moet worden. Gelukkig, ik kan weer rustig slapen.

Ik lees door, want ik geef niet snel op. Opnieuw serveert u een heel oude wijn en zelfs de verpakking is niet nieuw. Er is een trek naar de steden, er zijn te weinig betaalbare woningen en ja, op het platteland hebben we een probleempje met stoppende boeren en derhalve vrijkomende agrarische gebouwen en het niet kunnen benutten van die agrarische gebouwen. En dat heeft weer criminaliteit tot gevolg. Er zit misschien sociale controle in. Ik zou zeggen: maak bouwen in het buitengebied dan makkelijker. Ja, maar er doen zich legio kansen voor om woningbouwprogramma's in te zetten voor ruimtelijk kwalitatieve opgaven enzovoort. Nou, zou ik zeggen, grijp die kansen en doe wat. Nee, er moet een onderzoek komen naar deze mogelijkheden in relatie tot de provinciale rol.

U stelt even later vast dat West-Brabant wat achter lijkt te blijven bij de rest van Brabant. Wel, dat weet elke West-Brabander al zijn hele leven. Dat is heus niks nieuws.

Ook het culturele leven van Brabant moet blijkbaar onderhevig zijn aan marktwerking. De nota spreekt immers over een transitie naar een ondernemende culturele sector.

Op pagina 124 lees ik dat digitalisering zorgt voor nieuwe sociale mogelijkheden in Brabant. Mijn fantasie schiet tekort, misschien kunt u me op weg helpen.

Voorzitter. Bij de vaststelling van het bestuursakkoord was het grootste bezwaar dat het allemaal zo weinig concreet was. We moeten vanuit de Staten een controlerende taak verrichten, maar er valt bij vaagheden niet veel te controleren. Ook nu weer staat het bol van voornemens, plannen om te onderzoeken, het gaan formuleren van bestuursopdrachten enzovoort.

Welk een vreugde bracht me het lezen van de bouwsteen of liever de reflecties van BrabantAdvies. Feitelijk bevestigen zij onze eerdere constatering. Ik ga ze niet herhalen, al is dat nog zo verleidelijk. Anderen hebben ze trouwens al genoemd. Mij helemaal uit het hart gegrepen: prioriteiten stellen, concrete doelen formuleren, minder ruimte laten voor interpretaties, niet lullen maar poetsen, slagvaardiger handelen. Geen wonder dat middelbare scholieren het werk van de provincie laag waarderen.

Voorzitter. U begrijpt dat we als controleur weinig kunnen met opmerkingen als 'prestaties en resultaten zijn voor het overgrote deel gerealiseerd'. Rest me een laatste constatering.

De **voorzitter**: Interruptie Heijmans.

De heer **Heijmans** (SP): Voorzitter. Via u toch even een vraag aan de heer Van Overveld. U begint uw betoog dat u dit college het kwalijk neemt dat het zich baseert op allerlei door werk door bureaus. En dat verwijt u ze, papieren werkelijkheid. Vervolgens staat u hoog op te geven over een advies van BrabantKennis. Waarom baseert u zich nu ook weer op zo'n advies dat onderzoek gedaan heeft?

De **voorzitter**: Het punt is helder. Van Overveld.

De heer **Van Overveld** (50PLUS): Wat BrabantAdvies ons meedeelt is niet in allerlei en mooie praatjes verhuuld, maar is gewoon een constatering van feiten, namelijk er worden geen prioriteiten gesteld en er wordt met heel veel vaagheden gewerkt. En college, dat moet beter. Nou, daar ben ik het helemaal mee eens.

De **voorzitter**: Heijmans.

De heer **Heijmans** (SP): Met andere woorden: bureaus die met datgene komen waarmee u het eens bent zijn de goede. Zo simpel is de wereld.

De **voorzitter**: Van Overveld.

De heer **Van Overveld** (50PLUS): Dat is uw constatering. Ik heb het niet over die bureaus. Ik heb het over een adviescollege aan de Staten. Dat is denk ik iets anders wat dat betreft.

De **voorzitter**: Steenbakkers.

De heer **Steenbakkers** (CDA): Voorzitter. Dank. Mijnheer Van Overveld. Uw inbreng wordt in ieder geval aan die kant van de Statenzaal uit het hart gegrepen en zeer ondersteund door verschillende fracties. Mijn vraag is heel simpel. Zou het een goed idee zijn om in uw inbreng aan iedere gedeputeerde te vragen welke drie dingen in hun portefeuille ze concreet de komende twee jaar nog gaan bereiken en hoe wij dat gaan toetsen? Want dan kunnen we een keer boter bij de vis doen en echt een keer concreet worden.

De **voorzitter**: Het punt is duidelijk. Van Overveld.

De heer **Van Overveld** (50PLUS): Waarmee ik deze vraag aan collegeleden heb doorgegeven. Rest me een laatste constatering. De provincie Brabant treedt wel erg vaak feitelijk als een soort bankier op. Daarnaast is het vrijwel alles economie wat de klok slaat. Het sociale aspect blijkt vrij ver te zoeken. Dat vinden wij armoede. Nog steeds nergens iets over vergrijzing en de daarbij behorende maatschappelijke en sociale problemen. Niets bijvoorbeeld over hoe de provincie in haar eigen rol als werkgever met deze situatie wenst om te gaan. Wat we met deze perspectiefnota - blijkbaar is er maar één perspectief; normaal zou ik denken dat het een perspectievennota is, omdat het perspectieven op heel veel beleidsterreinen zijn; maar goed, men ziet er maar een - moeten als concrete bouwstenen aan de begroting ontgaat mij in ieder geval nog even. U vraagt immers alleen in te stemmen met uw voornemen om allerhande onderzoek te gaan doen en verkenningen te verrichten. Prachtig, voorzitter. Wie kan daar nou tegen zijn?

De **voorzitter**: Ik dank de heer Van Overveld voor zijn bijdrage en geef dan het woord aan de Partij voor de Dieren. Ik heb begrepen in een duopresentatie. Nee? De heer Van der Wel heeft dan nu het woord.

De heer **Van der Wel** (PvdD): Voorzitter. Dank u wel. Voorzitter. De Perspectiefnota is een enthousiast verhaal over hoe het gaat in Brabant. Ja, op het gebied van economie, werkgelegenheid, cultuur deels en innovatie. Maar helaas gaan die ontwikkelingen wel ten koste van de natuur. Er wordt veel aandacht besteed aan de transitie veehouderij. Maar het gaat voornamelijk over emissies, overlast en mestbewerking. In de Perspectiefnota komt dierenwelzijn niet voor als toetsingscriterium. Diervriendelijkheid wordt eenmaal als perspectief genoemd, op de lange termijn. Natuurlijk willen wij als Partij voor de Dieren meer aandacht voor dierenwelzijn in het algemeen. Maar daarnaast willen we concreet aandacht vragen voor een sector die tot op heden onderbelicht is gebleven, de konijnenhouderij. Er bestaan voor konijnen nagenoeg geen welzijnseisen en de omstandigheden waarin de dieren worden gehouden, zijn veelal erbarmelijk. De dieren zitten in kale draadgazen kooien en in de afgelopen decennia heeft de sector uit zichzelf geen serieuze verbeteringen laten zien. Vleeskonijnen worden vooral gefokt voor de export. We moeten ons als Brabant daarom afvragen of deze sector nog wel in Brabant te handhaven is. Wat ons betreft past de konijnenhouderij in het rijtje van pelsdierhouderijen. Wij vragen daarom het college om te kijken hoe we bedrijven kunnen overhalen om hun bedrijf te beëindigen en ondertussen uitbreiding en nieuwvestiging te verbieden. Wij dienen daarover een motie in.

De **voorzitter**: Interruptie mevrouw Dingemans.

Mevrouw **Dingemans** (D66): Dank u wel. Ik ben benieuwd naar de motie. Bent u op de hoogte van het feit dat wij laatst vragen hebben gesteld over de stand van zaken rondom de konijnenhouderij in Brabant?

De **voorzitter**: Van der Wel.

De heer **Van der Wel** (PvdD): Ja. Daar ben ik van op de hoogte. Het is zelfs zo dat wij in onze motie, die wij vorige week ook aan uw fractie hebben toegestuurd, uw vragen ook nog expliciet genoemd hebben.

De **voorzitter**: Mevrouw Dingemans.

Mevrouw **Dingemans** (D66): Bent u er dan ook van op de hoogte dat als we konijnenhouderijen gaan sluiten en heel veel konijnen moeten gaan importeren we niet meer kunnen toezien op dierenwelzijn? Hoe ziet u dat?

De **voorzitter**: Van der Wel.

De heer **Van der Wel** (PvdD): Nou ja. Dit toezicht op dierenwelzijn schiet nu al ruim tekort. Laat ik het zo zeggen. Er is voor heel veel geld bespaard op de NVWA, die nauwelijks toekomt aan controles van veehouderijen. Maar voordat we gaan in de discussie van 'in het buitenland is het dierenwelzijn nog slechter', kunnen we ons ook afvragen wat we hier in Brabant zelf doen. Het gaat erom wat je zelf kunt bijdragen om de situatie te veranderen of te verbeteren. En je moet niet altijd kijken hoe het in China is.

De **voorzitter**: Interruptie Meijer.

De heer **Meijer** (D66): Laat ik mijn collega dan even aanvullen. Want uw oplossing is namelijk dat we de konijnenhouderij naar het buitenland verdrijven, waar we helemaal geen controle meer kunnen hebben op dierenwelzijn. De oplossing van D66 is dat we in Brabant gaan helpen om de goedwillende ondernemers richting het Beter Leven-keurmerk van de Dierenbescherming te brengen. Waarom stond u niet aan onze zijde toen we dat voorstel wilden gaan doen?

De **voorzitter**: Het punt is duidelijk. Van der Wel.

De heer **Van der Wel** (PvdD): Voorzitter. Ik weet niet aan welk voorstel ik dan had moeten voldoen. U heeft daar vragen over gesteld. U zegt wederom hetzelfde als uw collega dat het in het buitenland misschien nog wel erger is. Dat durf ik te betwijfelen, maar waarom zouden we een sector die al dertig jaar geen verbetering heeft laten zien, laten investeren in draadgazen hokken naar iets wat misschien wel heel erg diervriendelijk, maar ook kostbaar is? Waarom zouden we niet beter in discussie kunnen gaan om te zeggen: dan gaan we richting bedrijfsbeëindiging en daar gaan we als provincie ook een mouw aan proberen te passen?

De **voorzitter**: Het punt is duidelijk. Meijer.

De heer **Meijer** (D66): Voorzitter. Ik constateer een duidelijk verschil in de pessimistische Partij voor de Dieren- en de optimistische D66-aanpak.

De **voorzitter**: Goed. Ik stel voor dat de heer Van der Wel nu zijn betoog vervolgt.

De heer **Van der Wel** (PvdD): Voorzitter. Dat laat ik geheel voor de rekening van D66. Maar goed, als we dan toch nog even een pessimistische blik houden, dan kijken we toch ook even terug naar de natuur. Want de Perspectiefnota constateert dat de ambities van het Natuurnetwerk Brabant en Natura 2000 moeilijk te realiseren zijn, evenals het behalen van de doelen op waterkwaliteit. Dat is geen pessimisme, dat schrijft het college zelf. De oorzaken zijn ook duidelijk: groei van industrie, landbouwsector, uitstoot van ammoniak door veehouderijen, vermindering van de vitaliteit van de bodem door agrarisch gebruik. De biodiversiteit in de Brabantse natuurgebieden is sinds 1990 met tot 20% afgenomen. En de kwaliteit van de heideterreinen zelfs met 40%. Wij vinden dat daar een extra inspanning nodig is. Het vertaalt zich ook naar de kritische toestand van de bijen. Het programma 'Bijenimpuls voor Brabant' is succesvol gebleken. Veel gemeenten zijn bezig met ecologisch bermbeheer. Het grootste deel van de beschikbare subsidiemiddelen wordt besteed aan uitvoering ter bevordering van het leefgebied. En dat juichen wij toe. Naar verwachting is het beschikbare budget aan het eind van het jaar uitgeput, maar het is van groot belang om het project voor de komende jaren te continueren en de middelen hiervoor ter beschikking te stellen. Er is echter nog geen informatie beschikbaar over de toename van leefgebied voor bijen in Brabant. We vragen daarom GS om concrete prestatie-indicatoren toe te voegen aan dit programma. Graag een reactie.

Als het gaat om natuur blijkt dat zowel verwerving als inrichting sterk achterblijven bij de doelstellingen. Ook de aandacht voor EVZ's gaat niet snel genoeg. Hiervoor is meer geld en een hoger tempo op korte termijn nodig. Voor versnelling van de realisatie van het Natuurnetwerk Brabant kan eventueel extra geld uit het begrotingsoverschot worden ingezet. Tenminste, zo hebben wij het van het college begrepen en dat is loffelijk. Maar als blijkt dat met al dat geld dat nu beschikbaar is de doelen niet worden gehaald, is het dan een kwestie van te weinig geld of van verkeerd beleid? Daarnaast blijkt ook dat het GOB in de afgelopen twee jaar vooral bezig is geweest met voorwaardenscheppende activiteiten. Er is simpelweg te weinig gerealiseerd. Dit leidt bij ons tot het verzoek aan GS om vaker en nauwkeuriger te informeren over de bereikte resultaten en de totale bijbehorende kosten. We dienen daarom een motie in 'Wat en waar voor ons geld'. We willen weten of de provincie voldoende gebruikmaakt van de koopjes en kansen die zich voordoen en we vragen wederom aandacht voor de tijdelijke natuur. De heer Van Merrienboer heeft gezegd te kijken of tijdelijke natuur mogelijk is op braakliggende terreinen, die bedoeld zijn voor industrie. Wij vragen de gedeputeerde om hier een update van te geven.

Ook de zorg voor individuele diersoorten is voor ons van groot belang. We hebben vorig jaar uitgebreid gesproken over het nieuwe ganzenbeleid. Er zijn overlegssessies geweest met ZLTO, jagers en boeren. Ons is daaruit duidelijk geworden dat er onder de jagers weinig animo is voor het afschieten van ruim 30.000 ganzen. Ik kan ze geen ongelijk geven, nog los van het feit dat het dweilen met de kraan open is. Maar we hebben ook niets meer gehoord over de alternatieve maatregelen. Vraag aan het college is: kunt u ons daar al meer over vertellen?

Eerder vroegen wij ook om iets te doen aan de ontheffingen op voorhand voor de roek. De populatie gaat in Nederland significant achteruit, maar in Brabant is de afname nog erger. Sovon heeft een uitgebreid

onderzoek gepubliceerd. Onder deze omstandigheden is het niet verantwoord dat deze soort nog opzettelijk verstoord en/of afgeschoten wordt. Het rapport van Berenschot wees u hier al op. Is er al zicht op een aangepast beleid, gedeputeerde?

In het kader van klimaatbeleid willen GS inzetten op versnelling van de energietransitie. Wij steunen het idee van duurzame energieopwekking, maar we hebben wel kritische vragen bij de uitwerking. Wij zouden graag zien dat de regering dat geld, die 1 miljard voor die 380 kV, zou besteden aan echt duurzame transitie. Hier bijvoorbeeld in de provincie lokaal, bijvoorbeeld met zonnepanelen. En niet met het verleggen van kernenergie, energie uit gas en kolen uit Zeeland naar Brabant middels de 380 kV. Vandaar ook dat wij onze eigen zienswijze op het stuk willen indienen aangaande 380 kV waarvan wij denken dat die in eerste instantie niet nodig is.

De **voorzitter**: Interruptie Van den Berg.

De heer **Van den Berg** (PVV): Voorzitter. Die 380 kV was ooit ontworpen omdat Borsele een centrum met een extra kolencentrale zou worden. Dus die was al gepland, maar hij is nu uitsluitend feitelijk nog nodig voor de aansluiting van het windpark op zee. Dus daardoor wordt West-Brabant opgescheept met die ellende. Niet meer, niet minder.

De **voorzitter**: Uw vraag is?

De heer **Van den Berg** (PVV): Bent u nog zo'n voorstander van al die duurzame energie? De kabel is nodig, anders kunnen we het windpark niet aansluiten.

De **voorzitter**: De vraag is duidelijk. Van der Wel.

De heer **Van der Wel** (PvdD): Voorzitter. Ik ga er zo op in. Duurzame energie uit windmolens, daar zijn we wel voor, mits passend bij de natuur en niet ten koste van de groenblauwe mantel, zoals het college van plan is. Maar aan de andere kant weten we ook dat de kernreactor in Borsele dicht zou moeten, kolen op hun einde lopen en dat we gas willen beperken. Dus er is voldoende capaciteit op die huidige leiding, maar niet als je en windmolens, en gas, en kolen en nucleair over hetzelfde net wilt vervoeren.

De **voorzitter**: Van den Berg.

De heer **Van den Berg** (PVV): Misschien een beetje technisch. Het gaat dan om de piekhoeveelheden waar het probleem zit. En daarom moet die leiding zo zwaar zijn. En als je alleen maar windstroom over het net laat gaan, dan wens ik u veel succes, maar dan heeft u twee derde van de tijd geen stroom.

De **voorzitter**: Oké. Smeets.

De heer **Smeets** (GL): Voorzitter. Ik reageer even op de collega van de PVV. De 380 kV is natuurlijk nodig voor de continuïteit van onze energievoorziening. Hoe gaan we straks toelichten dat die in gevaar kan komen als die 380 kV niet wordt aangelegd? Ik ga ook niet technisch daarop in, op de discontinuïteit in de energievoorziening.

De **voorzitter**: Het lijkt me inderdaad ook niet de plaats en tijd waarop dat aan de orde is, dus beperk uw interrupties tot hoofdlijnen van dit debat en niet technische uitweidingen over zaken die later nog uitvoerig aan de orde komen.

De heer **Smeets** (GL): Oké. Dank u.

De **voorzitter**: De heer Van der Wel vervolgt zijn betoog.

De heer **Van der Wel** (PvdD): Voorzitter. Een korte reactie daarop is dat volgens mij het college het heel goed in de gaten heeft. Die windenergie op land, met name in het oosten, levert gewoon minder op dan op zee. Dat is duidelijk. Dat weet u. En twee, kiezen wij dan meer voor zonnepanelen hier in Brabant in plaats van die 1 miljard euro in die 380 kV-leiding die nucleair, gas en kolen gaat vervoeren? Dus dat is wat onze keuze is en daarover komen we nog te spreken. Maar nogmaals dank voor het agenderen van de 380 kV overigens.

Graag een reactie, voorzitter, op die windmolens in de groenblauwe mantel en dicht bij natuurgebieden. Want dat is toch een koers die wij niet willen inzetten. En ik hoop dat het college daar heel snel op terugkomt.

Er wordt binnenkort gestart met de eerste boring ten behoeve van geothermie. Maar is er al voldoende informatie over mogelijke risico's? Met name op het grondwater. Vewin onderkent in haar rapport dat er veel risico's zijn die overeenkomen met de nadelen van schaliegas. En ik kan me herinneren dat hier veel ophef is geweest over schaliegas. Maar over geothermie hoor ik eigenlijk nog helemaal geen partijen vragen stellen. Wij hebben daar wel zorgen over.

En dan het bijstoken van biomassa. Daar moet ik de heer Van den Berg gelijk geven. Het leidt niet tot vermindering van de CO₂-uitstoot. Het gaat immers vaak om houtpellets waarvoor bos wordt gekapt in Canada en Amerika. En wij vinden dat geen goede koers, want wij willen dat die bomen gewoon blijven staan en dat we die CO₂ daar ook echt vasthouden.

De **voorzitter**: Interruptie Burger Dirven.

De heer **Burger Dirven** (VVD): Dank u wel, voorzitter. Mijnheer Van der Wel. Nou breekt toch een beetje mijn klomp. In de vorige Statenperiode hebben we hier uitgebreid over schaliegas gesproken. Dat kon niet, vond uw fractie. Dat mocht niet en kon niet. Wij waren er wel voor. Daar heb ik onder andere betoogd dat met geothermie ook aardlagen doorboord moeten worden. Daar had u geen probleem mee als het ging om geothermie. En nou zegt u in een keer: moeten we dat wel doen want dat geeft schade? Ik ben echt verbaasd. Legt u mij dat eens uit.

De **voorzitter**: Van der Wel.

De heer **Van der Wel** (PvdD): Ik kan uw verbazing ook begrijpen, want ik heb dat niet gezegd. Dus dat is bijzonder.

De **voorzitter**: Dat is dan opgelost.

De heer **Burger Dirven** (VVD): Ja. Zo snel gaat het af toe. Dank u wel.

De **voorzitter**: U kunt u betoog vervolgen.

De heer **Van der Wel** (PvdD): Ik verbaas me zelf soms ook met de dingen die ik niet zeg, voorzitter.

De **voorzitter**: Laten we het niet al te ingewikkeld maken vandaag, mijnheer Van der Wel.

De heer **Van der Wel** (PvdD): Maar goed. Wat ik nog niet gezegd had over pellets en import van hout zeg ik via de heer Van den Berg, die dat hier meerdere malen ter tafel heeft gevoerd. Wat ons betreft gaan we daar echt mee stoppen, want die 200 miljoen euro subsidie voor de Amercentrale voor houtpellets is echt weggegooid geld. Wat ons betreft gaan we kappen met kappen en gaan we het aantal hectaren bos in Brabant laten groeien.

De **voorzitter**: Interruptie. Van den Berg.

De heer **Van den Berg** (PVV): Ja. Via u, voorzitter. Er gaat zelfs ongeveer 1 miljard euro naartoe. Ik neem aan dat u vorige week een heel mooie presentatie heeft gehad van al die mooie plannen van al die groenideologische kaalkap in Georgia in Amerika, waar het door RWE zelf gekeurde bos met het duurzaamheidslabel van RWE zelf via de RWE-keten hier in de RWE-fabriek wordt opgestookt.

De **voorzitter**: En uw vraag was?

De heer **Van den Berg** (PVV): Ik denk dat met name GS misschien in Den Haag nog eens een keer een belletje kunnen gaan rinkelen, want we hebben het al vaker gehad over het werkelijk grove schandaal wat daar aan de hand is. Overigens, als die biomassa wegvalt blijft er van die 14% duurzaam geloof ik nog een procent of 4 over.

De **voorzitter**: Mijnheer Van den Berg. Nu is het mooi geweest. Geen betogen, korte interrupties. Van der Wel vervolgt zijn betoog.

De heer **Van der Wel** (PvdD): Ja, voorzitter, hier vindt de PVV de Partij voor de Dieren aan haar zijde. Die 200 miljoen euro kunnen we beter in isolatie steken bijvoorbeeld, zoals GroenLinks ook heeft betoogd. Maar goed, dat is dan voor de nieuwe regering.

Wat betreft dans en cultuur hebben we daar een redelijke inzet gepleegd en we hebben ook best winst behaald, maar de overheid moet ook dat steunen wat kwetsbaar is en wat zichzelf niet kan bedruipen. En als het dan om cultuur gaat denken wij aan de dans. In de brief van de danssector staat eigenlijk alles wat wij zouden moeten weten. Deze instellingen verdienen het om onze steun te krijgen. Zonder deze steun betekent het het einde van de danssector, tenminste zoals we die nu kennen. Maar de overheden wachten op elkaar en de kernvraag is simpel: steunen we dit als Provinciale Staten of niet? Want het is geen reparatie, het gaat om samenwerking voor de toekomst. Het is geen stilstand, maar achteruitgang.

Voorzitter. Het is duidelijk dat er beweging zit in de veehouderij. Een transitie zoals dat heet. Maar wat is feitelijk het draagvlak voor deze transitie? Ik hoor geen positieve geluiden vanuit de natuur- en milieuverenigingen. Ik hoor geen positieve geluiden vanuit de organisatoren van 'Megastallen nee'. Iedereen die ik spreek stelt dezelfde vraag: wie wordt er nu beter van deze megastallen?

De **voorzitter**: Interruptie mevrouw Brunklaus.

Mevrouw **Brunklaus** (GL): Ik sta net zo te hannesen als mijn fractiegenoot Sjo net. Het slaat nergens op, ik had hem omgedraaid. Ik wil het niet hebben over megastallen, maar nog even over de dans en u ondersteunt ook mijn oproep. Ik wil u even helpen. U zocht naar een woord. Het gaat niet om zomaar een subsidie, maar om het investeren in de Cultuuragenda, in het culturele klimaat van Brabant. Dat wou ik nog even gezegd hebben. Dank u wel, voorzitter.

De **voorzitter**: Waarvan akte. De heer Van der Wel gaat zijn betoog vervolgen.

De heer **Van der Wel** (PvdD): Voorzitter. Dat ondersteun ik van harte. En in dat geval is het ook geen subsidie, maar we moeten dat steunen wat kwetsbaar is en zichzelf niet kan bedruipen. Dat is de rol van de overheid.

De vraag die wij nog steeds hebben is wie er nu beter worden van megastallen. Er wordt ingezet op verdere schaalvergroting met grotere stallen en verdere concentratie van het aantal dieren, met grotere kans op uitbraken van dierziekten tot gevolg. De veestapel neemt niet af terwijl het aantal boeren verder daalt. Dat is niet waar wij als Partij voor de Dieren voor staan. Ondertussen is het duidelijk dat ook delen van Brabant, waar nu nog geen sprake is van overbelasting, kans maken om overbelast te raken. Het salderen zorgt voor minder dieren in een bepaalde regio of in een gebied, maar het systeem zorgt ondertussen voor een waterbedeffect, zodat de dieren bijvoorbeeld in West- en Midden-Brabant terechtkomen. De zeer ruime mogelijkheden voor mestfabrieken leveren meer vervoer van mest op, met alle risico's voor de volksgezondheid en gevolgen voor de leefbaarheid van dien. De protesten zwellen ook

overall aan, in Roosendaal en Oss. Mensen zitten er niet op te wachten. Het proces dient daarnaast geen stimulans voor grondgebonden bedrijven, biologische landbouw en geen inzet op plantaardige landbouw. Ook gezondheid wordt niet meegenomen in de verordening. Een afstandscriterium van 1 km tussen stallen en tussen stallen en bewoning, zoals de GGD ooit bepleitte, blijft uit. Als klap op de vuurpijl scheelt het niet veel of we mogen er als provincie ook nog voor betalen. Maar eigenlijk niet de provincie, maar de belastingbetaler. Het voorstel is om verduurzaming van de veehouderij ook nog te faciliteren met een fonds. Voor wie het nog niet wist, dat geld gaat niet naar familiebedrijven of biologische landbouw, zelfs niet naar grondgebonden bedrijven. Alleen de industriële boer, die zijn bedrijf wil laten groeien, kan rekenen op provinciale steun. Het provinciaal bestuur gelooft in zijn eigen fabels en probeert deze aan ons te verkopen door middel van de nodige greenwashing. Terwijl uit eigen onderzoek van de provincie blijkt dat door het beleid de veehouderij niet aantoonbaar diervriendelijker, gezonder of duurzamer is geworden.

De **voorzitter**: Mijnheer Van der Wel. Wilt u gaan afronden?

De heer **Van der Wel** (PvdD): Ja. Voorzitter. Megastallen nee. Afspraken gemaakt met ruim 34.000 Brabanders over de grootte van de stallen worden nu aan de kant gezet. Wij vinden dat een schande. Voorzitter. Wij zien maar 1 manier en dat is significante afname van de veestapel en daarvoor dienen wij een motie in. Voorzitter. Tot zover.

Motie M 47 'Konijnen uit het nauw'

"Provinciale Staten van Noord-Brabant in vergadering bijeen op 21 april 2017, behandelend het Statenvoorstel 19/17 Perspectiefnota 2017: Volop beweging in Brabant; constaterende dat:

- er slechts minimale, niet toereikende dierenwelzijnsregels zijn voor het houden van konijnen voor de productie van vlees;
- het overgrote deel van die konijnen in kleine, kale kooien van draadgaas wordt gehouden;
- er in 2016 in Brabant 24 bedrijven waren die samen 159.769 konijnen hebben gehouden voor vleesconsumptie;

overwegende dat:

- de huisvesting van deze konijnen al tientallen jaren niet is verbeterd;
- het in het kader van dierenwelzijn beter is om te sturen op bedrijfsbeëindiging;

vragen Gedeputeerde Staten:

- te onderzoeken op welke wijze konijnenhouderijen kunnen worden begeleidt naar bedrijfsbeëindiging;
- tevens te kijken naar een verbod op uitbreiding en nieuwvestiging van konijnenhouderijen;
- hierover een plan van aanpak te maken en PS hiervan op de hoogte te stellen;

en gaan over tot de orde van de dag.

Partij voor de Dieren: Marco van der Wel en Paranka Surminski

GroenLinks: Hagar Roijackers"

Motie M48 'Ecologische rendement, wat en waar voor je geld'

"Provinciale Staten van Noord-Brabant in vergadering bijeen op 21 april 2017, behandelend het Statenvoorstel 19/17 Perspectiefnota 2017: Volop beweging in Brabant; constaterende dat:

- bij realisatie van het NNB zowel verwerving als inrichting achter blijven op de doelstellingen;
- het college het tempo wil versnellen en de werkwijze wil veranderen;
- het beleidsveld steviger wordt verbonden met economie, groene innovatie en vrijetijdseconomie;

vragen Gedeputeerde Staten:

- een frequentere en specifiekere verslaglegging te doen van de realisatie van het NNB, waarbij PS in ieder geval inzicht krijgen in het aantal verworven ha, het aantal ingerichte ha, de bijbehorende

natuurdoeltypen, de totale kosten (inclusief overhead), de bijdragen van derden, en het rendement op de provinciale investeringen;

- daarbij tevens verslag te doen van de verbetering van de (verwachte) biodiversiteit;
- Provinciale Staten hiervan halfjaarlijks op de hoogte stellen;

en gaan over tot de orde van de dag.

Partij voor de Dieren: Marco van der Wel en Paranka Surminski

GroenLinks: Hagar Roijackers"

Motie M49 'Krimp de Veestapel'

"Provinciale Staten van Noord-Brabant in vergadering bijeen op 21 april 2017, behandelend het Statenvoorstel 19/17 Perspectiefnota 2017: Volop beweging in Brabant;

constaterende dat:

- Provinciale Staten op 9 december 2011 de motie 'Genoeg, geen vee erbij' hebben aangenomen;
- sinds 9 december 2011 geen significantie afname van de veestapel in Noord-Brabant is bewerkstelligd, en de veestapel in Noord-Brabant zelfs is toegenomen;
- het voorgestelde beleid van stadering en mestverwerking niet zal leiden van een afname van de veestapel;

dragen Gedeputeerde Staten op:

- om het provinciaal beleid aangaande de veehouderij, inclusief het mestbeleid, zodanig in te richten dat een duidelijke afname van de veestapel in de provincie Noord-Brabant wordt bewerkstelligd, conform de aangenomen motie 'Genoeg, geen vee erbij' uit 2011;

en gaan over tot de orde van de dag.

Partij voor de Dieren: Marco van der Wel en Paranka Surminski

GroenLinks: Hagar Roijackers"

Motie M50 'Betonstop voor Brabant'

"Provinciale Staten van Noord-Brabant in vergadering bijeen op 21 april 2017, behandelend het Statenvoorstel 19/17 Perspectief nota 2017: Volop beweging in Brabant;

constaterende dat:

- Vlaanderen in haar ruimtelijk beleid gekozen heeft voor een betonstop, waarbij vanaf 2040 geen extra ruimte meer mag worden aangeboord voor huizen, industrie en wegen, zonder dat er op een andere plek in Vlaanderen minstens evenveel ruimte aan de natuur wordt geschonken;
- hierdoor op termijn efficiënter gebruikgemaakt gaat worden van de beschikbare ruimte aldaar;

overwegende dat:

- de provincie Brabant wil inzetten op spaarzaam ruimtegebruik én natuurontwikkeling;

vragen Gedeputeerde Staten:

- te onderzoeken op welke wijze een dergelijke betonstop kan worden ingezet in Brabant;
- hierover PS op de hoogte te stellen;

en gaan over tot de orde van de dag.

Partij voor de Dieren: Marco van der Wel en Paranka Surminski"

Motie M56 'Continuering van Bijenimpuls voor Brabant'

"Provinciale Staten van Noord-Brabant in vergadering bijeen op 21 april 2017, behandelend het Statenvoorstel 19/17 Perspectiefnota 2017: Volop beweging in Brabant;

overwegende dat:

- het meerjarenprogramma 'Bijenimpuls voor Brabant' succesvol is;
- het beschikbare budget voor 'Bijenimpuls voor Brabant' naar verwachting aan het eind van dit jaar is uitgeput;
- gezien de stand van zaken de regeling nog steeds noodzakelijk is, aangezien de bijensterfte nog geen halt is toegeroepen;

constaterende dat:

- de regeling voor projecten die de groei van de bijenpopulatie bevorderen in 2018 afloopt;

vragen Gedeputeerde Staten:

- met een voorstel te komen om het meerjarenprogramma 'Bijenimpuls voor Brabant' na 2018 te continueren;

en gaan over tot de orde van de dag.

Partij voor de Dieren: Marco van der Wel en Paranka Surminski"

Motie M57 'Prestatie-indicatoren Bijenimpuls voor Brabant'

"Provinciale Staten van Noord-Brabant in vergadering bijeen op 21 april 2017, behandelend het Statenvoorstel 19/17 Perspectiefnota 2017: Volop beweging in Brabant; constaterende dat:

- er geen informatie beschikbaar is over de toename van het leefgebied voor bijen in Brabant;

overwegende dat:

- een gezond en voldoende groot leefgebied voor de bij van groot belang is;
- de vergroting van het leefgebied voor de bij meetbaar dient te zijn;

vragen Gedeputeerde Staten:

- concrete prestatie-indicatoren voor 'Bijenimpuls voor Brabant' te formuleren;

en gaan over tot de orde van de dag.

Partij voor de Dieren: Marco van der Wel en Paranka Surminski"

De **voorzitter**: Ik dank de heer Van der Wel en geef dan nu graag het woord aan de ChristenUnie/SGP, de heer Vreugdenhil.

De heer **Vreugdenhil** (CU/SGP): Dank u wel, voorzitter. Voorzitter. Een klein jaartje geleden stonden we op de Proefmei in Bergen op Zoom. En we bespraken tal van onderwerpen – energie, veiligheid – met burgers in voorbereiding op de Omgevingswet. En misschien was het mooiste van die bijeenkomst wel het rad van participatie dat er stond. En dat rad van participatie werd gespeeld met burgers die zo van de straat geplukt waren. En daar kwamen belangrijke thema's langs als: wat vind jij belangrijk in je leefomgeving, welke uitdagingen zijn er waarmee je echt aan de slag kunt gaan en welke oplossingen heb je zelf om daarin een slag te kunnen maken? En het mooie van een rad van participatie is dat je daarin keuzen moet maken. Als je iets belangrijk vond, moest je ook daarvoor iets wegdoen. En misschien had deze perspectiefnota wel op die manier vormgegeven kunnen worden, voorzitter. Want inmiddels liggen er al vijftig moties en tal van voorstellen. Maar de Omgevingswet die eraan komt vraagt toch heel iets anders van de provincie, vraagt een cultuurverandering, vraagt loslaten, vertrouwen geven en integraal werken. Dat vraagt een andere cultuur waarin overheidsparticipatie, juist flexibiliteit in plaats van nog meer regels en mogelijkheden voor maatwerk optimaal worden benut. En minister Schultz noemt het ook niet voor niets 20% regeltjes en 80% cultuur die bepalend is voor het slagen van de Omgevingswet. Voorzitter. En juist de provincie is een cruciale schakel in het verbinden van de beleidsvelden, die geïnitieerd moeten worden en die een cultuur van uitdagen, vertrouwen en loslaten moeten losmaken in onze samenleving. Voorzitter. Over twee jaar wordt de Omgevingswet ingevoerd en moeten we er staan. Over twee jaar mogen we niet meer blijven hangen in de sectorale benadering, sectorale uitvoering. Dat zou een valse start geven in de invoering van de Omgevingswet en geen stimulans aan alle gemeenten in Brabant. En juist op dit punt heb ik grote zorgen. En juist ook op dit punt heeft de Raad van Advies de vinger op de zere plek gelegd. Het bruist wel in de boardroom, maar de uitvoering van dit college is nog steeds een waaier aan ambtelijke activiteiten. Zowel overall als per thema is de samenhang tussen beleid en uitvoering vaak niet duidelijk. Voorzitter. En ik herken dat. Ik herken dat ook als ik praat met burgers, met bedrijven en met gemeenten. En ik vind dat dat misschien wel de belangrijkste opdracht voor ons is in de komende twee jaar. Zijn we in staat om echt te komen tot een integrale werkwijze? Durven we ook los te laten en vertrouwen te geven? En dan is er niet alleen in de uitvoering veel werk aan de winkel de komende jaren, maar ook op bestuurlijk vlak. Want in de Omgevingsvisie, die we volgend jaar vast zullen stellen, zullen de provinciale beleidsplannen, het Provinciaal Milieu- en Waterplan, het Provinciaal Verkeers- en Vervoersplan, de Structuurvisie en Brabant Uitnodigend Groen op moeten gaan. Zijn we daartoe voldoende voorbereid, zowel beleidsmatig als in de uitvoering? Voorzitter. Als ik naar het college kijk zie ik daar grote verschillen

in. Als ik bijvoorbeeld kijk naar de toekomst voor de aanpak van de mobiliteit, dan zie ik dat daarmee we op een goede manier aan de slag gaan, dat er voortgang is, dat er ambitie is. Ik zie dat ook op het gebied van RO. Maar zien we dat ook terug op het gebied van milieu en water? Zien we het ook op gebied van natuur? Zijn we ook voldoende voorbereid? Of een heel belangrijk thema richting gedeputeerde Swinkels, leefbaarheid. Ik zie er nergens wat van terug in deze perspectiefnota, terwijl juist de leefbaarheid – ik heb het vaker gezegd – een dwarsdoorsnede door alle programma's moet zijn en ook een heel belangrijke bouwsteen straks voor de Omgevingswet.

Voorzitter. Ik zie al mooie voorbeelden waarin we met trots kunnen spreken over wat we al bereikt hebben. Kijk naar de bereikbaarheid van Zuidoost-Brabant, volgens mij een voorbeeld waarin we laten zien hoe we straks binnen de Omgevingswet moeten werken. Ik zie het bij de gebiedsontwikkeling Oostelijke Langstraat, waar de integraliteit heel mooi is verwezen. Ik zie het bij de Sociale Wind, waar nu de eerste voorstellen ook concreet worden. Voorzitter. Maar ik zie ook dat we nog kansen laten liggen. Kijk op het gebied van erfgoed. Daarom heb ik ook graag met de CDA-fractie de motie mee ingediend, waarmee we gedeputeerde Swinkels oproepen om gebruik te maken van de mogelijkheden die de Omgevingswet daarin biedt. Ik zie het op Sociale Veerkracht die blijft hangen in separate trajecten, waar veel meer de slag gemaakt moet kunnen worden binnen die integrale manier van werken. Ik zie het in de verduurzaming, waarin we ver achterlopen. Ik zal er zo meteen nog op ingaan.

Voorzitter. Maar ik zie het daarnaast ook ronduit fout gaan. Denk bijvoorbeeld aan het hele debat over de veehouderij, waarin zowel links en rechts, alle partijen de gordijnen in gejaagd zijn. Denk aan de vermindering van de depositie, waar we toch weer komen met generiek beleid en waar we uiteindelijk in de uitvoering van de maatregelen zien dat de verkeerde bedrijven omvallen en de beleidsresultaten niet geboekt worden.

Voorzitter. 2018 is het jaar van de omslag, waarin die cultuur gerealiseerd moet worden. En als ik dan de spiegel van deze perspectiefnota voorhoud, dan zie ik dat op het gebied van digitalisering kansen en mogelijkheden in beeld gebracht worden. Daar kunnen we straks als bouwsteen mee aan de slag.

Ik zie het in de Agenda Wonen, waarin kansen en mogelijkheden verkend en benut worden om straks binnen de Omgevingsvisie aan de slag te kunnen gaan in de transformatie sociale huur. De toekomst aanpak mobiliteit. Mooie voorbeelden, waarin de gedeputeerde ook zelf aangeeft dat hij voorbereid voorgesorteerd wil staan op volgend jaar, waarin het een van de bouwstenen moet zijn.

Maar, voorzitter, als ik dan naar verduurzaming kijk, dan is hier vandaag al een aantal maal geconstateerd dat we enorm achterlopen op dit vraagstuk en dat in deze perspectiefnota eigenlijk ook geen kentering in de koers weergegeven wordt. Als ik dan net nog zag dat de gedeputeerde een voorstel aan de procedurevergadering heeft gedaan, waarin ze na de zomer nog eens een keer met een denktank wil komen, die nog eens een keer moet gaan nadenken hoe we dingen kunnen gaan versnellen. En daar nog eens een keer met een informatiebijeenkomst richting de Staten over wil komen. Voorzitter. Dan mist u echt de urgentie op dit thema. En juist die verduurzaming zou een van de belangrijkste bouwstenen moeten zijn, straks in die Omgevingsvisie, die door alle programma's heen een plek moet krijgen.

De **voorzitter**: Interruptie Van den Berg.

De heer **Van den Berg** (PVV): Via u, voorzitter. Ik begrijp heel goed waarom die versnelling niet lukt. Want waar bestaat die duurzame energie in Brabant uit? Heeft u daar wel eens naar gekeken? Daar valt onder houtstook particulieren, het groenideologisch verbranden van Amerikaans bos, afvalverbranding. En dan hebben we het over het grote deel. En als we naar het einddoel kijken hebben we 1% wind in Brabant, 1% zon en 1% geothermie.

De **voorzitter**: En uw vraag was?

De heer **Van den Berg** (PVV): Waar denkt u te kunnen gaan versnellen? Moeten we nog meer afval uit Engeland en Italië importeren om te verbranden, zodat we hier de cijfers omhoog jagen? Wat wilt u? Of nog meer bos stoken?

De **voorzitter**: De vraag is duidelijk. Vreugdenhil.

De heer **Vreugdenhil** (CU/SGP): Voorzitter. U heeft dat debatje net ook met anderen gevoerd. Dus ik kan er nog een keer op ingaan. Wij gaan graag met elkaar aan de slag om te kijken hoe we met die voorbeelden over die verduurzaming een slag te kunnen maken op het gebied van duurzame energie, om die ook echt daadwerkelijk te benutten. En dat vraagt actie van dit college. En dat vraagt ook actie om de doelstellingen, die ze zelf geformuleerd hebben richting 2020, ook daadwerkelijk te realiseren.

De **voorzitter**: Van den Berg.

De heer **Van den Berg** (PVV): Ja, daarop terugkomend, u had het net over Sociale Wind. Wij zien een enorme weerstand tegen die windparken, ook tegen die zogenaamd sociale windparken. Ik krijg die berichten ook binnen. Wat gaat u doen met mensen die dichtbij wonen en die hun onroerend goed naar de filistijnen zien gaan? En die zelfs hun leefgenot en zelfs hun gezondheid naar de knoppen zien gaan. Wat doet u voor die mensen?

De **voorzitter**: Vreugdenhil.

De heer **Vreugdenhil** (CU/SGP): Ook dit debat hebben we vaak genoeg met elkaar gevoerd. Maar juist binnen de Omgevingswet zijn er mogelijkheden om daarmee in een regio keuzes te maken hoe men de duurzame energie vorm wil geven. Dat vraagt inderdaad ook keuzen. En het is niet altijd even leuk. Ik denk dat juist ook A16-wind een van de mooie voorbeelden is waarin we laten zien hoe we dat wel op een goede manier doen. Wat mij betreft mag er best een tandje bij. Een op de vier zou misschien wel meer mogen, om daarmee ook het draagvlak in de regio vorm te kunnen geven. Maar mijn belangrijkste punt richting het college is dus om tempo te maken en de zelf geformuleerde doelstelling richting 2020 daadwerkelijk te realiseren. En niet nog eens een keer aan te komen met het instellen van een denktank en nog weer allerlei dingen te gaan doen. Nee, we willen nu ook echt garen op de klos en daar was deze perspectiefnota het moment voor.

Het tweede punt dat ik wil aankaarten, is de sociale veerkracht. Vorig jaar hebben we bij de begrotingsbehandeling met gedeputeerde Swinkels nadrukkelijk besproken dat hij binnen de programma's van de verschillende gedeputeerden zou kijken hoe hij daar de verbinding kon maken en daar invulling aan kon geven. Ik had verwacht dat u in deze perspectiefnota invulling had gegeven hoe u dat richting de begroting een plek wilt geven. U heeft nog de kans richting de begroting, maar ik roep u toch echt op om die rol daarin te gaan pakken, want deze perspectiefnota is, om het zomaar eens even te zeggen, heel sociaal arm daarin. Ik kom heel weinig voorbeelden tegen uit uw portefeuille.

De **voorzitter**: Interruptie Brunklaus.

Mevrouw **Brunklaus** (GL): Voorzitter. Ik heb een vraag. Ik heb dat ook benoemd. Er zijn wel elf projecten sociale veerkracht. Heeft u die bekeken? Dat is eigenlijk de opbrengst van de twee jaar. Zo ver zijn we. Ik heb zelf geconstateerd dat het heel veel overlap heeft met andere beleidsterreinen. Sommige zijn ook projecten uit de oude periode. En het is eigenlijk veel minder dan wat we hadden dan veel meer, om het zo maar te zeggen.

De **voorzitter**: En uw vraag was?

Mevrouw **Brunklaus** (GL): Of dat ook bij u de constatering is geweest.

De **voorzitter**: Vreugdenhil.

De heer **Vreugdenhil** (CU/SGP): Ja. Ik heb ze ook bekeken. En er zit heel veel oude wijn in nieuwe zakken. Dat wordt nog eens keer naar voren gehaald. En het is maar een heel beknopte beschrijving van

wat we nou gaan doen. Want als ik in vijf zinnnetjes moet halen waar die echte verbinding zit, dan kan ik die er niet uithalen. En ik verwacht daarin echt veel meer garen op de klos, zodat we ook een verhaal naar buiten hebben uit te leggen hoe we ook die sociale veerkracht daadwerkelijk vorm en inhoud geven met elkaar.

De **voorzitter**: Brunklaus.

Mevrouw **Brunklaus** (GL): Zou u met onze partij misschien dat op de agenda van de procedurevergadering willen zetten? We hebben daar vijf partijen voor nodig. Zodat we nog eens goed gaan doorspreken hoe we dit in de provincie aan het doen zijn.

De **voorzitter**: Vreugdenhil.

De heer **Vreugdenhil** (CU/SGP): Vindt u het erg dat ik over dit soort dingen geen uitspraken doe voordat de heer Heijmans meteen weer naar de microfoon gaat? Dat doen we in de procedurevergadering. Maar ik noem het hier niet voor niks. En er is ook een motie ingediend door de PVV-fractie, die wij daarin ook ondersteunen, om dit steviger op de agenda te hebben en hierover met elkaar door te spreken. En de afspraak is wel richting de Begroting 2018 dat de gedeputeerde met garen op klos daarin komt. En daarin had ik graag de eerste stap in deze perspectiefnota willen zien. Maar goed. Uiteindelijk bij de Begroting 2018 zullen we dan daarover spreken.

De **voorzitter**: Vervolgt u uw betoog.

De heer **Vreugdenhil** (CU/SGP): Voorzitter. Ik heb aangegeven dat ik niet met veel moties kom. Ik wil graag een extra opdracht aan het college meegeven. En dat is een sector die me nauw aan het hart gaat, maar die vaak eigenlijk te weinig in het provinciaal beleid voorkomt. En dat is de scheepsbouwsector in Brabant. Het Rijk heeft 5 miljoen euro beschikbaar gesteld voor het stimuleren van de duurzame scheepsbouw en daarbij ook de maintenance mee te nemen om de ombouw te maken naar duurzame vormen. Ik vraag het college of het kan aanhaken bij het voorstel van het Rijk, om daarin met elkaar die verduurzaming vorm te geven, een enorme milieuwinst te halen. En daarmee ook de kracht die we hebben op het gebied van scheepsbouw ook volop in Brabant te benutten.

Voorzitter. En dan wil ik nog op een extra opdracht ingaan. En dat is de opdracht die de PvdA-fractie het college meegaf op het gebied van mest. Ik vind het eigenlijk jammer dat u toch in dit debat dit naar voren brengt. Maar ik wil het punt nog even stevig markeren. Als u spreekt over 30% tot 40% fraudemest, dan is dat niet aan de orde. Daar zit een groot percentage bij dat administratieve fouten zijn. En ik wil heel graag met u de focus leggen op die misschien 10% of 5% waar echt wat mis is. Dat weten we met zijn allen. We weten ook met zijn allen waar het vaak zit. Om daar echt mee aan de slag te gaan en daar meters op te maken. En dan zeg ik met name ook richting het college dat ik dan ook het beleid van het college daarin wil meenemen. Want ook het college waar het daarin fout zit. Ook het college heeft vaak genoeg vraagstukken op zijn bordje gekregen waar Welstand toch wegstijgt en zegt: dat is van de gemeente, want de gemeente is het bevoegd gezegd, terwijl het toch bij de provincie zou moeten liggen. Deze provincie zegt: wij gaan niet bij de RVO actief de cijfers van de mestverwerking ophalen, terwijl andere provincies dat wel doen. Dan wil ik die aspecten ook meegenomen hebben, zodat we daar met elkaar tot een goede opdrachtformulering kunnen komen en echt scherpte in het mestdossier kunnen krijgen. Daarmee de foute elementen eruit halen en de goede belonen. Telkens praten over fraude 40% is absurd en dat moet wat mij betreft uit de wereld.

Voorzitter. Ik ga afronden. Als de volledige oppositie op het gebied van gastronomie zegt dat die 1 miljoen euro extra niet nodig is, dan moet zij toch nog eens goed nadenken of dit een speeltje van de coalitie is, of dat het wel gerealiseerd moet worden.

En dan een laatste punt op het gebied van de taskforce. Er ligt nu een heel herkenbare motie, die wij vorig jaar ook hebben ingediend, om waar mogelijk tot 100% vergoeding voor particulieren te komen. Ik wil een ander element daarbij nog aanhaken. Wat wij merken is dat particulieren waar een dumping

plaatsvindt nauwelijks begeleid worden om in de onderzoeks- en opruimkosten de juiste stappen te zetten om daadwerkelijk voor subsidie in aanmerking te komen.

De **voorzitter**: Interruptie Van Gruijthuijsen.

De heer **Van Gruijthuijsen** (VVD): Dank u wel, voorzitter. Even een verduidelijkingsvraag aan de heer Vreugdenhil. U geeft aan dat het hooguit 5% tot 10% is. Zou u kunnen aangeven waar u dat gevonden heeft, zodat wij dat ook kunnen vinden?

De **voorzitter**: Vreugdenhil.

De heer **Vreugdenhil** (CU/SGP): Ja. U hoort van mij geen exact percentage. Ik kan u gegevens geven over welke cijfers allemaal meegenomen worden in zo'n 30% tot 40% aan aspecten die mogelijk verkeerd administratief geboekt zijn, dan gaat daar al een heel groot percentage af. Wat we met zijn allen weten, volgens mij ook uw fractie, mijnheer Van Gruijthuijsen, waar aan de landelijke overheid regels opgelegd worden om mest te gaan verwerken en wij de capaciteit niet hebben, poppen er allerlei initiatieven op waar nauwelijks toezicht op is en die in onze Brabantse samenleving een plek kunnen krijgen.

De **voorzitter**: Van Gruijthuijsen.

De heer **Van Gruijthuijsen** (VVD): Het enige waar ik even verduidelijking over wilde is niet zozeer over die 30% of 40%. Dat zal ongetwijfeld in die rapporten staan. Maar waar ik op aanhaak is het volgende. U bent er zeker van overtuigd dat het hooguit 5% of 10% is. Als u daar ergens een bron voor heeft zou ik u willen vragen om die transparant te maken.

De **voorzitter**: Vreugdenhil.

De heer **Vreugdenhil** (CU/SGP): Maar laten we daarnaar op zoek gaan, mijnheer Van Gruijthuijsen. Als we zeggen de mestsituatie in beeld te brengen en terug te brengen tot wat administratief niet goed is of die het jaar daarop op een goede manier in de boeken terechtkomt, dan hebben we een echt zuivere discussie over waar er nou daadwerkelijk fraude is, waar we op in moeten haken en in moeten grijpen en wat meegenomen wordt in een enorm percentage dat opgeklopt wordt en tot allerlei uitspraken gaat leiden. Ik zeg u al dat ik u nu niet precies het percentage kan aangeven, maar dat het geen 40% en geen 30% is. Als je in de sector een beetje door je ooghaan kijkt, dan kun je dat ook vanzelf zien.

De **voorzitter**: Interruptie mevrouw Klitsie.

Mevrouw **Klitsie** (D66): Voorzitter. Dank u wel. Mevrouw Knoet is niet aanwezig en ik was mede-indiener van de motie. Waar het ons om gaat is op zoek te gaan naar de bron en wat er gebeurt met mest. En wij zijn verontrust over de effecten in Zuidoost-Brabant. En als u zegt: wij zoeken mee naar de bron. Graag. Maar we zijn echt op zoek naar wat er nu eigenlijk gebeurt. En tot dat onderzoek roepen wij GS op.

De **voorzitter**: Het punt is helder.

De heer **Vreugdenhil** (CU/SGP): En dan wil ik u het volgende vragen, mevrouw Klitsie. Laten we dan met elkaar die onderzoeksopdracht heel helder en scherp formuleren. Laten we daar ook allemaal een inbreng in kunnen hebben als partijen in Brabant met de kennis die eenieder daarin heeft om tot een zo goed mogelijke opdrachtformulering te komen. Dat straks het voorliggende onderzoek ook voor iedereen bevredigend is en ook de cijfers oplevert waarmee we echt aan de slag kunnen gaan.

De **voorzitter**: Mevrouw Klitsie.

Mevrouw **Klitsie** (D66): Daar lijkt me geen enkel probleem mee.

De **voorzitter**: Goed. Waarvan akte. Ik denk dat de heer Hermen Vreugdenhil nu klaar is met zijn betoog.

De heer **Vreugdenhil** (CU/SGP): Ja. Dan rond ik af met aan te geven richting mevrouw Klitsie dat ik met die toezegging die ze doet, dat wij de motie daarin kunnen ondersteunen. En dat we daarin ook graag met elkaar in gesprek gaan om die onderzoeksopdracht te formuleren en helderheid en scherpte te kunnen krijgen in het debat. Dank u wel, voorzitter.

De **voorzitter**: Oké. Ik dank de heer Vreugdenhil. Dan is nu het woord aan de heer Heijman van Lokaal Brabant. Ik wil u overigens beiden oproepen eventuele moties of amendementen hier aan de tafel in te leveren, zodat we die spoedig kunnen vermenigvuldigen, zodat het debat zo dadelijk snel verder gevoerd kan worden. Dank u wel. Nu de fractie van Lokaal Brabant, de heer Heijman, voor zijn eerste termijn.

Motie M51 'Verduurzaming scheepvaart'

"Provinciale Staten van Noord-Brabant in vergadering bijeen op 21 april 2017, behandelend het Statenvoorstel 19/17 Perspectiefnota 2017;

constaterende dat het Rijk voor 2017 een extra budget van 5 miljoen euro beschikbaar gesteld heeft voor het verduurzamen van de scheepvaart;

overwegende dat:

Brabant een omvangrijke binnenvaartvloot heeft en dat Brabant een sterke scheepsbouw- en maintenancesector heeft die gerekend kan worden tot de top in innovatie en verduurzaming van de scheepvaart;

vraagt het college te verkennen of en hoe de provincie de verduurzaming van de scheepvaart in Brabant verder kan ondersteunen en stimuleren;

hierbij tevens te onderzoeken hoe hierbij het beste aansluiting gezocht kan worden bij de aanvullend beschikbaar gestelde rijksmiddelen voor dit doel;

en gaan over tot de orde van de dag.

ChristenUnie/SGP: Hermen Vreugdenhil

GroenLinks: Arno Uijlenhoet

CDA: Roland van Vugt

Lokaal Brabant: Jan Heijman"

De heer **Heijman** (Lokaal Brabant): Dank u wel, voorzitter. Lokaal Brabant is ook dit keer de laatste in de rij van fracties die hun verhaal mogen houden. De Perspectiefnota is eigenlijk maar een raar fenomeen, want feitelijk is het gewoon een heleboel ideeën, waar dan de begroting uit voort moet komen. Lokaal Brabant ziet de begroting als het uiteindelijke menu van Brabant. De Perspectiefnota is de menukaart waar Gedeputeerde Staten uit gaat kiezen. Die recepten zijn al bepaald in het Bestuursakkoord, er kunnen slechts nog wat ingrediënten worden veranderd voor een iets andere smaak. Deze variaties zijn vaak niet meer dan goed bedoelde oproepen waar alleen de politiek of belangengroepen op zitten te wachten. Zou het niet eens een beter experiment zijn om bij de voorbereidingen van de perspectiefnotabehandeling door PS in de provincie aan burgers te vragen wat zij nou van de provincie verwachten en willen? Zij weten immers prima wat ze willen eten. Op die manier betrek je de Brabander echt bij onze stoffige middenbestuurslaag. Er zullen best argumenten genoeg zijn om het niet te doen, maar laten we eens gek doen, we zijn volksvertegenwoordigers. En laten we het eens proberen. Lokaal Brabant dient hier een motie over in. Als we dat in gezamenlijkheid niet beslissen, moeten we eens bedenken of deze vergadering van vandaag nou goed uit te leggen is aan een gemiddelde Brabander.

De **voorzitter**: Mijnheer Heijman. Mag ik u vragen iets duidelijker in de microfoon te spreken, u bent moeilijk te verstaan?

De heer **Heijman** (Lokaal Brabant): Deze eerste ronde duurt 167 zuivere spreekminuten en met de interrupties inmiddels tikken we inmiddels tegen een hele hoop minuten aan. Wat is de toegevoegde waarde van het weer een stroom moties indienen die allemaal varianten zijn op wat we eerder hebben gedaan? De kleine wijzigingen in receptuur gaan niet voor aardverschuivingen of culinaire hoogstandjes zorgen.

De buitenwacht weet wel dat we braaf luisteren naar verhalen over klimaatdiscussies, dat we lief lachen om het konijnenverhaal van de Partij voor de Dieren of dat we misschien wel een energieverhaal van GroenLinks aan zullen nemen. Het zijn rituelen, tafelmanieren bijna, maar laten we nou eens een poging doen om uit de rituelen te komen en echt iets gaan doen met al die goede verhalen die we uit Brabant krijgen. Laat ons eens verder kijken dan de bekende keuren en de Brabander vragen wat hij op het menu wenst. Want wat ons betreft had deze sessie best schriftelijk afgekund en was ik bijvoorbeeld graag met de VVD- of de CDA-fractie op pad gegaan op deze heerlijke vrijdag.

Lokaal Brabant zit nu twee jaar in deze Staten en wij verbazen ons er nog steeds over hoe traag onderwerpen loskomen en hoe onderwerpen worden gesneden, zodat je het er lang over kunt hebben, maar niet het gevoel krijgt dat het opschiet.

Enkele onderdelen van het menu voor de begroting die onze zorg hebben lichten we nu toe. Het ingewikkelde recept Landbouw in al zijn facetten is een discussie die heerlijk van de ene naar de andere kant gaat en waar het wel lijkt of we bezig zijn met een wedstrijdje boeren tegen de rest. Dat is jammer, want in de praktijk gaat dat echt niet zo. Wat ons opvalt is dat boeren best bereid zijn om stappen te maken en laten we eerlijk zijn, de meeste boerenbedrijven zijn innovatieve duurzame bedrijven, die moeten voldoen aan een rits van goede en slechte regels, maar over het algemeen voldoen ze hieraan. Ik kan mij heel goed voorstellen dat er boeren zijn die zich niet eerlijk voelen worden behandeld en dat wij volgens hen maar een van die gekke overheidslagen zijn die alleen maar meer drempels opgooit en nooit eens naar hun kant buigt. Lokaal Brabant ziet boeren en hun bedrijven dan ook als eerlijke en goede, maar ook onmisbare ingrediënten om tot een goed gerecht Landbouw te komen. Lokaal Brabant beoordeelt de vraagstukken omtrent landbouw op basis van drie kenmerken: hoe zorgen we dat de gezondheid van boer, burger en dier goed is of verbetert, hoe zorgen we dat de leefbaarheid van het gebied gewaarborgd blijft of verbeterd wordt en hoe zorgen we dat iedereen gelijkwaardig behandeld wordt en dat het boerenbedrijf een economische toekomst houdt?

Landbouw is geen snel recept, er zijn tijd en aandacht voor nodig. Maar net als met koken, als iets te lang staat verpietert het, en als ingrediënten te lang vergeten worden, vergaan ze. En als ze te ver versneden worden, verliezen ze hun smaak en herkenbaarheid.

Goede recepten zijn het startpunt, maar zonder goede kok komt er niets van terecht. Een goede kok kent niet alleen zijn ingrediënten, maar weet ook hoe hij ze moet presenteren op het bord en aan de gast. Ik heb heel goed het interview met gedeputeerde Van den Hout teruggekeken en als hij zich min of meer uitgelokt voelt, kan ik dat begrijpen. Maar feitelijk is wel dat zijn houding en uitlatingen niet goed ontvangen worden en dat er veel kritiek is omdat hij het gevoel geeft dat hij boeren ten opzichte van natuur en milieu minder belangrijk vindt. Als bestuurder moet je doorlopend beseffen dat je voor iedereen bestuurder bent en dat mensen zich niet fijn voelen als je zo nadrukkelijk laat voelen dat je ze eigenlijk niet belangrijk vindt. Een respectvolle toon, uitstraling en empathie zouden begrippen moeten zijn die in het rugzakje van een bestuurder vaste waarden zijn. Ik constateer overigens dat meerdere gedeputeerden daar last van hebben en ik zou hen ook willen adviseren om op eerstvolgende heidag daar eens gezamenlijk over te praten. Ik wil best langskomen om die spiegel voor te houden.

Wij als provinciaal bestuur moeten nog eerlijker en duidelijker zijn wat wij in de toekomst van boerenbedrijven vragen en toelaten. We moeten zo eerlijk zijn dat wij begrijpen en ervoor uitkomen dat minder dieren betekent dat veel boerenbedrijven uiteindelijk geen economische toekomst hebben en dat die feitelijk geen hoge economische waarde hebben, want het is eenvoudig; bedrijven die geen toekomst hebben vanwege geen potentiële groei zullen niet veel waard zijn. Lokaal Brabant staat ervoor dat we meer een richting in gaan waarbij we kiezen voor plekken waar wij boerenbedrijven wel laten groeien, waar we plekken aanwijzen waar we ze laten stagneren en plekken waar wij gewoon zeggen: daar moet het weggaan. Dan kan alleen als wij als provincie in samenspraak met het Rijk een financieel plan maken waarbij we boerenbedrijven stimuleren om zich om te bouwen tot andere bedrijven met andere doelen.

Naast financiële steun moet er ook hulp georganiseerd worden op het maatschappelijk vlak. Het is namelijk niet niks om een bedrijf, dat vaak al generaties lang een familiebedrijf is, om te vormen naar een andere bedrijfsvoering of zelfs de locatie te verlaten. Lokaal Brabant levert op dit punt geen moties in, omdat er tal van moties zijn waarmee wij met onze steun voldoende uit de voeten kunnen. Wel zullen we bij elke toekomstige discussie deze lijn volgen en het zal betekenen dat er dan ook meer uitgewerkte financiële voorstellen zullen komen.

Lokaal Brabant heeft vaak het gevoel gehad de afgelopen twee jaar dat wij als enige de bestuurlijke veerkracht op de agenda zetten en dat wij feitelijk behalve in een bijpraatsessie nauwelijks met elkaar praten over dit onderwerp. Dat is jammer, omdat dit een gerecht is dat veel Brabanders krijgen voorgeschoteld zonder dat ze zelf mogen kiezen of mogen meepraten. Ook bij dit recept zien we dat door de verantwoordelijke gedeputeerde weleens dingen worden gezegd waarvan je zou kunnen vinden dat begrip en empathie ontbreken. Het is al zo'n moeilijke discussie die je niet met een generiek standpunt kan verwoorden, omdat het tegen zijn van bestuurlijke vernieuwing een te gemakkelijk antwoord is. Er zijn helaas gemeenten die door de transities en andere taakverrijkingen niet goed aan hun taken kunnen voldoen. Die gemeenten moeten de samenwerking of een fusie met anderen zoeken. Maar het lijkt wel of het provinciaal bestuur niet erkent dat de gemeentelijke bestuurslaag ook een gekozen laag is en zelf verantwoordelijk is voor het reilen en zeilen van de eigen gemeente. Lokaal Brabant vindt dat GS te vaak op de stoel van de gemeente willen zitten. Ik denk dat algemeen bekend is dat Lokaal Brabant GS liever als adviseurs en consultants zien om gezamenlijk te komen tot een smakelijk gerecht voor alle betrokkenen. De gehele discussie rondom de standpunten van burgemeester Jorritsma zijn wat ons betreft prima tegengesproken door de commissaris, maar het levert voor ons nu wel de vraag op: is er door de burgemeester van Eindhoven nu niet een denkproces ingezet waarbij er een streven ligt om van Eindhoven en de omliggende gemeentes uiteindelijk een stadsprovincie te maken? Willen wij dat wel, want ook in en om rondom Breda hoor je dat soort verhalen. Want betekent het dan niet dat wij van de provincie Brabant een overbodige bestuurslaag aan het maken zijn? Willen we dat en was dat nou de verborgen opdracht van het vergroten van de bestuurlijke veerkracht?

Lokaal Brabant is eigenlijk best verbaasd over hoe de discussie rondom Nuenen en Son en Breugel loopt. We hebben daar Statenvragen over gesteld en we wachten rustig op die antwoorden. Hier zouden we de gedeputeerde willen vragen waarom er zoveel wantrouwen is tegen bijvoorbeeld de aardige raadsleden van Nuenen, die zo stinkend hun best doen. Het lijkt wel of die geen goed kunnen doen bij gedeputeerde Spierings.

In de twee jaar dat ik Statenlid mag zijn, heb ik een stortvloed aan mails en telefoontjes gehad van mensen die een verhaal hebben over dat zij zich niet goed behandeld voelen door Rijk, provincie, gemeente en waterschap. Ik vind dat mijn partij open moet staan voor dit soort verhalen en dat je zo veel mogelijk moet proberen om met die mensen in gesprek te komen. En dat is verschrikkelijk moeilijk, omdat in haast alle gevallen ik alleen maar dit soort problemen kan doorgeven en kan hopen dat het dan goed wordt opgepakt. Maar er zijn ook onderwerpen die je niet kunt doorgeven. Dit soort verhalen hoor ik allemaal aan en zeker in het begin ging ik altijd in op een verzoek om een gesprek. Het probleem is dat een Statenlid een volksvertegenwoordiger is en geen ombudsman. Waar ik kan probeer ik zaken uit te leggen of te helpen om in contact te komen met de juiste persoon binnen alle lagen, maar vaak kan ik alleen maar lijdzaam toezien en kan ik alleen een luisterend oor bieden. Het gaat bijvoorbeeld om een boer die tegengewerkt wordt bij zijn omschakeling naar een biologisch bedrijf, omdat hij in het verleden het niet eens was met een plaatselijk raadslid bij een grondverdeling; het gaat om een burger die in opstand komt omdat de grenzen van een EHS worden veranderd, zodat toch woningbouw kan plaatsvinden; het gaat om een restauranthouder die eerst door een gemeente verwelkomd wordt, maar later blijkt dat de gemeente verkeerde gegevens heeft geleverd, waardoor hij zijn bedrijfsvoering niet kan doen; het gaat om een bewoner van een mooi perceel die in de verdrukking komt omdat zonder inspraak de gemeente een andere invulling geeft aan het omliggende gebied. De rode draad in deze verhalen is dat de politiek verantwoordelijken niet altijd consistent zijn en niet thuis geven als het moeilijk wordt. Dat hoeft niet te duiden op strafrechtelijk fout gedrag, maar het geeft wel een beeld voor de burger dat wij in de politiek op zijn zachtst gezegd prutters zijn. Volgens mij lossen we dit niet op door een leuk platform over integriteit te houden, maar moet er iets gebeuren waardoor mensen met deze belevenissen hun verhaal kwijt kunnen en

ik denk niet dat ik dit verhaal in een goede motie kan verwoorden. Ik zou graag in de komende periode met de Staten in gesprek gaan om te kijken hoe we deze vraagstukken het best kunnen benoemen en kunnen aanvliegen, want ik merk aan alle kanten dat ook deze mensen steeds minder vertrouwen hebben in de overheid. Hoe kunnen we een begin maken om dat vertrouwen te herstellen?

De **voorzitter**: Interruptie mevrouw Roijackers.

Mevrouw **Roijackers** (GL): Mijnheer Heijman. U slaat de spijker op zijn kop. U vertelt net over uw volksvertegenwoordigende rol en hoeveel gesprekken u heeft. En dat zullen velen van ons herkennen, waarbij je als volksvertegenwoordiger een wat machteloos gevoel hebt. Je kunt soms zeggen dat het in de procedure zit of je hoort welwillend aan. Maar je wilt eigenlijk de kloof wat meer overbruggen. Kunnen wij de komende periode kijken wie van onze 55 dat herkennen en met elkaar komen tot manieren om die brug te slaan?

De **voorzitter**: Heijman.

De heer **Heijman** (Lokaal Brabant): Dat is precies mijn voorstel om dat te gaan doen. Ik denk dat alleen wij met ons 55'en en ook met hulp van de gedeputeerde ervoor kunnen zorgen dat dit soort mensen bij ons terecht kan. En dat we met die mensen ook kunnen kijken of de provincie daarvoor het aanspreekpunt is. Of dat we in al die andere bestuurslagen die we in Brabant hebben iets kunnen vinden om die mensen echt te helpen. Want het is vaak dat die mensen maar een heel klein begripje willen horen en dat ze weer het gevoel hebben weer verder te kunnen.

De **voorzitter**: Mevrouw Roijackers.

Mevrouw **Roijackers** (GL): Er is een werkgroep opkomstbevordering voor de Provinciale Statenverkiezingen geformeerd uit onze Staten. Bent u het met mij eens dat die niet de enige brug kan zijn, maar dat het inderdaad moet gaan over het helpen van mensen gedurende die hele vier jaar hierin?

De **voorzitter**: Heijman.

De heer **Heijman** (Lokaal Brabant): Opkomstbevordering gaat voornamelijk om naar de verkiezingen toe te komen en uw stem uit te brengen. En dit gaat veel meer om andere dingen, doet het bestuur in Brabant de goede dingen en kunnen we daar terecht met onze verhalen. Als u dat bedoelt, ben ik het met u eens.

De **voorzitter**: Mijnheer Heijman. U gaat afronden.

De heer **Heijman** (Lokaal Brabant): Hier kunnen we een begin maken om dat vertrouwen te herstellen. Dat kunnen we alleen met zijn allen doen.

Het laatste punt zal u niet verbazen, mijnheer de voorzitter. Mede door allerlei vragen die wij hebben gesteld over het Jaar van de gastronomie en de antwoorden die we hebben gehad, zijn we niet echt tevreden gesteld. Wij dienen daarom ook een amendement in om geen extra miljoen euro aan dat project toe te kennen. Dat gerecht willen wij van de kaart halen. Alleen al de gedachte aan de ingrediënten geeft Lokaal Brabant een nare smaak in de mond.

De **voorzitter**: Interruptie de heer Heijmans.

De heer **Heijmans** (SP): Voorzitter. Ik bedoel dit niet als proceduregeneuzel. Ik zag uw amendement en een amendement behoort iets te besluiten. Uw amendement besluit niets. U draagt GS iets op bij amendement. En volgens mij is dat een lastige constructie. En ik wil voorkomen dat we daar straks moeilijk over gaan doen, dus graag nu daar duidelijkheid over.

De **voorzitter**: Ja. We zullen de even griffier vragen goed naar de tekst van het amendement te kijken. De heer Heijman tot slot.

De heer **Heijman** (Lokaal Brabant): Dan wacht ik in spanning af wat de griffier ons voorlegt.

Voorzitter. U heeft van mij een aantal opmerkingen gehad over het menu en alle facetten daarbij gehoord, waarbij Lokaal Brabant vraagtekens heeft over de kwaliteit en de houdbaarheid. We vertrouwen erop dat de Staten van Noord-Brabant voldoende in staat zijn te keuren en te koken. Lokaal Brabant ziet dan ook uit naar het menu van de begroting in het najaar. En we gaan vrolijk voort. Dank u wel.

Amendement A2 'Brabant Europese Regio Gastronomie 2018'

"Provinciale Staten van Noord-Brabant in vergadering bijeen op 21 april 2017, behandelend de Perspectiefnota 2017;

Brabant heeft in een verzonnen wedstrijd de prijs gewonnen om in 2018 de gastronomische regio te mogen zijn van Europa;

overwegende dat

- GS bovenop 375.000 euro nog een miljoen euro extra (1.000.000) wil uittrekken;

constaterende dat:

- GS niet aangetoond hebben dat deze prijs echt een prijs is;
- er geen reden is om op kosten van de Brabander een feestje te gaan vieren zonder dat er een goed geformuleerd doel is;

dragen Gedeputeerde Staten op:

- geen toekenning van 1 miljoen euro extra op te nemen;

en gaan over tot de orde van de dag.

Lokaal Brabant: Jan Heijman

Partij voor de Dieren: Marco van der Wel

CDA: Marianne van der Sloot

50PLUS: Wim van Overveld

ChristenUnie/SGP: Hermen Vreugdenhil

PVV: Joyce Kardol"

Amendement A2a

"Provinciale Staten van Noord-Brabant in vergadering bijeen op 21 april 2017;

behandelend Statenvoorstel 19/17 over de Perspectiefnota 2017: Volop Beweging in Brabant;

besluiten dat de tekstpassage '6b. European Region of Gastronomie' vervalt.

Toelichting

Brabant heeft in een verzonnen wedstrijd de prijs gewonnen om in 2018 de gastronomische regio te mogen zijn van Europa. Het college van GS voorstelt om bovenop de 375.000 euro nog eens 1.000.000 euro extra uit te trekken. GS hebben echter niet aangetoond dat deze prijs echt een prijs is. Er is geen reden om op kosten van de Brabander een feestje te gaan vieren zonder dat er een goed geformuleerd doel is.

Lokaal Brabant: Jan Heijman

Partij voor de Dieren: Marco van der Wel

CDA: Marianne van der Sloot

50PLUS: Wim van Overveld

ChristenUnie/SGP: Hermen Vreugdenhil

PVV: Joyce Kardol"

Motie M52 'Betrek de burger bij de voorbereiding van de Perspectiefnota'

"Provinciale Staten van Noord-Brabant in vergadering bijeen op 21 april 2017, behandelend Statenvoorstel 19/17 over de Perspectiefnota 2017;

overwegende dat:

- de provincie als bestuurslaag ver weg staat bij de Brabantse samenleving;

constaterende dat:

- bij diverse gemeenten voor de Perspectiefnota inspraak is geregeld waar burgers direct hun ideeën kunnen neerleggen zodat de raad in staat is om deze in moties en/of amendementen te verwoorden;
- hierdoor nieuwe discussie ontstaat waarbij de burger indirect direct invloed krijgt;

dragen Gedeputeerde Staten op:

- inspraak te organiseren voor de eerstvolgende Perspectiefnota (2018) waarbij de burgers direct en kleinschalig hun ideeën aan de Provinciale Staten voor kunnen leggen;

en gaan over tot de orde van de dag.

Lokaal Brabant: Jan Heijman

CDA: Marianne van der Sloot

50PLUS: Wim van Overveld”

Motie M53 ‘Europese Instellingen naar Brabant’

”Provinciale Staten van Noord-Brabant in vergadering bijeen op 21 april 2017, behandelend Statenvoorstel 19/17 over de Perspectiefnota 2017;

overwegende dat:

- het Verenigd Koninkrijk gaat de Europese Unie verlaten; Europese instellingen met de daarbij behorende werkgelegenheid moet dus daar verdwijnen en verplaatst worden naar het vasteland;

constaterende dat:

- het demissionaire kabinet te snel Amsterdam inbrengt als kandidaat en niet kijkt naar de meest logische plek in Nederland; Brainport is daar de ideale plek omdat daar de meeste kennis en ervaring zit om een dergelijke instelling goed te bemensen;

dragen Gedeputeerde Staten op:

dit bij het kabinet kenbaar te maken dat Brainport (Eindhoven) een veel betere plek is om een instelling te plaatsen en te vragen voor steun voor kandidaatstelling;

en gaan over tot de orde van de dag.

Lokaal Brabant: Jan Heijman

CDA: Marianne van der Sloot”

Motie M54 ‘Vergroten van bestuurlijke veerkracht mag niet leiden tot nieuwe bestuurslagen’

”Provinciale Staten van Noord-Brabant in vergadering bijeen op 21 april 2017, behandelend Statenvoorstel 19/17 over de Perspectief nota 2017;

overwegende dat:

- het uitvoeren van Bestuurlijke Veerkracht niet bedoeld is om grote kerngemeente te creëren;
- bij een grote kerngemeente behoefte zal ontstaan om de rol van de wijk en dorpsraden te verpolitiseren en bestuursstaken te geven waardoor een extra bestuurslaag ontstaat en we feitelijk terug bij af zijn waarbij het beestje alleen een andere naam heeft gekregen;

constaterende dat:

- dat een extra bestuurslaag onwenselijk is;

spreken uit dat

- het vergroten van bestuurlijke veerkracht niet mag leiden tot nieuwe bestuurslagen zoals een stadsprovincie en regionale raden;

en gaan over tot de orde van de dag.

Lokaal Brabant: Jan Heijman

Partij voor de Dieren: Marco van der Wel

CDA: Marianne van der Sloot”

De **voorzitter**: Ik dank de heer Heijman voor zijn bijdrage. Ik constateer dat we aan het einde zijn van de eerste termijn van de zijde van de Staten. Het college zal even tijd nodig hebben om de beantwoording in eerste termijn van de zijde van het college voor te bereiden. Daar is in de lunchpauze al aan gewerkt, dus ik denk dat we in beginsel zouden toekunnen met een schorsing tot ongeveer 15.20 uur. En er is voor

u gelegenheid om een kop koffie te drinken in de Statenlounge, heb ik begrepen. Die staan daar klaar. Om 15.20 uur wordt de vergadering heropend. Ik schors de vergadering.

Schorsing.

De **voorzitter**: Dames en heren. Ik heropen de vergadering. Aan de orde is de reactie in eerste termijn van de zijde van het college. Het woord zal allereerst worden gevoerd door gedeputeerde Pauli. Wij zullen er uiteraard voor zorgen, en houdt u dat zelf ook een beetje bij, dat intussen de dik 50 moties en 2 amendementen van een expliciet commentaar door de gedeputeerden zullen worden voorzien.

De heer **Pauli** (GS, VVD): Voorzitter, dank u wel. Aan mij de eer om namens het college te openen. Op de eerste plaats wil ik u dank zeggen voor uw bijdragen op het gebied van de economie, met de bevestiging – maar dat is, nogmaals, het systeem dat we samen graag met het bedrijfsleven en de kennisinstellingen uitdragen – dat het goed gaat met de Brabantse economie, dat we echt koploper zijn in Nederland. Maar het is verre van het moment om op onze lauweren te gaan rusten. Op dit moment moeten we juist doorpakken. Als college zien we hele mooie kansen om ons te gaan verbinden met maatschappelijke opgaven. Daarover wil ik het in mijn verhaal in belangrijke mate hebben.

Laat ik eens beginnen met de opmerkingen langs te lopen die gemaakt zijn door de diverse sprekers.

De heer Van Gruijthuijsen had het over de Nationale Actie Agenda, een prachtig document dat we in goede samenwerking met Brainport en het ministerie van Economische Zaken twee weken terug in Den Haag gepresenteerd hebben. Inderdaad, mijnheer Van Gruijthuijsen: het is geen cafetariamodel. Ik kan u vertellen dat we reeds samen met de heer Jorritsma het plan gepresenteerd hebben in BrabantStad, en daar ook de bevestiging hebben gekregen dat hier juist enorme kansen zitten, en ook een grote betrokkenheid, op het moment dat die Actie Agenda verbonden gaat worden met de andere delen in Brabant. Dat gebeurt eigenlijk al op een groot aantal dossiers en zal de komende tijd alleen maar geïntensiveerd worden.

U hebt een motie ingebracht, onder nummer 1, op het gebied van de toekomstige talenten in Brabant, een belangrijk element in ons coalitieakkoord, waaraan ook al heel veel gebeurt. Op dit moment vindt met Technopolis een onderzoek plaats naar de hele kennis- en onderzoekssector in Brabant, wat we daar kunnen doen om jongeren te behouden, maar vooral ook om er heel veel talenten uit het buitenland bij te betrekken. In uw digitale box kunt u binnen nu en, pakweg, drie weken een prachtig investeringsprogramma rond internationalisering en branding verwachten, dat ook zal gaan over talent. Het eerste hoofdstuk van de Nationale Agenda van Brainport opent ook met talent. Terecht hebt u opgemerkt dat het een integrale opgave is, die breder gaat dan economie, arbeidsmarkt, huisvesting, mobiliteit en cultuur. Zo zien GS het ook. Wij zullen die motie met open armen aanvaarden, hebben er dus geen bezwaar tegen, en zullen ervoor zorgen dat de integraliteit goed tot uitdrukking wordt gebracht.

Mevrouw Van der Sloot van het CDA had het over de moeilijke match tussen vraag en aanbod in de logistiek ...

De **voorzitter**: Interruptie mevrouw Brunklaus.

Mevrouw **Brunklaus** (GL): Ja, voorzitter, ik had een vraag. Verstaat u onder internationale talenten ook talenten uit de kunst? Het kunnen tenslotte ook kunstenaars zijn, of om wat voor soort talenten gaat het dan?

De **voorzitter**: De gedeputeerde. De vraag is duidelijk.

De heer **Pauli** (GS, VVD): Het gaat vooral om talenten waar het bedrijfsleven dringend behoefte aan heeft. In dit land en in deze provincie hebben we al 112 nationaliteiten op het gebied van bètawetenschappen. Daar zitten tekorten van duizenden in de komende jaren. Als we er niet voor zorgen dat we hier weer goed opgeleide metaalbewerkers hebben, draaiers, vorkheftruckchauffeurs en dat soort zaken meer, komen er ook enorme tekorten. Het gaat dus eerst om krachten die voor de economie nodig

zijn. Als het gaat om talenten op ander gebied, adviseer ik u eens te gaan kijken bij de Dutch Design Academy, die in Eindhoven zit; daar komt u al 34 verschillende nationaliteiten tegen. Dus daarin zijn we al heel goed vertegenwoordigd.

De **voorzitter**: Mevrouw Brunklaus.

Mevrouw **Brunklaus** (GL): Ja, die zijn wel vertegenwoordigd, maar ik kan me voorstellen dat je als Brabant ook een innovatieve danser een beurs zou kunnen geven, zodat hij hier goed kan performen. Ik vind dat u het te veel verengt tot het bedrijfsleven. Als we echt mensen een kans willen geven, internationaal talent hier naartoe willen trekken, zou ik willen voorstellen dat over het hele terrein te doen.

De **voorzitter**: Het punt is duidelijk. De gedeputeerde.

De heer **Pauli** (GS, VVD): Ik stel voor dat dansje even op te houden totdat u gesproken hebt met mijn collega Swinkels, die er ongetwijfeld meer over kan vertellen. Juist in de culturele sector is de internationale samenwerking met talenten groot. Wat zou bijvoorbeeld het Circusfestival in Brabant zijn geweest zonder internationale samenwerking binnen Europa, en zelfs over de oceaan heen?

Voorzitter. Ik ga even naar de bijdrage van mevrouw Van der Sloot, met name over de moeilijke match die er op dit moment is tussen vraag en aanbod. Ze noemde daarbij zelfs een specifiek bedrijf: Bol.com. Dat is inderdaad een opgave en ook een probleem aan het worden, waar we overigens zeer zwaar op inzetten. Het probleem is ook een beetje dat je in sommige sectoren ziet dat heel veel mensen daar gelukkig al een vaste baan krijgen – kijk in de maakindustrie: zo’n 80% tot 90% –, maar dat er in de logistieke sector nog heel veel banen zijn met nulurencontracten en parttimeverbanden. Wij denken niet dat de oplossing is om nu eens tijdelijke huisvesting naast een bedrijf neer te zetten om nóg meer tijdelijke krachten naar Brabant te halen, maar we zullen wel iets moeten doen aan het probleem, en ik wil graag de dialoog aangaan met de directie, samen ook met de wethouder in Waalwijk die hierbij zeer actief betrokken is. Wij hebben al prachtige voorbeelden in de logistieke sector, bijvoorbeeld in Zuidoost-Brabant, waar we tweehonderd mensen met toegeleiding uit de kaartenbakken naar werk in de logistiek hebben betrokken. In Roosendaal zijn we zelfs bezig met plannen voor mensen die meer dan vijf, zes jaar in de bijstand zaten en nu aan het herintegreren zijn, samen met het bedrijfsleven, juist in de logistieke sector. Daar geloven wij meer in: proberen meer mensen toe te leiden naar vaste banen.

De **voorzitter**: Interruptie mevrouw Van der Sloot.

Mevrouw **Van der Sloot** (CDA): Dank u wel, gedeputeerde, voor uw antwoord. Ik denk ook dat de logistiek een groot probleem is. Als u in gesprek gaat met de directie, verzoek ik u het probleem ook breder te bezien. Bol.com is een voorbeeld, maar er zijn meer logistieke dienstverleners die hiermee zitten, of zullen komen te zitten, als ze in Brabant komen. Onze vraag is wanneer u dat gesprek zult hebben, of dat althans op korte termijn aan ons kunt melden, en ook aan ons terug te koppelen wat er uitgekomen is, zodat we het eventueel kunnen versnellen, want wij zien hier echt een groot probleem voor Brabant opkomen.

De **voorzitter**: Dat is helder. De gedeputeerde.

De heer **Pauli** (GS, VVD): Het antwoord is ‘ja’, maar als u daaruit zou afleiden dat we tot nu toe niets hebben gedaan, klopt uw conclusie niet, want nogmaals: we hebben de Logistieke Agenda van Brabant waarin ik permanent, meerdere keren per jaar, juist over deze problematiek praat met alle logistieke ondernemingen in Brabant. Het bedrijf dat u noemde is een hele grote, een koploper, en daar zal het probleem nog iets urgenter zijn. Ik denk dat het ook de kunst is om aan de hand van prachtige voorbeeldprojecten, die elders in Brabant ongelooflijk goed werken en waar we mensen ook aan vaste banen helpen, met dit bedrijf in discussie te gaan, want daar zitten de echte oplossingen in.

De **voorzitter**: Het punt is helder. Mevrouw Van der Sloot.

Mevrouw **Van der Sloot** (CDA): U hoort mij ook niet zeggen dat er niets wordt gedaan. U hoort mij wel zeggen dat er een groot probleem is en dat het eventueel ook voor nieuwe bedrijven die zich willen vestigen een groot probleem kan zijn. Als u het op die manier wilt aanpakken en aan ons wilt terugkoppelen, heel graag.

De **voorzitter**: Goed, het punt is helder. Altundal.

De heer **Altundal** (SP): Even aan mevrouw Van der Sloot: ik hoop dat het CDA het met ons eens is dat, als het om werkgelegenheid gaat, ook de werkomstandigheden belangrijk zijn. Als een bedrijf alleen maar 's nachts mensen wil hebben, kan het niet de bedoeling zijn dat we werknemers, of uitkeringsgenieters, alleen 's nachts laten werken. Ik wil graag van mevrouw Van der Sloot horen hoe het CDA daarover denkt.

De **voorzitter**: Mevrouw Van der Sloot.

Mevrouw **Van der Sloot** (CDA): Wat ik hoor en zie bij de verschillende logistieke dienstverleners, is dat hun problemen zo groot zijn – ze hebben honderden, duizenden vacatures – dat het echt niet gaat om de uren waar u het over hebt. Ik denk dat we daar gewoon een oplossing voor moeten zoeken, zo breed mogelijk en ook zo vast mogelijk wat mij betreft.

De **voorzitter**: Altundal.

De heer **Altundal** (SP): Ik ben het ermee eens dat we serieus naar dat probleem moeten kijken, maar wel met de opdracht aan het college om met de partij waarmee het in overleg gaat erop toe te zien dat de arbeidsomstandigheden zodanig zijn dat er niet te veel in nachturen en dergelijke wordt gewerkt.

De **voorzitter**: Goed. Het punt is helder. De gedeputeerde vervolgt zijn betoog.

De heer **Pauli** (GS, VVD): Ik ga naar de heer Heijmans, die de vraag heeft gesteld of iedereen profiteert van de aantrekkende economie. Helaas moet ik daarop antwoorden – en dat antwoord zal hij wel hebben verwacht – dat dat helaas nog niet het geval is. Met name aan de onderkant van de arbeidsmarkt zien we dat er nog heel veel vacatures zijn; daar is geen match tussen vraag en aanbod. Het betekent dat het in ieder geval voor de resterende periode een heel belangrijke doelstelling moet zijn om met name voor de jonge mensen die een opleiding volgen op mbo-1/mbo-2/vmbo niveau, de kans op werk aanzienlijk te vergroten. Dat is punt 1. Punt 2: we zullen er ook op moeten toezien dat die opleidingen overeenkomen met de behoeften van het bedrijfsleven en nagaan hoe we daarvoor specifieke instrumenten kunnen inzetten. Overigens zijn de werkgevers dat met ons eens. Wellicht zult u het bericht hebben gelezen van een uur geleden, dat de FNV Metaal een contract heeft gesloten met de werkgevers dat erin voorziet dat nog dit jaar en het volgende jaar tweeduizend jongeren aan een vaste baan worden geholpen in de metaalsector. U moet inschatten dat ongeveer 40% daarvan in Brabant zal landen. Er komt een vmbo-aanvalsplan. Daarvoor is de provincie weliswaar niet verantwoordelijk, maar we zullen wel met de instellingen aan de slag gaan om te kijken wat we kunnen doen. Daarbij zal – dat ben ik met u eens – het accent moeten liggen op meer vaste banen. Ongeacht of je politiek van de ene stroming bent, of van de andere: als je jonge mensen met kwetsbare opleidingen en lagere inkomens geen perspectief kunt geven op een baan, stimuleer je de polarisatie. Derhalve kunnen wij instemmen met uw motie 16b, met die restrictie dat ons hele arbeidsmarktbeleid erop gebaseerd is dat we vier arbeidsregio's hebben waarin werkgevers, werknemers en de regionale overheden met elkaar praten. Dat moet het instrument zijn voor de uitvoering. Ik zal het hoog noteren voor de eerstvolgende bijeenkomst van PACT Brabant, om het zo snel mogelijk geregeld te hebben.

Het pleidooi van de heer Van Hattem richtte zich wederom op Brussel, zoals hij ook al een beetje had aangekondigd in het Platform Internationalisering. Excuus overigens dat u die gegevens waarschijnlijk pas vandaag in uw digitale bakjes hebt gehad. Met uw opvatting over IPO ben ik het niet helemaal eens. IPO heeft een smalle, doch betekenisvolle agenda, zoals dat heet. Het zorgt er vooral voor dat we een instrument hebben om eenduidig te kunnen lobbyen en af te stemmen met de VNG en met de waterschappen die we in Nederland hebben, maar ook ten aanzien van een aantal onderwerpen in de contacten met Den Haag waarvoor we echt de krachten moeten bundelen. Slechts een onderdeel daarvan, maar geen onbelangrijk onderdeel, is datgene wat we doen in Brussel. Ik meen dat het college u prachtig geïnformeerd heeft over wat dat opgeleverd heeft. In een wereldeconomie waarin Europa een enorme verdringingsmarkt aan het worden is en in Amerika en Azië miljarden aan intelligente eigendommen opgekocht worden, kunnen we alleen maar in regio's in Europa samenwerken, ongeacht of je voor of tegen Europa bent, en dat blijft dit college dan ook met volle vaart doen. Uw motie over IPO (nummer 24) zullen wij derhalve niet steunen en derhalve wordt die ontraden.

De heer Hageman heeft een warm pleidooi gehouden voor de potentiële gamechangers, de 'nieuwe materialen' zoals dat heet. Ik ben dat van harte met hem eens. Daar zit echt de toekomst van Brabant waar het gaat om bio-basedproducten, om Photonica, om de verbinding met verduurzaming en dat soort zaken meer. Waar hij vraagt om te komen tot één netwerk, vindt het college dat een wat minder goede oplossing. Wij hebben ons innovatiewerk echt goed georganiseerd en we zien ook in de Europese programma's dat die vooral sectoraal, en tussen twee sectoren, georganiseerd zijn. Het heeft geen zin om daarvan één groot netwerk met allerlei onderwerpen voor heel Brabant te maken. Zijn opmerking dat het blijkbaar bij heel veel jonge ondernemers, maar ook bestaande ondernemers, niet bekend is wat voor soort netwerken Brabant heeft, en hoe ze daarbij aangesloten kunnen worden, neem ik heel serieus op; daarmee zullen we voortvarend aan de slag gaan. Wij ontraden de motie (nummer 17), maar begrijpen wel de intentie om dit voor jonge ondernemers en andere ondernemers die vernieuwen, duidelijk te maken.

De **voorzitter**: Hageman interruptie.

De heer **Hageman** (D66): Ik snap wat u zegt en het komt ook niet heel onverwacht. Ik ben wel benieuwd hoé u een aantal zaken gaat aanpakken.

De **voorzitter**: De gedeputeerde.

De heer **Pauli** (GS, VVD): Ik denk dat het gewoon een kwestie is van heel goed ontsluiten van de bestaande instrumenten die we hebben. Dit is echt – en dat zeg ik niet omdat hier een trots college zit -- de enige regio in Nederland waarin we een sluitende financieringsketen hebben, vanaf jonge, startende bedrijfjes met een pril idee tot en met groeibedrijven. Dit is de enige regio waarin we onze Europese fondsen helemaal inzetten op de maatschappelijke opgave en waarin je grote consortia ziet ontstaan. Dit is de enige regio met proeftuinen waarin we met bedrijven heel veel samenwerken om dat te gaan doen. De kunst is vooral om het goed te communiceren, hoewel dat in de praktijk overigens ook wel meevalt, want bij bio based economy zijn al 400 bedrijfjes betrokken en rond Photonics – waar ik zelf vorige week nog mocht spreken – al 180 bedrijfjes. Het gebeurt dus al heel veel, maar je komt altijd nog bedrijven tegen die het niet weten, wat natuurlijk ook een beetje te maken heeft met het feit dat de functie van de Kamer van Koophandel een beetje verdwenen is. We zullen in overleg met onze communicatiespecialisten gaan bezien hoe we dat nog helderder en beter kunnen communiceren.

De **voorzitter**: De gedeputeerde vervolgt nu zijn betoog.

De heer **Pauli** (GS, VVD): De heer Hageman nam al een voorschotje op de bestuursopdracht digitalisering. Als portefeuillehouder ben ik er natuurlijk blij mee dat hij zegt dat daarvoor de geldmiddelen van het breedbandfonds mogen worden gebruikt, maar ik weet dat mijn collega altijd zegt 'geld volgt beleid' en daarom stel ik voor eerst te gaan werken aan de bestuursopdracht digitalisering. Ik reageer nu ook alvast op de heer Smeulders: ja, we zullen daarbij ook aanhaken met het arbeidsmarktbeleid en ja,

we zullen ook nagaan wat dat betekent voor het beleid in de complete breedte en voor de beroepen, maar we zullen eerst die notitie uitbrengen, en die volgt nog dit jaar. Het is een heel belangrijk onderwerp, ook nationaal gezien. Ook de Nationale Wetenschapsagenda die is ingebracht bij de coalitieonderhandelingen gaat hierover. We zullen dan tevens de evaluatie van het breedbandfonds meenemen en aan de hand van een paar scenario's voorstellen wat u met het geld dat in dat fonds zit, zou kunnen doen om het op een andere manier aan te wenden.

De **voorzitter**: Mijnheer Pauli. U heeft nog tweeënhalve minuut.

De heer **Pauli** (GS, VVD): Dat komt goed uit, voorzitter, want die heb ik nog precies nodig. Mevrouw Brunklaus heeft verzocht de circulaire economie hoger op de agenda te plaatsen. Hij stáát al hoog op de agenda, mevrouw Brunklaus: met stip op nummer 1. We maken er alleen geen aparte agenda van, omdat wij vinden – en dat zou haar toch moeten aanspreken – dat het juist de cultuur in dit huis moet zijn dat circulair denken in iedere beleidssector maximaal geïntegreerd is. Maar het staat hoog op de agenda. Ik heb er gisteren nog over gesproken met alle provincies in Nederland, om tot mooie, samenvattende en complementaire strategieën te komen.

De **voorzitter**: Interruptie Uijlenhoet.

De heer **Uijlenhoet** (GL): Eerder werd door de heer Steenbakkers, sprekend over de circulaire economie, al gevraagd een paar punten, per thema, te noemen, om eens zichtbaar te maken wat we gaan realiseren. Kunt u nu eens aangeven wat uw ambitie de komende twee jaar is op het punt van circulaire economie?

De **voorzitter**: De vraag is duidelijk. De gedeputeerde.

De heer **Pauli** (GS, VVD): Even heel snel nog een paar punten meer. Zo zijn wij op het gebied van aerospace bezig om nieuwe composieten te ontwikkelen die niet komen uit delfstoffen, die opraken, maar uit de natuur, die licht in gewicht zijn en straks in de carrosserieën van vliegtuigen kunnen worden gebruikt. Ze maken die vliegtuigen niet alleen lichter en duurzamer, maar leiden ook tot minder brandstofgebruik. Dat is één. Zo kunt u ook denken aan de verwaarding van suiker. We zijn bezig met photonica, Smart Photonics, wat gaat leiden tot een nieuwe generatie chips, die het verbruik op de wereldenergiemarkt met zo'n 50% reduceren. Als GroenLinkser zult u ongetwijfeld weten dat inmiddels zo'n honderd kerncentrales in de wereld actief zijn op het gebied van datacommunicatie. Als u daarvan de helft kunt reduceren met nieuwe technieken op basis van licht, in plaats van op basis van elektriciteit, weet u wat de besparing is. Wij gaan de circulaire economie verbinden aan het hergebruik van de materialen, aan het beter afstemmen op de regio en de gronden, ook met de nieuwe Omgevingswet, tevens waarde creëren en vooral het energieverbruik drastisch reduceren. Nou, dat moet u toch als muziek in de oren klinken.

De **voorzitter**: De heer Uijlenhoet.

De heer **Uijlenhoet** (GL): Dat klinkt zeker als muziek in de oren. Als ik u goed beluister, richt u zich in de circulaire economie op nieuwe producten en nieuwe producttoepassingen. In de Perspectiefnota staat echter dat het uitdrukkelijk ook gaat om systeemaanpassingen. Over welk systeem hebben we het dan? Circulaire economie is een nieuwe vorm van economie. Welke doelen stelt u dan?

De **voorzitter**: Mijnheer Uijlenhoet, uw vraag is helder. Ik wil de gedeputeerde uiteraard de gelegenheid geven om op dit soort vragen in te gaan, maar ik verzoek hem wel nu zoveel mogelijk bondigheid te betrachten.

De heer **Pauli** (GS, VVD): Ik denk dat het juist interessant is om het product en het proces te combineren. Als je aan het product meer waarde weet toe te voegen, is het interessant voor de ondernemer: hij kan het

dan sneller doen en krijgt meer geldmiddelen om weer in nieuwe innovatie te stoppen, Dat is één. Vanuit het circulair denken zou het natuurlijk ideaal zijn, al weet ik niet of het lukt, om hop en gerst niet 800 km hier vandaag weg te halen, om het vervolgens in Brabant tot bier te gaan brouwen, maar dat bijvoorbeeld te gaan doen in de transitie, samen met mijn collega, in de agrarische sector. Aan dat soort dingen moet u denken.

Voorzitter. Ik kom nog bij twee moties uit. De eerste van de heer Vreugdenhil, waarin wordt gevraagd of het college, waar het gaat om de maintenance en de scheepsbouw, gaat aanhaken bij de innovatieplannen van het Rijk. Het antwoord is volmondig ja. Die boodschap gaan we oppakken. Binnen nu en twee weken krijgt u overigens ook een notitie, een Statenmededeling, over de maintenance, waar ook de scheepsbouw in is opgenomen. We gaan deze motie volledig uitvoeren, dus derhalve geen bezwaar.

Motie 53 van de heer Heijman, 'Europese bedrijven naar Brabant', oogt heel sympathiek en is ook gerechtvaardigd, als je weet dat we vorig jaar 43% van alle buitenlandse acquisities in Brabant hebben laten landen, maar het vraagt met de benen op de grond ook enige nuance. Zowel de heer Jorritsma als ondergetekende zit in de Dutch Trade & Investment Board, waarin we praten over internationale acquisitie. Als we het hebben over grote instellingen, bijvoorbeeld op financieel terrein, op het gebied van farmacie, waar op dit moment honderden mensen werken in Londen, die allemaal moeten verhuizen – hopelijk naar Nederland – dan is in dat geval Amsterdam een betere plek, maar als het gaat om innovatie en bedrijvigheid, dan is Brabant een betere plek.

De **voorzitter**: Interruptie Steenbakkers.

De heer **Steenbakkers** (CDA): Eerst een feitelijke constatering. Volgens mij heb ik het oordeel over motie 44 gemist, de motie over één ondernemersloket.

De heer **Pauli** (GS, VVD): Mijn collega Van der Maat is verantwoordelijk voor dienstverlening.

De heer **Steenbakkers** (CDA): Is hij de nieuwe gedeputeerde voor ondernemers geworden?

De heer **Pauli** (GS, VVD): Voor dienstverlening. Dienstverlening gaat ook over de Omgevingswet, over vergunningen en dat soort dingen.

De heer **Steenbakkers** (CDA): Goed, en dan nu mijn interruptie. Gedeputeerde Pauli gaat over familiebedrijven, iets waarover ik ook al eens schriftelijke vragen heb gesteld. Er zijn hier inmiddels een paar heren en dames op gesprek geweest, om te kijken hoe dat verder vorm gegeven kan worden. Kunt u ons eens aangeven hoe ver we daarmee nu zijn? Gaat dat onderzoek nu opstarten en gaan we meer doen aan familiebedrijven, specifiek in het economisch beleid?

De **voorzitter**: De gedeputeerde.

De heer **Pauli** (GS, VVD): Voorzitter. Daarvan kan ik vertellen dat het gesprek heeft plaatsgevonden, zowel met de Vereniging van Brabantse Familiebedrijven als met de vertegenwoordigde directeur van de Brabants-Zeeuwse werkgevers. Daarbij zijn we heel snel tot de conclusie gekomen dat het weinig zin heeft om onmiddellijk een beleid uit te voeren, omdat er al ongelooflijk veel gebeurt op dit gebied en ook heel veel voorhanden is. Dat zijn we nu aan het inventariseren en dan gaan we weer bij elkaar zitten, om te zien waar zich nog lacunes voordoen en hoe we die in goed overleg kunnen wegwerken. We zullen het dan ook over de pecunia moeten hebben, want als ondernemers er baat bij hebben, mogen ze dat ook financieel laten blijken. Op die manier gaan we bekijken hoe we dat een vervolg kunnen geven in de vorm van een beleid.

De motie van de heer Heijman om alle Brexit-bedrijven naar Brabant te halen, ontraden we, maar de intentie is natuurlijk analoog aan de 44% die we het vorig jaar gerealiseerd hebben, alle inspanningen

erop te richten om zoveel mogelijk kennisinstellingen en -bedrijven uit het buitenland die passen bij ons economisch systeem, naar Brabant te halen.

De **voorzitter**: Ik dank de gedeputeerde. De heer Van den Hout zet nu de beantwoording van het college voort.

De heer **Van den Hout** (GS, SP): Dank u wel, voorzitter. Ik zal ingaan op een aantal vragen die zijn gesteld en op diverse moties waarover een oordeel van het college wordt verwacht.

De VVD vroeg zich af of onze houding ten opzichte van het Ondernemend Natuurnetwerk een 'ja, mits' is, dan wel een 'nee, tenzij'. Het is een meer dan volmondig 'ja, mits'. We zijn het project ooit begonnen uitgaande van het idee dat vooral bestaande agrariërs daarin interesse zouden hebben, maar dat blijkt nogal ingewikkeld te liggen. Op allerlei manieren is de mogelijkheid om deel te nemen in het Ondernemend Natuurnetwerk uitgebreid voor veel meer soorten ondernemers, ook buiten de agrarische sector. We hebben ook extra ingezet op het actief opsporen van ondernemers die daarin een rol zouden kunnen spelen en laatstelijk nog een aantal hectaren als het ware in de aanbieding gedaan voor ondernemers op elk terrein, die zich melden omdat ze menen in aanmerking te komen voor dit Ondernemend Natuurnetwerk. Dus wat ons betreft absoluut 'ja, mits'.

De **voorzitter**: Interruptie Van Gruijthuijsen.

De heer **Van Gruijthuijsen** (VVD): Ja, dat bespaart misschien een tweede termijn, voorzitter. Ik had ook naar aantallen gevraagd. Kunt u een indicatie geven van het aantal ondernemers, vooral uit de niet-agrarische sector, dus zeg maar 'verrassende' ondernemers, over wie we hier praten?

De heer **Van den Hout** (GS, SP): Niet uit mijn hoofd, maar dat antwoord kan ik u schriftelijk doen toekomen. Na de zomer evalueren we BRUG en dan zullen we alle actuele cijfers sowieso op een rijtje hebben staan.

Door CDA en VVD zijn vragen gesteld over de bodem en het expertisecentrum. Anderhalf jaar geleden hebt u van ons een expertisecentrum gekregen, zo werd de vraag ingeluid, en wat moet u nou met de bestuursopdracht vitale bodem? Die twee liggen in elkaars verlengde. Het expertisecentrum is meer een netwerk van mensen die dagelijks actief bezig zijn met de bodem, agrariërs zelf, loonwerkers en tuinders, maar ook wetenschappers op dat vlak. Er zijn flink wat bijeenkomsten geweest, waaronder een aantal zeer drukbezochte bodemcafés, en daaruit is het oordeel gekomen dat een fors gebrek aan kennis bestaat over de bodem überhaupt, vooral bij de mensen die ermee werken. Op veel terreinen is het van belang over een vitale bodem te beschikken, niet alleen landbouw, maar ook water – denk aan de wateropdracht die we hebben – en willen we daarin van grotere betekenis zijn, dan zullen we moeten overstappen naar een wat actiever beleid: meer dan alleen gesprekken voeren en de vitale bodem vooral als een bestuursopdracht oppakken.

De **voorzitter**: Interruptie Panhuizen.

De heer **Panhuizen** (VVD): Daar kan ik het allemaal mee eens zijn, maar dat is niet wat u hebt neergezet in het document van maart 2016. Daarin stond dat u ofwel een fysieke locatie zou creëren, ofwel op internet een netwerk zou creëren. Ik heb net even gezocht, maar er is niks te vinden. De pilot is begonnen in de Kempen. Als ik een boer ben in de Kempen en aan duurzaam bodembeheer wil doen, waar kan ik dan in hemelsnaam terecht? Er is namelijk geen verzamelpunt, terwijl u wel had toegezegd daarvoor te zullen zorgen.

De **voorzitter**: De gedeputeerde.

De heer **Van den Hout** (GS, SP): Waar we met het expertisenetwerk voor hebben gezorgd, is het naar boven halen van welke kennis er bestaat en welke kennis werkelijk wordt toegepast. Op heel veel plekken

in Brabant zijn we fysiek bij elkaar gekomen en geconcludeerd is nu dat we toe moeten naar een integraal beleid rond bodem, zodat we een boer uit de Kempen die graag met een betere bodem zou werken, ook werkelijk kunnen helpen met methoden om dat te bereiken.

De **voorzitter**: Panhuizen.

De heer **Panhuizen** (VVD): Daar ben ik het mee eens, zoals ik al heb gezegd, maar die conclusie hadden we al getrokken. In maart 2016 stond in de mededeling, en in juli in het verslag van de Brabantse Kempen, dat we óf een fysieke locatie zouden creëren, óf het integrale netwerk waar u het over had. Het punt is nu dat het er niet is, terwijl u wel had toegezegd dat het er zou komen. Hebt u dan misschien toch niet de ambitie getoond die je zou mogen verwachten van zo'n groene gedeputeerde?

De **voorzitter**: De gedeputeerde.

De heer **Van den Hout** (GS, SP): Aan ambitie is volgens mij geen gebrek, zeker niet op dit punt, want het levert op heel veel terreinen voordelen op, voor ons en voor agrariërs. Nogmaals: uit het ophalen van de kennis die er is, hoe die wordt ingezet en hoe die beter kan worden ingezet, zijn conclusies naar voren gekomen, en dat is gewoon de vrucht van het werk van het expertisecentrum. Het centrum is geen centrum, maar in 2017 bestaat iets als het netwerk. Daaruit is naar voren gekomen dat we nu echt een bestuursopdracht hebben om in de hele breedte van ons beleid aan een vitale bodem te kunnen werken.

De **voorzitter**: Mevrouw Roijackers.

Mevrouw **Roijackers** (GL): Ik ben het wel en niet eens met collega Panhuizen. Ik ben het met hem eens dat wij hierop als Staten wat beter hadden kunnen worden aangesloten, door ons uit te nodigen voor die bijeenkomsten, of door ons even te vertellen wat voor nieuwe en ook goede vorm het heeft aangenomen. Verder adviseer ik collega Panhuizen de agrariër te wijzen op het Louis Bolk Instituut, waar ontzettend veel kennis beschikbaar is.

De **voorzitter**: U mag reageren, ja.

De heer **Panhuizen** (VVD): Dat vind ik helemaal prima en ik weet ook dat er een heleboel info over bodem is. Tijdens een werkbezoek bij de Brabantse Milieufederatie vroeg ik nog eens naar zo'n bodemexpertisecentrum en toen werd mij gezegd dat er eigenlijk al genoeg kennis is. Maar waar het mij nu om gaat, is dat de gedeputeerde een duidelijke opdracht heeft gekregen, vervolgens in de Statenmededeling heeft toegezegd dat een van de twee er zou komen, maar dat die er niet gekomen is. Zelf concludeert hij ook nog eens dat die er niet gekomen is, dus dan heeft hij gewoon een opdracht van de Staten én een opdracht die hij aan zichzelf had gegeven, niet uitgevoerd, en dat vind ik persoonlijk nogal kwalijk.

De **voorzitter**: De heer Heijmans.

De heer **Heijmans** (SP): Ik denk dat het verstandig is eerst eens goed via het netwerk te inventariseren welke kennis er is en welke ontbreekt. Mijn vraag aan de gedeputeerde is of het denkbaar is dat hij op grond van het werk van het netwerk in de toekomst tot zo'n expertisecentrum komt, waar die boer uit de Kempen, uit de Meierij, of weet ik veel waar uit Brabant, terecht kan met zijn vragen.

De **voorzitter**: De vraag is helder. De gedeputeerde.

De heer **Van den Hout** (GS, SP): In de anderhalf jaar van het netwerk organiseren en gesprekken voeren is naar voren gekomen welke kennis er is en waar, welke kennis onzin is en welke toepasbaar. Maar de tijd is ook op andere onderwerpen wel voortgegaan. We hebben nu wat meer concrete ideeën

over de transitie van de landbouw en dat een vitale bodem daarin een cruciale rol speelt, is duidelijk. Gelet op datgene waarmee we nu bezig zijn in de transitie van de landbouw, weet ik niet of het zinvol is alleen voor bodem een expertisecentrum op te richten, of dat mee te nemen in het hele beleid dat we willen gaan uitrollen, en dat voor een deel flankerend beleid moet zijn voor boeren die met kwaliteit, en dus een goede bodem, door willen. Of het dan per se een bodemcentrum moet zijn, of veel algemener kan worden meegenomen in het servicepunt dat we mogelijk gaan oprichten, zullen we moeten bekijken.

De **voorzitter**: Oké. De gedeputeerde vervolgt nu zijn betoog.

De heer **Van den Hout** (GS, SP): De opslag van koolstof in organisch materiaal – een vraag van de SP – maakt deel uit van het denken over een vitale bodem.

GroenLinks vroeg naar tempo en succes van het Groenontwikkelbedrijf. Dat volgt na de zomer. We hebben dan een brede evaluatie van BRUG op de agenda staan en op dat moment zijn alle cijfers die u daarover maar wenst te hebben, voor u beschikbaar,

De Partij voor de Dieren vraagt aandacht voor de roek, waarmee het niet goed zou gaan. Volgens mij valt dat ten eerste wel mee, maar waar ze vervolgens zei dat hij op de vrijstellingslijst van de provincie staat en dus zo neergeschoten mag worden, moet ik dat weerspreken. Daar is geen sprake van. Volgens mij heeft de roek daar nog nooit op gestaan, maar in ieder geval staat hij er nu niet op.

U vroeg om preventieve maatregelen met betrekking tot ganzen. Als het goed is, hebt u ons Brabantse Ganzenakkoord gelezen en straks krijgt u een faunabeheerplan, waarin die preventieve middelen benoemd zullen zijn, met als uitgangspunt: eerst preventie en dan pas ingrijpen, met desnoods afschot.

De ChristenUnie vraagt zich af of ons milieu- en waterbeleid eigenlijk wel klaar is voor de Omgevingswet. Nou en of. Sterker nog: het Provinciale Milieu- en Waterplan was het eerste provinciale plan dat zich helemaal richtte op eenvoudige invoeging, straks, in de Omgevingswet. De manier waarop het milieu- en waterplan tot stand is gekomen en hoe het is beschreven, is dus voor het eerst geënt op de vraag hoe we dat vanaf 2019 gaan integreren in de Omgevingswet. Volgens mij zijn wij er dus klaar voor.

Over mestfraude hebben we echt een serieus probleem met elkaar, als u stelt dat het hooguit 5% is en dat 40% absurd is. Wij als college gaan echt uit van de cijfers die ons worden aangereikt door bijvoorbeeld RIVM en PBL. Als we die twee onderzoeksinstellingen niet meer kunnen vertrouwen, hoeven we hier geen beleid meer te voeren. Ik citeer het PBL: "Door het op papier kloppend maken van de administratie, is de fraude administratief verborgen." Op aangeven van genoemde cijfers uit de sector zelf nota bene, constateren NVWA en RVO dat circa 30% tot 40% van de mest in het zwarte circuit zit. Dat is dus fraude. Een ander woord is er niet voor.

De **voorzitter**: Interruptie Vreugdenhil.

De heer **Vreugdenhil** (CU/SGP): Of iets in een zwart circuit zit en dan uitgereden wordt op het land – want het gaat met name om die gevolgen voor het milieu – of dat er bijvoorbeeld geëxporteerd wordt naar het buitenland, wat niet op de goede manier verwerkt is, daar zitten heel veel licht en grijsinten tussen. Om alles dan op één hoop van fraude te gooien en daarvan te zeggen dat het meteen gevolgen heeft voor het milieu in Brabant, daar wil ik vanaf. Daar wil ik scherpere in krijgen, om helder te hebben waar illegaal mest wordt uitgereden en waar op een andere manier mest wordt verwerkt en eventueel naar het buitenland geëxporteerd. Ik vraag u samen met ons op te trekken om daarover helderheid te krijgen.

De **voorzitter**: Uw punt is helder.

De heer **Van den Hout** (GS, SP): Daarover bestaat helderheid. 30% tot 40% van de mest bevindt zich in het zwarte circuit, onafhankelijk van wat er daarna mee gebeurt. Als u een paspoort koopt in het zwarte circuit, kunt u er zeker van zijn dat u te maken heeft met fraude, en dat geldt ook voor mest.

De **voorzitter**: Vreugdenhil.

De heer **Vreugdenhil** (CU/SGP): Dus als er administratief fouten worden gemaakt die een jaar later, of enkele jaren later, hersteld kunnen worden, noemt u dat fraude en neemt u dat in die 30% of 40% mee. U gaat ervan uit dat dat allemaal gefraudeerde mest is en daar legt u zich bij neer.

De **voorzitter**: De gedeputeerde.

De heer **Van den Hout** (GS, SP): PBL zegt over dit fenomeen dat het niet zozeer gaat om vergissingen – 30% tot 40% vergissingen, met alle respect: waar zijn dan de vakmannen gebleven? – maar dat dat de manier is om de fraude in de administratie onzichtbaar te maken.

De **voorzitter**: Kijken.

De heer **Kuijken** (CDA): Dit is het moment dat ik even wil aangrijpen om een punt te maken omtrent onder andere motie 46. Het CDA vindt het heel erg jammer dat we hier nu een beetje aan het discussiëren zijn over de cijfers, terwijl motie 46, die het waarschijnlijk zal halen – ook het CDA heeft de intentie om haar te steunen – al meteen spreekt over een onderzoek naar maatregelen. Kunt u, als die motie het haalt, ook in de onderzoeksopdracht betrekken dat we even nader inzoomen op die mestfraude op Brabantse schaal, met het verzoek ook het type fraude in kaart te brengen? Het gaat hier inderdaad om tinten grijs: van gebroken wit tot pikzwart, en het lijkt mij heel vervelend als we straks maatregelen moeten nemen terwijl die cijfers nog ter discussie staan.

De **voorzitter**: Uw vraag is helder. Graag kort en krachtig. De gedeputeerde.

De heer **Van den Hout** (GS, SP): Ik kan niet iets toevoegen aan een voorstel dat nog niet aangenomen is en dat ik bovendien ga ontraden.

De **voorzitter**: Mevrouw Knoet.

Mevrouw **Knoet-Michels** (PvdA): Ik hoor toch veel mensen die in ieder geval iets aan de meststromen willen doen, ongeacht of de fraude 10%, 20%, 30% of 40% is. Ik hoor graag wat u voor argumenten heeft om het te ontraden, maar als u mede onderzoek gaat doen hoe wij de fraude zouden kunnen voorkomen, lijkt het mij niet zo moeilijk mee te nemen welke inschatting daarvan in het Brabantse wordt gemaakt. In ieder geval gaan we geen discussie aan over wat het planbureau in dezen aan ons heeft gemeld.

De **voorzitter**: De gedeputeerde komt er ook in zijn verdere betoog nog op terug, geloof ik.

De heer **Van den Hout** (GS, SP): Ja, dan ga ik nu verder met de moties.

Tegen motie 4 over de omgevingsdiensten bestaat wat ons betreft geen bezwaar. Sterker nog: dat doe ik bijna wekelijks, maar we zullen er een pilot van maken, om te kijken of we daarmee meer gemeenten over de streep kunnen trekken om mandaten gewoon uit te besteden aan de omgevingsdienst waar ze thuishoren. Het kan echter niet anders dan op basis van vrijwilligheid. Dit als winstwaarschuwing.

De **voorzitter**: Interruptie Van der Wel.

De heer **Van der Wel** (PvdD): Om nog even iets recht te zetten over de roek: wij hebben niets gezegd over de vrijstellingslijst, het gaat ons om de ontheffing op voorhand. Zo hebben we het in ieder geval bedoeld. Voorts hebben wij in onze bijdrage gevraagd naar de verwerving en inrichting van de natuurgebieden, waarvan ook het college constateert dat dat achterloopt op het schema. Zegt het college nu dat er een extra inpassing nodig is, of dat de huidige aanpak bijsturing behoeft?

De **voorzitter**: De gedeputeerde.

De heer **Van den Hout** (GS, SP): Die vragen gaan we uitgebreid beantwoorden bij de evaluatie van BRUG, na de zomer. Om een ontheffing te krijgen om in het kader van schadebestrijding soorten te schieten, zul je echt een plan moeten indienen waaruit blijkt waarom die ontheffing nodig is. Je krijgt niet op voorhand zomaar een willekeurige ontheffing om alle roeken neer te schieten in Brabant. Ik weet niet waar u die informatie vandaan heeft, maar die klopt in ieder geval niet.

De **voorzitter**: Van der Wel.

De heer **Van der Wel** (PvdD): Nou ja, het gaat om die instandhouding en om het feit dat de roek als soort in de gevarenzone dreigt te komen. Daar is ook het Berenschot-rapport voor. Onze vraag is: kunt u daarnaar gaan kijken en zeggen of op basis daarvan minder ontheffingen verleend kunnen worden?

De **voorzitter**: De gedeputeerde.

De heer **Van den Hout** (GS, SP): De FBE maakt een Faunabeheerplan, en niet wij. Wij stellen de kaders die daarvoor gelden, waaronder ook kaders die aangeven wanneer schadelijke dieren wel of niet afgeschoten mogen worden. Op basis daarvan bepaalt de FBE – en niet ik, of u – welke ontheffingen verleend worden. Dat hebben we uitbesteed aan een stichting en dat moeten we vooral daar laten.

Motie 5, de lobby richting de Tweede Kamer/het nieuwe kabinet over de aanpak van ondermijnende drugscriminaliteit in Brabant, is wat ons betreft geen bezwaar. Wij zijn zeker van plan dat te doen.

Van motie 6 zou ik kunnen zeggen dat ze overbodig is, maar ook dat ze als ondersteuning kan worden gezien van ons beleid. Op zichzelf hebben we geen bezwaar tegen deze motie. We hebben onze meetpunten ondergebracht in het Meetnetwerk Ammoniak Nederland (MAN). Dat wordt ook nog uitgebreid, juist omdat wij behoefte hebben aan meer gegevens en meer metingen, dus ook meer meetpunten. Dat is allemaal al in gang gezet en te zijner tijd zullen we u daarover informeren

De **voorzitter**: Interruptie mevrouw Roijackers.

Mevrouw **Roijackers** (GL): De opstellers van de motie hebben precies ook hierover met elkaar gesproken, want wij zijn al een tijd geleden op de hoogte gebracht van een beleidsvoornemen, maar dat is echt al een flinke tijd geleden. Staan de nieuwe meetpunten er nu al, ja of nee, zijn ze al ingeregeld en gekalibreerd, of hoe het ook werkt? Hoe staan we er op dit moment voor met die metingen?

De **voorzitter**: De gedeputeerde.

De heer **Van den Hout** (GS, SP): Daar zal ik u schriftelijk over moeten informeren, want ik weet niet hoeveel punten er inmiddels al bij zijn gekomen bij de bestaande 65. Maar dat kan op korte termijn schriftelijk worden medegedeeld.

De **voorzitter**: Roijackers.

Mevrouw **Roijackers** (GL): Dank u wel. Kunt u ook zeggen of die gegevens openbaar toegankelijk zijn?

De **voorzitter**: De gedeputeerde.

De heer **Van den Hout** (GS, SP): Op man.rivm.nl kunt u de cijfers over alle meetpunten vinden.

Motie 11 over duurzame bodem moeten we ontraden. Als u ons straks bij de Perspectiefnota de bestuursopdracht geeft om vitale bodem uit te werken als een integraal onderdeel van ons beleid, zullen wij ook komen met heldere parameters. Overigens geldt ook hier weer een winstwaarschuwing. We hebben het hier over grond die door agrariërs bewerkt wordt en buiten ligt. Het is geen

laboratoriumsituatie, zodat we u geen micromollen kunnen meegeven over wat er wel of niet in zou moeten zitten. Eén onderdeel van het dictum stelt dat de verpachting van provinciale gronden dusdanig ingericht moet worden dat duurzaam bodemgebruik vooropstaat. Onder de constatering wordt gesteld dat onze gronden zomaar worden verpacht aan de hoogste bidder. Dat was wel altijd zo, maar daar is inmiddels geen sprake meer van. We hebben niet alleen eenjarige pacht, maar vooral ook langdurige pacht, omdat we willen dat mensen ook gaan investeren in de bodem, en we gaan niet meer af op de hoogste prijs, maar op de beste inschrijving. Die wordt dus getoetst op het gebruik van die bodem: wat is iemand van plan met dat pachtveld te gaan doen? Hoe duurzamer, hoe meer je kans hebt om die inschrijving te winnen. Voor een deel klopt de motie dus niet, of is ze overbodig. De parameters volgen straks wel uit het beleid dat we gaan ontwikkelen.

De **voorzitter**: Interruptie Braspenning.

De heer **Braspenning** (CDA): Om met die parameters te beginnen: volgens mij kun je die wel degelijk heel goed gebruiken in je verdere beleid, want je kunt heel goed definiëren wat voor parameters er moeten zijn om een vitale bodem te houden. Dus in die zin zou je kunnen zeggen: geen bezwaar tegen die motie, omdat het komt in de richting van de bestuursopdracht die u wilt gaan doen.

De opmerking over de verpachting van de gronden vind ik ook een heel opmerkelijke. Er wordt beslist niet in alle gevallen meerjarig verpacht, er wordt nog steeds wel eenjarig verpacht door de provincie. Bovendien zijn dat criteria die eigenlijk niets doen aan de kwaliteit van de bodem.

De **voorzitter**: De gedeputeerde.

De heer **Van den Hout** (GS, SP): Ik weet niet goed wat ik hierop moet antwoorden, want het is gewoon niet waar.

De **voorzitter**: De heer Braspenning.

De heer **Braspenning** (CDA): Ik zal een voorbeeld geven. Een van de criteria is dat je een certificaat kunt halen over weidegang. Dat zegt niets over het gebruik van de bodem, terwijl het voorgaande discussiepunt over de mestfraude wel degelijk invloed zou kunnen hebben op de kwaliteit van de bodem. Dus dat bodempaspoort kan straks in het beleid wel eens veel belangrijker worden dan een eventueel certificaat over Skat of over weidegang.

De **voorzitter**: De gedeputeerde.

De heer **Van den Hout** (GS, SP): Er zijn meer criteria die we verbinden aan het gebruik van de bodem, of überhaupt onze pachtgronden. Een ervan is dat er niet op gejaagd wordt. Dat heeft ook geen invloed op de bodemgesteldheid. En het bodempaspoort van de ZLTO is wél een criterium. Ik weet niet waar u uw informatie vandaan haalt, maar er klopt niet heel veel van.

De **voorzitter**: U heeft nog tweeënhalve minuut.

De heer **Van den Hout** (GS, SP): Tegen motie 13a heb ik geen bezwaar. Een compensatieregeling voor dumping synthetisch drugsafval naar 100% is al langere tijd ons streven en zal dat zeker blijven.

Tegen motie 14a hebben we ook geen bezwaar. Geld voor het oplossen van de gevolgen van die criminaliteit moet ook wat ons betreft betaald worden uit de Pluk ze-gelden.

Tegen motie 15, 'BrabantsBontBijenmengsel', hebben we geen bezwaar. We zullen eerst eens inventariseren wat er mogelijk is, maar ik zie een goede mix tussen beleid dat goed is voor de natuur en uiteindelijk ook goed is voor de promotie van Brabant.

Motie 19 zullen we ontraden. Injectie van mest is volgens mij landelijke regelgeving en vooral bedoeld om emissies te verminderen en niet om de afname van weidevogels tegen te gaan.

Motie 21 over cameratoezicht in verband met drugsdumping ontraden we. We weten nu al dat het veel te duur zou zijn. Het bestrijkt namelijk een veel te groot gebied. De camera's die er nu al hangen zijn bovendien extreem gevoelig voor diefstal en vandalisme. Het binnen zien rijden van een gebied door een auto en het weer naar buiten zien rijden van diezelfde auto is voor Justitie helemaal niets waard in het kader van de vervolging van drugsdumpers.

De **voorzitter**: Interruptie Van Hattem.

De heer **Van Hattem** (PVV): Daarom vragen wij ook om de inzet van mobiel of flexibel cameratoezicht. Daarvoor bestaan tegenwoordig ook verruimde wettelijke mogelijkheden en die optie kan ook verkend worden. Juist dat kan in het buitengebied een betere optie zijn. Boswachters vragen er zelf om. Dat is juist een van de redenen waarom wij er ook om vragen. De gemeenteraad van Bergen op Zoom heeft al een motie aangenomen om daarop in te zetten en daarom vragen wij ook vanuit de provincie hier ondersteuning aan te bieden.

De **voorzitter**: Het punt is duidelijk. De gedeputeerde.

De heer **Van den Hout** (GS, SP): Als Bergen op Zoom camera's wil ophangen om drugsdumpingen te voorkomen, kan ze daarvoor kiezen. Hetzelfde geldt voor natuurorganisaties als Natuurmonumenten, Staatsbosbeheer of het Brabants Landschap, waar al die boswachters in dienst zijn. Als zij van mening zijn dat dat helpt om hun eigendom te beschermen, dan staat ze dat vrij, voor zover dat mogelijk is binnen de wet. Wij gaan echter geen camera's ophangen in bossen, omdat niet te bepalen is waar je ze dan in hemelsnaam neer moet hangen. Als je het al doet, en het wil effectief zijn, dan moeten het er zoveel zijn dat het gewoon niet te betalen is.

De **voorzitter**: Van Hattem.

De heer **Van Hattem** (PVV): Daarom heb ik het ook over flexibel of mobiel cameratoezicht. Daar zijn dus mogelijkheden voor. Als die vraag komt, vanuit de gemeente, of vanuit de terreinbeherende organisaties, bent u dan als belangrijke partner in het buitengebied wel bereid om daaraan actief medewerking te verlenen en te ondersteunen?

De **voorzitter**: De gedeputeerde.

De heer **Van den Hout** (GS, SP): Ik zou niet weten waarom. Dat doen we ook niet op bedrijventerreinen, in winkelstraten, of in de horeca. Daarvoor gaat de provincie nul camera's financieren of mogelijk maken.

De **voorzitter**: Van Gruijthuijsen.

De heer **Van Gruijthuijsen** (VVD): Weet u uit welk land deze camera's geïmporteerd worden? En moeten we dat eigenlijk wel doen, internationaal inkopen?

De **voorzitter**: De gedeputeerde.

De heer **Van den Hout** (GS, SP): Dat was kennelijk een grapje en daar ben ik niet zo goed in.

De heer **Van Gruijthuijsen** (VVD): Ze komen in ieder geval niet uit Nederland, dus mochten we de grenzen willen sluiten, dan is cameratoezicht in het buitengebied sowieso onmogelijk.

De **voorzitter**: Heijmans.

De heer **Heijmans** (SP): Ik kan de reactie van de gedeputeerde wel begrijpen, maar voor zover mij bekend zal in Bergen op Zoom wel een soort pilot plaatsvinden. Zou u dan, als blijkt dat u ongelijk hebt, dat het daar wel werkt en dat inderdaad regelmatig een stel van die gasten gepakt wordt, bereid zijn tot een heroverweging? Ik denk wel dat u gelijk hebt, maar stel dat de praktijk anders uitwijst.

De **voorzitter**: De gedeputeerde.

De heer **Van den Hout** (GS, SP): Dan geldt volgens mij nog steeds dat de provincie geen rol heeft in het volhangen met camera's van privé-eigendommen, zoals de gebieden van Staatsbosbeheer, Natuurmonumenten, of welk bedrijventerrein dan ook.

De **voorzitter**: Dat is helder. Mevrouw Roijackers.

Mevrouw **Roijackers** (GL): Ik twijfel. Ik volg de gedeputeerde, maar ik volg ook degenen die de motie hebben opgesteld, in die zin dat het bijvoorbeeld door boswachters wel gevraagd wordt, niet in al onze natuur, maar wel op bepaalde specifieke, hardnekkige punten waar het heel vaak bal is, om het zo maar te zeggen. Mocht blijken dat die pilot toch zin heeft, is het dan misschien toch bespreekbaar om breder gevolg te geven aan die pilot?

De **voorzitter**: De vragen lijken mij wel duidelijk. De gedeputeerde mag nog kort reageren en vervolgt dan zijn betoog.

De heer **Van den Hout** (GS, SP): Nogmaals: als het effectief is, mogen behalve Bergen op Zoom ook alle andere 65 Brabantse gemeenten dat initiatief overnemen. Dat geldt ook voor andere particuliere grondbezitters.

De **voorzitter**: Goed. Van Hattem nog. Tot slot.

De heer **Van Hattem** (PVV): Los van dat flauwe grapje van de VVD: als we de grens sluiten, zal het ook voor de internationale drugscriminaliteit al een hoop schelen. En handel gaat toch altijd wel door. Ik bestrijd echter dat de provincie geen bijdrage levert, of heeft geleverd, aan de bewaking van bedrijventerreinen. Er zijn voorbeelden te noemen in Brabant. Op het bedrijventerrein in Eersel bijvoorbeeld heeft de provincie wel degelijk bijgedragen aan het realiseren van cameratoezicht en beveiliging van dat bedrijventerrein. De mogelijkheden zijn er dus wel om dat als provincie op te pakken. Mijn oproep zou daarom zijn: doe het vooral.

De **voorzitter**: Goed. Ik stop nu dit debat en verzoek de gedeputeerde zijn betoog af te ronden.

De heer **Van den Hout** (GS, SP): Motie 22. Op zichzelf hebben wij geen bezwaar tegen verbeterde surveillance in het buitengebied. Wij roepen altijd al op om SSiB blijvend in te zetten. Die motie kunnen we dus wel overnemen.

Van het benutten van wetenschappelijk onderzoek voor beleid zijn wij groot voorstander. Deze motie ontraden we dan ook, omdat wat hierin wordt aangedragen niet lijkt op wetenschap. Het zijn artikelen uit V-focus en wat al niet meer. Wij baseren ons op RIVM, PBL en anderszins wetenschappers die aan de kant staan van de 98% wetenschappers die wel weten hoe het zit.

De **voorzitter**: Mevrouw Knoet.

Mevrouw **Knoet-Michels** (PvdA): Over die verbeterde surveillance in het buitengebied wil ik nog een vraagje stellen. In het dictum staat ook: "en hiervoor voor voldoende financiële middelen beschikbaar te stellen". Hoe interpreteert u dat?

De **voorzitter**: De gedeputeerde.

De heer **Van den Hout** (GS, SP): Daar gaat u zelf over. U bent hier eigenaar van de portemonnee.

Mevrouw **Knoet-Michels** (PvdA): Ja, maar u zei dat u er geen bezwaar tegen hebt.

De heer **Van den Hout** (GS, SP): Ja, dat klopt. Dat is ook inbegrepen, in die zin dat wij SSiB structureel in onze begroting hebben staan. Wat ons betreft is er dus financieel ruimte om SSiB eeuwigdurend voort te zetten.

Tegen motie 25, tussentijdse evaluatie bijenimpuls, hebben wij geen bezwaar. Zoals de heer Van der Wel al zei, hebben we een budget gekregen voor drie jaar. Waarschijnlijk is dat aan het einde van dit jaar al op. Het is een groot succes, niet alleen in het aantal aanvragen, maar vooral ook in het aantal succesvol gerealiseerde projecten, wat ook landelijk wordt erkend.

Hetzelfde geldt voor motie 39, 'Klein spul in de Brabantse natuur'. Ik weet niet helemaal zeker of het klopt dat een aantal van die diersoorten zijn uitgesloten van de subsidieregeling, maar mocht dat zo zijn, dan zullen we die uitbreiden, althans er goed naar kijken om dat te doen.

Motie 40 betreft de groene doe-budgetten en ontmoet onzerzijds ook geen bezwaar. Wij zullen u nader informeren over wat het mildere regime is en nagaan of dat past bij de ideeën die u daarover heeft. Alles blijft wat ons betreft wel budgetneutraal. Er komen dus geen nieuwe budgetten, de budgetten worden alleen anders verdeeld.

Motie 46, waarover we het al eerder hadden, ontraden wij, omdat dit echt een taak is van politie en justitie om boeven te vangen en van de NVWA en het Openbaar Ministerie om mestfraude op te sporen. Dat doen ze al met track & trace. Bijna alle tankwagens hebben een zendertje en rijden dan ook naar de grens; dat zien we. Ze keren ook weer om en ook dat zien we op het zendertje. Wat er in de tussentijd gebeurt, daar hebben we geen idee van, maar dat is ook niet aan ons en daar moeten we ons ook niet mee bemoeien. Dat is een taak van de NVWA en daar moet ze ook vooral blijven liggen. Wat we wel zullen doen, is de NVWA steunen in haar pleidooi voor meer middelen. De NVWA is de laatste jaren namelijk aardig uitgekleed, een van de redenen waarom ze mestfraude wel op papier kan constateren, maar in de praktijk nauwelijks opsporen.

Motie 48 ten slotte wordt ontraden. Het valt me ook een beetje tegen van juist de Partij voor de Dieren en GroenLinks dat ze van ons verwachten dat we halfjaarlijks rapporteren over toename en verbetering van de biodiversiteit. Dat leidt namelijk tot dagkoersen die niets te maken hebben met biodiversiteit. Bij de jaarstukken krijgt u één keer per jaar alle cijfers die wij ter beschikking hebben. De biodiversiteit wordt er niet beter van als we extra geld en moeite aanwenden om dat halfjaarlijks te gaan doen, en uw informatiepositie evenmin.

De **voorzitter**: Hiermee rondt u af. Er is nog één interruptie op de valreep. Steenbakkers.

De heer **Steenbakkers** (CDA): Een simpele vraag: wat zijn de drie belangrijkste doelen die deze gedeputeerde in zijn portefeuille wil bereiken de komende twee jaar en hoe kunnen Provinciale Staten dat controleren?

De **voorzitter**: De gedeputeerde.

De heer **Van den Hout** (GS, SP): Daar ga ik niet aan meedoen. Ik heb veel meer dan drie prioriteiten in dit beleid, en dat hebben we volgens mij allemaal.

De heer **Steenbakkers** (CDA): De drie belangrijkste alleen.

De heer **Van den Hout** (GS, SP): U kunt dat controleren door straks in de Perspectiefnota te kijken wat we van plan zijn, later in de begroting wat we echt gaan en ten slotte in de jaarstukken of we het ook gedaan hebben. Op al die momenten kunt u ons ter verantwoording roepen.

De **voorzitter**: Nee, mijnheer Steenbakkers, niet nog eens, want u hebt al twee keer geïnterrupteerd. U moet het spelletje toch een beetje beter leren spelen. Gedeputeerde Spierings heeft nu het woord.

Mevrouw **Spierings** (GS, D66): Dank u wel, voorzitter. Op diverse fronten heb ik vragen en vooral ook een heel stel moties te behandelen. Laat ik beginnen met de vragen rondom het investeringsfonds en servicepunt dat we aan u hebben voorgesteld als bestuursopdracht. GroenLinks heeft gevraagd daaraan ecologische randvoorwaarden te verbinden en daarover een toezegging te doen. Die toezegging ben ik bereid te geven, maar wel met een kleine winstwaarschuwing, omdat het idee is dat we hier met partners gaan samenwerken en daarom zullen we ook even moeten bekijken wat praktisch haalbaar is. Bovendien is het bedoeld als flankerend beleid voor een aantal zaken en die werking zal het ook moeten blijven hebben. In de richting van de Partij voor de Dieren wil ik hierbij meteen aangeven dat, als ik deze toezegging kan doen, dat automatisch ook betekent dat het fonds niet uitsluitend bedoeld is voor bedrijven die nog groter willen groeien in de gangbare landbouw. Ik zou niet weten waarom dat niet ook voor de biologische landbouw zou kunnen gelden.

Een klein debatje heeft zich ontsponnen over de Q-koorts en geiten. De zorgen die zijn geuit over de gezondheid van mensen in de buurt van geitenhouderijen deel ik, zij het misschien niet eens zo specifiek vanwege de Q-koorts. Op dit moment vindt een vervolgonderzoek plaats naar aanleiding van het onderzoek Veehouderij en Gezondheid Omwonenden, specifiek voor geiten. Ik hoop dat de resultaten hiervan voor de zomer bekend zijn. U mag van ons aannemen dat wij dat op de voet volgen.

Meteen pak ik nu een aantal moties bij de kop.

Tegen motie 2, 'Bestuursopdracht versnelling transitie veehouderij', hebben wij geen bezwaar.

In motie 41 scharrelt u even een kippencoalitie bij elkaar, met dank voor de leuke titel. U mag wel weten dat de kip vroeger mijn lievelingsdier was. Volgens mij was ik daarin een redelijk uitzonderlijk kind. Het verheugt mij te kunnen constateren dat ook de fractie van GroenLinks ziet dat dierenwelzijn en volksgezondheid nog wel eens strijdig kunnen zijn met elkaar. Het is belangrijk dat te onderkennen, daarover met elkaar het eerlijke gesprek te voeren en te onderzoeken of daar oplossingen voor zijn. Ik begrijp ook dat GroenLinks heel ijverig is geweest deze week. Wij zijn pas afgelopen woensdag naar de Staten gekomen met ons vergelijkend onderzoek naar verduurzaming van de landbouw en voedselketen. Daarin concluderen wij dat juist topkeurmerken en koploperbedrijven onze steun verdienen en dat geldt juist ook voor de scharrelkippen en de biologische kippen. Tegelijkertijd schuilt daarin een grote uitdaging rondom gezondheid. Als we het daar weten op te lossen, volgt de rest van de pluimveehouderij vanzelf. Tegen motie 41 hebben wij geen bezwaar.

De motie 47, 'Konijnen uit het nauw', wordt door ons ontraden. Dierenwelzijn is uitsluitend een rijksaangelegenheid. Als provincie zijn wij niet bevoegd tot bedrijfsbeëindigingen over te gaan vanuit een argument rondom dierenwelzijn. Dat zou alleen kunnen als de fysieke leefomgeving hier een argument is.

Motie 49, 'Krimp de veestapel', ontraden wij eveneens. Vorig jaar juni hebben we daarover al met elkaar gesproken en toen hebben de Staten ons richtlijnen meegegeven voor de verdere uitwerking van de mestdialoog. Op 7 juli zullen we die met elkaar bespreken.

De **voorzitter**: Interruptie mevrouw Roijackers.

Mevrouw **Roijackers** (GL): Nog even over de motie over de konijnen. In het verleden hebben we gesproken over een sector die gelukkig in afronding is, de pelsdierhouderij, en hebt u mede geconstateerd dat die niet valt onder een duurzame veehouderij. Onze fractie heeft er behoefte aan dat u behalve een technisch antwoord ook iets zegt over de konijnenhouderij zoals die nu in Brabant bestaat. Past die naar uw mening in een transitie naar een duurzame veehouderij?

De **voorzitter**: De gedeputeerde.

Mevrouw **Spierings** (GS, D66): Het feit dat er nog geen criteria zijn voor bijvoorbeeld een Beter Levenssterrenstelsel - en een biologische konijnenhouderij kennen we bij mijn weten in Brabant ook niet - geeft

al aan dat het allemaal relatief traditioneel is en dat er zeker ruimte is voor verbetering. Overigens heeft de fractie van D66 eerder al geïnformeerd of daar mogelijkheden voor zijn. Onze provinciale instrumenten zijn niet alleen voor varkens of kippen bedoeld, maar staan ook open voor de konijnenhouderij.

De **voorzitter**: De vraag is beantwoord. Van der Wel op dit punt nog.

De heer **Van der Wel** (PvdD): Aangegeven is dat het dierenwelzijn vanuit het Rijk wordt geregeld. Ja, maar dat is nu het hele probleem van de konijnenhouderij: dat we al vanaf ongeveer 1980 bezig zijn met gesprekken over het houden van die dieren op deze manier. Nu hebben we begrepen dat er in Europa wellicht iets gaat gebeuren, maar dat kan ook nog wel vijf of tien jaar duren.

De **voorzitter**: En uw vraag is?

De heer **Van der Wel** (PvdD): De vraag is of het, juist omdat het zo lang duurt en er steeds maar niks gebeurt, niet mogelijk is in dit specifieke geval wel een criterium over dierenwelzijn in de Omgevingsvisie mee te nemen.

De **voorzitter**: Het punt is duidelijk. De gedeputeerde.

Mevrouw **Spierings** (GS, D66): Ik heb zojuist uitgelegd dat dierenwelzijn geen criterium is, en dat is het straks ook niet in de nieuwe Omgevingswet.

De **voorzitter**: Daar zult u het mee moeten doen.

De heer **Van der Wel** (PvdD): Daar doe ik het mee en dat bewijst ook onze constatering dat dierenwelzijn door het provinciaal beleid niet verbetert.

De **voorzitter**: De gedeputeerde vervolgt haar betoog. Ik vraag om stilte in de zaal.

Mevrouw **Spierings** (GS, D66): Dit brengt mij op het onderwerp energie. Verschillende fracties hebben daar aandacht voor gevraagd en ik deel hun gevoel van urgentie. Tegelijkertijd wijs ik erop dat de grafiek die in de Perspectiefnota staat de resultaten weergeeft tot en met 2015. Het zijn dus resultaten van beleid uit voorgaande collegeperiodes en niet van het beleid dat wij nu in gang hebben gezet. Helaas zijn er nog geen cijfers over 2017 beschikbaar.

Dan wil ik nog even ingaan op de rechte stippellijn die in de grafiek is getrokken: die suggereert een lineaire toename richting 14% duurzame energie in 2020. Als u naar de percentages kijkt die in de Begroting 2017 staan, zult u zien dat wij langzaam aan het versnellen zijn, omdat wij nu heel veel plannen in gang zetten die een paar jaar nodig hebben in proceduretijd en de komende jaren tot uitvoering zullen komen.

De **voorzitter**: Interruptie Van Vugt.

De heer **Van Vugt** (CDA): Het antwoord van de gedeputeerde suggereert dat er eigenlijk niet zoveel aan de hand is. Dat gevoel deel ik niet, zeker niet als ik nu lees wat in de procedurevergadering door u wordt aangeboden, namelijk om met een denktank te komen die na de zomer zal rapporteren en waarover wij eind van dit jaar nog eens ons ei kunnen leggen, om de doelen 2020 te halen ...

De **voorzitter**: En uw vraag is?

De heer **Van Vugt** (CDA): Mijn vraag is: waarom doet u dat dan, als het allemaal al lekker loopt?

De **voorzitter**: De gedeputeerde.

Mevrouw **Spierings** (GS, D66): Zoals u in de Perspectiefnota ook hebt kunnen lezen, hebben de Staten nog maar een deel van de bestuursakkoordmiddelen via een begrotingswijziging bestemd voor het uitvoeringsprogramma energie. Een deel van de middelen staat dus nog open. Wij willen u daarover graag goed onderbouwd laten beslissen, wat betekent dat we enerzijds een kwantitatieve analyse laten uitvoeren en anderzijds een denktank vragen om juist te spiegelen op de rol die wij als provinciaal bestuur hebben en hoe wij die laatste middelen maximaal efficiënt kunnen inzetten ten behoeve van de energietransitie. Wij kunnen dat zelf bedenken, maar het lijkt me ook handig om daar wat extern perspectief op te vragen.

De **voorzitter**: Van Vugt.

De heer **Van Vugt** (CDA): Ik heb het stuk zó gelezen, dat u uw doelstellingen onvoldoende haalt, om die reden moet versnellen en daarom met een denktank aan de slag moet.

De **voorzitter**: De gedeputeerde.

Mevrouw **Spierings** (GS, D66): Dat is uw lezing, maar het is absoluut niet de bedoeling van wat er staat.

De **voorzitter**: Uijlenhoet.

De heer **Uijlenhoet** (GL): Blijkbaar is er een mogelijkheid om te versnellen. Waar zit het hem dan in dat die versnelling nu maar mondjesmaat doorkomt? Ik begrijp dat het beleid even tijd nodig heeft om te landen, maar volgens mij is er echt wel iets meer nodig, en dat wilt u trouwens ook. Hoe gaat u dat dan doen?

De **voorzitter**: De vraag is duidelijk. De gedeputeerde.

Mevrouw **Spierings** (GS, D66): Het beleid heeft inderdaad even nodig om te versnellen, maar soms wel een paar jaar. Als we beginnen met windturbines langs de A16, duurt het echt een paar jaar voordat ze er staan. Een gemiddeld windproject heeft zeven jaar nodig, van start planvorming tot en met realisatie. Geothermie kan iets sneller gaan, omdat er wat minder ingewikkelde procedures aan vast zitten, maar rekent u zomaar op drie tot vier jaar. Dat zijn allemaal zaken die we nu in gang hebben gezet en die we nog voor 2020 verwachten te realiseren.

De **voorzitter**: Uijlenhoet.

De heer **Uijlenhoet** (GL): Dat zijn echt mooie projecten en er wordt ook veel gedaan. Ik zeg ook niet dat er niets gebeurt, maar wat mij betreft is de focus nog te weinig gericht op de Brabantse burger zelf. Wat kunnen we nu vanuit Brabant doen om de individuele huishoudens in Brabant bij deze energietransitie te betrekken en bijvoorbeeld mogelijkheden te bieden om zelf energiebesparende maatregelen te nemen in en om koop- en huurhuizen?

De **voorzitter**: De gedeputeerde.

Mevrouw **Spierings** (GS, D66): Op dat gebied gebeurt eigenlijk best heel veel. Enexis heeft het project Buurkracht, dat ondersteunen wij ook, wij zijn gestart met een Sociaal Energieteam, vanuit de regio's lopen projecten als Slim Wonen Plus en Brabant Woont Slim, Alliander heeft de aanpak van Home, dat ook in Brabant wordt toegepast, en dan heb ik het nog niet eens over de energiebespaarlening die vanuit het Rijk loopt. Kortom, er loopt ontzettend veel en op een gegeven moment kunnen we ook zoveel bomen planten dat het bos niet meer terug te vinden is.

De **voorzitter**: De Kort.

De heer **De Kort** (PvdA): U geeft aan dat we de grafiek niet zo letterlijk moeten nemen, omdat daar een lineaire lijn in staat, die bijvoorbeeld een exponentiële wordt. Goed, dat kan ik delen, maar dan is het, om onrust in de Staten te voorkomen, wellicht wel handig voortaan ook grafisch die lijn anders weer te geven dan een lineaire lijn, want nu kan niemand een andere conclusie trekken dan daar staat, namelijk dat we ruim onder die lijn liggen.

Mijn volgende vraag. Toen de Energieagenda behandeld werd, hebt u gezegd dat u afgerekend kon worden op de doelstellingen die daarin staan. Hebt u er nog vertrouwen in dat de doelstellingen die wij daarin destijds hebben geformuleerd, gehaald zullen worden?

De **voorzitter**: De gedeputeerde.

Mevrouw **Spierings** (GS, D66): Ja, daar heb ik nog vertrouwen in. Ik geef de heer De Kort overigens gelijk, dat wij bij die lineaire lijn beter gewoon de doelstellingen uit de begroting hadden kunnen overnemen. Dat zou wat misverstanden hebben gescheeld.

De **voorzitter**: Van den Berg.

De heer **Van den Berg** (PVV): De gedeputeerde zei zojuist dat ze niet zoveel bomen wil planten dat ze uiteindelijk het bos niet meer kan zien. Een groter probleem bij de Amercentrale is dat er zoveel bos gekapt wordt dat we geen bos meer zien. Mijn vraag is hoe u daar tegenover staat, want dat is een heel groot deel van die zogenaamd duurzame energie, wat gigantisch veel CO₂ extra oplevert. En in hoeverre neemt u de effecten van uw versnelling verderop mee? Ik noem al die windturbines met neodymiumwinning, die extreem vervuilend is in China en honderdduizenden mensen bedreigt ...

De **voorzitter**: En uw vraag was nu precies?

De heer **Van den Berg** (PVV): Of u dat ook meeneemt. Ik heb het ook over kobalt en de kindslavenarbeid.

De **voorzitter**: Jaja, het is duidelijk, het hele rijtje. De gedeputeerde.

Mevrouw **Spierings** (GS, D66): We zijn hier een beetje een rituele dans aan het doen. Ons standpunt over biomassa kent u. Wij zijn niet gelukkig met de import van biomassa, maar dat is rijksbeleid en daar veranderen wij niets aan, anders dan dat wij daar bij het Rijk aandacht voor vragen. En ik wil u ook even vragen waar de steenkool vandaan komt.

De **voorzitter**: De heer Van den Berg.

De heer **Van den Berg** (PVV): Die kun je gelukkig van de hele wereld halen en het kobalt niet. Dat is in Oost-Congo met allemaal kindslaven, voor uw elektrische auto's. Dat vind ik een heel ernstige zaak, die hier zwaar ondergesneeuwd is.

De **voorzitter**: Goed. De gedeputeerde vervolgt haar betoog.

Mevrouw **Spierings** (GS, D66): Ik had ook een vraag over Nyrstar. Nyrstar is een heel goed voorbeeld van de manier waarop wij in Brabant gaan versnellen. Daar komt niet een zonnedak – ik kijk even naar mevrouw Brunklaus –, maar er komt 65 ha zonne-energie. Het wordt het grootste zonnepark van Brabant op gronden die voor niks anders te gebruiken zijn. Onze rol is vooral om even mee te denken met het bedrijf, hoe je zo'n aanbesteding op de rails zet en om vervolgens ook het gesprek met het bedrijf aan te gaan over energiebesparing.

De **voorzitter**: Interruptie Van Vugt.

De heer **Van Vugt** (CDA): Nog even terugkomend op die versnelling: misschien kan de gedeputeerde mij daarin toch een beetje geruststellen. Mijn fractievoorzitter heeft iets gezegd over verduurzaming sport. Uw doelstelling voor dit jaar is het verduurzamen van tweehonderd sportorganisaties. Volgens mijn informatie zitten we nu op ongeveer vijftig. Kunt u mij melden hoe u daarmee eind van dit jaar staat?

De **voorzitter**: De gedeputeerde.

Mevrouw **Spierings** (GS, D66): Wij draaien een pilot met vijftig sportaccommodaties en het is de bedoeling die voor de zomer af te ronden, zodat we na de zomer de versnelling kunnen inzetten, met alle lessen die we uit de pilot hebben geleerd.

De **voorzitter**: Van Vugt.

De heer **Van Vugt** (CDA): Ja, maar vijftig is nog geen tweehonderd.

De **voorzitter**: De gedeputeerde.

Mevrouw **Spierings** (GS, D66): Voor de zomer is nog niet het eind van het jaar. Met Nyrstar zijn gesprekken gaande over energiebesparing, maar het omzetten van een zinkion in zink kost gewoon een bepaalde hoeveelheid energie. Het enige wat je kunt doen, is de warmte die daarbij vrijkomt weer nuttig besteden.

Misschien ook even wat dingen over de versnelling. Geothermie: voor de bron in Tilburg-Noord is de SDE-aanvraag gedaan. Als het goed is, gaan we daar de eerste geothermiebron slaan, waar overigens geen fracking voor nodig is. In de stuurgroep is Brabant Water vertegenwoordigd, om heel goed te bewaken dat wij heel zuinig zijn op ons grondwater. Neemt u van mij aan dat collega Van den Hout dat stevig in de gaten houdt.

Met zero emissie OV hebben wij een mooie stap gezet rondom Eindhoven en wij gaan ook gewoon ons hele OV zero emissie maken. De aanbesteding van tweeduizend laadpalen is dit jaar tot stand gekomen en we gaan 100 MW windenergie langs de A16 realiseren. Ons energiefonds heeft nu al 629.000 ton CO₂ bespaard. Zo kan ik nog wel even doorgaan.

Wat ik wel interessant vind is om nog even een paar dingen over het energiefonds eruit te lichten. Naar aanleiding van de tussenevaluatie hebben wij besloten dat het Energiefonds in de ontwikkelfase niet 50%, maar tot 90% mag financieren. U heeft daarover wellicht een wat cryptisch tekstje op de openbare besluitenlijst van deze week zien staan. We hebben dat gedaan, omdat juist kleine initiatiefnemers, zoals energiecoöperaties en burgergroepen, vaak in die ontwikkelfase niet het geld hebben om daarin al de helft mee te betalen, terwijl een bank nog niet bereid is om mee te doen. Door daarin 90% mee te financieren, gaat die ontwikkeling ook sneller en kan ook sneller worden doorgeschakeld naar de warehousefase, zoals we dat zo mooi noemen. Daardoor kan dat stuk van het fonds ook veel sneller revolueren. Verder heeft het Energiefonds een aantal interessante partnerships, die partijen die niet het geld hebben om zelf te financieren, verder kunnen helpen.

De **voorzitter**: Interruptie Van den Berg.

De heer **Van den Berg** (PVV): Tussen het bestuderen van de jaarrekening en de Perspectiefnota heb ik dat even gemist. U hebt dus even op eigen houtje de financieringsmogelijkheid verhoogd van 50% naar 90%?

De **voorzitter**: De gedeputeerde.

Mevrouw **Spierings** (GS, D66): Dit is een bevoegdheid van het college van Gedeputeerde Staten. Wij hebben dat inderdaad twee weken geleden besloten. Het staat hoe dan ook deze week op de openbare besluitenlijst.

Het Energiefonds heeft dus een aantal interessante producten voor partijen die zelf de investering kunnen doen. Ik noem Dubotechniek, die warmte/koude-oplossingen levert voor bijvoorbeeld kantoorpanden, zodat je niet aan de voorkant die installatie hoeft te betalen, maar dat je gewoon kunt betalen uit je besparing. Zo hoeft Dubotechniek als bedrijf dat geld niet alleen bij een bank te lenen, want dat is vaak lastig, en helpt het Energiefonds daarin mee. OVVIA doet hetzelfde voor energiebesparing in kantoorgebouwen, met allerlei technieken, Volgroen doet het voor energiebesparingsmaatregelen specifiek voor het MKB, Solease doet het voor zonnepanelen bij particuliere woningen en Wocozon voor zonnestroom voor de sociale woningbouw. Er is een hele mooie infographic beschikbaar van de BOM, die ik u zal doen toekomen, met alles wat het Energiefonds tot nu toe heeft gedaan.

De **voorzitter**: Wilt u gaan afronden?

Mevrouw **Spierings** (GS, D66): Dat betekent dus ook dat ik de moties 3 en 38 over de duurzaamheidslening en versnellen energietransitie, ontraad omdat er volgens ons voldoende beschikbaar is. Daarbij wil ik wel even opmerken dat, als gemeenten bijvoorbeeld gezamenlijk, of individueel, een duurzaamheidslening willen opzetten, zij daarvoor geld moeten aantrekken en ons dan vragen daarvoor de Immunisatieportefeuille te gebruiken. Daarover gaan wij in gesprek en die gesprekken zijn inmiddels met Hart van Brabant al gestart.

De **voorzitter**: Interruptie Van Vugt.

De heer **Van Vugt** (CDA): Mijn fractievoorzitter had in haar bijdrage een buitengewoon slimme opmerking over de veerdiensten en het verduurzamen van die diensten. Ik zie daar een geweldige cross-over tussen u, gedeputeerde Van der Maat en gedeputeerde Swinkels. Graag verneem ik van u of u eens serieus wilt onderzoeken of we die veerdiensten Brabantbreed zouden kunnen verduurzamen, omdat daarmee een aantal vliegen in één klap kan worden geslagen.

De **voorzitter**: Uw punt is duidelijk. De gedeputeerde

Mevrouw **Spierings** (GS, D66): Voorzitter. In onze mooie cross-over hebben we afgesproken dat collega Van der Maat deze zal beantwoorden.

De **voorzitter**: Het komt dus terug. Dan de heer Portheine, interruptie. Mag ik stilte in de zaal?

De heer **Portheine** (VVD): Het komt niet geheel als een verrassing dat die twee moties worden ontraden. Toen wij het energieprogramma vaststelden, hebben we mede op uw verzoek een blanco pagina opgehouden die juist ruimte zou bieden aan initiatieven die een vrij direct karakter konden hebben in de uitvoering, om ook vooral Brabantse burgers te betrekken. Wij zien dat zo'n initiatief als een duurzaamheidslening heel succesvol is in Overijssel en Limburg, waar meer dan duizend posten zijn afgesloten onder die lening. Dus blijkbaar is er iets meer structuur nodig, en ook iets meer georganiseerde structuur, dan alleen de individuele aanvraag van de gemeente. Mijn vraag is daarom: waarom zouden we daar niet een universeel instrument van maken in het pakket waar u mee bezig bent?

De **voorzitter**: De gedeputeerde.

Mevrouw **Spierings** (GS, D66): Om een heel aantal redenen, voorzitter: omdat wij het primair een verantwoordelijkheid vinden van de gemeenten, omdat het Rijk al een dergelijke regeling heeft die via het SVN loopt en omdat het Energiefonds – dat andere niet hebben, maar wij wel – een aantal van die opties al biedt; daarin is de lening al geïncorporeerd zodat we het niet nog op een andere manier hoeven te

regelen. Zoals ik aangaf, zijn wij wel bereid hierover met gemeenten in gesprek te gaan op het moment dat zij die vraag hebben en ons vragen of wij dat kapitaal kunnen verstrekken.

De **voorzitter**: Porthoine.

De heer **Porthoine** (VVD): Ik denk dat wij ons ervan bewust moeten zijn dat niet de gemeente, maar de Brabantse burger uiteindelijk onze klant is en die is niet gebaat bij een heel complexe procedure via een gemeente waarvoor wij ons als provincie moeten organiseren. Hij wil, bijna als met een consumptief krediet, in staat zijn heel praktisch instrumenten te betrekken om in de eigen verduurzaming een slag te maken. Dat bereiken we niet met de weg die u nu schetst.

De **voorzitter**: De gedeputeerde.

Mevrouw **Spierings** (GS, D66): Juist omdat onze inwoners hier de doelgroep zijn, willen wij het graag zo dicht mogelijk bij die inwoners organiseren en voorkomen dat we ik-weet-niet-hoeveel instrumenten naast elkaar hebben lopen waardoor de keuzestress alleen maar toeneemt.

De **voorzitter**: Ik begrijp dat de heer Meijer wordt voorgelaten door de in beginsel aan de beurt zijnde heer Steenbakkers.

De heer **Meijer** (D66): Ja, ik kan ook een spelletje spelen. Ik heb meer een vraag aan de VVD-fractie. Wij kennen de VVD als een partij die het liefst zo min mogelijk extra overheidslagen creëert en de provincie graag wijst op de kerntaken. We hebben een gedeputeerde die uitlegt dat de provincie de eerste overheid is en dus in beginsel voor dit soort initiatieven de aangewezen bestuurslaag is. Ik vraag me af hoe de VVD dit nu inpast in haar visie op het middenbestuur.

De **voorzitter**: De heer Porthoine.

De heer **Porthoine** (VVD): Een visie op het middenbestuur: wij hebben de opvatting dat we op dit moment van denken naar doen moeten in het hele energieprogramma. Als het daarvoor noodzakelijk is dat wij incidenteel zo'n rol hier vandaan mee organiseren, sluiten we dat niet uit, los van de algemene opvattingen die u kent.

De **voorzitter**: Meijer.

De heer **Meijer** (D66): Als ik de gedeputeerde goed heb gehoord, concludeer ik dat, als gemeenten het initiatief al hebben en samen naar de provincie toe gaan om hulp te vragen, de provincie daarvoor al lang beschikbaar is en dat daarmee de motie overbodig wordt.

De **voorzitter**: De gedeputeerde.

Mevrouw **Spierings** (GS, D66): Dat brengt mij bij motie 27. 'Stop steun windindustrie'. Wij ontraden die.

De **voorzitter**: Interruptie Uijlenhoet.

De heer **Uijlenhoet** (GL): Toch nog even terug naar het punt van het versnellen en ook het punt van het samenwerken met gemeenten. Wij krijgen signalen, ook van gemeenten, dat als er gemeentelijke faciliteiten zijn en de provincie wordt gevraagd mee te doen, er wel wordt gepraat, maar geen boter bij de vis wordt gedaan. Mijn vraag aan de gedeputeerde is of ze die signalen serieus neemt en of de provincie daarmee toch serieus aan de slag wil.

De **voorzitter**: De vraag is duidelijk. We gaan niet het debat weer overdoen, maar de gedeputeerde mag antwoorden.

Mevrouw **Spierings** (GS, D66): Ik herken niet dat die signalen er zo breed zouden zijn.

De **voorzitter**: De Kort.

De heer **De Kort** (PvdA): Mij verrast de opmerking van de gedeputeerde dat de leningen op die manier niet nodig zouden zijn en dat het ook bij de gemeenten wel kan, want iedere gemeente met iedere keer een eigen regeling, terwijl wij hier een Energieagenda hebben waarin wij grote stappen willen maken: ik weet niet of dat beter is dan wanneer we met elkaar de krachten bundelen en één heel duidelijk systeem in Brabant hebben. In de mededeling die u zelf stuurde rondom 'Nul op de meter' staat ook dat het nog wat lastig is omdat de concepten duur zijn. Er staat letterlijk: "De trend van gefaseerd renoveren met flexibele concepten is de komende jaren een logische tussenstap." Wij zouden heel graag zorgen dat de Brabantse burger een simpele manier heeft om daadwerkelijk die stap te maken en het dus niet aan gemeenten over te laten. Kunt u dit daarom alstublieft nog eens heroverwegen en minstens eens onderzoeken of het niet makkelijker centraal kan dan overal los?

De **voorzitter**: Het punt is helder. De gedeputeerde.

Mevrouw **Spierings** (GS, D66): Voorzitter, ik val in herhaling. Wij hebben al een heel aantal instrumenten in Brabant, juist vanuit het Energiefonds, die ook voor dit soort doelgroepen bedoeld zijn. Er is rijksinstrumentarium voor en de gemeenten hebben al allerlei energieloketten. Ik pleit er echt voor om een beetje structuur erin te houden en niet alles tien keer dubbel te organiseren, want dat gaat de energietransitie niet versnellen en het zal de 14% niet dichterbij brengen.

De **voorzitter**: We hebben nu al een paar keer op en neer getiktakt, het is nu mooi geweest denk ik. De heer Van den Berg op dit punt?

De heer **Van den Berg** (PVV): U hebt motie 27 ontraden. Doet u dat omdat u vindt dat de inhoud niet klopt, of meent u echt dat al die turbines er moeten staan voor dat hele kleine beetje energie?

De **voorzitter**: De gedeputeerde.

Mevrouw **Spierings** (GS, D66): Wij hebben een doelstelling: 14% duurzame energie in 2020. Uit de bijdragen van de verschillende fracties maak ik op dat ze zich vooral grote zorgen maken over de vraag of we dat überhaupt wel zullen halen, en dan zijn die windturbines dus heel hard nodig.

De **voorzitter**: Van der Wel.

De heer **Van der Wel** (PvdD): Wat ons betreft ging het bij het stukje over veehouderij een beetje met grote stappen snel thuis. U geeft zelf in de Perspectiefnota aan wat de koers moet zijn volgens het bestuur, maar in 2010 hebben wij een heel uitgebreid debat gevoerd, in een marathonsessie, over 'megastallen nee', het voorstel van het college was om die stallen te beperken tot 1,5 ha ...

De **voorzitter**: En uw vraag is?

De heer **Van der Wel** (PvdD): In uw voorstel zegt u dat u dat gaat loslaten. Vindt u niet dat u daarmee de burgers in Brabant tekortdoet, met name de mensen die die handtekeningen hebben ingebracht?

De **voorzitter**: Ik verzoek de gedeputeerde te antwoorden in het perspectief van wat hier vandaag op de agenda staat, in het licht van wat later nog komen gaat.

Mevrouw **Spierings** (GS, D66): Dan wil ik doorverwijzen naar 7 juli, want dan gaan we de wijziging van de Verordening ruimte met elkaar bespreken. Het is niet dat ik er nu niet op in wil gaan, maar in het licht van wat hier op de agenda staat.

De **voorzitter**: En wat er nog komt vooral.

De heer **Van der Wel** (PvdD): Dan moet het dan maar een marathonsessie worden. Wij gaan in ieder geval onze spreektijd daar vol op inzetten.

De **voorzitter**: Heel goed. De heer Vreugdenhil.

De heer **Vreugdenhil** (CU/SGP): Voorzitter. Ik heb de interrupties van verschillende partijen gehoord. Eigenlijk worden heel breed vanuit de Staten allerlei voorstellen gedaan. Zelfs de VVD-fractie zegt niet meer te willen afwachten, maar aan de slag te willen gaan. Toch komt u nu met een voorstel om pas na de zomer met een denktank te komen. Is het niet veel verstandiger om nog voor de zomer echt klappen te maken, samen met de Staten, en niet met een denktank, om daarmee te laten zien dat we 2020 daadwerkelijk halen en ook alle voorstellen die vanuit de Staten zijn gedaan, daarin mee te nemen?

De **voorzitter**: Dank u wel voor het samenvattende overzicht. De gedeputeerde gaat nu verder.

Mevrouw **Spierings** (GS, D66): Ik ga daar toch weer 'nee' op antwoorden, want we doen al heel veel. Ik heb net een aantal grote klappers genoemd en ik weet niet of u werkelijk van elk onderdeel van het uitvoeringsprogramma nu een stand-van-zakenmelding wilt. En nee, want ik zou wel graag het frisse perspectief van externen erop willen hebben. Ik snap aan de ene kant uw pleidooi wel voor zo'n duurzaamheidslening, maar als we 14% willen halen, zullen we als provincie ons geld in andere dingen moeten investeren. Zelfs al zou die duurzaamheidslening een doorslaand succes worden, dan voegt het misschien 0,2 procentpunt toe aan die 14%.

De **voorzitter**: Vreugdenhil.

De heer **Vreugdenhil** (CU/SGP): Maar u hebt veel meer voorstellen gehoord dan alleen dit voorstel. U proeft volgens mij ook de onvrede in de Staten, want we zitten nu al ruim twee jaar te luisteren naar verhalen over denktanks en andere partijen. Proeft u niet dat de Staten hiermee echt tempo willen maken en hiermee nog voor de zomer aan de slag willen gaan?

De **voorzitter**: De gedeputeerde.

Mevrouw **Spierings** (GS, D66): Ik heb uw gevoel van urgentie heel goed verstaan, maar weet u wel wat er allemaal al gebeurt? Dat vraag ik u terug. Blijkbaar niet. U kijkt naar cijfers over wat in 2015 was gerealiseerd. Dat is beleid van de vorige collegeperiodes.

De heer **Vreugdenhil** (CU/SGP): Ik heb een heel concrete vraag gesteld. Ik proef vanuit de hele Staten dat men zeker weet wat er gebeurt en dat men er toch versnelling in wil hebben, waarvoor ook zelf met voorstellen wordt gekomen. Dan kunt u toch niet weg blijven kijken? Volgens mij hebt u dan niet begrepen hoe het debat in deze Staten loopt op het gebied van energie.

De **voorzitter**: Van Vugt.

De heer **Van Vugt** (CDA): Ik deel de opvatting van de heer Vreugdenhil. Ook ik heb hierover een weinig comfortabel gevoel. Misschien kan de gedeputeerde ons wat meer comfort verschaffen door te zeggen dat

de cijfers die in het staatje staan, gedateerd zijn en dat wij op korte termijn van actuele cijfers zullen worden voorzien.

De **voorzitter**: De vraag is duidelijk. De gedeputeerde.

Mevrouw **Spierings** (GS, D66): Als u de cijfers bekijkt, zult u zien dat het meest recente cijfer van 2015 is. Ik ga niet zeggen dat dat cijfer niet klopt, maar ik ga wel zeggen dat dat het cijfer van 2015 is. Ik kan u geen cijfers geven over 2016, omdat die er simpelweg nog niet zijn.

De **voorzitter**: Vrienden. Ik heb toch de indruk dat we hier nu al vijf, zes keer hetzelfde debatje aan het voeren zijn. De gedeputeerde heeft haar oordeel over de motie gegeven. Ik geef u allen nog één keer de gelegenheid voor een interruptie, en dan is het klaar met dit debat.

De heer **Portheine** (VVD): Voorzitter. De opmerkingen van de gedeputeerde baren mij zorgen, want ze kijkt alleen naar de bijdragen in eindcijfers van de transitie. U veronderstelt dat de duurzaamheidslening wel een groot succes zou kunnen worden. Het succes zit hem erin dat een paar duizend Brabanders individueel in beweging komen, die ons helpen die beweging op gang te krijgen. Dat is voor mij het succes van die lening.

De **voorzitter**: Dat is helder. Dan nu Van Vugt.

De heer **Van Vugt** (CDA): Ik had gehoopt op een wat ander antwoord van de gedeputeerde, want wat ze nu tegen me zegt, stelt mij geenszins gerust. U beschikt niet over actuele cijfers, hoe kunnen wij dan als Staten sturen?

De **voorzitter**: De Kort.

De heer **De Kort** (PvdA): De gedeputeerde gaf aan dat, als de energiemiddelen hiervoor moeten worden ingezet, wij niet aan die 14% zullen komen. Die mening deel ik. Daarom hebben wij bij een eerdere begrotingsbehandeling al de toezegging gekregen dat voor dit soort leningen de Immunisatieportefeuille gebruikt mag worden.

De **voorzitter**: Van den Berg.

De heer **Van den Berg** (PVV): Via u de volgende vraag aan de gedeputeerde: wat is toch dat vasthouden aan die 14% als uw doel CO₂-beperking is? Het is niet mijn doel, maar waarom stuurt u niet alleen daar op?

De **voorzitter**: Uijlenhoet tot slot.

De heer **Uijlenhoet** (GL): Stel nou dat de denktank tot de conclusie zou komen dat zo'n duurzaamheidslening wel wat is. Bent u dan wel bereid om het op te pakken?

De **voorzitter**: De gedeputeerde tot slot.

Mevrouw **Spierings** (GS, D66): Een hele serie opmerkingen en ik zou alleen maar in herhalingen vervallen. Misschien nog één punt met betrekking tot die immunisatieportefeuille. Ik heb zojuist aangegeven dat dat tot de mogelijkheden behoort, maar als wij dit vanuit de immunisatieportefeuille gaan doen, met inbegrip van alle tijd die het kost om zoiets van de grond te tillen en de manuren die betaald moeten worden, dan is het ofwel niet revolverend ofwel wordt het hetzelfde rentetarief als bij de landelijke regeling. U vraagt dus iets waar u volgens mij niet gelukkig van wordt, maar als u graag wilt dat ik

helemaal uitschrijf hoe het in elkaar zit en wat de consequenties ervan zijn, dan neemt u de motie aan en dan krijgt u het op schrift.

De **voorzitter**: Ik heb het debat hierover net gestopt. De gedeputeerde heeft u al een paar keer geantwoord, maar u komt met dezelfde vragen terug. De gedeputeerde gaat haar betoog nu afronden.

Mevrouw **Van der Sloot** (CDA): Een punt van orde, voorzitter.

De **voorzitter**: Dat mag altijd.

Mevrouw **Van der Sloot** (CDA): Het is duidelijk dat hier iets schuurt en dat het iets is waarover verschillende fracties vragen hebben aan de gedeputeerde. Ik zou graag zien dat de verschillende partijen die vragen kunnen stellen en de gedeputeerde daarop antwoordt. Daar is deze dag ook voor bedoeld.

De **voorzitter**: Dat is waar, maar het is nu al vier, vijf keer gebeurd. Ik zie geen beweging in het debat. De gedeputeerde staat voor haar antwoorden, heeft een oordeel over de motie gegeven en er komen geen nieuwe vragen. Het zijn de oude vragen en de bestaande antwoorden. Daar zult u het mee moeten doen. Ik verzoek de gedeputeerde, ook gelet op de tijd, haar betoog af te ronden.

Mevrouw **Van der Sloot** (CDA): Voorzitter. Ik zou u toch willen vragen om hier een extra ronde aan te besteden voor de mensen die achter de tafel stonden en nog een aantal vragen hebben.

De **voorzitter**: Er komt nog een tweede termijn. De gedeputeerde rondt nu af.

Mevrouw **Spierings** (GS, D66): Ik had nog wat vragen over bestuur. Beweging houden in veerkrachtig bestuur, was een aansporing van de VVD. Uiteraard. De aanbevelingen van Van Zwol zijn ook terug te vinden in onze aanpak 'Veerkrachtig bestuur', omdat Van Zwol in feite zegt dat economie en maatschappij maatgevend zouden moeten zijn voor de organisatie van het lokale bestuur, en dat is een van onze pijlers van veerkrachtig bestuur.

Er is wat aandacht gevraagd voor mijn optreden op diverse plekken, en daarover heb ik de volgende vraag. Stel: ik heb een gesprek met een burgemeester, die burgemeester deelt dat in vertrouwen met zijn collegeleden, er zijn collegeleden die besluiten dat in vertrouwen met hun raadsfractie te delen, dan besluit iemand om dat op Facebook te zetten en na dit fluisterspelletje, dat we allemaal nog kennen van toen we kind waren, neemt u aan dat wat op Facebook belandt, ook klopt.

De **voorzitter**: U moet nu echt afronden.

Mevrouw **Spierings** (GS, D66): De brieven die wij schrijven over veerkrachtig bestuur worden uiteraard door de commissaris ondertekend, zoals alle GS-brieven die wij schrijven door de commissaris worden ondertekend, maar daarmee ben en blijf ik gewoon de portefeuillehouder en de afzender van de boodschap, ook al zijn er kranten die dat niet in de gaten hebben.

Even over bestuurlijke vernieuwing: de reflecties van BrabantAdvies willen wij best betrekken bij de Statenmededeling en het gesprek dat wij met elkaar gaan hebben over bestuurlijke vernieuwing.

De burgerbegroting is behandeld in een themabijeenkomst, waarin gesproken is over Geffen. De conclusie was toen dat het op provinciale schaal lastig is, vandaar het aanbod dat wij hebben gedaan om daarover in het platform p&c met elkaar van gedachten te wisselen.

De **voorzitter**: Ik stel voor dat u de rest van uw bijdrage bewaart voor de tweede termijn, want de spreektijd is nu echt op.

De heer **Van der Wel** (PvdD): Voorzitter, er is een motie van ons ontraden en daarover wil ik nog wel een vraag stellen.

De **voorzitter**: Daarvoor verwijs ik u naar de tweede termijn. We gaan zo verder, maar de vergadering wordt eerst drie minuutjes geschorst.

Schorsing.

De **voorzitter**: Dames en heren. Ik verzoek u uw plaatsen weer in te nemen. De vergadering is heropend. Wij vervolgen de spreektijd van GS met gedeputeerde Van der Maat. Aan het einde van de spreektijd zal gedeputeerde Spierings nog even de gelegenheid worden gegeven één of twee moties van commentaar te voorzien. Het woord is aan gedeputeerde Van der Maat.

De heer **Van der Maat** (GS, VVD): Dank, voorzitter. Ik zal de verschillende inbrengen even nalopen op de vragen die op mijn portefeuille van toepassing zijn, te beginnen bij de heer Van Gruijthuijsen. In aanvulling op de woorden die collega Pauli al heeft gesproken en op de woorden die collega Van Merrienboer nog zal spreken, luidde zijn vraag hoe het nu staat met de stedelijke samenwerking in de vier regio's. Daarover kan ik twee dingen melden: in de eerste plaats dat we dit jaar met BrabantStad bezig gaan met het actualiseren van onze werkagenda, de Stedelijke Agenda, waarvoor eerder al aandacht is gevraagd, en in de tweede plaats dat ik samen met collega Van Merrienboer bezig ben om per regio een overzicht te maken van de investeringen en onderzoeken die we per regio gaan ontwikkelen. Daarover zal ik samen met collega Van Merrienboer de Staten dit jaar informeren.

Sprekend over mobiliteit heeft de heer Van Gruijthuijsen aandacht gevraagd voor de A2, de A58 en de A50. Uiteraard zijn die top of mind. Hij vroeg ook naar de A4-zuid en drong erop aan er vooral voor te zorgen dat het doortrekken daarvan op de agenda van het Rijk komt te staan. Daar zijn we mee bezig en ik zal dat signaal nog een keer overbrengen als het gaat over de MIRT-studie die nu loopt: de corridor Rotterdam-Antwerpen, die getrokken wordt door mijn collega Floor Vermeulen uit Zuid-Holland.

Heel concreet vroeg de heer Van Gruijthuijsen ook wat er nu eigenlijk gebeurt op de bestaande A4 in Brabant: zijn daar congestieproblemen? Ja, die zijn op dit moment inderdaad aan het ontstaan. Dat is ook de reden waarom wij met de minister in het BO MIRT en met Rijkswaterstaat afspraken hebben gemaakt over monitoring en nu in gesprek zijn over kleinschalige maatregelen die daar kunnen worden getroffen om de A4 te verbeteren.

De **voorzitter**: Interruptie Smeulders.

De heer **Smeulders** (PvdA): Die vraag over de A4 kwam voor mij een beetje uit de lucht vallen. Dat kan aan mij liggen, maar het is ook mogelijk dat PS daarover niet eerder zijn geïnformeerd. Daarom wil ik de gedeputeerde vragen ons daarover eens te informeren.

De **voorzitter**: De gedeputeerde.

De heer **Van der Maat** (GS, VVD): Laat ik toezeggen dat ik u die informatie toe zal sturen in een compacte memo over de MIRT-studie, en de onderdelen die daarin zitten, zodat u allemaal op de hoogte bent.

Door de heer Van Gruijthuijsen en mevrouw Van der Sloot is geïnformeerd naar de N264. Een jaar geleden heb ik na appel van de heer Van Gruijthuijsen de regio opgeroepen asjeblieft met een gedragen plan te komen. De ene gemeente zei A, de andere B en als jullie nou met zijn alleen C zeggen, heb ik gezegd, dan kunnen we misschien zaken doen. Dat moment is nu aanstaande. Een paar weken geleden heeft de regio mij een verhaal aangeboden waarin gezamenlijk de bereidheid is uitgesproken om de N264 te gaan upgraden. Ik verwacht dat ik voor de zomer een vervolgaanpak kan afspreken, waarbij we als provincie en regio samen een plan gaan maken voor de manier waarop de N264 opgewaardeerd kan worden. Ik verwacht jullie ook daar, als onderdeel van de Statenmededeling programmering mobiliteit, die ik altijd voorafgaand aan de begroting stuur, zodat iedereen goed zicht heeft op wat allemaal in de

portefeuille Mobiliteit gebeurt. Ik verwacht daar ook een aantal voortgangsmededelingen over te kunnen doen. Dat maakt ook dat motie 9 van het CDA overbodig is, en die wordt door mij dus ontraden.

De **voorzitter**: Interruptie Smeulders.

De heer **Smeulders** (PvdA): In de vorige periode kwam het nog wel eens voor dat er fracties waren die met moties allerlei provinciale wegen wilden verdubbelen, veranderen, vernieuwen en weet-ik-ik-wat allemaal wel niet, en toen werd altijd gezegd dat er een afwegingssysteem was, Prio geheten, waarin aan de hand van een aantal criteria wordt beoordeeld of een weg wel of niet moet worden aangepast. Gaat u dat systeem nu ook gebruiken voor de N264 in Noordwest-Brabant?

De **voorzitter**: De gedeputeerde.

De heer **Van der Maat** (GS, VVD): De afwegingscriteria die we hebben passen we gewoon toe. Tegelijkertijd kijken we in het kader van de Omgevingsvisie wel of er ook aanpalende belangen zijn die gediend kunnen worden. Daarom voer ik met collega Van Merriënboer ook gesprekken over de samenhang tussen werklocaties en bijvoorbeeld een provinciale weg. Als bij bijvoorbeeld de N265 voor andere afwegcriteria gekozen wordt om tot investeringen over te gaan, zal ik die expliciet maken, zodat u daarvan goed kennis kunt nemen.

De **voorzitter**: Mevrouw De Hoon.

Mevrouw **De Hoon** (CDA): Dank voor uw beantwoording, waarmee we heel tevreden zijn, maar even specifiek: bedoelt u hiermee alle punten die zijn opgenomen in het manifest en zoals wij verwoord hebben in de motie?

De **voorzitter**: De gedeputeerde.

De heer **Van der Maat** (GS, VVD): Ik spreek voor de zomer met de regio. Onlangs hebben ze mij het plan aangeboden, waarvan ik later heb gezien dat het CDA daar een manifest overeen heeft gelegd. Dat manifest van het CDA tijdens de campagnetijd was gebaseerd op datgene wat de colleges met elkaar hadden afgesproken. Over het verhaal dat die colleges hebben ingediend, ga ik met hen in gesprek. Momenteel zijn we samen met de regio aan het bekijken hoe we dat op een goede manier vorm kunnen geven. Ik ga geen uitspraken doen over specifieke onderdelen ervan, want daarover ben ik nu in gesprek met de regio.

Dan heeft de heer Van Gruijthuijsen ook een vraag gesteld over Nuenen, meer specifiek over het sluipverkeer en het geluid. Wat het eerste betreft, verwijs ik graag naar de afspraak die we in het bereikbaarheidsakkoord hebben gemaakt. Als het gaat over het sluipverkeer, zijn de gemeenten Eindhoven, Nuenen en Helmond aan zet voor het uitvoeren van een studie. Net als de heer Van Gruijthuijsen ben ik erg nieuwsgierig naar de uitkomsten daarvan. Het onderdeel geluid en ook de passage die daarover in het bestuursakkoord is opgenomen, zijn mijns inziens overbodig geworden, want dat heeft de gemeente Nuenen inmiddels voor zichzelf georganiseerd, nu ze een rechtszaak heeft gewonnen om de snelheid bij de A72 omlaag te krijgen. Doordat die snelheid omlaag is gegaan, is er ook geen sprake meer van geluidsoverlast. Dat leefbaarheidsprobleem is dus opgelost.

De **voorzitter**: Van Gruijthuijsen.

De heer **Van Gruijthuijsen** (VVD): Dus doordat de gemeente Nuenen het via een juridische procedure voor elkaar heeft gekregen om die snelheid omlaag te krijgen, is ook de geluidsoverlast teruggebracht, waarmee die geluidsweringen overbodig zouden zijn?

De heer **Van der Maat** (GS, VVD): Ja.

De **voorzitter**: De gedeputeerde vervolgt zijn betoog.

De heer **Van der Maat** (GS, VVD): Mevrouw Van der Sloot van het CDA sprak over het maken van snelheid, ook in mijn richting. Ik vind het echt enorm vervelend als het tempo dat ik maak niet aansluit bij het tempo dat zij zou graag zou zien. Als u dat te snel vindt, moet u dat aangeven, want dan zal ik misschien mijn informatievoorziening moeten aanpassen aan uw behoefte. Van de voorbeelden die u aanhaalde, noem ik even het station bij Eindhoven Airport. Voor de kerst al heb ik in een Statenmededeling aangegeven dat ik daarover met de minister afspraken heb gemaakt en nu al zijn we bezig met het maken van een businesscase, samen met de gemeente Eindhoven en het ministerie, die ik aan het eind van het jaar met de minister zal bespreken. Ook over de verennotitie is een paar weken geleden al een Statenmededeling verschenen, waarin staat dat, als veren een interessante maatschappelijke businesscase kunnen maken, bijvoorbeeld op verduurzaming, dat gewoon zal worden gedaan. Ook over de bereikbaarheid van bedrijventerreinen hebben we het eerder al gehad. Momenteel worden daarvoor experimenten voorbereid en ik verwacht daarover in de Programmering Mobiliteit een aantal interessante vervolgvorstellen te kunnen doen.

En als het dan toch over snelheid gaat: het is uw collega Van Vugt geweest die in deze zaal heeft gevraagd eens met de gemeente Woudrichem na te gaan of tot een aanpak is te komen op het kruispunt van de N322, Hoge Maasdijk. Ik verwacht dat we daarover tot een goede afspraak kunnen komen, die ook bij de heer Van Vugt tot instemmend geknik zal leiden.

De **voorzitter**: Interruptie mevrouw De Hoon.

Mevrouw **De Hoon** (CDA): Het tempo is het probleem niet, en de ambitie evenmin. Wij hebben de memo gezien, en die is keurig netjes. De ambities zijn helemaal goed en daar zijn we blij mee, maar we hadden gewoon drie vragen vandaag, omdat we nu het perspectief neerzetten en met elkaar de balans opmaken voor de APK. Die drie simpele vragen luiden: bent u voor of tegen een eventueel intercitystation, hoe ziet u de versnelling daarin en is de provincie bereid tot voorfinanciering? De antwoorden daarop kunnen ons helpen een denkrichting te bepalen.

De **voorzitter**: De gedeputeerde.

De heer **Van der Maat** (GS, VVD): Ik ga niet studeren op iets waarvan ik geen voorstander ben. Het antwoord op de eerste vraag is dus gewoon 'ja'. Over de tweede vraag kan ik nu geen uitspraak doen, omdat ik eerst de inhoud wil zien. De ambitie is het hoogst mogelijke tempo. Op de derde vraag geef ik nu geen antwoord, want primair is de staatssecretaris verantwoordelijk voor het spoor en ik heb het liefst dat zij gewoon de investeringen doet.

Mevrouw **De Hoon** (CDA): En betekent die 'ja' een voor?

De heer **Van der Maat** (GS, VVD): Ja.

De **voorzitter**: Nog een interruptie van de heer Van Vugt.

De heer **Van Vugt** (CDA): Ere wie ere toekomt als het gaat om uw aanpak en communicatie richting de gemeente Woudrichem. Ik zal blij zijn als die rotonde daar te zijner tijd gerealiseerd wordt. Dank u wel,

De **voorzitter**: De gedeputeerde vervolgt zijn betoog.

De heer **Van der Maat** (GS, VVD): Goed om te horen.

Vragen zijn ook gesteld over de besparing op de organisatie: hoe wordt de besparing van 18 miljoen euro gerealiseerd? De besparing is ingeboekt. Via natuurlijk verloop sturen wij nu op de toekomstige

omvang van de organisatie. Voor vitalisering van de organisatie is 16,5 miljoen euro afgesproken en het verheugt mij bijzonder dat ik er gisteren in ben geslaagd samen met de vakbonden tot een goed pakket te komen om de organisatie verder te vitaliseren en de mobiliteit te vergroten. Dat zal ook helpen om die besparing uiteindelijk voor elkaar te krijgen. Op dit punt komt voor de zomer een Statenmededeling uw kant op, zodat u een goed inzicht hebt in wat er allemaal speelt.

Naar aanleiding van motie 44 van de heer Steenbakkers zou ik eigenlijk een toezegging willen doen, in de hoop dat hij daarmee samen met de andere partijen uit de voeten kan. Wij herkennen de problematiek die is geschetst en zijn al volop bezig met het digitale bedrijvenloket. In de tijd van digitalisering zou dat ook de mainstream moeten zijn: digitaal, tenzij. Wel zal het digitale loket dan nog verder geoptimaliseerd moeten worden. Ik ben graag bereid toe te zeggen dat een overzicht zal worden verstrekt van wat we allemaal aan het doen zijn als het gaat om het optimaliseren van onze processen en lastenverlichting en een klein onderzoekje te doen hoe we onze inspanningen nog beter kunnen richten op mogelijkheden om het de ondernemers zo gemakkelijk mogelijk te maken.

De **voorzitter**: Steenbakkers.

De heer **Steenbakkers** (CDA): Ik zal even overleggen met de andere indieners, maar wat mij betreft is dit akkoord. Een vraagje nog over de besparing op de organisatie. Het is heel terecht dat u die 18 miljoen euro noemt, maar er is ook nog een structureel bedrag ingeboekt voor 2020 en verder. Kunt u ons eens aangeven hoe dat gerealiseerd zal worden, althans de grote lijnen daarin?

De **voorzitter**: De gedeputeerde.

De heer **Van der Maat** (GS, VVD): Het is inderdaad een structureel bedrag en dat is gewoon ingeboekt. Er volgt nog een heel traject waarin we op allerlei onderdelen vitalisering en mobiliteit centraal stellen. Via vrijwillig verloop sturen we nu op een compactere omvang en het inbouwen van een flexibele schil, zodat we veel beter op de opgaven kunnen werken. Tussen nu en dat moment is het de uitdaging om via vrijwillige ontwikkeling tot een compactere organisatie te komen. Tegelijkertijd optimaliseren we onze processen, opdat we dezelfde producten en dezelfde kwaliteit kunnen leveren tegen minder inspanning. Af en toe zijn we ook aan het doorkiezen over wat we wel en niet aan het doen zijn want als bestuur kunnen we niet alleen maar zeggen 'meer, meer, meer', terwijl de omvang krimpt.

De **voorzitter**: Mevrouw De Hoon.

Mevrouw **De Hoon** (CDA): Ik zei net wel met een grote mond dat u niet te snel was, maar vandaag even wel voor mij. Ik wil heel even terug naar motie 10, de bereikbaarheid van bedrijventerreinen. Ik weet dat u ermee bezig bent, en dat is prima, maar als fractie – en dat kan bij u niet anders zijn – komen wij keer op keer bij projecten uit, Breda, Waalwijk, waar dat stukje gemist wordt. Als we dat even leggen naast een constructie als Pivot Park, kunnen we zien dat daar eerst werd nagedacht over een voorziening als een bushalte voordat de rest ingevuld ging worden. Wat is nu precies het bezwaar tegen een quickscan, om gewoon eens in beeld te brengen wat nu waar is en wat eventueel nodig zou zijn?

De **voorzitter**: De gedeputeerde.

De heer **Van der Maat** (GS, VVD): Het bezwaar is dat ik daarmee weer papier moet gaan maken voor iets wat we gewoon al aan het doen zijn, en wel op twee manieren. In de eerste plaats hebben we gewoon onze concessies. We spreken voortdurend met gemeenten over de beschikbare vervoersuren die kunnen worden ingezet om van A naar B te gaan. Verder bespreken we met de gemeenten, maar ook met vertegenwoordigers van bedrijventerreinen, gewoon vraaggericht waar die buslijnen moeten lopen. In die ontwikkeling kijken we iedere week, iedere maand, wat de beste plek is waar de bus naartoe kan rijden. Daarmee hebben we gewoon alles in kaart. Ten tweede, en dat is gewoon die vernieuwing, waarvoor zelfs extra budget in de begroting staat, zijn we heel concreet met bijvoorbeeld Moerdijk in gesprek over de

vraag of we daar tot een innovatie kunnen komen. Dat zijn we allemaal aan het doen en daarvoor hoeft ik geen nieuwe agenda te maken, want dat leidt gewoon af van het tempo dat u zelf wilt om bijvoorbeeld die vernieuwing in Moerdijk tot stand te brengen. Ik zou zeggen: heb een beetje vertrouwen in onze aanpak. Als u daarin teleurgesteld wordt als u in september de Programmering Mobiliteit leest, kunt u altijd nog zeggen: nou, Van der Maat, u hebt dingen toegezegd die u niet hebt waargemaakt.

De **voorzitter**: Mevrouw De Hoon.

Mevrouw **De Hoon** (CDA): Het is ook geen verwijt naar de concessies die lopen. We haken in op de vernieuwingen die er zijn en de vragen die komen vanuit Moerdijk. In juni gaan we weer naar Breda, op hun verzoek. Het is heel goed dat we hier samen naar kijken en dat vertrouwen is er wel. We hopen erop dat we het in de volgende visie zullen vinden. Voor ons leek het gewoon een handige tool om als Staten, net als u, een overzichtje te hebben. Veel tijd hoeft dat niet te kosten, want het gaat om een quickscan en niet meer dan dat. Maar goed, daarin moeten we u voorlopig maar vertrouwen en dan kunnen we er later verder over spreken.

De **voorzitter**: De gedeputeerde vervolgt zijn betoog.

De heer **Van der Maat** (GS, VVD): Ik kom bij de inbreng van de heer Van Hattem, meer concreet bij de moties die zijn ingediend. Motie 26 ontraad ik, met een verwijzing naar het bestuursakkoord en de keuzes die daarin zijn gemaakt.

Tegen motie 29 heb ik geen bezwaar, met daarbij een paar opmerkingen. Het zou helpen als u in plaats van 'sec spitsstrook' zou formuleren 'bijvoorbeeld spitsstrook', want misschien is er nog wel wat meer mogelijk dan alleen een spitsstrook. Verder hoop ik de motie zó te mogen interpreteren, dat het een call to lobby action is als het gaat om het belang ervan en het samen optrekken met de provincie Gelderland.

Motie 30. Het is heel goed te zien dat ook de PVV voorstander is van innovaties en zelfs een beetje neigt naar smart mobility, maar ik vind de motie toch overbodig, niet zozeer omdat het niet belangrijk zou zijn, maar omdat we het al doen. We zijn bezig met de MIRT-studie voor de A2 en daarin kijken we ook naar dit soort slimme invoegmogelijkheden. Ook bij de A16, die onderdeel is van de MIRT-studie, zullen we dit soort zaken inbrengen.

De **voorzitter**: Interruptie Van den Berg.

De heer **Van den Berg** (PVV): Het gaat mij erom dat het snel gebeurt. Op de A2 bijvoorbeeld is het invoegen bij Kerkdriel echt zo'n probleemding en daar zou een setje doseerlichten, waarover we eerder al een motie hebben aangenomen, heel veel helpen. Ik dien de motie eigenlijk in om te bewerkstelligen dat er snel slagen worden gemaakt en experimenten komen. Het duurt nu allemaal zo lang en de mensen staan zo lang vast, terwijl dat vaak niet nodig is.

De **voorzitter**: De gedeputeerde, die nog een oordeel over de motie uitspreekt.

De heer **Van der Maat** (GS, VVD): Mijn oordeel blijft ontraden. Als het sec om de A2 gaat, wijs ik erop dat de MIRT-studie nu aan afronding toe is en dat de opmerking die u hebt gemaakt over Empel gewoon is ingebracht.

Naar aanleiding van motie 33 verzoek ik de PVV genoeg te nemen met een toezegging. Datgene wat u hier adresseert, vind ik zeer relevant, zeker ook omdat wij in deze bestuursperiode nog te spreken komen over de strategische koers van de toekomst van onze concessies. Ik verzoek u mij even de ruimte te geven om, in het kader ook van toekomstmobiliteit, de ontwikkeling van nu en het mobiliteitsbeleid als onderdeel van de Omgevingsvisie, in die periode een plek te laten organiseren, ook als we bijvoorbeeld voor de zomer nog met de Staten over de toekomstmobiliteit spreken, om dit topic gewoon in te brengen. Ik vind de motie nu net iets te strak, terwijl ik mij ook niet herken in een aantal kwalificaties. Als u met deze toezegging uit de voeten kunt, hoeven we misschien niet over motie 33 te stemmen.

Mevrouw Brunklaus vroeg zich af wat er nu is gebeurd met het onderzoek Breda-Utrecht. Ik zeg er even bij dat het niet sec gaat om spoor, want u hebt in meerderheid ook nog een motie aangenomen waarin wordt opgeroepen vooral te kijken naar de slimme toepassing die tussen Breda en Utrecht georganiseerd kan worden. Op dit moment wordt gestudeerd op die opties, en daarover heb ik ook afspraken gemaakt met de gemeente Utrecht, de provincie Utrecht en de gemeente Breda. Ik ben zelfs al met de staatssecretaris in gesprek om dit in het kader van het OV 2020-2040-beeld, de langetermijntoekomst van het OV in Nederland, als bijzondere pilot te positioneren. Ik heb geen garantie dat het lukt, maar ik ben wel mijn best aan het doen.

Motie 37 ontraad ik om twee redenen. De eerste is dat we al een uitvoerig programma hebben, door uw Staten samengesteld, als het gaat over verkeersveiligheid. Het verheugt mij ook te kunnen melden dat in 2016 de lijn weer dalende is wat betreft het aantal verkeersslachtoffers. Het zijn er nog steeds te veel, daar geen misverstand over, maar gelukkig is de lijn wel dalende. En als het gaat over 130 km rijden: daar verschillen de opvattingen gewoon over. Het kan volgens de regels en GS hebben daarom geen aanleiding om ten strijde te trekken tegen 130 km per uur.

De **voorzitter**: Interruptie op de valreep door Smeets.

De heer **Smeets** (GL): Dank voor de beantwoording, gedeputeerde. Vorige week is een manifest aangeboden, dat u zeker kent, over 'Verkeersveiligheid nationale prioriteit', dat door heel veel organisaties, Fietzersbond, MKB Nederland, VNO/NCW, VNG, en ga zo maar door, is ondersteund, om te komen tot een actieplan op het gebied van de verkeersveiligheid. De strekking van onze motie, die we intussen in overleg met andere partijen inmiddels enigszins hebben aangepast, is om al die maatregelen die er nu al zijn in Brabant nog eens goed bij elkaar te zetten en ook nog eens goed te kijken naar de oplossingsrichtingen die in het Nationaal Manifest staan.

De **voorzitter**: En uw vraag is?

De heer **Smeets** (GL): Mijn vraag is of u met die aanpassing, ook als ondersteuning van uw beleid, nog een keer naar deze motie wilt kijken.

De **voorzitter**: De gedeputeerde.

De heer **Van der Maat** (GS, VVD): Dan neem graag ik eerst kennis van de aangepaste variant voordat ik u goed kan antwoorden.

De **voorzitter**: Voor de helderheid even: wat is het nummer van de aangepaste variant?

De heer **Smeets** (GL): 37a.

De **voorzitter**: Hiermee is de bijdrage van gedeputeerde Van der Maat ten einde en wil ik het woord geven aan gedeputeerde Swinkels.

De heer **Swinkels** (GS, SP): Dank, voorzitter. In de Perspectiefnota ligt onder andere het hoofdstukje 'Inspelen op ontwikkelingen' voor. Vele daarvan zijn in deze Perspectiefnota al genoemd, maar daarnaast wil ik ook nog individualisering, nieuwe media, sociale media en de toegenomen snelheid en complexiteit noemen, die ook allemaal terechtkomen in onze samenleving. Het programma 'Sociale Veerkracht' beoogt dan ook na te gaan hoe onze samenleving met al die veranderingen kan omgaan en hoe ze daarbij geholpen en ondersteund kan worden. Dat vindt allemaal plaats op een kleine, veelal lokale, schaal en juist daarin schuilt heel veel potentie om op mogelijke veranderingen te reageren. Het vraagt van ons niet een groot programmatisch verhaal, maar vooral te kijken wat daar gebeurt.

De vergelijking die het CDA maakte van mij in een botsauto wil ik met een kwinkslag draaien, want inderdaad: de botsauto is laagdrempelig vervoer voor iedereen. Bovendien is de botsauto een instrument

om te leren door te experimenteren, soms zelfs een beetje door tegen elkaar te schuren en te botsen en tegen de stroom in te rijden, om te kijken wat anderen doen. Dat is precies wat we met het programma 'Sociale Veerkracht' beogen. En misschien nog een andere: het is minder duidelijk dat je van A naar B gaat, het gaat misschien ook veel meer over het proces, en met elkaar kun je een hoop lol hebben in die botsautootjes. Het gaat er dan om hoe je daarmee een netwerk en een samenleving bouwt.

Motie 8, waarin wordt verzocht de Omgevingswet ook in te zetten ten behoeve van het behoud van ons erfgoed, moet ik op zichzelf ontraden, maar het moge duidelijk zijn dat de Omgevingswet in zijn integraliteit überhaupt vele opgaven met elkaar verenigt. In de focusopgave 'Brabant Verbonden', zoals die in de Omgevingswet is verwoord, vindt ook de erfpacht een plaats. Het zou wat fout zijn om er één aspect helemaal uit te tillen, het gaat juist om de integraliteit en daarbij moet ook helder zijn dat de Omgevingswet ons wellicht ook gaat helpen om in die integraliteit nieuwe mogelijkheden en redenen te vinden om ook het erfgoed daarin te behouden en een nieuwe toekomst te geven.

Door de VVD is aangegeven dat Brabant gelukkiger is dan ooit. Of dat helemaal waar is, weet ik niet, maar in ieder geval is ze het afgelopen jaar gelukkiger geworden. Daarbij vroeg de SP zich af: moet óns dat dan weer gelukkiger maken?

De **voorzitter**: Interruptie Van Brakel.

Mevrouw **Van Brakel** (CDA): Ik wil nog even terugkomen op uw reactie inzake de tool Omgevingswet en ik mag hopen dat ook gedeputeerde Van Merrienboer daarop nog terugkomt. Ik snap het vanuit uw oogpunt gezien, dat is ook de reden waarom wij het vanuit de werkgroep Omgevingsvisie hebben willen benaderen, maar het punt is: vanuit het RO-instrumentaria zijn we eigenlijk gewend zijn om vooral reactief bepaalde wet- en regelgeving te maken, en hoe zou je nou eens proactief vanuit de Omgevingswet kunnen kijken of je in uw portefeuille slagen kunt maken, waar we weten dat de budgetten schaars zijn? Ik snap wel dat u zegt dat we het eigenlijk integraal moeten pakken, en de Omgevingswet is heel integraal, maar het gaat veel meer om de systematiek: hoe kun je proactief vanuit een andere invalshoek bekijken of erfpacht erbij kan?

De **voorzitter**: De gedeputeerde.

De heer **Swinkels** (GS, SP): Volgens mij is dat precies wat de Omgevingswet beoogt: om vanuit de integraliteit te kijken hoe je meerdere doelen tegelijkertijd kunt bereiken. Binnen het huidige RO-beleid merk ik ook al dat erfgoed soms enorm inspirerend kan werken en partijen bij elkaar kan brengen, omdat zij vanuit cultuurhistorisch besef bepaalde ruimtelijke wensen mogelijk maken. Op die manier kan het dus wel, maar daarvoor hebben we deze motie niet nodig. Het is integraal besloten in de werkwijze die nu al wordt opgetuigd. Wellicht kan mijn collega Van den Merrienboer daarop nog vanuit die systematiek ingaan.

De **voorzitter**: Dat zien we dan zo dadelijk. Vervolgt u uw betoog.

De heer **Swinkels** (GS, SP): Ik was bezig met de stelling dat Brabanders gelukkiger zijn dan ooit en we hadden zelfs even een discussie over de vraag hoe gelukkig ons dat dan weer maakt. Eerder heb ik al aangegeven dat het er niet zozeer om gaat of men 'overall' in Brabant gelukkig is, als wel of we overal in Brabant gelukkig zijn. Volgens mij moet daar de discussie over gaan op het moment dat we kijken naar de plekken waar dat nog niet het geval is en ons dan afvragen wat we daaraan ondertussen kunnen doen.

Tegen de motie die inmiddels door SP, CDA, PvdA en GroenLinks wordt ingediend ten behoeve van een steunpunt voor Q-koorts, hebben wij geen bezwaar. Eigenlijk steunt het heel erg waar we ook als college al mee bezig zijn en waarover we inmiddels ook door gemeenten in Brabant benaderd worden, die ook allemaal hun zorgen hebben. We moeten wel in de gaten houden dat Q-support per 1 oktober 2018 zal eindigen. Inmiddels vindt een afbouw plaats van die organisatie, waarbij contracten van mensen die ten einde lopen niet meer worden voortgezet. Wij zullen in eerste instantie bij het ministerie aankloppen om na te gaan hoe het de punten die ook in deze motie zijn verwoord, kan garanderen, dat wil zeggen

vastleggen en vasthouden van de kennis en kunde die verkregen zijn, maar ook een lokaal/regionaal loket waar Q-koortspatiënten terechtkunnen.

De **voorzitter**: Interruptie Van Hattem.

De heer **Van Hattem** (PVV): Wij hebben begrepen dat de afbouw van Q-support al per 1 juni a.s. zal plaatsvinden, wat dus zal betekenen, zoals u zelf ook aangaf, dat medewerkers zullen afvloeien, waarmee mogelijk ook de nodige kennis verloren gaat. Wat hebben GS tot nu toe gedaan om te voorkomen dat die kennis verloren gaat en wat gaat u op korte termijn doen, los van wat het Rijk gaat doen, om dit voor de Q-koortspatiënten in Brabant toch nog in stand te kunnen houden?

De **voorzitter**: De gedeputeerde.

De heer **Swinkels** (GS, SP): Het klopt, en het gebeurt zelfs niet pas per 1 juni: er zijn nu al medewerkers die afvloeien. Enige urgentie is daarom vereist en daarom praat ik op dit moment ook met de betrokken gemeenten, om te kijken of we met elkaar een stevige lobby naar Den Haag kunnen voeren, omdat in dezen in eerste instantie het ministerie aan zet is. Maar we zijn ook aan het kijken of het ook een andere inspanning vraagt, meer regionaal, om met elkaar in ieder geval te garanderen dat een loketfunctie in Brabant aanwezig blijft. Ik kan daarop niet helemaal vooruitlopen, want daarover zijn we nog in gesprek.

De **voorzitter**: Interruptie mevrouw Kardol.

Mevrouw **Kardol** (PVV): Volgens mij is in januari al een motie in de Staten aangenomen. Het is nu april en er gebeurt momenteel niks in Den Haag. Wat gaat u nu doen? Ik bedoel: u hebt al genoeg tijd gehad.

De **voorzitter**: De vraag is duidelijk. De gedeputeerde.

De heer **Swinkels** (GS, SP): Ik heb net geschetst wat ik doe en hoe zeer ik de afgelopen tijd bij de Ombudsman en het ministerie heb aangeklopt en met gemeenten en met Q-support heb gesproken, om te kijken hoe we zo snel mogelijk inzicht kunnen krijgen in wat we in Brabant met elkaar moeten behouden. We moeten echter ook bedenken dat in eerste aanzet het ministerie de aangewezen partij is om dat te realiseren. Dat is ook het appel dat ik op de minister en het ministerie doe, om dit van daaruit met elkaar te borgen en een plek te geven.

De **voorzitter**: Mevrouw Kardol.

Mevrouw **Kardol** (PVV): Maar dat doet de gedeputeerde al een paar maanden en er is nog geen concrete voortgang te bespeuren. In een krantenartikel in januari heb ik stoere woorden van u gelezen, dat u desnoods zelf aan de slag zult gaan en zelf plannen gaat maken, maar ik heb tot op heden nog niets gezien. Vanaf 1 juni gaan mensen er gewoon weg, 60% van de gevallen van besmetting doen zich in Brabant voor en wij staan hier gewoon en doen helemaal niks.

De **voorzitter**: De gedeputeerde.

De heer **Swinkels** (GS, SP): Dat we niets doen werp ik verre van mij, want volgens mij – en dat mag u bij de Q-koortspatiënten en de organisaties navragen – weten zij inmiddels in mij een medestander om dat bewerkstelligen. Ik ga ervan uit dat wij vóór de zomer hierin wel degelijk plannen met elkaar zullen ontwikkelen en dat dan ook bekend zal zijn in welke mate het ministerie daaraan wil bijdragen.

De PVV hield verder een soort algemeen betoog tegen cultuur, tenzij het volkscultuur zou zijn. Enige troost vond ik wel weer in het feit dat er geciteerd werd van een schrijver, en dus literatuur. Misschien mag het u dan weer troosten dat wij met onze subsidies ook twee literatuurfestivals hebben gesteund, Tilt en Watershed, die daarmee ook een bijdrage aan de literatuur in Brabant leveren.

Door de PVV zijn drie moties ingediend. Motie 20 over doe-budgetten ontraad ik. We zijn juist bezig om de initiatieven heel direct lokaal te laten ontstaan en te borgen. De provincie neemt daarin de rol om juist bovenlokaal te zorgen dat we daarin kennis delen, leren van elkaar en verbindingen leggen. Ik wil die rollen graag ook zo houden en dat betekent niet het oude instrument van co-financieren aan de voorkant wat er lokaal gebeurt. Voor het voortbestaan van die activiteiten is het juist belangrijk dat ze lokaal geborgd zijn. In motie 31 wordt voorgesteld Brabant C niet meer toegankelijk te maken voor partijen die al op andere manieren gesubsidieerd worden. Bedenk hierbij dat Brabant C niet de exploitatie van de organisaties draagt. Het gaat altijd over de plus, om naar nationale of internationale schaal te gaan. Bovendien zijn ze altijd gehouden aan 70% financiering van anderen. Dat is al een behoorlijke klus en deze motie wil ik dan ook ontraden.

Motie 32 gaat over het ontkoppelen van rijks- en provinciale subsidie. Allereerst: die koppeling is een enorm succes gebleken. We hebben 8,5 miljoen euro meer rijkscultuurmiddelen in Brabant doen laten landen dan in de voorgaande periode.

De **voorzitter**: Interruptie Bakker.

De heer **Bakker** (PVV): Ik wil de gedeputeerde even mee terugnemen naar de Statendag van 17 februari, toen een thema-avond was gepland over de aanpassing van de impuls gelden binnen het uitvoeringsprogramma Cultuur. Daar heeft de gedeputeerde verklaard dat hij tegen het stapelen van subsidies was. Met de motie over Brabant C in de hand wil ik de gedeputeerde juist meenemen om dit stapelen van subsidies tegen te gaan. Waarom gaat hij daarin niet met me mee?

De **voorzitter**: De gedeputeerde.

De heer **Swinkels** (GS, SP): Voorzitter. Ik heb toen aangegeven dat wij dat binnen het Brabantse systeem voorkomen. Een stapeling van de impuls gelden regeling, Brabant C en een paragraaf uit onze subsidieregeling wens ik niet, maar in dit geval hebben wij het systeem juist ingezet om meer rijksmiddelen naar Brabant te laten komen, en dat werkt wel degelijk. Op die manier wil ik het ook graag voor deze periode inzetten. Als we het al los zouden willen laten, is dat misschien iets voor de komende periode, maar voor deze periode is het in wezen mosterd na de maaltijd, want het is allemaal in regelingen vervat en inmiddels toegekend.

Dan stap ik over naar de moties 42 en 43. Motie 42 bepleit Brabantse nieuwkomers uit te nodigen in musea. Daarover wil ik graag de volgende toezegging doen. Op dit moment hebben we een bepaald instrumentarium, dat goed werkt en ook is opgeplust om veel meer jongeren naar de musea te krijgen. Ik wil graag ophalen in welke mate deze groepen nieuwkomers al bereikt worden, waaronder ik dan maar even nieuwkomers versta in de vorm van statushouders, maar ook onze expats. Ik ga ervan uit dat die gewoon integraal deel uitmaken van de groepen die daarin bediend worden, maar ik zal het even specifiek voor u ophalen, zodat u ook kunt zien of het op die manier werkt.

De **voorzitter**: Interruptie Van Hattem.

De heer **Van Hattem** (PVV): Het verbaast me dat de gedeputeerde nu toch weer aankomt met een doelgroepenbeleid, voor een specifieke doelgroep. Het zijn wederom de statushouders, de nieuwkomers, de nieuwe Brabanders zoals dit college ze zo graag wil noemen, die weer een gratis voorziening krijgen, waarvan de gemiddelde burger geen gebruik kan maken. Daar maak ik ernstig bezwaar tegen. Doelgroepenbeleid past al niet meer binnen de huidige provinciale kaders. Kunt u mij uitleggen hoe dit dan wel binnen die kaders zou passen? Want integratiebeleid is zelfs al in 2010 door de provincie afgeschaft.

De **voorzitter**: De gedeputeerde.

De heer **Swinkels** (GS, SP): Voorzitter. Er is hier helemaal geen sprake van doelgroepenbeleid. Er worden gewoon scholen, groepen uitgenodigd. Het enige wat ik heb toegezegd, is dat ik even zal nagaan of ook expats en statushouders, die ook gewoon op school zitten, hier deel van uitmaken. U kunt dan beoordelen of u dat afdoende vindt of niet. Het gaat in ieder geval niet om een specifieke doelgroep, er worden gehele groepen uitgenodigd via scholen.

De **voorzitter**: Van Hattem.

De heer **Van Hattem** (PVV): Dat is wat anders dan scholen. Het gaat hier om expats, nieuwkomers en statushouders en dan hebben we het niet over scholen, maar echt over specifieke doelgroepen. En dat is waar u wel degelijk een toezegging op doet.

De **voorzitter**: De gedeputeerde.

De heer **Swinkels** (GS, SP): Het gaat hier over jongeren, en dat gaat via scholen. Het kan ook via de Internationale School.

De **voorzitter**: Uijlenhoet.

De heer **Uijlenhoet** (GL): Waarom richt u zich alleen op jongere nieuwkomers en niet gewoon op de hele groep nieuwkomers?

De **voorzitter**: De gedeputeerde.

De heer **Swinkels** (GS, SP): Dat heeft vooral te maken met het programma, 'Museumschatjes' geheten. Het programma loopt al en dat hebben wij benut om er veel meer jeugd en jongeren naartoe te geleiden. Het is vooral die doelgroep die in dat programma is gekozen. Ik ben er niet meteen op uit om dat heel veel te verbreden, omdat het op zichzelf nog verder uitgebouwd moet worden.

De **voorzitter**: Van Gruijthuijsen.

De heer **Van Gruijthuijsen** (VVD): Het kan allemaal heel snel gaan. Wij waren er niet van op de hoogte dat deze pilot al liep. Kunt u ons schriftelijk informeren over de kaders en uitgangspunten van deze pilot en welke doelgroepen u specifiek op het oog hebt? Kortom, even op een A4'tje aangeven hoe u die pilot hebt ingestoken.

De **voorzitter**: De gedeputeerde, die ik overigens ook wil verzoeken zo te gaan afronden.

De heer **Swinkels** (GS, SP): Die toezegging kan ik doen.

Motie 43 gaat over 'Nog een kans voor dans'. Om een goed beeld te schetsen, wil ik een paar cijfers noemen. In de vorige periode ging 525.000 euro naar de dans, waaronder Dans Brabant en De Stilte, die ook in deze periode weer gefinancierd worden. In totaal is dat bijna 3,5 ton meer dan in de voorgaande periode. Het beeld kan dus niet ontstaan dat wij veel minder, of weinig, aan de dans doen. Er is wel sprake van dat er twee nieuwe gezelschappen gefinancierd worden ten opzichte van de vorige periode, en dat er dus twee andere afvallen. Het verzoek om dit binnen de B5 ter sprake te brengen is onnodig, want dat is al gebeurd en ik heb u recent geïnformeerd wat daarvan de conclusies waren. Voor een deel zijn nu ook de gemeenten aan zet om daarvoor, waar zij mogelijkheden zien en het instrumentarium hebben, oplossingen te vinden. In dit geval is geen ander instrumentarium meer voorhanden binnen deze provincie dan impuls geldenregelingen en Brabant C. De danssector heeft die ook al gevonden. Ik stel voor eerst te proberen ons instrumentarium te benutten alvorens te besluiten hiervoor extra middelen te reserveren, want dat zit een beetje expliciet in het verzoek dat u doet, volgens hetwelk naar financiële oplossingen gezocht moet worden, waarmee u mij eigenlijk naar de B5 stuurt met het idee dat de provincie

bereid zou zijn daaraan mee te betalen. Dat moet wat mij betreft allemaal binnen het bestaande instrumentarium, en dat zeggen de wethouders vanuit hun positie overigens ook tegen mij.

De **voorzitter**: Mevrouw Brunklaus.

Mevrouw **Brunklaus** (GL): Dank voor dit antwoord, dat ook een antwoord is waarop ik eigenlijk gehoopt had. Het is ons er niet om te doen om in eerste instantie extra middelen uit te trekken. Het gaat er gewoon om dat u die middelen vindt. Hoe u dat doet, linksom of rechtsom, dat vind ik eigenlijk een beetje bij u liggen. Ik weet dat bijvoorbeeld in Breda de wethouder 70.000 euro heeft gevonden. Ik kan me voorstellen dat u binnen uw eigen kaders dat geld kunt vinden. Waar het mij om te doen is, en ook de Partij voor de Dieren ...

De **voorzitter**: En uw vraag is?

Mevrouw **Brunklaus** (GL): Is dat u dit binnen afzienbare tijd met de partijen waar het om gaat, en de wethouders, weet op te lossen, zodat zij voor de zomer weten waar ze staan en verder kunnen.

De **voorzitter**: De gedeputeerde.

De heer **Swinkels** (GS, SP): In het advies van onze adviescommissie zit ook een verzoek richting de gemeenten. Ik schetste zojuist al dat wij als provincie al heel veel doen en als het verzoek via deze weg aan de gemeenten moet worden overgebracht dat zij daarin ook een bijdrage mogen leveren, dan zal ik dat ook overbrengen. Ik ben echter voorzichtig met de suggestie die in deze motie staat om financiële oplossingen voor problemen te zoeken. Ik denk dat het vooral zo moet zijn dat wij met bestaand instrumentarium aan de slag kunnen en dat instrumentarium is ook nog niet uitgeput.

Mevrouw **Brunklaus** (GL): Dan verstaan we elkaar misschien niet helemaal goed. Natuurlijk gaat het om geld, want er moet geld gevonden worden om verder te kunnen, maar of u dat geld nu weghaalt uit het budget van BKKC, of een andere oplossing weet te vinden, is mij om het even. Het gaat erom dat er boter bij de vis moet. Ik vraag dus niet om extra geld uit een vrije begrotingsruimte, maar ik denk wel dat de oplossing die gevonden moet worden, van financiële aard is.

De **voorzitter**: De vraag is duidelijk.

De heer **Swinkels** (GS, SP): Als u het zo wilt interpreteren, waarmee u eigenlijk oproept te proberen er met elkaar uit te komen en na te gaan of het dansveld met het bestaande instrumentarium tegemoet kan worden gekomen, dan neem ik dat maar even als suggestie mee. We komen elkaar regelmatig in B5-verband tegen en dan zal ik het op die manier op de agenda zetten, waarna we met elkaar kunnen bespreken of dat een weg is. Ik moet de verwachtingen echter ook een beetje temperen, want de mogelijkheden die door de wethouders gezien worden om hiervoor extra middelen te reserveren, zijn uitermate beperkt.

De **voorzitter**: Van der Wel.

De heer **Van der Wel** (PvdD): Wij hebben een uitgebreide brief gehad van de vier dansinstellingen. U zegt dat er al geld naar de dans gaat, maar het resultaat is wel dat deze vier dansinstellingen het hierdoor erg moeilijk krijgen. Wat ik u nu wil vragen, is of u datgene wat die mensen vragen, dat overkoepelende, kunt beoordelen en of de aanvraag zoals die is gedaan en het bedrag dat is gevraagd naar uw mening terecht zijn. U mag het dan matchen zoals u het wilt matchen, maar koppel dan ook naar PS terug als u het niet kunt vinden, zodat wij alsnog de gelegenheid hebben in de begrotingsruimte te kijken of wij het de moeite waard vinden.

De **voorzitter**: Het punt is duidelijk. De gedeputeerde.

De heer **Swinkels** (GS, SP): Uiteindelijk zou je kunnen zeggen dat Brabant Dans de overkoepelende organisatie is, die daarmee ook gefinancierd is. Als u nu bedoelt te zeggen dat de vier organisaties die niet gefinancierd zijn alsnog gefinancierd moeten worden, is dat meteen in tegenspraak met het hele systeem dat we hier hebben opgetuigd en waarbij een adviescommissie prioriteiten heeft aangegeven. Het zou wat vreemd zijn als wij nu in dit gezelschap zouden besluiten er verderop onder aan de ladder nog een paar gezelschappen uit te pikken die we alsnog gaan financieren. Wat ik heb gezegd, is dat wij met BrabantStad het gesprek verder zullen voeren, dat er bij de wethouders op zal worden aangedrongen hiervoor met hun beschikbare instrumentarium een oplossing te vinden en dat wij vanuit de provincie met het beschikbare instrumentarium en middelen ook aan oplossingen zullen bijdragen.

De **voorzitter**: Van der Wel.

De heer **Van der Wel** (PvdD): Volgens mij zijn de signalen van de wethouders wel duidelijk. Er is incidenteel wel ergens geld in een gemeente, maar bij andere niet. Laat Brabant Dans dan deze aanvraag beoordelen op nut en noodzaak en u adviseren over het bedrag dat nodig en nuttig is voor de uitbreiding van de dans. Binnen de regeling die er is kunnen we dan opnieuw overwegen het op die gronden aan te vullen.

De **voorzitter**: De vraag is helder. De gedeputeerde.

De heer **Swinkels** (GS, SP): De instrumenten die nu nog ter beschikking staan, zoals de impuls geldenregeling en Brabant C, behelzen regelingen waarvoor een aanvraag kan worden gedaan. Daar gaan wij niet naar kijken, dat doen adviescommissies die daarover adviseren. Dat zijn de mogelijkheden die nog openstaan vanuit de provincie. Meer kan ik hen op dit moment niet bieden, maar ik acht het wel mogelijk dat die instrumenten hen uiteindelijk wel verder zullen helpen.

De **voorzitter**: Hageman.

De heer **Hageman** (D66): De beoordeling door de adviescommissie is gebeurd op basis van de criteria. Wat volgens mij uit de brief blijkt, is dat het cluster aan mensen zo georganiseerd is, dat ze eigenlijk buiten alle regelingen vallen. Vindt u niet dat het initiatief dat voorligt het prototype is van het cultuursysteem dat wij met zijn allen bedacht hadden, de functieketens, en bent u het niet met D66 eens dat goed gedrag beloond moet worden?

De **voorzitter**: De gedeputeerde.

De heer **Swinkels** (GS, SP): Het is zeker zo dat Dans Brabant in de vorige periode gesteund is door deze provincie en daarmee meer een koepel heeft georganiseerd. Misschien zou je kunnen zeggen dat ze daarmee precies heeft georganiseerd wat wij graag zien, namelijk de hele keten en het veld bij elkaar gebracht, maar ik vind niet dat zij daarmee tussen muurtjes en schotten vallen. De danssector staat juist bekend als een sector, past precies in ons systeem en zal dus ook op die manier gehonoreerd kunnen worden. Ik zie op voorhand geen gevaar dat zij door de aard waarin zij bestaan geen aanspraak zouden kunnen maken op onze instrumenten.

De **voorzitter**: Hageman.

De heer **Hageman** (D66): Op voorhand niet, nee, maar de praktijk wijst uit dat het advies in ieder geval niet positief was, waardoor ze buiten de regelingen vallen en een probleem kan ontstaan. Hoor ik u nu wel zeggen dat, als de gemeenten in staat zijn extra geld bij elkaar te sprokkelen, u bereid bent dat ook als provincie te doen?

De **voorzitter**: De gedeputeerde.

De heer **Swinkels** (GS, SP): Ik schets net dat de middelen die wij via onze meerjarige subsidies hebben verstrekt, op zijn. Ik heb dus geen extra middelen om in te zetten, anders dan het bestaande instrumentarium. Daarop hebben zij op een reguliere manier aanspraak gemaakt. Ik ben het niet eens met de stelling dat, als het voorheen niet is toegekend, in de nieuwe impuls geldenregeling niet een nieuwe kans kan worden gemaakt.

De **voorzitter**: Deryckere.

De heer **Deryckere** (CDA): Ik heb eigenlijk nog een vraag die daarvóór komt. U bent al een tijdje met het dossier bezig en u hebt ook met de betrokkenen gesproken. Als deze vier organisaties nu wegvallen in de keten, komt de keten in uw perceptie dan ook in totaal in gevaar, waardoor in talentontwikkeling etc. gaten zullen vallen?

De **voorzitter**: De gedeputeerde.

De heer **Swinkels** (GS, SP): Voor zover ik mij daarover een mening kan vormen op basis van de adviezen die ik krijg, is het niet zo dat de danssector omvalt. Twee heel belangrijke partners, die in het verleden door de provincie werden gesteund, worden ook nu weer gesteund, namelijk De Stilte en Dans Brabant. Daarnaast worden twee nieuwe organisaties door de provincie gesteund, als gevolg waarvan twee andere wegvallen. Dat is op zichzelf zonde, maar misschien niet heel raar. Ook in het rondetafelgesprek is opgemerkt dat er soms dynamiek in de wereld zit en nieuwe partijen opstaan. Dat gaat in dit systeem altijd ten koste van de oudere en dat is op zichzelf misschien niet heel erg vervelend of vreemd. Ik heb op voorhand niet het idee dat de situatie dusdanig ernstig is dat het omvalt. Dat het fragiel is, kunnen we wel stellen. De basis is niet zo stevig dat je alles zomaar zeker kunt stellen.

De **voorzitter**: Deryckere.

De heer **Deryckere** (CDA): Maar Dans Brabant heeft de afgelopen jaren echt geïnvesteerd en onderzocht hoe ze de sector kan verstevigen. U zegt hier dus dat u niet bang bent dat door het wegvallen van deze organisaties ook die investeringen en die ontwikkeling door Dans Brabant deels of helemaal zullen wegvallen?

De **voorzitter**: De gedeputeerde.

De heer **Swinkels** (GS, SP): Nee. Voorheen kreeg Dans Brabant 2 ton per jaar van deze provincie, nu is dat 3,5 ton per jaar, dus wordt zij als organisatie verstevigd in die positie.

De **voorzitter**: Mevrouw Brunklaus.

Mevrouw **Brunklaus** (GL): Maar Dans Brabant is een heel andere vorm van organisatie. De vier organisaties die samen per jaar 335.000 euro nodig hebben, vormen in de piramide die we destijds hebben gemaakt nu precies de laag net onder de top waaraan het onderwijs zoveel behoefte heeft. Dans Brabant heeft ervoor gewaarschuwd dat er een groot probleem is in Brabant als zij omvallen. Dat is weliswaar in strijd met wat u zegt, maar dat is de informatie die ik van deze partijen krijg. Als de professionele sector op zo'n manier, met elkaar, een aanvraag doet, ondersteund door Dans Brabant, ga ik ervan uit dat er wel degelijk iets aan de hand is. Ik maak me daar verschrikkelijk veel zorgen over.

De **voorzitter**: Volgens mij zijn die gedachten nu afdoende gewisseld. Om te voorkomen dat het een rondedansje wordt, verzoek ik de gedeputeerde nu zijn betoog af te ronden.

De heer **Swinkels** (GS, SP): Mijn rest nog één motie, nummer 55, die gaat over 'ouderen digitaal vaardig'. Er zijn al heel veel lokale en particuliere initiatieven die ouderen willen helpen om digitaal vaardig te worden, of in ieder geval eens naast een oudere gaan zitten om uit te leggen hoe het allemaal werkt. Bij de VBOB, de ouderenondersteuners, is dat al praktijk. Er is bovendien nog een interessante cross-over, zou je kunnen zeggen, met de arbeidsmarkt, want het Schumanncollege is bezig te bezien hoe het daar als het ware werk omheen kan maken, om jongeren ouderen bij te laten staan op velerlei activiteiten, maar ook wat betreft de digitale wereld. Daarmee is er dus eigenlijk ook geen noodzaak om hierop expliciet door te gaan. Dus ik wil deze motie ontraden.

De **voorzitter**: Interruptie Deryckere.

De heer **Deryckere** (CDA): Daar heb ik toch een aantal vragen over. U noemt de VBOB, maar die heeft het kunnen doen dankzij steun van de provincie om vrijwilligers op te leiden, die vervolgens de trainingen geven. Ik ben het helemaal met u eens dat we moeten samenwerken met het Schumanncollege en studenten, hartstikke goed, maar de infrastructuur die we hebben opgebouwd, met alle vrijwilligers die nu actief zijn, stopt in 2018. Het is echt zonde dat we alles van de afgelopen jaren weggooien.

De **voorzitter**: En uw vraag is?

De heer **Deryckere** (CDA): Nou: hoe reageert u daarop?

De **voorzitter**: De gedeputeerde.

De heer **Swinkels** (GS, SP): Met de VBOB hebben we inmiddels afspraken gemaakt voor die transitie, dit jaar, waarbij ze dit jaar nog financiële steun krijgt van de provincie om deze personen te trainen en tevens de transitie te maken naar lokale verankering en lokale financiering. Daarvoor is een fantastisch plan ingediend en ik heb er alle vertrouwen in dat het na 2018, wellicht op een andere wijze, zal worden voortgezet.

De **voorzitter**: Deryckere.

De heer **Deryckere** (CDA): Zonde dat u hierop niet verder wilt ingaan. Toch een wat andere vraag dan, over hetzelfde punt. U zegt hier dat de ouderenbonden naar lokale financiering moeten, maar in de afgelopen maanden heb ik tijdens vorige vergaderingen over sociale veerkracht begrepen dat het juist een transitie is naar een soort projectsubsidie, zodat ze wel nog steeds met de provincie kunnen samenwerken. Is dat überhaupt nog mogelijk in 2018, of zegt u: nee, ouderenbonden en ook andere netwerkorganisaties puur lokaal?

De **voorzitter**: De gedeputeerde.

De heer **Swinkels** (GS, SP): Binnen het programma 'Sociale Veerkracht' sluiten wij aan bij initiatieven, waarbij het er uiteindelijk om gaat dat die initiatieven lokaal geborgd en gefinancierd worden. Op die manier zijn alle netwerkorganisaties bezig zich in de komende periode aan die initiatieven te koppelen, wat inderdaad betekent dat de financiering lokaal, dan wel via een programma verlopen, en dat kan een provinciaal programma zijn. In die zin zijn er soms mogelijkheden om aan te sluiten bij de maatschappelijke opgaven in onze programma's, maar het is wel weer aan deze organisaties om zich daaraan dan te verbinden, en niet op voorhand gefinancierd in hun exploitatie, zou je kunnen zeggen.

De **voorzitter**: Ik dank de gedeputeerde voor zijn deel in de beantwoording en geef nu graag het woord aan gedeputeerde Van Merrienboer. We proberen nog voor de dinerpauze de eerste termijn van het

college af te ronden. Na de bijdrage van gedeputeerde Van Merrienboer zullen nog een paar moties van commentaar worden voorzien door gedeputeerde Spierings.

De heer **Van Merrienboer** (GS, PvdA): Voorzitter. De door de beste bestuurder van Nederland vaak geprezen wetenschapper Herman van Gunsteren zegt dat je in de complexe samenleving die wij vormen heel veel uitkijkposten nodig hebt, en dat die uitkijkposten divers moeten zijn en bij voorkeur ook een beetje eigenwijs. Ik wil onze mensen, die hier ook al de hele dag bij zijn, complimenteren met het werk dat zij hebben geleverd om in de Perspectiefnota een flinke poging te doen om recht te doen aan die diversiteit en ook aan de eigenwijsheid, door bijvoorbeeld de jonge Brabanders eens echt te bevragen. Daarmee gaan we verder, maar het leidt er ook toe dat u een collage aan beelden krijgt, waarna het aan u is om op basis van die collage het college te beoordelen en aan te sturen.

BrabantAdvies, een paar keer aangehaald, heeft volgens mij een eerlijke en ook integere reflectie gemaakt van hoe wordt aangekeken tegen het functioneren van het college in de eerste periode. Ik zie ze zelf ook zoeken, en dat mag, want dat doen wij ook. Ze constateren dat wij heel veel bottom-up werken en dat ze soms op zoek zijn naar de kaderstelling. Ze constateren ook dat wij af en toe de regie niet schuwen, daar waar het van belang is. Hiermee kom ik terug bij diezelfde Van Gunsteren, die – en dan maak ik een uitstapje naar de Omgevingswet – zegt: de samenleving kan ontzettend veel zelf, heb daar vertrouwen in, maar zorg er bij dat deel waar het repertoire van de overheid nodig is wel voor dat je dan een heel divers repertoire hebt, zodat je op veel manieren ondersteuning kunt bieden aan de zelforganisatie, en soms moet je die ook corrigeren of sturen.

Met collega Spierings mocht ik in Den Haag zijn bij de bekendmaking van de Eenvoudig Beter Trofee, een trofee voor initiatieven die vooruitlopen op de komst van de Omgevingswet. Een Brabants initiatief heeft gewonnen, en dat was het enige initiatief dat ook echt uitging van burgerparticipatie: de Vereniging Markdal. Alle andere initiatieven – misschien hadden ze het daarom wat makkelijk, dat weet ik niet, ik heb de stemmen niet geteld – waren overheidsinitiatieven en wij in Brabant steken er dan toch boven uit. De eer komt aan die vereniging toe, maar het is ook mooi te zien dat die vereniging teruggeeft dat juist ons overheidsoptreden in relatie tot het initiatief – één overheid, zoals we dat in het kader van de Omgevingsvisie noemen – een doorslaggevende bijdrage heeft geleverd aan haar succes. Ook vanaf deze plaats wil ik – zeker ook namens Johan van den Hout, die er nu even niet is, maar zich hiervoor ook enorm heeft ingespannen – de Vereniging Markdal hiermee feliciteren.

In dit kader past ook de term 'terugkerende overheid'. De heer Smeulders refereerde er al aan: die terugkerende overheid is niet een overheid die alom tegenwoordig is, maar wel in staat is met de samenleving op een buitengewoon goede manier, slim, doortastend, verbindend, te sparren. Het is dan volgens mij van belang dat je juist op de ambities en de doelen – u krijgt ze op een aantal punten van me, mijnheer Van Overveld, en ook mevrouw Brunklaus – met elkaar het debat voert, omdat het repertoire zo divers is geworden.

Kijkend naar de Omgevingsvisie noem ik het vraagstuk van groei en krimp, de verstedelijkingsstrategie in Brabant voor de komende tijd, focusopgave 1 in die Omgevingsvisie, 'Brabant Verbonden', klimaatadaptatie, ruimtelijke adaptatie, focusopgave 2: we gaan er dit najaar echt over praten. Hetzelfde geldt als het gaat om onze welvaart: is die ten fundamente gebaat bij de koers richting een circulaire economie? En ook – en volgens mij is dat ook onderstreept met een breed welvaartsbegrip – een inclusieve economie, waar Brabanders mogen meedoen. Wij gaan met die Omgevingsvisie heel concreet doen wat Brabant van de provincie vraagt: pak die langetermijnopgaven, definieer de doelen, maar varieer in uw instrumentarium. Als ik mag kijken naar mijn eigen portefeuille – en, mijnheer Van Overveld, dat gaat om hele concrete dingen – weten we dat we tienduizend duurzame woningen per jaar in Brabant moeten bouwen voor de vraag die er is. Dan mag u mij afrekenen op een trendbreuk in de leegstand in Brabant en – en dan kom ik bij de motie 'Betonstop' – dan mag u een portefeuillehouder Ruimte ook aanspreken op zorgvuldig ruimtegebruik. De motie 'Betonstop' gaat eigenlijk over nul. Ik snap dat vanuit het Vlaamse perspectief, want in Vlaanderen wordt op dit moment per dag 6 ha bebouwd oppervlak toegevoegd en men wil naar een niveau van 3 ha in 2025 en 0 ha in 2040. In Brabant kennen we in de afgelopen vijftien jaar een gemiddelde toevoeging van 1,2 ha per dag, een vijfde deel dus van wat momenteel het uitgangsniveau in Vlaanderen is. Dat maakt dat wij, volgens mij met recht, trots kunnen zijn

op het feit dat wij zuinig ruimtegebruik toepassen, en daarin zetten we de ambitie door. Wij mogen trots zijn op het instrumentarium dat we hebben. De motie 'Betonstop' ontraden we, omdat onze inzet op zuinig ruimtegebruik het wat ons betreft verdient gewoon te worden voortgezet.

Voordat ik naar de moties ga, wil ik even ingaan op de financiële kant, want die hoort natuurlijk ook tot mijn verantwoordelijkheid. Allereerst moet ik de fractie van het CDA bedanken, want welke jongen wil er nou niet een knalrode brandweerauto? U kent misschien het mooie, gouden boekje van de vijf brandweermannetjes, en dat voelt natuurlijk als een prachtig jongensboek, maar ik wil er ook iets bij zeggen. Een brandweerauto zet je in voor de urgenties die er zijn, maar een brandweerman heeft ook een hekel aan loos alarm. Als het gaat om onze financiële positie, moeten we in alle nuchterheid met elkaar vaststellen dat die nog steeds degelijk en gezond is, met opnieuw dank aan voorgaande colleges, en wij zullen er ook voor zorgen dat wij die degelijk en gezond doorgeven aan een volgend college. Wij zijn daarover voortdurend met u in debat.

De **voorzitter**: Interruptie Steenbakkers.

De heer **Steenbakkers** (CDA): Ik zit niet erg in de brandweerscene, maar één ding weet ik wel: als een vuurtje op smeult, wil de brandweer het liefst zo snel mogelijk blussen. We eten al een tijdje dat er weliswaar nu geen brand is, maar vanaf 2019/2020 wel, vandaar ook dat u in de Treasuryverordening wat dingen wilt wijzigen. Collega Heijmans begon daar ook al over. We zien dus wel wat problemen aankomen en zo rooskleurig als u het nu voorstelt zien wij het daarom niet. Hoe ziet u nu al die facetten bij elkaar komen, wetende dat de Immunisatieportefeuille minder gaat spelen en dat de MRB-opbrengsten iets minder worden? Hoe ziet u dat nu samenkomen?

De heer **Van Merrienboer** (GS, PvdA): Ik blijf heel even in de metafoor van de brandweerman, want die levert zijn grootste bijdrage via preventie en preparatie, en dat is precies wat we doen. Ik wil heel graag naar de heer Heijmans, waar het gaat om de rupsje-nooit-genoege-vergelijking....

De heer **Heijmans** (SP): Als ik dan nog heel even mag, voorzitter...

De **voorzitter**: Ja, een interruptie op een interruptie. Ga uw gang.

De heer **Heijmans** (SP): Hier wordt toch iets te gemakkelijk geconstateerd dat brandweerlieden zo snel mogelijk een brand willen blussen. Soms willen ze hem gecontroleerd laten uitbranden, en dat kan hier ook het geval zijn.

De heer **Van Merrienboer** (GS, PvdA): Vrouwen en kinderen eerst, mijnheer Heijmans.

De **voorzitter**: Goed, die sollicitatie is geloof ik mislukt. De heer Van Merrienboer.

De heer **Van Merrienboer** (GS, PvdA): Ik wil het niet te technisch maken, want we gaan binnenkort over de Treasuryverordening met elkaar praten, maar wat wij in onze eigen verantwoordelijkheid kunnen doen, zijn echt een paar dingen, en die zijn we ook gehouden te doen. Houdt u er daarbij rekening mee dat wij een behoorlijk beleggingsvolume hebben. Ik kijk even naar de heer Heijmans, of hij misschien iets anders gelezen heeft dan ik. De

50 miljoen euro waar ik over praat, is één cumulatief bedrag in de optelsom van vijf jaar, en niet 50 miljoen euro per jaar. Wat in het kader van preventie natuurlijk van belang is, is dat wij op dit moment verliesgevende beleggingen, verliesgevende obligaties, verkopen en binnen de verordening keurig stallen in schatkistbankieren en kijken naar mogelijkheden om die bijvoorbeeld in te zetten voor leningen naar overheden, waar je een negatief rendement dan kunt omzetten in een bescheiden positief rendement. Wij hebben het financieel beheer uitbesteed en dus echte professionaliteit ingeschakeld. En nogmaals: een negatief rendement omzetten in een bescheiden positief rendement, is toch een dubbelklapper, want die telt aan twee kanten mee. Binnen de verordening gaan we ook kijken of we obligaties kunnen wisselen,

iets wat we tot nu toe niet deden, maar wat ook een opbrengst oplevert. Verder gaan we met u in gesprek over een aantal wijzigingen in de Treasuryverordening, die te maken hebben met het vervangen van de nu vereiste triple A rating door een double A rating, in feite een beweging die de hele financiële markt heeft gemaakt. We kunnen niet zeggen dat een double A rating erg risicovol is, kijkend naar welke partijen dat zijn. Verder ga ik u vragen om de limiet voor leningen aan decentrale overheden wat te verruimen. Die optelsom maakt heel aannemelijk – en nogmaals: dat zijn behoedzame scenario's, mijnheer Heijmans – dat we tot die 50 miljoen euro komen. Ik hoop, ook een beetje uit de techniek blijvend, dat wij dat bij de Treasuryverordening verder kunnen toelichten.

De **voorzitter**: U hebt nog twee minuten, mijnheer de gedeputeerde. Een interruptie nu eerst van de heer Heijmans.

De heer **Heijmans** (SP): Het eerste gedeelte van uw argumentatie – het negatief omzetten in een klein positief – spreekt mij wel aan. Dat werkt stevig door, maar ik krijg het toch wel een beetje benauwd bij het idee van het loslaten van die triple A rating. U kunt wel zeggen dat dat de beweging is in de markt, maar u kent de lemmingen: die gaan allemaal dezelfde kant op en denken van zichzelf dat ze iets verstandigs doen, omdat ze de rest volgen. Misschien is dat niet altijd even verstandig in deze situatie, maar goed, we krijgen daar nog een nadere onderbouwing van.

De **voorzitter**: Oké, dat komt nog terug. De gedeputeerde.

De heer **Van Merrienboer** (GS, PvdA): Samenvattend: wij blijven nog steeds aan de veilige kant van waar de wetgever ons de ruimte biedt. Ik wil u heel graag in die informatie faciliteren, ook in het gesprek met de deskundigen, maar weet dat hier geen rupsje-nooit-genoege staat. Voor alle jonge ouders in deze zaal: het boekje Rupsje Nooitgenoeg kent ook een heel mooi einde, want dat boekje is erop gericht om ervoor te zorgen dat je kinderen elke dag genoeg en goed eten, om later te ontpoppen tot die hele mooie vlinder. Dat is eigenlijk een veel mooier verhaal dan het negatieve beeld dat wij er bij hebben.

De **voorzitter**: Wilt u nu gaan afronden?

De heer **Van Merrienboer** (GS, PvdA): Motie 18, de kansenparagraaf. Ook hier snap ik de achterliggende reden. Mijn advies is desalniettemin ontraden, omdat de inzet op die kansen voor ons een rode draad in de begroting aan het worden.

De **voorzitter**: Interruptie Van Vugt.

De heer **Van Vugt** (CDA): Voordat de gedeputeerde overgaat naar de moties toch nog een interruptie. U bent eindverantwoordelijk voor dit verhaal, en dus ook voor de tekst. Mijn fractievoorzitter heeft daarover vanmorgen het een en ander gezegd, als het gaat om het taalgebruik en de bewoordingen die daarin gebezigd worden. Ik zal er een paar noemen: proeveconcept, multihelix, digital natives. Ik kan echt uren doorgaan ...

De **voorzitter**: Maar nu niet.

De heer **Van Vugt** (CDA): Dat doe ik nu niet inderdaad. Waar het mij om gaat is het volgende. Ik ben volksvertegenwoordiger, u bent vertegenwoordiger van een partij vanuit het volk, en ook de VVD is een volkspartij. Als wij het op de markt in Den Bosch niet uit kunnen leggen, zou ik u toch willen vragen: ga de uitdaging aan en laat daar eens naar kijken. Het is een kwestie van mindset, maar ook een kwestie van: kunnen wij onze inwoners nog duidelijk maken wat wij bedoelen? Daar gaat het mij om. In de vorige periode is daarop ook door de SP keer op keer gehamerd, en daar was ik het hartgrondig mee eens. Ik zou het college echt willen vragen hiermee iets te doen.

De **voorzitter**: De gedeputeerde.

De heer **Van Merrienboer** (GS, PvdA): Voorzitter. Deze feedback nemen wij mee. Ik heb aangegeven dat wij ook een diversiteit aan informatie met u delen die wij niet altijd zelf redigeren, maar de feedback, pardon: de terugkoppeling, is terecht. Ik zeg het ook maar een beetje plagerig, maar ik wil het ook op de markt in Eindhoven kunnen uitleggen, aan de expats die ik daar ontmoet.

De **voorzitter**: Goed. De heer Heijmans. Graag kort en krachtig

De heer **Heijmans** (SP): Als Bosschenaar moet ik hier toch op reageren, want ik hoor nu al voor de vierde keer zeggen dat het op de markt in Den Bosch uit te leggen moet zijn. Wil je daarmee zeggen dat je, als je het een Bosschenaar kunt uitleggen, iedereen uit kunt leggen.?

De **voorzitter**: Ik stel voor de heer Hageman nu te vragen daarbij aan te sluiten.

De heer **Van Vugt** (CDA): De heer Heijmans stelde een vraag aan mij en volgens mij mag ik daar dan ook op reageren. Het gaat echt om wat ook de voorganger, Spencer Zeegers, namens de SP keer op keer vertelde, daar gaat het echt om: laten we helder zijn in ons taalgebruik. Dat maakt het gemakkelijker om die slag naar onze inwoners te maken.

De **voorzitter**: Uw punt is duidelijk. De heer Hageman.

De heer **Hageman** (D66): Hoewel de gedeputeerde nog halverwege was met het ontraden van de motie over de kansenparagraaf, volgens mij vanuit het idee dat het college de zaken die het voorstelt doet vanuit de kansen die het ziet, zou ik nu eigenlijk eventjes een halve slag moeten draaien, want het gaat er niet zozeer om of u het zinvol vindt, wij vragen u de paragraaf toe te voegen, zodat uiteindelijk de Staten in hun eigen afwegingen kunnen beoordelen hoe ze hun strategische doelen kunnen bereiken, dus de strategische inzet van geld.

De **voorzitter**: De gedeputeerde.

De heer **Van Merrienboer** (GS, PvdA): Voorzitter. Ik wil toch heel graag motiveren waarom ik de motie ontraad. Op diverse plaatsen in de begroting zijn wij heel helder op een oriëntatie op kansen. De inzet van de Essent Investeringsagenda is niet voor reguliere exploitatie, niet voor regulier beleid, maar voor kansen. Kijk naar de Data Science Academy. Wij gaan met het ontwikkelbedrijf naar een meerjarenprognose, kijkend ook naar erfgoed, verkenningen, georiënteerd op kansen. Ook de meerjareninvesteringsprojectenplanning, waarvoor de heer Smeulders een motie heeft neergelegd, gaat over een oriëntatie, om juist ook op kansen in te spelen. Net als de heer Hageman wil ik naar die kansoriëntatie, maar hij vraagt iets wat in mijn optiek de hele begroting regardeert. Ik wil het niet flauw maken, maar voor mij is elk programma in essentie ook een kansenparagraaf en die ga ik niet met een ingewikkelde, extracomptabele overzicht van alle kansen vervolgens weer voor een integrale afweging voorleggen, omdat u die kansen moet afwegen ten opzichte van kansen en ten opzichte van doelen, bijvoorbeeld binnen het programma van de heer Pauli, of binnen het programma Energie van mevrouw Spierings. Dat zijn volgens mij de afwegingskaders die wij bieden. Ik geef u aan: op drie elementen kansengericht, en daar moet u het volgens mij mee doen. Daarom ontraden wij de motie.

De **voorzitter**: Hageman.

De heer **Hageman** (D66): Zoals ik al voorspeld had, zou de gedeputeerde net ingaan op de kansen die er al in verwerkt zijn. De motie gaat erom dat wij als Staten uiteindelijk inzicht moeten hebben in de impact van een aantal zaken, en die staat er gewoon nog niet in. Het is dus niet alleen: er is een kans en die grijpen wij, maar uiteindelijk gaat het ons erom waar we nu het meeste rendement krijgen, financieel,

maatschappelijk, of wat dan ook, voor de geïnvesteerde euro. Juist naar die impactberekening zijn wij op zoek. Wij vinden ook dat er een strategische discussie moet zijn met de Staten, om vanuit de Staten te kijken hoe we onze middelen strategisch inzetten.

De **voorzitter**: De gedeputeerde.

De heer **Van Merrienboer** (GS, PvdA): Volgens mij zitten wij heel dicht bij elkaar. Mijn vrees is dat het een te veel omvattende exercitie zou worden die de hele begroting regardeert. Ik zou heel graag een poging willen doen om – maar dan loop ik vooruit op het geen bezwaar dat wij hebben op de motie van de heer Smeulders – in die sleutelprojecten, die projectenplanning, de afweging echt te laten plaatsvinden op – ik ga geen Engelse term gebruiken – “waar voor je geld”, dus echt om de meerwaarde te kunnen afwegen ten opzichte van de middeleninzet. Die inspanning wil ik met u doen, maar alleen voor dat onderdeel, omdat ik anders de begroting volgens mij helemaal scheef trek.

In motie 28 wordt opgeroepen windturbines zonder uitzondering te verbieden in natuurgebieden. Onze verordening staat niet toe windturbines te plaatsen in het Natuurnetwerk Brabant. Dat is ons uitgangspunt en daarmee kennen de natuurgebieden een hoog beschermingsniveau. Tegelijkertijd – de Raad van State heeft daarover een aantal uitspraken gedaan – kunnen er heel zwaarwegende belangen zijn die dat verbod kunnen doorbreken. Wij hebben echter een hoog beschermingsniveau voor natuurgebieden, als het gaat om windturbines, in de verordening zitten en daarmee is de motie aan de ene kant overbodig en aan de andere kant – als hier staat: “zonder uitzondering” – niet uitvoerbaar.

De **voorzitter**: Interruptie Van den Berg.

De heer **Van den Berg** (PVV): Kunt mij een zwaarwegend belang aangeven om ergens een windturbine neer te zetten, als het overgrote deel van Brabant toch echt uit weilandjes bestaat?

De **voorzitter**: De gedeputeerde.

De heer **Van Merrienboer** (GS, PvdA): De Raad van State heeft gezegd dat wind op land een zwaarwegend belang kan zijn en dat heeft hij op basis van de Elektriciteitswet ook bepaald. Het geldt uitsluitend in die situatie dat er geen enkele andere locatie dan natuur beschikbaar zou zijn, met een enorme compensatieverplichting die daaruit voortvloeit. Daarom blijf ik zeggen dat natuur misschien wel van alle belangen de hoogste beschermingsgraad heeft tegen de komst van windturbines op die locatie. Daarmee is volgens mij de motie te ontraden.

Motie 34 gaat over oefenen met de Brabantse klimaatbegroting. Ik wil niet aan de achterkant beginnen, mijnheer Uijlenhoet. Zoals ik heb aangekondigd, wil ik in het kader van de Omgevingsvisie met u over de klimaatopgave gaan praten. Uit de Omgevingsvisie volgt programmering, en die zal gaan over onze inzet op het terrein van klimaat, en daar horen vervolgens ook toereikende middelen bij. Dat maakt dat ik nu gewoon met de Omgevingsvisie wil beginnen en niet onze mensen bezig wil laten zijn met de achterkant van de procedure. Ten tweede, en dat vind ik ook heel belangrijk: wij hebben als provincies met elkaar gezegd dat wij heel graag willen dat een nieuw kabinet een Klimaatwet neerlegt, met langetermijndoelen, die de gereedschapskist van de provincies goed vult, en dan heb je volgens mij voldoende munitie om ook te laten zien – volgens mij extracomptabel – wat je in het kader van klimaat en ruimtelijke adaptatie allemaal doet. Nu gaan oefenen vind ik een verkeerde inzet van onze capaciteit. Ik wil u daarom echt vragen daarmee te wachten. Daarmee ontraad ik de motie.

De **voorzitter**: Uijlenhoet, interruptie.

De heer **Uijlenhoet** (GL): Kunt u mij dan toch eens toelichten hoe u de relatie ziet met de Omgevingsvisie? Onze motie richt zich eigenlijk pas op de periode 2018, en dan zijn we alweer een stap verder met de Omgevingsvisie. Waarom zou u daarop dan moeten wachten? U kunt hiermee toch gewoon als een soort vingeroefening aan de slag?

De **voorzitter**: De vraag is duidelijk. De gedeputeerde.

De heer **Van Merrienboer** (GS, PvdA): Nou ja, weet je: daar zijn verschillende argumenten voor. Er is ook een heel praktisch argument, dat gaat over de inzet van de schaarse capaciteit: waar wil je mensen op inzetten? Ten tweede: ik ben voortdurend met u in discussie over het belang dat wij met de Omgevingsvisie gelijke tred houden met de wetswijziging die eraan komt. Wij gaan op basis van de Omgevingsvisie verplichte programma's maken. Als wij focusopgave 2, ruimtelijke adaptatie/klimaatadaptatie, op die manier duiden, gaat dat zijn doorvertaling krijgen naar programmering en uiteindelijk ook naar het zichtbaar koppelen van middelen aan die programma's. U begint echter aan de achterkant van het proces en zegt dan: ga alvast een beetje oefenen. Van mij mag iedereen dat doen, maar laat het gewoon gebeuren op de tijd dat het effectief en efficiënt kan gebeuren.

De **voorzitter**: Volgens mij zijn we nu argumenten aan het herhalen. Uijlenhoet tot slot.

De heer **Uijlenhoet** (GL): Het gaat natuurlijk niet alleen over klimaatadaptatie en dit is niet een achterkant van een proces. Je hebt volgens mij sturing op CO₂-uitstoot nodig. Dat is het begin, een randvoorwaarde, om überhaupt de energietransitie, en daarmee ook de ruimtelijke implicaties, goed in beeld te krijgen. In feite is dit dus de voorkant. Als je dit aan de voorkant niet goed regelt, ben je aan de achterkant je ruimtelijke inrichting en je energietransitie aan het organiseren, zonder dat je weet wat de implicaties zijn op het gebied van CO₂-vermindering. Dat bent u toch met me eens?

De **voorzitter**: De gedeputeerde.

De heer **Van Merrienboer** (GS, PvdA): Ja, maar nu bent u mist aan het creëren. Wat u nu zegt, is inderdaad een ordentelijk proces van eerst bepalen wat de doelen zijn, welke prestaties daarbij horen en welke middelen. Mijn punt is het volgende. Als je echt een stevige basis wilt leggen voor die inzet, en je wilt weten wat we doen in relatie tot CO₂, dan zeg ik: pak de Omgevingsvisie als een startpunt voor de middellange termijn. Kijk of een nieuw kabinet inderdaad de oproep van de provincies honoreert, om tot een Klimaatwet te komen, de doelen helder te maken en de gereedschapskist te vullen. Ik ben dan met u de eerste om dat ook te vertalen in een pakkend concept als een klimaatbegroting. Laten we er echter eerst voor zorgen dat we de inhoud hebben om die klimaatbegroting ook te kunnen vullen.

Motie 35: de brede welvaartsindicator voor Brabant. Ik ben het volstrekt eens met de notie van een brede welvaartsindicator. Ik vind ook dat de Universiteit van Utrecht en de Rabobank daarin weer een interessante beweging hebben gemaakt. Ons bezwaar zit evenwel in het feit dat we die nu in het Brabantse beleid en P&C-cyclus gaan benutten. Ik wil een inzet plegen om voor alle provincies deze welvaartsindicator als basis te nemen, want ik wil alleen maar indicatoren, ook in onze begroting, die reëel vergelijkbaar zijn met de inzet die je in andere provincies ziet, anders zijn we volgens mij elkaar zoek aan het spelen. In ruil voor een toezegging wil ik vragen die motie aan te houden. De inzet op de brede welvaartsindicator onderschrijf ik inhoudelijk, maar ik wil het als een provinciebrede beweging zien te realiseren en niet specifiek alleen voor Brabant.

De **voorzitter**: Uijlenhoet.

De heer **Uijlenhoet** (GL): Dank voor deze toezegging. Kunt u ook zeggen op welke termijn u dit gaat inbrengen en wat daarvan mogelijk terug zal komen richting deze Staten?

De **voorzitter**: Van Merrienboer.

De heer **Van Merrienboer** (GS, PvdA): De discussie in de bestuurscommissie Financiën in het IPO is heel actueel, omdat we juist in dit jaar een aantal, noem het maar kerngegevens, kernindicatoren, met

elkaar willen afspreken als grondslag, om de provinciebegroting ook beter vergelijkbaar te maken. Ik neem het dus echt mee naar het eerstvolgende overleg binnen het IPO.

Over motie 45 heb ik al iets gezegd. Ik beschouw die oprecht als een stevige steun in de rug. Als ik het zo lees, hadden we het kansenperspectief misschien in de Perspectiefnota wat scherper kunnen aanzetten. Ik vind ook dat het de Staten in positie brengt om juist ook die andere inzet van middelen op een goede manier te kunnen wegen, bijvoorbeeld – mijnheer Hageman – op de vraag: waar krijg je nou het meeste waar voor je geld?

De **voorzitter**: Van gedeputeerde Pauli heb ik begrepen dat u ook amendement 1 en motie 36 voor uw rekening zou nemen.

De heer **Van Merrienboer** (GS, PvdA): Inderdaad. Ik begin met motie 36. Die ontraad ik namens mijn collega Pauli, omdat de provincie hiermee volgens mij in een verkeerde rol wordt gemobiliseerd. Wij zijn van mening dat de regionale infrastructuur, die rond de arbeidsmarkt in Brabant goed functioneert, nu aan zet is. Daar willen we het initiatief laten. Vanzelfsprekend zijn wij bereid om op het geëigende moment te faciliteren in onze ondersteunende rol. Ook daarbij past volgens ons wel enige bescheidenheid in relatie tot de rol die sociale partners en de rijksoverheid vervullen als het gaat om dit vraagstuk. We zijn betrokken, maar nogmaals: primair ondersteunend aan de regionale infrastructuur die aan zet is. Vanuit die achtergrond willen wij de motie als te verstrekkend ontraden.

De **voorzitter**: Uijlenhoet interruptie.

De heer **Uijlenhoet** (GL): Het gaat nu over het onderzoeken van welke alternatieven er nog meer zijn. Daar ligt misschien een vraag vóór, namelijk de omgang met het flexicuritybureau. Hoe gaat de provincie daar verder mee om? In de Perspectiefnota wordt dat niet helemaal duidelijk. Het lijkt erop dat dat geen doel meer is. Is dat zo? En zo ja, bent u dan toch bereid om vanuit de rol van de provincie, hoe beperkt die misschien ook is, een soort faciliterende rol te vervullen, om te zoeken naar alternatieven?

De heer **Van Merrienboer** (GS, PvdA): Hiervoor wil ik de heer Uijlenhoet doorverwijzen naar de tweede termijn van collega Pauli.

Amendement 1 ten slotte gaat over de MKB+-faciliteit. Die ontraden wij ook, maar daar hoort de volgende opmerking bij. Het risicokapitaal waarop de MKB+-faciliteit zich richt gaat op snelgroeiende bedrijven, de scale-ups die van belang zijn voor de innovatieve groei en de werkgelegenheid. Uit ons energiebeleid blijkt dat de behoefte niet zozeer op bedrijfsfinanciering is gericht als wel op projectfinanciering. Het is dan volgens mij goed juist ook te kijken naar Invest.nl, vanuit welk kader – en dan praat je over risicofinanciering – je voor energie ook nieuwe faciliteiten ziet, maar wel onderscheiden van de MKB+-faciliteit, die juist op bedrijven is gericht en minder op projecten. In die zin ontraden wij de motie omdat je dan te veel dingen met elkaar verknoopt.

De **voorzitter**: Interrupties op de valreep. Mevrouw Van Brakel stond al een tijdje te wachten.

Mevrouw **Van Brakel** (CDA): Zou ik deze gedeputeerde alsnog mogen vragen om ook even zijn visie op motie 8 te geven, waarin het gaat over het instrument Omgevingswet? Wij willen wat gaan experimenteren met de Omgevingswet en proberen daarin diepgang te krijgen. In de werkgroep hebben we het daarover onlangs ook gehad. Wat is uw visie?

De **voorzitter**: Uw vraag is duidelijk. De gedeputeerde, kort nog.

De heer **Van Merrienboer** (GS, PvdA): Excuus, want daar had ik natuurlijk meteen op moeten ingaan. Ik vind het een goede exercitie om te kijken wat we kunnen doen, maar ik zeg u wel dat het altijd samen met gemeenten zal moeten gaan. Wij komen uit een situatie waarin wij – en dan pak ik erfgoed even wat breder – de cultuurhistorische waarden die wij belangrijk vinden, voor een deel in ons eigen beleid

hebben geborgd, maar we zien ook – en in de Omgevingswet is dat vanzelfsprekend – een cruciale rol voor gemeenten zelf om verantwoordelijkheid ten aanzien van erfgoed te nemen. Als er al sprake zou zijn – en ik vind het interessant om erover na te denken – van een pilot in de context van de Omgevingswet, dan heb ik eigenlijk gemeenten als first movers, of als partners, nodig, om samen te kijken hoe we in hun Omgevingsplan en in onze Omgevingsvisie, c.q. Omgevingsverordening, het Brabantse erfgoed het beste borging kunnen geven. De uitnodiging om dat met elkaar te verkennen, wil ik graag oppakken, maar niet op eigen houtje.

De **voorzitter**: Mevrouw Van Brakel.

Mevrouw **Van Brakel** (CDA): Nou, eigenlijk past dat helemaal, want volgens mij is het voor behoud van erfgoed ook nodig dat er energie is om juist die projecten op te pakken. Ik ben dus heel blij met deze toezegging. Dank wel.

De **voorzitter**: De heer Heijman.

De heer **Heijman** (Lokaal Brabant): Een kort checkvraagje: ik heb motie 52, over inspraak bij de Perspectiefnota door burgers, gemist

De heer **Van Merrienboer** (GS, PvdA): Ik dacht dat collega Spierings daarop zou ingaan ...

De **voorzitter**: Die komt hier meteen na.

De heer **Van Merrienboer** (GS, PvdA): En dat gaat ze dus ook doen, mijnheer Heijman.

De **voorzitter**: Ik dank de gedeputeerde Van Merrienboer. Er zijn nog drie moties die kort door gedeputeerde Spierings van een oordeel zullen worden voorzien en één motie die door de heer Van Gruijthuijsen namens het presidium zal worden behandeld. Deze zaken resten ons nog voor de dinerpauze. Allereerst is het woord aan mevrouw Spierings.

Mevrouw **Spierings** (GS, D66): Dank u wel, voorzitter. Motie 52, 'Betrekt de burger bij de voorbereiding van de Perspectiefnota', wil het college ontraden. We hebben daar dit jaar voor het eerst mee geëxperimenteerd in de vorm van het PON-onderzoek 'Maatschappelijke trends en ontwikkelingen in Brabant vanuit de burger gezien' en via de trainees, die hebben opgehaald wat middelbare scholieren vinden. We gaan natuurlijk kijken op welke manier we hieraan een vervolg kunnen geven voor een volgende Perspectiefnota, maar het organiseren van inspraak vinden wij meer een taak voor de volksvertegenwoordigers, als zij het van belang vinden breed de mening van de inwoners op te halen voor een Perspectiefnota.

Motie 54, 'Vergroten van bestuurlijke veerkracht mag niet leiden tot nieuwe bestuurslagen', wil het college ontraden. Niemand zit hier, denk ik, te wachten op een stadsprovincie, maar stel dat gemeenten in een bottom up-proces tot de conclusie komen dat ze een Drechtstedenmodel willen, of dat de Kempencommissie zichzelf wil doorontwikkelen, dan lijkt dat misschien wel op regionale raden, zeker als in de motie 'zoals' wordt neergezet, maar wij willen graag wat ruimte houden voor wat van onderop uit de gemeenten komt.

Amendement 2, over het Europees Jaar van de gastronomie, ofwel 'We are food', willen wij ontraden. Wij menen dat dit jaar een uitgelezen kans is voor onze agrarische sector en voor onze grote, brede voedingsmiddelenindustrie. Een breed scala aan partners staat te popelen om mee te doen, er is grote interesse. Beter, duurzamer, gezonder voedsel willen wij een jaar lang op het podium zetten en dat biedt juist ook de ruimte om een keer het accent te leggen op afslagniches, op zaken als biologisch etc. Daar willen we dat jaar graag voor benutten.

De **voorzitter**: Nog een interruptie.

Mevrouw **Roijackers** (GL): Ik hoorde u zeggen dat dit een uitgelezen kans is om ook niches op het podium te zetten in het Jaar van de gastronomie. We hebben 2% biologische producten in Brabant. In het Jaar van de gastronomie gaat u dus ook een podium bieden aan de biologische agrarisch producenten?

De **voorzitter**: De gedeputeerde.

Mevrouw **Spierings** (GS, D66): Jazeker. Recent hebt u een Statenmededeling ontvangen waarin op hoofdlijnen is geschetst via welke lijnen we willen gaan werken. Voor concepten als niches, biologisch, maar bijvoorbeeld ook alternatieve eiwitten, is alle ruimte. We halen ook heel erg in de Brabantse samenleving op waaraan partijen aandacht willen besteden, maar ik heb er geen twijfel over dat juist partijen die met dit soort zaken bezig zijn, denken dat dit een uitgelezen kans is.

De **voorzitter**: Ik dank de gedeputeerde voor haar beantwoording. Ik bied nu de heer Van Gruijthuijsen de gelegenheid om motie 7 van commentaar te voorzien..

De heer **Van Gruijthuijsen** (presidium): Dank u wel, voorzitter. Namens het presidium mag ik reageren op motie 7, 'Alle scholieren naar het provinciehuis'. Zoals de indieners waarschijnlijk weten, heeft het presidium al in een eerdere fase via het Communicatieplan PS het plan opgepakt om werkbezoeken voor scholieren naar het provinciehuis te organiseren. U kunt er dan ook van uitgaan dat het presidium op zichzelf sympathiek tegenover deze motie staat. Ik verzoek u mij de ruimte te geven om dit mee te nemen en in het presidium te bespreken. Of het helemaal klopt dat we naar de 75% gaan, of iets anders, zullen we nog moeten beoordelen.

De **voorzitter**: In de mail hebt u al een antwoordsuggestie ontvangen.

De heer **Steenbakkers** (CDA): Ik zal zo meteen nog even met de andere indieners overleggen, maar wat mij betreft is het prima dat deze motie wordt aangehouden.

De **voorzitter**: Meijer.

De heer **Meijer** (D66): Graag wil ik hierop aanvullen dat het presidium binnenkort komt te spreken over het plan van aanpak van de werkgroep Opkomst, waarin ook de heer Steenbakkers een belangrijke rol heeft gespeeld. Wellicht kan dit dan ook worden gebruikt in die bespreking en meteen ook een positief oordeel over dat voorstel worden uitgesproken.

De **voorzitter**: Van Gruijthuijsen.

De heer **Van Gruijthuijsen** (presidium): Het presidium staat bekend om zijn efficiënte vergadertechnieken, dus wellicht kunnen we deze twee onderwerpen tegelijkertijd bespreken en daarover besluiten.

De **voorzitter**: Ik dank de heer Van Gruijthuijsen voor zijn beantwoording. Hiermee zijn we gekomen aan het einde van de eerste termijn van het college en het presidium. Ik schors de vergadering voor een korte dinerpauze. Om zeven uur vangen wij de bespreking weer aan.

Schorsing.

De **voorzitter**: Ik heropen de vergadering.

Dames en heren. De fractievoorzitter van de VVD gaat als eerste het woord nemen. Het woord is aan de heer Van Gruijthuijsen.

De heer **Van Gruijthuijsen** (VVD): Dank u wel, voorzitter. Ik ben blij dat de Staten en het college met gas op de plank teruggekeerd zijn naar de Statenzaal, om snel met deze keuring door te kunnen gaan. Een APK-keuring wil in ieder geval zeggen dat je hem laat keuren omdat je door wilt rijden, dat de algemene staat van de auto op zichzelf goed is, maar dat je af en toe een aantal adviespunten wilt geven. Ik ben blij dat andere partijen en fracties op deze manier naar het college en naar het beleid van deze coalitie kijken.

De organisatie dank ik voor alle inzet die in de afgelopen periode is gepleegd; in eerste termijn was ik daar niet aan toegekomen.

Het expertisecentrum. Ik ben blij dat de heer Van den Hout heeft erkend dat hij wat dit betreft vaker van zich had moeten laten horen, maar na de toezeggingen die zijn gedaan, ook richting collega Panhuizen, kunnen wij deze bestuursopdracht steunen.

De motie 'Ondermijning criminaliteit' is inmiddels motie 5B geworden, als ik het goed begrijp - ik kijk even naar mevrouw Brunklaus, want die heb ik nog niet ontvangen ...

De **voorzitter**: Interruptie de heer Van Hattem.

De heer **Van Hattem** (PVV): Ik heb toch een vraag aan de fractievoorzitter van de VVD. U zegt dat u liever eerder wat dingen had gehoord van GS, ongeacht om welk onderwerp het nu gaat. Bent u het niet met mij eens dat de systematiek die wij hanteren in deze zogenaamde nieuwe werkwijze, waarbij GS vooral Statenmededelingen naar ons toezenden en veel minder inhoudelijk over onderwerpen gesproken wordt, zoals we in de vorige periode deden in commissies, inherent is aan het feit dat we nu maar heel beperkt kennisnemen van zulk soort onderwerpen en veel minder dialoog hebben met GS over het beleid dat gevoerd wordt?

De **voorzitter**: De heer Van Gruijthuijsen.

De heer **Van Gruijthuijsen** (VVD): Over dit onderwerp is volgens mij niet eerder een Statenmededeling verstuurd, zodat we in de procedurevergadering rondom dit onderwerp hadden kunnen agenderen wat we hadden gewild, maar ik voel me in dit geval helemaal niet gehinderd om kaders te stellen en te controleren, mijnheer Van Hattem. Dat is de ruimte die we juist vandaag moeten pakken, Als wij op deze manier onze kaders kunnen stellen en onze controle kunnen uitvoeren op het dagelijks bestuur van onze provincie, is dat prima. Ik voel me in ieder geval niet gehinderd en mijn fractiegenoten evenmin.

De **voorzitter**: Van Hattem. Mag ik stilte in de zaal? De heer Van Hattem heeft het woord.

De heer **Van Hattem** (PVV): Het feit dat er nu veel minder onderlinge dialoog is tussen PS en GS. Ziet u dat niet als een remmende factor, waardoor bijvoorbeeld ook positieve zaken die te noemen zijn, onbesproken blijven? Dat is ook niet in het voordeel van u, als coalitiepartij.

De **voorzitter**: Van Gruijthuijsen.

De heer **Van Gruijthuijsen** (VVD): Als ik elke keer voor positieve zaken naar het provinciehuis moet rijden, word ik daar niet gelukkiger van, mijnheer Van Hattem. Eén keer in de zoveel tijd vind ik het prima om tijdens een Statenvergadering een goed debat te hebben met iedere fractie in deze Staten.

Motie 3a hebben we ingediend met twee aanvullende fracties. Wij denken dat we met deze motie op een heel goede manier een bijdrage kunnen leveren aan het blanco A4'tje dat in het Statenvoorstel heeft gestaan, in de versnelling naar de energietransitie. En ik denk ook dat we alle kansen zouden moeten aangrijpen om niet alleen de gemeenten smoel te geven, maar als belangrijk onderwerp van dit coalitieakkoord ook de provincie daarbij een smoel zouden moeten geven.

De **voorzitter**: Meijer interruptie.

De heer **Meijer** (D66): Ik ken de partijen – en dat zijn er overigens meer dan twee – die boven deze motie staan. D66 verschilt af en toe van mening met een van de partijen die hier staan over bestuurskracht en over de wijze waarop gemeenten in Brabant aangesproken mogen worden wanneer zij een aantal taken die zij eigenlijk van nature hebben, zouden moeten uitvoeren ten behoeve van de Brabantse burgers. De VVD daarentegen vinden we eigenlijk altijd wel op dezelfde lijn. Bent u het met de D66-fractie eens dat de energietransitie een verantwoordelijkheid is van de gemeenten en dat, daar waar gemeenten hun verantwoordelijkheid niet pakken en niet meegaan met een duurzaamheidslening als instrument om het Energieakkoord te bereiken, de provincie zou moeten interveniëren en niet luiheid zou moeten belonen met een eigen lening, maar hen gewoon zou moeten aanspreken op hun verantwoordelijkheid?

De **voorzitter**: Van Gruijthuisen.

De heer **Van Gruijthuisen** (VVD): Als u die roloppvatting bij dit onderwerp hanteert, zullen we nog eens goed moeten kijken of we de ambities die we in dit coalitieakkoord hebben omschreven rondom de energietransitie, ook daadwerkelijk allemaal zouden moeten uitvoeren. Daarnaast heb ik meer gevoelens bij de rol die u ons toedicht bij de motie 'Klein spul in de natuur'.

Als er kleinere gemeenten zijn die wellicht niet in staat zijn om hun taken uit te voeren, is het wellicht bij de gedeputeerde van D66 rondom veerkrachtig bestuur in goede handen om op basis daarvan wat actie te ondernemen.

De **voorzitter**: Meijer.

De heer **Meijer** (D66): Ik denk dat we allemaal een eigen verantwoordelijkheid hebben in de energietransitie. Dat heeft het Rijk, dat heeft de provincie en dat hebben de gemeenten. De gedeputeerde heeft in haar termijn uitgelegd welke taken de provincie naar zich toe organiseert en hoe zij haar verantwoordelijkheid met het college pakt. Dit is eigenlijk inspringen in een hiaat waarbij de gemeenten zelf een verantwoordelijkheid hebben. Mij valt het op dat de VVD-fractie inconsistent is met wat ze in het verleden wel eens heeft geroepen op andere beleidsonderwerpen.

De **voorzitter**: Van Gruijthuisen.

De heer **Van Gruijthuisen** (VVD): We voelen ons geroepen om dat blanco A4'tje in het voorstel van GS nader in te vullen, om het college en de provincie te helpen sneller door de energietransitie te gaan.

De **voorzitter**: Van Vugt.

De heer **Van Vugt** (CDA): Wij steunen op dit punt de VVD en zijn ook blij dat deze motie gezamenlijk is ingediend. Mijn vraag aan de heer Meijer is de volgende. Onze ambitie is helder en de zorgen zijn zojuist in de Staten geventileerd. Hoe kijkt u daartegen aan? Gaan we het op deze manier zo halen?

De **voorzitter**: Meijer.

De heer **Meijer** (D66): Ik denk dat u mijn fractievoorzitter daarover zojuist een aantal duidelijke dingen heeft horen zeggen. Als lid van zijn fractie schaar ik me daar geheel achter.

De heer **Van Vugt** (CDA): Dan concludeer ik dat u een onverbeterlijke optimist bent.

De **voorzitter**: Van Gruijthuisen vervolgt zijn betoog.

De heer **Van Gruijthuisen** (VVD): Ik was klaar met mijn termijn, voorzitter.

De **voorzitter**: Waarvoor dank. Mevrouw Van der Sloot van de fractie van het CDA dan nu voor haar tweede termijn.

Mevrouw **Van der Sloot** (CDA): Dank u wel, voorzitter. Wij hebben alweer behoorlijk wat tijd besteed aan deze APK-keuring. Je merkt dat sommige fracties meer neigen naar een kleine beurt, andere naar een grote beurt, maar goed, we zullen zien hoe we daar het beste mee uitkomen. In ieder geval is de Perspectiefnota voor ons een moment om te sturen, of bij te sturen. Wat ons opvalt, als wij het geheel en ook de beantwoording van het college in acht nemen, is dat er veel verschil is in informatie. Heel vaak horen wij uw college op verschillende onderwerpen – ik noem als voorbeeld de bedrijventerreinen – zeggen: ja, maar dat doen we al, we zijn er al mee bezig en u hebt niet goed opgelet, want wij doen het al heel goed, terwijl wij dat dus niet weten. Dat is iets wat wij heel moeilijk vinden, die informatieachterstand, om ook onze controlerende rol te kunnen uitoefenen. Daarbij zien we dan ook weer dat sommige gedeputeerden een hele negatieve insteek kiezen en bijvoorbeeld letterlijk tegen Statenleden zeggen: ik weet niet waar u uw informatie vandaan haalt, maar het klopt gewoon niet. Dat maakt het voor ons werk wel heel ingewikkeld om zo met u samen te werken. Ik hoop echt dat u dat ter harte wilt nemen en meeneemt in uw eigen vergaderingen. Onze fractie wil in ieder geval bij de volgende Perspectiefnota graag per gedeputeerde drie punten zien, die voor hem of haar de kernpunten zijn voor het komend jaar. Over het thema energie is zojuist al een klein debatje gevoerd. Wat we daar merken, is dat het nog niet helemaal goed voelt. Wij hebben er veel behoefte aan echt te weten waar we nu staan, ook al dateren de cijfers in de Perspectiefnota van 2015. Dat begrijp ik trouwens ook niet zo goed, want waarom presenteert u cijfers uit een verleden, terwijl je een perspectiefnota maakt voor 2018? Wij willen graag van u weten, en liefst zo snel mogelijk, waar we nu staan, zodat we ook kunnen nagaan waar die 'gap' zit.

Dan nog een vraag over familiebedrijven. Wij hebben gehoord dat de gedeputeerde daar druk mee bezig is. Wij willen graag duidelijk van hem horen of hij de vorderingen die hij met de familiebedrijven boekt, voor de zomer aan ons wil melden.

Van het college hebben wij meerdere toezeggingen gehoord, waarvan ik er hier een paar wil herhalen, ook om te checken. Zal het taalgebruik in de volgende Perspectiefnota worden aangepast? Wij zouden daar heel blij mee zijn.

De gedeputeerde heeft toegezegd dat hij in gesprek zal gaan met Bol.com. Van die toezegging hebben we kennisgenomen. Verder hebben we gedeputeerde Van der Maat heel enthousiast horen praten over het Eindhoven Airport-intercitystation. Dat was ook een mooie toezegging.

De **voorzitter**: Van Gruijthuijsen.

De heer **Van Gruijthuijsen** (VVD): Ik ben een beetje op zoek naar de toezegging die zou zijn gedaan door gedeputeerde Van der Maat rondom het station in Eindhoven. Volgens mij heeft hij al veel eerder aangegeven wat de stand van zaken is. De oproep die is gedaan met die drie vragen vind ik een beetje verrassend van een fractie die zegt duidelijk te willen zijn, terwijl de gedeputeerde al lang duidelijk bezig is. Ik vind ook alle berichten daaromtrent wat minder degelijk, als ik dat mag zeggen.

De **voorzitter**: Van der Sloot.

Mevrouw **Van der Sloot** (CDA): In ieder geval komen we wel heel dichtbij als we dit station gaan realiseren. Wat ik de gedeputeerde heb horen zeggen, is dat hij geen dingen onderzoekt die hij toch niet wil. Daarom de checkvraag: kan ik hieruit de toezegging distilleren dat hij voor een intercitystation Eindhoven Airport/Brainport gaat?

De **voorzitter**: Van Gruijthuijsen.

De heer **Van Gruijthuijsen** (VVD): Even een oud Hollands spreekwoord: dat is een beetje vragen naar de bekende weg, mevrouw Van der Sloot.

De **voorzitter**: Dat gebeurt op het station heel vaak.

Mevrouw **Van der Sloot** (CDA): Inderdaad, en als we dan op het goede perron kunnen uitstappen, vind ik dat helemaal geen probleem.

Het laatste punt betreft de informatieveiligheid, in combinatie met de digitaliseringsbestuursopdracht die we aan u meegeven. In Rotterdam is door de rekenkamer een onderzoek gedaan naar informatieveiligheid van overheden, omdat die onder druk staat. Wij willen gedeputeerde Van der Maat graag vragen of hij ons kan informeren over de status van de informatieveiligheid en of daarnaar ook verder onderzoek is gedaan.

De **voorzitter**: Ik dank mevrouw Van der Sloot voor haar bijdrage. Het woord is aan de heer Heijmans van de fractie van de SP.

De heer **Heijmans** (SP): Dank u wel, voorzitter. Ik zal de twee amendementen en 55 moties even één voor één met u doorlopen ... Maar nee, voorzitter, ik zal kort zijn, en dat kan ik vooral omdat ik op de door mij ingediende moties alleen maar positieve reacties en adviezen van het college heb gehad, waarvoor mijn dank.

Mijn hoofdpunt in eerste termijn was het principe 'van flexibel naar vast'. Ook daarvan kan ik zeggen dat ik er na het antwoord van gedeputeerde Pauli volledig vertrouwen in heb dat wij in deze provincie de komende tijd gaan doen wat we kunnen. Dat er gesprekken worden gevoerd met een bedrijf in de omgeving van Waalwijk, wiens naam wij niet zullen noemen, verheugt mij. Ik word er blij van dat de gedeputeerde zich op deze manier inzet.

Ik hoop dat de gedeputeerde ons bij de komende begrotingsbehandeling nader zal kunnen informeren over het door ons gesteunde aanvalsplan voor vmbo-scholieren.

Zijn positieve reactie op de motie over de zzp-foutjes geeft alleen maar reden voor tevredenheid.

Over één ding ben ik niet tevreden en dat is misschien wel het gevolg van het feit dat ik een vraag heb gesteld die eigenlijk aan alle leden van dit college gesteld had kunnen worden, en wel de vraag over het inspielen op een actieve samenleving naar een flexibel financieel instrumentarium. Mijn vraag daarbij was: hoe ziet u de rol van PS als u dat flexibel financieel instrumentarium haalt uit de vrije begrotingsruimte en hoe hebben wij nog controle op de besteding van die middelen?

Voorzitter. Ik moet nog wel even reageren op motie 35 van GroenLinks. De gedeputeerde heeft gezegd dat wat hierin wordt gevraagd dan wel zal worden gedaan met alle provincies. Ik neem aan dat mevrouw Brunklaus het daarmee eens is en als dat zo is, kan ik de motie uiteraard steunen.

Voorzitter. Dan wil ik tot slot toch maar eens proberen een deal te sluiten met Alexander van Hattem. Hij heeft mij aangesproken op het Twittergedrag van onze gedeputeerde. In mijn reactie daarop heb ik verwezen naar de vrijheid van meningsuiting. Die mening ben ik nog steeds toegeedaan, maar ik heb er nog eens over nagedacht en ik ben best bereid om onze gedeputeerde daarop aan te spreken. De heer Van Hattem mag daarbij zijn, zodat hij ook kan controleren dat ik dat echt doe. Ik wil echter een deal maken door met u af te spreken dat u dan uw grote eindbaas aanspreekt op zijn Twittergedrag, bijvoorbeeld ten aanzien van Alexander Pechtold: de gefotoshopte tweet. Als u mij toezegt dat ik erbij mag zijn als u uw eindbaas daarop aanspreekt, hebben we vanavond een deal en gaan we dat regelen.

De **voorzitter**: Ik dank de heer Heijmans voor zijn bijdrage. Het woord is nu aan de heer Van Hattem.

De heer **Van Hattem** (PVV): Eerst nog een interruptie op de heer Heijmans: ik zit niet op uw deal te wachten, ik zie liever van de heer Van den Hout een uitdrukkelijke gedragsverandering tegemoet, zodat we hier een waardige gedeputeerde hebben, dan hoef ik geen deal met u hierover te sluiten.

De heer **Heijmans** (SP): Dan wordt het u kennelijk te heet onder de voeten, want in eerste termijn vroeg u mij nog of ik bereid was mijn gedeputeerde hierop aan te spreken. Ik bied u dat nu aan en nu zegt u dat het niet hoeft. Ik vind dit een beetje wegloopgedrag.

De heer **Van Hattem** (PVV): Dat is geen weglööpgedrag. U stond hier een verhaal op hoge poten te houden over hoe schandalig het allemaal is en dan zeg ik: kijk naar wat uw gedeputeerde doet. Neem dat ter harte, en dan hoef ik geen deal met u te sluiten. Inderdaad, vrijheid van meningsuiting, maar doe er dan alstublieft niet zo hypocriet over.

De **voorzitter**: De heer Heijmans.

De heer **Heijmans** (SP): Het zou u sieren als u de kritiek die u op deze gedeputeerde hebt, ook in het openbaar zou uiten ten aanzien van andere personen die u zou kunnen aanspreken op hun gedrag, maar daar hoor ik u niet over.

De **voorzitter**: Goed, de punten zijn gewisseld. De heer Van Hattem heeft nu als fractievoorzitter van de PVV het woord in de tweede termijn.

De heer **Van Hattem** (PVV): Voorzitter. Dank u wel. Nu we het toch over het Twittergedrag hebben van onze fractievoorzitter in de Tweede Kamer: hij heeft er deze avond een prachtige tweet uitgegoid waarin een video zit over hoe Nederland een provincie wordt van Europa, een provincie van Afrika op de langere termijn door de massa-immigratie. En dat vind ik eigenlijk wel heel kenmerkend. Bekijk die video allemaal, want die is heel leerzaam en hij legt het heel duidelijk uit. Vooral het college zou er eens naar moeten kijken, want het is exact wat hier gebeurt en wat we vanavond ook hebben gezien bij de behandeling van deze Perspectiefnota. Als voorbeeld noem ik met name de manier waarop gedeputeerde Pauli reageert op onze motie om het lidmaatschap van het IPO op te zeggen, omdat het IPO gewoon bezig is ons uit te leveren aan de EU. Hij zegt dan dat we wel genoodzaakt zijn om in de EU en via de regio's samen te werken, maar dat is toewerken naar het feit dat Nederland een provincie van de EU aan het worden is. Dat moeten we absoluut niet willen en voorkomen.

De **voorzitter**: Interruptie mevrouw Brunklaus.

Mevrouw **Brunklaus** (GL): Hoor ik u nu zeggen dat Nederland een provincie van Afrika aan het worden is? Ik vraag me af of u daar wel eens bent geweest.

De **voorzitter**: Van Hattem.

De heer **Van Hattem** (PVV): Ik hoef niet naar Afrika, Afrika komt hier naartoe, massaal, in rubberen bootjes, waarna ze door de marine worden opgepikt en hierheen gebracht via Italië. Door veilige landen heen komt heel Afrika hierheen. Dat is wat er gebeurt, en dat juicht u toe. Dat zien we op ons afkomen. Als het maar lang genoeg doorgaat, is het Nederland dat wij nu kennen, en het Europa dat wij nu kennen, er over enkele tientallen jaren niet meer, want dan is dit Afrika geworden.

De **voorzitter**: Mevrouw Brunklaus.

Mevrouw **Brunklaus** (GL): Volgens mij zouden wij nog heel veel dagen kunnen doorpraten over uw visie en de mijne. U bent nooit in Afrika geweest, u bent nooit in Zuid-Afrika geweest, waar de blanken het van de zwarten overnamen. U ziet Afrikanen die naar Nederland komen, u bent zelf nooit in Afrika geweest, maar toch maakt u dat soort vergelijkingen. Misschien zou het helpen als u eens een keer op wereldreis zou gaan. Ga eens kijken in al die landen van de wereld waar mensen met elkaar proberen te overleven onder barre omstandigheden.

De heer **Van Hattem** (PVV): Voor die wereldreis hoef ik niet ver te gaan. Ik had afgelopen week op de fiets kunnen stappen en 3 km van mijn huis, bij Koningshof in Veldhoven, voor de deur kunnen gaan kijken, waar een Afrikaanse stammenoorlog voor de deur werd uitgevochten. Dat is wat daar aan de hand is en

dat is wat er met uw massa-immigratiebeleid hier wordt binnengehaald. Dat is het echte probleem wat Nederland ziet en wat dit college gewoon toejuicht.

De **voorzitter**: De heer Van Hattem vervolgt zijn betoog.

De heer **Van Hattem** (PVV): Het is al een van de kernpunten in mijn betoog. Wat we in dat kader ook zien, is dat statushouders voorrang krijgen op de woningmarkt. We zien gedeputeerde Van Merrienboer aan de slag gaan met een programma Wonen, dat ook spreekt over de sociale opbouw van wijken en buurten. Wat ik in eerste termijn ook al heb genoemd. Wat we nu zien, is dat straks wettelijk gezien weliswaar de verplichte urgentie voor woningtoewijzing wegvalt, maar dat gemeenten ondertussen wel een boete krijgen opgelegd door het Rijk als ze niet genoeg statushouders huisvesten, wat hier straks door de provincie wordt gehandhaafd. Hoe gaat de gedeputeerde hiermee om in zijn programma Wonen? Hoe wil hij voorkomen dat Nederlanders alsnog op het tweede plan komen bij de toewijzing van woningen?

Dan heb ik nog enkele andere belangrijke punten. We hebben het al uitgebreid gehad over motie 3, of 3A, of 3B – ik weet niet wat het inmiddels is geworden, er zijn verschillende varianten van –, maar feit blijft dat de Immunisatieportefeuille, het geld dat van de Essentgelden opzij is gezet om op lange termijn te kunnen renderen voor onze provincie, ingezet zal worden voor deze groene hobby. Deze regeling moet gaan concurreren met allerlei regelingen die al bestaan, wat eigenlijk de grootst mogelijke onzin is. We hebben het even opgezocht. Voor geld lenen voor energiebesparing is het al mogelijk een Nationaal Energiebespaarfonds in te zetten tot 50.000 euro per woning, de Gewoon hypotheek verhogen-regeling tot 106% in plaats van 100% woningwaarde, de Greenloans-ecolening voor zonnepanelen warmtepompen en dergelijke en de regionale duurzaamheidslening tot 25.000 euro. Het is weer zoveelste vorm van hoe wij ons publieke geld op deze manier gaan wegzetten voor groen hobbyisme, met alle risico's van dien.

In motie 34 hebben we het voorstel gezien voor een klimaatbegroting. De PVV is er heel erg tegen om die klimaatonzin te ondersteunen. Daarbij wil ik nog het volgende opmerken. In de klimaatbegroting wordt glashard gesteld dat het Klimaatakkoord van Parijs van kracht is geworden. Dat is absoluut niet het geval. Het ligt op dit moment nog voor in de Eerste Kamer. Er is gelukkig één fractie, die van de PVV, die daar heel kritische vragen over stelt en tot die tijd is het niet geratificeerd. Het is nog maar de vraag of dat ooit zal gebeuren, want Amerika en Japan zijn al aan het terugtreden en er zit nog genoeg in de pijplijn.

Dan kom ik terug op het cameratoezicht. Ik moet zeggen dat in eerste termijn gedeputeerde Van den Hout een beetje selectief aan het kijken was naar onze motie en die ook niet goed heeft gelezen. Ons verzoek aan GS was niet om hiervoor meteen geld uit te trekken etc., maar om eerst te onderzoeken wat de mogelijkheden zijn en in overleg te treden met de verantwoordelijke besturen en organisaties over de vraag in hoeverre de provincie hieraan kan bijdragen, en daarover aan PS te rapporteren, zodat wij een afgewogen oordeel kunnen geven. Het is dus niet zo stellig als dat de gedeputeerde het heeft opgevat. De gedeputeerde verzoek ik dan ook zijn advies nog eens te heroverwegen. Na de toezegging die door de gedeputeerde is gedaan naar aanleiding van onze motie 33, over het HOV, waarvoor dank, kunnen wij die motie intrekken.

De **voorzitter**: Motie 33 is ingetrokken en maakt geen deel meer uit van de beraadslagingen.

De heer **Van Hattem** (PVV): Tot slot, het laatste punt, onze motie over de A16 en de A2. Daarover zeggen wij: wacht niet het MIRT af, maar ga hiermee al eerder proactief aan de slag. Het MIRT gaat veel te lang duren en de problemen kunnen beter te lijf worden gegaan met slimme oplossingen, die wij in Brabant echt wel kunnen verzinnen. Want slim is wel degelijk mogelijk, dus niet met sloom maar met slim. Uiteindelijk zal dat veel beter werken dan tot Sint Juttemis afwachten.

De **voorzitter**: Ik dank de heer Van Hattem voor zijn bijdrage en geef nu het woord aan de fractievoorzitter van D66, de heer Hageman.

De heer **Hageman** (D66): Dank u wel, voorzitter. In eerste termijn heeft D66 zich gericht op het Brabant van 2030. Met dat in het achterhoofd, kunnen wij ons vinden in de keuzes die in de Perspectiefnota voorliggen. Zonder de discussie met de gedeputeerde te willen herhalen: D66 ziet nog steeds een kans in de bundeling van initiatieven op het gebied van ontwikkeling van nieuwe materialen. Daarom hebben we ook motie 17 ingediend, om de humuslaag van de Brabantse maakindustrie van de toekomst te verstevigen, zodat meer nieuwe initiatieven sneller kunnen groeien. We zijn blij met de toezegging van de gedeputeerde dat hij de communicatie rondom de huidige mogelijkheden wil verstevigen, om de toegang tot financiering en kennisdeling voor kleine innovatieve bedrijven te verbeteren. D66 hecht grote waarde aan een netwerk om versnelling in de ontwikkeling van de maakindustrie te faciliteren. Onze zorg zit dus niet bij de grote clusters, zoals bio-basedmaterialen, of high-techsystemen, want die kennen de wegen al heel aardig; daar heeft de gedeputeerde ons ook van overtuigd. De zorg zit bij bedrijven die niet makkelijk in deze grotere clusters passen. Daarom willen wij de motie toch graag in stemming brengen, om die versnelling in de innovatie van de maakindustrie maximaal te ondersteunen.

Motie 18 betreffende de kansenparagraaf gaat over de manier waarop wij, als Provinciale Staten, zelf sturing willen geven aan onze strategische inzet van financiële middelen. Het past ook goed bij het voornemen van onszelf om als Provinciale Staten meer te sturen op hoofdlijnen en meer op de lange termijn. Concreter inzicht in de langetermijnpact van een geïnvesteerde euro biedt ons een sterker afwegingskader en versterkt daarmee onze rol en strategische oriëntatie. Wij bevelen de motie dan ook van harte aan bij onze collega's. En naar gedeputeerde Van Merrienboer: wij zoeken niet naar een uitputtend overzicht van alle kansen. Dat is inderdaad een nauwelijks behapbare hoeveelheid gegevens, maar wij willen inzicht in bijvoorbeeld de top 20-kansen met de grootste impact. Definitieve invulling van de criteria kan naar ons idee het beste via het Platform Planning & Control besproken worden.

Ten aanzien van andere moties wil D66 kwijt dat er meerdere bij zijn die in een iets andere vorm al vaker zijn teruggekomen, of gaan over zaken die al lang in uitvoering zijn, zoals rond bijen, doelbudgetten, klimaat. Daardoor krijgt D66 zo langzamerhand de indruk dat we steeds vaker over dezelfde zaken besluiten. Ook zijn er vele moties die over andere overheden gaan. We weten dat alles mag in een democratie, maar D66 probeert de rollen altijd zuiver te houden. Neem geen verantwoordelijkheid over van gemeenten en stuur het college alleen op pad naar Den Haag als het geholpen is met een opdracht vanuit Provinciale Staten, anders verstoort het de boel alleen maar, kan het zeurderig gaan overkomen, en dan kunnen we aan Brabanders niet meer uitleggen welke bestuurslaag daarvoor opgesteld staat.

Tot zo ver, voorzitter.

De **voorzitter**: De heer Van der Wel, interruptie.

De heer **Van der Wel** (PvdD): Voorzitter. Over zijn betoog heb ik wel iets te zeggen. Als de heer Hageman het heeft over besluiten die we al eerder hadden genomen, kan ik me herinneren dat we in 2010 hadden besloten om na het burgerinitiatief 'Megastallen nee' de maximale stalgrootte te bepalen op 1,5 ha. Er liggen nu voorstellen van het college en ik ben benieuwd of u daarop gaat terugkomen, want dat is al eens een keer besloten door PS.

De **voorzitter**: Hageman.

De heer **Hageman** (D66): Dit is een beetje kort door de bocht. Als u het zo stelt, zou u helemaal geen recht doen aan de vele dialogen die zijn gehouden in de sector, waarbij heel veel partijen uiteindelijk hebben besloten dat ze uit de impasse willen komen en niet meer stellingen willen betrekken van: het is 'zus', of het is 'zo', maar door te luisteren naar elkaar willen komen tot een betere oplossing. Ik pleit ervoor recht te doen aan dat soort processen, want daar gaat het uiteindelijk om.

De **voorzitter**: Van der Wel.

De heer **Van der Wel** (PvdD): Maar nu loopt de heer Hageman echt voor de troepen uit. Ik heb in de mestdialoog nog helemaal geen advies gezien van een natuur- of milieuvereniging om die 1,5 ha los te laten.

De **voorzitter**: Mag ik u er dan even op wijzen dat u vooruitloopt op onze agenda? Dit komt nog uitvoerig aan de orde. U mag er bij de Perspectiefnota best eens een enkele opmerking over maken, maar als u het debat nu wilt voeren, wordt het een beetje lastig.

De heer **Van der Wel** (PvdD): Voorzitter. Ik wil het debat niet voeren, maar er wordt hier een verwijt neergelegd richting partijen die keer op keer aandacht voor bepaalde onderwerpen vragen, en terecht. Als ik het over bijen heb, doe ik dat niet voor niks. Dat heeft een heel groot belang. Als u dan zegt dat het een herhaling van zetten is wanneer partijen daarover een motie indienen, dan wordt het misschien een keer tijd dat D66 meestemt met onze moties.

De **voorzitter**: Waarvan akte. De heer Hageman was klaar met zijn betoog. Ik constateer dat de PvdA-fractie geen behoefte heeft aan een tweede termijn. Het woord is daarom nu aan de fractie van GroenLinks, mevrouw Brunklaus.

Mevrouw **Brunklaus** (GL): Voorzitter, dank u wel. Ik ondersteun van harte het pleidooi van mijn vrouwelijke collega in deze Staten, mevrouw Van der Sloot, over de kennisachterstand. Dat was ook waartoe ik in mijn eerste termijn opriep. Ik heb gezegd: neem ons mee GS, neem Provinciale Staten mee, tijdiger en gemakkelijker, want we lopen te vaak achter de feiten aan. Neem die oproep ter harte, want wij zijn parttime politici en we moeten het er allemaal bij doen in de uurtjes die we hebben, terwijl u een heel apparaat ter beschikking hebt. Misschien zouden we eens wat meer geld voor de Staten moeten hebben voor onderzoeken, of wat dan ook, maar dat is even niet voor nu.

Het valt mij op dat de heer Pauli, de gedeputeerde met de grootste portefeuille, het meest uit de wind blijft vandaag en ook het stilste is. Dat vind ik jammer, want deze gedeputeerde is eigenlijk de aanvoerder van de coalitie. Volgens mij kunnen wij het gewoon met elkaar eens worden, dat hadden we eerder moeten bedenken. Wij hebben een opmerking gemaakt over de circulaire economie en vol verve vertelt u ons dan hoe u daarmee bezig bent. Dat doet me hartstikke goed, en mijn fractie ook, dat vinden we fantastisch, alleen: we weten het niet ...

De heer **Pauli** (GS, VVD): Ik heb het u gisteren al toegestuurd.

Mevrouw **Brunklaus** (GL): Ja, gisteren ja, toen wij al die moties met elkaar aan het uitwisselen waren en over de dans in Brabant bezig waren. O, o, o, u moest eens weten.

De **voorzitter**: Interruptie de heer Roks.

De heer **Roks** (PVV): Niet zozeer een vraag aan mevrouw Brunklaus als wel aan de heer Pauli: schaamt hij zich niet dat GroenLinks zo tevreden is over zijn beleid.?

De **voorzitter**: Daarop kan hij in tweede termijn ingaan, indien hij daaraan behoefte heeft.

Mevrouw **Brunklaus** (GL): Volgens mij heb ik niet gezegd dat ik zo tevreden ben met zijn beleid. Ik heb wel gezegd dat ik blij was met de manier waarop hij reageerde op de circulaire economie en hoe hij daarmee bezig is, maar ik heb ook gezegd dat hij heel stil is tijdens dit debat en veel uit de wind blijft. Ik heb namelijk ook een aantal andere vragen gesteld. Ik ga ze niet allemaal herhalen. Wij maken ons als fractie echt zorgen over de vraag hoe al die investeringen in bedrijven, waar nieuwe dingen worden ontwikkeld en allemaal prachtige dingen worden bedacht, bij onze mensen in Brabant terechtkomen. Ik heb eerder gevraagd hoe het nou in de healthsector zit: daar worden nieuwe producten ontwikkeld, maar hoe wordt de eindgebruiker nou meegenomen in die ontwikkeling? Het gaat daar vaak om producten om

mensen te ondersteunen, het hen gemakkelijker te maken, maar is het, als het klaar is, ook betaalbaar voor de mensen? Daar gaat het om. Ik zou graag willen dat daar constant naar gekeken wordt bij dit soort investeringen.

Motie 1, over de talenten, is inmiddels door de heer Pauli beantwoord, maar van de indieners van de motie – volgens mij zijn dat de coalitiepartijen – wil ik graag weten of zij ook vinden dat, als we dit gaan doen, het heel breed voor alle talenten in Brabant kan zijn, dus niet alleen voor economische talenten, maar echt voor talenten op allerlei vlak. Ik denk dat ik daarop de VVD moet aanspreken ...

De **voorzitter**: Van Gruijthuijsen.

De heer **Van Gruijthuijsen** (VVD): Ik dans onmiddellijk naar de interruptiemicrofoon toe, mevrouw Brunklaus. De doelstelling van deze motie is inderdaad dat het college vanuit een breed perspectief met een toekomstige talentenagenda van Brabant naar PS komt. Wij zien erg uit naar de voorstellen die het college gaat doen en dan zullen wij beoordelen of wij die jongetalentenagenda wel volledig genoeg vinden. Het is inderdaad een breed verzoek en gaat verder dan alleen economische talenten.

Mevrouw **Brunklaus** (GL): Dan kunnen wij deze motie gewoon steunen; dat is heel fijn.

De motie met een oproep aan Den Haag om meer geld aan Brabant ter beschikking te stellen voor de bestrijding van criminaliteit, hebben wij nu mede ingediend.

Fijn dat de groene doebudgetten niet ontraden worden, maar nu ingevoerd kunnen worden. Ik was al blij met de rode doebudgetten, en nu hebben we ook de groene.

In eerste termijn heb ik het ook even gehad over de achterstand van het groenontwikkelfonds. In de nota staat dat het nog de vraag is of het zal slagen, maar waarschijnlijk is ook dit weer achterhaalde informatie uit 2015. Daar ga ik nu maar even van uit.

Motie 11 van Lokaal Brabant, die gaat over de vitaliteit van de bodem, de duurzame bodem, is door de gedeputeerde ontraden. Daarbij zei u dat die uw eigen programma zou tegenwerken. Kunt u dat nog wat verder toelichten? Voor ons is dat belangrijk om te kunnen beoordelen of we hierin mee kunnen gaan.

Ik dank gedeputeerde Spierings voor de toezegging ten aanzien van de ecologische randvoorwaarden bij het investeringsfonds. Ik begrijp dat we het isoleren van woningen kunnen inbrengen in de lege pagina's, als we met elkaar gaan praten over de Energieagenda. Als dat niet zo is, hoor ik dat graag.

Voorts heb ik nog een vraag gesteld over de bestuurlijke veerkracht in Nuenen en omgeving, in Zuidoost-Brabant eigenlijk. Mijn vraag luidde of de gemeenteraden, als ze de goede richting uitgaan, daarover dan wat langer mogen doen, of dat er dan echt sturend zal worden opgetreden door dit college.

Een verduidelijking nog van onze eigen motie over museabezoeken door de nieuwkomers. Dat was eigenlijk meer in de sfeer van de educatie getrokken. Het gaat wel om volwassenen, maar het zijn allemaal mensen die een vorm van onderwijs volgen, vandaar dat wij de motie zo hebben genoemd.

Vandaag zijn we ook fijn literair bezig. Rupsje Nooitgenoeg is gelukkig ook aanwezig. Ik hoop dat het een vlinder zal worden en dat dat ook met de dans zal gebeuren in Brabant. Inmiddels heb ik goede berichten ontvangen van de wethouders uit de steden.

Ten slotte nog even onze eigen moties en amendementen ...

De **voorzitter**: Nog héél even dan, want uw tijd is om.

Mevrouw **Brunklaus** (GL): Ik moet nog even aangeven welke we intrekken. Dat doen we met amendement 1 ...

De **voorzitter**: Amendement 1 is ingetrokken en maakt geen deel meer uit van de beraadslagingen.

Mevrouw **Brunklaus** (GL): Naar aanleiding van onze motie 34 inzake de Brabantse klimaatbegroting, heeft de gedeputeerde ons ervan kunnen overtuigen dat we dat nu niet moeten doen. We zullen er uitvoerig op ingaan bij de Omgevingsvisie, maar de motie trekken we nu in.

De **voorzitter**: Motie 34 is ingetrokken en maakt geen deel meer uit van de beraadslagingen.

Mevrouw **Brunklaus** (GL): Motie 35 is aangepast in motie 35A, omdat dan ook de SP haar kan steunen, en die zal ik u zo ter hand stellen. Ze is helemaal in lijn met wat de gedeputeerde zojuist heeft geantwoord.

Op motie 36 zouden we nog een reactie krijgen van gedeputeerde Pauli en dat is nog niet gebeurd. Motie 38 houden we aan, omdat we nu motie 3A mede indienen.

De **voorzitter**: Motie 38 wordt aangehouden.

Mevrouw **Brunklaus** (GL): Dat was het.

De **voorzitter**: Dank u wel. Ik verzoek u de nieuwe motie heel snel beschikbaar te stellen, zodat we die kunnen vermenigvuldigen. Dan is nu het woord aan de fractie van 50PLUS. De heer Van Overveld heeft het woord.

De heer **Van Overveld** (50PLUS): Dank u wel, voorzitter. In tweede termijn heb ik niet zo heel veel op te merken. In het eerste deel ben ik overigens vergeten alle belanghebbenden te bedanken voor het tot stand komen van de Perspectiefnota, daarom doe ik dat bij dezen.

Ik heb me verbaasd over de groei van de stapel moties in de afgelopen tien uur en ik zie er nu weer een aantal verdwijnen. Ik hoop dat er nog een heleboel zullen volgen.

Bij mijn eigen verhaal heb ik het standpunt betrokken: wie zwijgt, stemt toe. Als er niet gereageerd wordt op hetgeen ik heb gezegd, ga ik er dan ook van uit dat ik gelijk heb. Zo eigenwijs ben ik wel.

De **voorzitter**: Interruptie Meijer.

De heer **Meijer** (D66): Dit lokt u uit hè. Ik heb er lang over nagedacht of ik u in eerste termijn zou interromperen, want ik heb ook respect voor u – dat heeft ook met leeftijd te maken –, maar ik vond u zo pessimistisch. Kunt u nou één optimistisch element uit de Perspectiefnota met ons delen, waarvan u bij het lezen van de stukken dacht: o, maar hier gaat mijn hart sneller van kloppen, hiervoor blijf ik mij inzetten, hier ga ik het college in steunen?

De **voorzitter**: Van Overveld.

De heer **Van Overveld** (50PLUS): Dan moet ik u helaas teleurstellen. Als mijn hart sneller zou gaan kloppen bij wat ik hier gelezen heb, zou ik onmiddellijk naar de hartspecialist moeten. Ik was begonnen in het zonnetje en ik ben geëindigd in het zonnetje, maar daar bleef het toch bij. Daar tussendoor werden steeds donkerder wolken zichtbaar.

Op twee opmerkingen had ik eigenlijk wel een reactie verwacht ...

De **voorzitter**: De heer Meijer blijft geloof ik wat verbaasd achter en wekt de indruk nog te willen reageren. Dat kan.

De heer **Meijer** (D66): Het kan toch niet zo zijn dat dit college alleen maar dingen doet waar 50PLUS eigenlijk tegen is, mijnheer Van Overveld. Het zou u sieren als u in deze tijd, waarin we met elkaar veel pessimisme en een hoop chagrijn meemaken, namens 50PLUS een klein sprankje hoop zou laten horen in deze lange vergadering.

De **voorzitter**: Uw tweede poging. Van Overveld.

De heer **Van Overveld** (50PLUS): Dan is die tweede poging helaas ook gestrand. Ik blijf uiteraard lachen, maar ik beoordeel de tekst zoals die voorligt. Ik heb ergens gelezen dat de digitalisering zorgt

voor nieuwe sociale mogelijkheden in Brabant. Mijn fantasie schoot daarbij tekort, heb ik in eerste termijn gezegd. Daarop heb ik geen reactie gekregen, hoewel ik wel om een uitleg had gevraagd.

Wat mij verder erg dwars zit in het hele verhaal – anderen hebben dat hier en daar ook aangestipt, maar in de beantwoording is er niet op ingegaan – is dat het sociale aspect van Brabant heel erg onderbelicht blijft. Het komt bijna niet aan de orde en dat vind ik buitengewoon jammer, want we doen heel veel goede dingen in Brabant.

De **voorzitter**: Ik dank de heer Van Overveld. Dan nu de Partij voor de Dieren. De heer Van der Wel.

De heer **Van der Wel** (PvdD): Voorzitter. Laat ik beginnen met de procedurele dingen. We willen graag moties 47 en 48 aanhouden, samen met GroenLinks ingediend.

De **voorzitter**: Moties 47 en 48 worden aangehouden. Gaat u verder.

De heer **Van der Wel** (PvdD): De motie 'Genoeg, nu minder vee' zullen we echt in stemming laten brengen, want die hebben we al sinds de Perspectiefnota 2016 liggen. Toen werd gezegd dat eerst eens even moest worden afgewacht waarmee de gedeputeerde zou komen. Dat is inmiddels duidelijk en daar zijn we behoorlijk van geschrokken. Denkend aan het klimaatprobleem en aan de bijdrage die de veehouderij levert aan het klimaatprobleem, is het niet meer uit te leggen dat wij de veehouderij zoals die is gewoon in stand houden en niets doen aan het aantal dieren.

De **voorzitter**: Interruptie mevrouw Knoet.

Mevrouw **Knoet-Michels** (PvdA): Ik zou wel graag willen dat de motie die hier wordt aangehaald uit 2011 goed wordt geïnterpreteerd. 'Genoeg, geen vee erbij' is niet hetzelfde als de titel van uw motie.

De **voorzitter**: Waarvan akte. De heer Van der Wel.

De heer **Van der Wel** (PvdD): De titel van mijn motie is precies wat er staat. Wij willen dat het college nu stappen zet om het aantal dieren dusdanig drastisch terug te brengen, dat we ook op die manier aan het Klimaatakkoord kunnen voldoen. Het kan niet zo zijn dat we altijd de bal bij de consument neerleggen. Als we goedkoop vlees blijven aanbieden, zal er niets veranderen. Wij vinden dat het beleid daarop ingericht moet worden.

De **voorzitter**: Dat is duidelijk. Van den Berg.

De heer **Van den Berg** (PVV): Hoeveel graden wordt het warmer als we al die beestjes gewoon laten zoals het is en niet minderen? Hoeveel graden scheelt dat?

De **voorzitter**: Van der Wel.

De heer **Van der Wel** (PvdD): Ik kijk er niet alleen absoluut, maar ook relatief naar. Ik weet dat de veehouderij een heel groot deel bijdraagt aan de uitstoot van bijvoorbeeld methaan, maar ook CO₂, een enorm beslag legt op het watergebruik – dat moet u ook aanspreken – en, niet in de laatste plaats: doordat wij al die dieren te eten geven, hebben mensen in de Derde Wereld niet te eten. Als we echt iets aan het vluchtelingenprobleem en aan het waterprobleem willen doen, zullen we toch echt de import van maïs, graan en soja moeten terugdringen en dat kan alleen maar als we de veestapel terugbrengen.

De **voorzitter**: Van der Wel rondt zijn betoog nu af.

De heer **Van der Wel** (PvdD): Dan nog even de motie 'Brabantse Betonstop'. Aan de ene kant zien we het probleem dat we de doelstellingen voor de natuur niet gaan halen, aan de andere kant gaan we

verstedelijking in het landelijk gebied toestaan door die stallen te hergebruiken. Wij pleiten ervoor het Vlaamse voorbeeld te volgen en die ruimte, als die gebruikt wordt, te compenseren voor natuur. Dat zijn twee dingen die de provincie zou moeten willen doen: zuinig ruimtegebruik en meer natuur. Het verbaast ons daarom een beetje dat de gedeputeerde heel kort door de bocht gaat, door te zeggen dat de situatie hier anders is dan in Vlaanderen en dat we hier minder bebouwing hebben in het landelijk gebied. Dan nodig ik de gedeputeerde uit eens in Oost-Brabant te gaan kijken, want dat valt toch vies tegen met al die megastallen.

Ik verbaas me over de woorden die ik inderdaad niet gezegd heb – zoals eerder al behandeld –, maar ik verbaas me nog meer over de moties die ik niet heb ingebracht. D66 heeft me echter wakker geschud, want ik had ze wel liggen. De twee moties over de bijen wil ik alsnog graag indienen.

De **voorzitter**: Ik dank de heer Van der Wel voor zijn bijdrage. Er komen nog twee moties. Het woord is nu aan de heer Vreugdenhil van ChristenUnie/SGP.

De heer **Vreugdenhil** (CU/SGP): Dank u wel, voorzitter. Ik heb drie korte punten. Ik dank de gedeputeerde voor de wijze waarop hij de motie over de scheepvaart wil uitvoeren, een belangrijke sector die echt kan bijdragen aan de verduurzaming en daarmee ook aan de luchtkwaliteit van Brabant.

Het tweede punt betreft de energie. Er gebeurde nogal wat, zeg ik ook in de richting van gedeputeerde Spierings, toen hier bij de interruptiemicrofoon zes, zeven woordvoerders stonden, en ik denk dat dat niet gespeeld was, want de onvrede over waar we nu staan en de stappen die we zetten, leeft volgens mij heel breed in deze Staten. Ik denk echter dat we dat ook positief kunnen oppakken, want nog nooit is zó breed het beleid ondersteund om te komen tot een energietransitie in Brabant. Volgens mij willen we dat allemaal, maar er moeten wel stappen gezet worden. Het college wist al lang dat deze Perspectiefnota er aankwam en had het goed kunnen voorbereiden, door helder, klip en klaar, aan te geven waar we op dit moment staan en welke stappen we nog extra moeten zetten.

De **voorzitter**: Interruptie Van den Berg.

De heer **Van den Berg** (PVV): Ik hoor de heer Vreugdenhil spreken over onvrede, vooral bij onze bestuurders, die zich heel erg druk maken over het klimaat, maar dat interesseert de burger geen bal. Wat de burger wel heel erg interesseert, zijn de windturbines die in Den Bosch naast een woonwijk worden geplaatst, de windturbines die bij Zundert komen, de windturbines die bij Reusel neergezet zijn. Over de zorgen en bezwaren van deze mensen en het vergallen van hun leefgenot hoor ik u nooit, en niemand hier. Ik adviseer u eens naar die mensen te luisteren die er last van hebben. Ga daar eens in de buurt kijken.

De **voorzitter**: Vreugdenhil.

De heer **Vreugdenhil** (CU/SGP): Ook daar luisteren we vaak naar, maar daar hebben we een debat over gevoerd en ik zie hier nu toch dat een overgrote meerderheid, eigenlijk op één fractie na, het beleid om te komen tot een transitie op zeer korte termijn en stappen te zetten richting 2020, omarmd heeft en daar ook echt gas op de plank wil hebben.

De **voorzitter**: Van den Berg.

De heer **Van den Berg** (PVV): En wat ik zie, mijnheer Vreugdenhil, als enige partij in Nederland, is dat een heel groot deel van de mensen dat helemaal niet interesseert. Kijkt u bijvoorbeeld eens in Groningen en Drenthe, waar de ellende al echt concreet is. Het is er bijna oorlog, en dat wilt u niet zien. U heeft het alleen maar over de bestuurders die dat allemaal zo belangrijk vinden. Maar dat hele klimaat interesseert de mensen geen bal en die 97% van u is ook complete kolder. Het is gewoon onzin, dat is al lang weerlegd. Maar u blijft er maar mee doorgaan en u blijft er maar op hameren.

De **voorzitter**: Uw punt is helder. Vreugdenhil.

De heer **Vreugdenhil** (CU/SGP): Waarvan akte.

Ik wil de gedeputeerde vragen zich in zijn beantwoording in tweede termijn te herpakken, de handreiking die door de Staten is gedaan op te pakken en niet te wachten tot na de zomer, om dan met een denktank nog eens te gaan nadenken hoe het moet worden opgepakt, maar nog voor de zomer met elkaar aan tafel te gaan zitten, ook de ideeën die opborrelen vanuit de Staten daarin een plek te geven, en zo gezamenlijk de transitie richting 2020 in te zetten.

De **voorzitter**: Mag ik stilte in de zaal?

De heer **Vreugdenhil** (CU/SGP): Mijn laatste punt gaat over de mest. Ik schrok ervan dat de gedeputeerde zei geen behoefte te hebben aan een onderzoek om helder te krijgen hoe het daadwerkelijk zit, terwijl hier grote provinciale belangen in het geding zijn: de luchtkwaliteit die hier direct mee te maken heeft, de bodemkwaliteit en de waterkwaliteit. Als dit soort rapporten verschijnt, is het onze taak om ook helder te hebben waar we het daadwerkelijk over hebben. Daarom ben ik blij dat breed vanuit Provinciale Staten een motie is gekomen om dat onderzoek snel uit te voeren, voor september. En voorzitter, voor onze fractie is het ontzettend belangrijk om dan ook helder en scherp te hebben waar het echt fout zit, waar onze provinciale belangen en doelen in de weg zitten om hierin stevig, sterk en handhavend op te treden en waar nodig een aantal tanden bij te zetten, en daarbij ook een zuivere discussie te kunnen voeren waarover we het daadwerkelijk hebben. Daarvoor hebben we deze gegevens nodig zijn en als het in september afgerond moet zijn, zal hiermee snel aan de slag moeten worden gegaan. Ik verwacht ook dat de gedeputeerde dat onderzoek samen met Provinciale Staten in zal kleden, zodat we ook inbreng kunnen hebben in die gegevens die boven tafel moeten komen.

De **voorzitter**: Interruptie Van Hattem.

De heer **Van Hattem** (PVV): Nog een aanvullende vraag aan de fractie ChristenUnie/SGP, niet over het laatste punt, maar wel over een motie waarvan zij volgens mij de eerste indiener is, namelijk motie 8. 'Meer behoud Brabants erfgoed mogelijk maken met de nieuwe Omgevingswet'. Ik zie daarin een aantal overwegingen en oproepen staan, maar het is mij nog steeds niet helemaal helder wat nu precies de strekking van deze motie moet zijn. Er wordt gesproken over aan de slag gaan met de nieuwe Omgevingswet, maar die wordt pas op zijn vroegst in 2019 ingevoerd. En wat betreft het inzetten van nieuwe RO-instrumenten: welke nieuwe RO-instrumenten zijn dat? Het is mij al met al nog een beetje te onduidelijk om hierover een goed oordeel te kunnen geven. Kunt u dit daarom eens toelichten?

De **voorzitter**: Vreugdenhil.

De heer **Vreugdenhil** (CU/SGP): De eerste indiener is de CDA-fractie, maar dit terzijde, ik wil er graag even op ingaan. We dagen de gemeenten op dit moment uit durfprojecten aan te dragen, projecten die normaal gesproken niet helemaal binnen de kaders vallen, maar waarvan we wel met zijn allen zeggen: als daar een goed initiatief uit voortkomt, moeten we dat mogelijk maken, ook als het misschien niet helemaal past in het ruimtelijk beleid op dit moment. Daarmee kunnen we nu al experimenteren. Wij dagen gedeputeerde Swinkels dan ook uit om binnen het erfgoedbeleid, samen met gedeputeerde Van Merrienboer, te kijken waar er knelpunten zitten en hoe we die op kunnen pakken. Terecht heeft de heer Van Merrienboer daarbij opgemerkt dat we dit samen met gemeenten moeten doen die de vraagstukken bij ons aandragen. U moet het volgens mij ook zien als een uitdaging richting gemeenten, om waar zich knelpunten voordoen met het erfgoedbeleid samen op te trekken en al in de geest van de nieuwe Omgevingswet te bekijken hoe we dat gaan oppakken, waarmee we ook voorbeeldprojecten creëren waarmee we de rest van Brabant kunnen laten zien op welke manier wij als provincie bereid zijn onze kaders een stukje los te laten, mee te denken en dingen te realiseren.

De **voorzitter**: Van Hattem.

De heer **Van Hattem** (PVV): Bedankt voor de toelichting. De vraag blijft nog wel even welke experimenten en RO-instrumenten u hiermee concreet bedoelt. Is bijvoorbeeld het experimenteren gekoppeld aan de Crisis- en herstelwet, of hoe moet ik dit duiden?

De **voorzitter**: Vreugdenhil.

De heer **Vreugdenhil** (CU/SGP): Ik denk dat er weinig projecten bij zijn die echt knel lopen met de Crisis- en herstelwet, maar wellicht met ons eigen provinciaal beleid op dit moment, dat we met zijn allen ook moeten durven loslaten en een stuk vertrouwen moeten geven om, als er een goed plan ligt, dat ook gerealiseerd te krijgen. Ik geef zelf vaak het voorbeeld van Strijp-S. Kijk eens wat daar aan erfgoed zit dat eigenlijk door de kaders te verruimen tot mooie initiatieven heeft geleid. Zo willen we graag ook het andere erfgoed in Brabant een kans geven en ruimte bieden, en daarmee eigenlijk ook gedeputeerde Swinkels een beetje uitdagen om op die manier creatief te denken met het erfgoed dat we hierin hebben, om daarmee de komende periode meters te kunnen maken en zo ook erfgoedbeleid breder op de kaart te kunnen zetten in Brabant.

De **voorzitter**: Ik dank de heer Vreugdenhil voor zijn bijdrage. Dan nu de fractie van Lokaal Brabant, de heer Heijman, als laatste in de rij.

De heer **Heijman** (Lokaal Brabant): Voorzitter. Motie 52 houden wij aan. In de volgende presidiumvergadering zullen wij een voorstel presenteren.

De **voorzitter**: Motie 52 is aangehouden.

De heer **Heijman** (Lokaal Brabant): Motie 53 gaat over de Europese instelling. Ik vind het altijd jammer van de gedeputeerde te horen dat Amsterdam een betere plek is dan iets in Brabant. Ik zal er altijd voor pleiten om alles naar Brabant te halen en zoveel mogelijk uit de Randstad te halen, maar in dit geval zal ik deze motie intrekken.

De **voorzitter**: Motie 53 is ingetrokken en maakt geen deel meer uit van de beraadslagingen.

De heer **Heijman** (Lokaal Brabant): Amendement 2A en motie 54 laat ik staan.

De **voorzitter**: Daarmee komen we aan het einde van de tweede termijn van de zijde van uw Staten en gaan we de tweede termijn van de zijde van het college in. Allereerst gedeputeerde Pauli.

De heer **Pauli** (GS, VVD): Voorzitter, dank u wel. Een paar opmerkingen van mijn kant. Allereerst aan mevrouw Van der Sloot over de familiebedrijven. Ik heb u gezegd, en dat herhaal ik, dat voor de zomer het onderzoek hier zal liggen van Brabant Kennis. Dat ga ik bespreken met de twee partijen van de werkgevers en over het resultaat daarvan zal ik u zo snel mogelijk informeren. Ik hoop nog voor het zomerreces, maar het kan ook daarna zijn.

Jammer, mijnheer Hageman, dat ik u niet heb kunnen overtuigen met betrekking tot uw motie 17. Het grote bedrijfsleven en al die designers zitten niet echt te wachten op één generiek platform, maar willen wel graag aangesloten zijn bij alle netwerken die we sectoraal organiseren en waarbij ook designers en kleine bedrijfjes betrokken worden. Uiteindelijk gaat het om succesvolle dingen en niet om het organiseren op zichzelf. In de Dutch Design Week ontvangen we alleen al zo'n 1400 relaties van designers en kleine bedrijfjes/ontwerpers, juist op het gebied van nieuwe materialen. Nogmaals: we moeten niet iets gaan organiseren als er geen behoefte aan is. Dat heeft weinig zin, temeer daar ondernemers al zo vaak gevraagd wordt om in heel veel innovatienetwerken te participeren.

Mevrouw Brunklaus vond mij een beetje stil. Dat komt natuurlijk omdat hier een tevreden man staat, mevrouw Brunklaus. Als ik straks, hoop ik, twee bestuursopdrachten van u meekrijg, waarop nauwelijks een reactie is gekomen, siert dat natuurlijk. Om met de woorden van mevrouw Van der Sloot te spreken: ik ben vanmorgen met een oude auto naar het provinciehuis gekomen en ik ga in een Porsche Turbo naar huis.

De heer **Heijmans** (SP): Een rode Ferrari.

De heer **Pauli** (GS, VVD): Wat wil je nog meer? En bovendien, mevrouw Brunklaus, ik denk dat je er verstandig aan doet het werk af en toe aan een stille kracht over te laten.

Waar zij vroeg hoe die investeringen nu bij de Brabanders terechtkomen, merk ik op dat uiteindelijk alles voor de Brabanders is, waar het gaat om werkgelegenheid, verduurzaming, het beter omgaan met delfstoffen en het verbinden van de natuur met de economie, maar denkt u ook eens aan de vrijetijdseconomie: dat doen we niet voor al die Chinezen en Japanners en mensen uit Noordrijn-Westfalen, maar natuurlijk voor de Brabanders. En ze zijn betrokken bij al onze gezondheidsvraagstukken. Er zitten patiëntenverenigingen aan tafel en ook in het onderwijs praten we met de onderwijsraden. Kortom, het gebeurt.

De **voorzitter**: Interruptie Van Hattem.

De heer **Van Hattem** (PVV): Het is goed te zien dat de gedeputeerde tevreden is, maar ik zou toch nog wel een reflectie willen op hetgeen hij naar voren heeft gebracht in de tussentijdse rapportage, de midterm review, dat hij er niet is om de economie te maken, maar om hem te dienen. Hoe verhoudt die stellingname zich met het feit dat de agrarische sector hier intussen wordt weggezet als ouwe meuk, als criminele drugsdumpers, en verplicht wordt te kiezen op een ondernemersrotonde?

De **voorzitter**: De gedeputeerde.

De heer **Pauli** (GS, VVD): Ik zal u proberen te antwoorden, mijnheer Van Hattem. De economie wordt echt gemaakt – en ik hoop dat u dat met me eens bent – door ondernemers en door kennisinstellingen. Als die intensief met elkaar samenwerken, gebeurt er wat. De overheid moet vooral goed zijn in drie dingen: iets proberen te initiëren, op gang brengen, we moeten het faciliteren door middel van campussen, de innovatienetwerken en dat soort zaken meer, en we moeten het ondersteunen met onze programma's, al of niet subsidieprogramma's, en vooral ook gebruikmaken van de grote gelden die in Brussel liggen. Dat horen ondernemers graag en dat brengt ze vooral heel veel verder. Tegelijkertijd zien we dat Europa een verdringingsmarkt is. Als u ondernemer bent in St. Willibrord, of uw geliefde gemeente Steenberghe, en u moet naar Europa, dan gaat u met uw product de verdringingsmarkt op en moet u hard concurreren en anderen uit de markt drukken om uw product te kunnen verkopen. Tegelijkertijd zien we dat de ontwikkelingen in de wereld razendsnel gaan. Grote bedrijven kopen voor miljarden euro's per jaar intelligente eigendommen op en die brengen ze in een tijdsbestek van maanden naar de wereldmarkt toe. Wij kunnen alleen maar overleven – of je nou van Europa houdt of niet, of je nou voor Straatsburg of Brussel bent of niet, of je nou gebruikmaakt van Europese gelden of niet – als we in Europa tussen slimme regio's proberen samen te werken. Dat geldt voor iedere sector. Voor de agrofoodsector geldt iets bijzonders. Ik zal me er ongelooflijk voor inzetten om ervoor te zorgen dat daar een goede boterham verdiend wordt, maar die goede boterham wordt alleen verdiend op het moment dat we een sector creëren die diervriendelijk is, die duurzaam accepteert, die begrip heeft voor de maatschappelijke omgeving, die producten produceert die gebaseerd zijn op gezonde producten en die vooral in staat is om toegevoegde waarde te creëren, dus niet te concurreren op prijs, maar omdat de producten excelleren en de processen die we hanteren goed zijn. Daarvoor zet ik me vanuit het innovatiebeleid van harte in.

De **voorzitter**: Van Hattem.

De heer **Van Hattem** (PVV): Maar dat is dan toch precies het tegenovergestelde van wat u beweert in uw oneliner? Dit is, precies wat u zegt, een sector *maken*, daar bent u mee bezig: als overheid voor de sector bepalen wat goed is, in plaats van een bescheiden rol te nemen en een sector te dienen. Dit is geen dienen, maar voorschrijven op ideologische basis. We hebben ook net de EU-hosanna weer gehoord. Het is EU en ideologisch voorschrijven aan de economie hoe zij moet optreden, en dat is niet dienen.

De **voorzitter**: De gedeputeerde vervolgt zijn betoog.

De heer **Pauli** (GS, VVD): Dat ben ik dus niet met u eens. Ik zie de landbouw als een prachtige sector, waarvoor ik wil gaan, een sterke economische sector. Maar een sterke economische sector zal net als een sterke sector chemie, als een sector logistiek, als een sector die activeert in de maakindustrie, moeten voldoen aan een aantal maatschappelijke voorwaarden, zeker omdat dit een kwetsbare sector is die nu eenmaal op het gebied van milieu veel kan veroorzaken. Ik zal alles uit de kast halen om die ondernemers te steunen en te proberen door middel van innovaties de continuïteit te verzekeren en betere marges te realiseren, waarmee de overlevingskansen groter zijn.

Voorzitter. Ik zou nog even terugkomen op motie 36 over versterking werkzekerheid. Er was wat spraakverwarring, en dat ligt misschien ook een beetje aan de tekst in de Perspectiefnota. Wat is de situatie? Oorspronkelijk waren we van plan om één flexicuritybureau voor heel Brabant te organiseren, terwijl we ongelooflijk veel goede ervaring hebben met de vier arbeidsmarktregio's. Daar gebeurt het werk en wat daar succesvol is – en daar praten bonden, UWV's, werkgevers en wethouders met elkaar – proberen we in Brabant te vermenigvuldigen en toe te passen. Het heeft geen enkele zin daar één bureau boven te zetten, als we zien dat het in de praktijk al goed gaat. En het gaat goed op het gebied van flexicurity in Zuidwest-Brabant, in Moerdijk, we zijn ook bezig in Eindhoven en dat soort zaken meer. De tweede reden waarom de motie ontraden is, is dat u een aantal dingen voorstelt die gewoon niet kunnen. Ze hebben met name te maken met subsidie, wat voorbehouden is aan sociale partners en aan het Rijk; daar kunnen wij niets aan doen. Wij halen flexicurity niet van tafel, maar gebruiken juist de organisatiekracht die in de regio's zit om het instrument door te ontwikkelen. Derhalve is het advies: ontraden.

De **voorzitter**: Interruptie Uijlenhoet.

De heer **Uijlenhoet** (GL): Dat is helder en dank voor de toelichting hierop. Ik begrijp dat nu in de regio's werk wordt gemaakt van flexicurity. Hopelijk kunnen we daar binnenkort de resultaten van zien. Het betekent dat we de motie nu kunnen intrekken.

De heer **Pauli** (GS, VVD): Tot slot een opmerking aan de heer Van Overveld. Digitaliseren gaat echt alles op z'n kop zetten, niet alleen de economie, maar ook de toepassingen in de zorg, op het gebied van logistiek, voor de overheid zelf, maar ook hoe we straks gaan acteren. Gisteren heb ik een prachtige bijeenkomst bijgewoond over wat je kunt doen in het kader van de Omgevingswet, door niet alleen cijfers te monitoren, maar ook met die cijfers te spelen, om te kijken wat er in de praktijk gebeurt. Dus gaan we als college die bestuurlijke opdracht echt integraal met elkaar vanuit alle facetten invullen. Daarop komen we bij u terug.

Dan mijn drie punten. In de eerste plaats is dat natuurlijk economie ...

De **voorzitter**: Interruptie mevrouw Brunklaus.

Mevrouw **Brunklaus** (GL): Wij hebben antwoord gehad van de gedeputeerde op motie 36. Mijn collega zei zojuist dat we die nu kunnen intrekken.

De **voorzitter**: Dan wordt motie 36 ingetrokken en maakt geen deel meer uit van de beraadslagingen.

De heer **Pauli** (GS, VVD): Terug naar mijn punten. Wij blijven ons natuurlijk inzetten voor economie, mijnheer Steenbakkers. U mag verwachten dat er een goed plan komt van het MKB+-fonds. U mag verwachten dat er een goed plan komt op het gebied van arbeidsmarkt, zeker waar het betreft de vmbo-scholieren. U mag verwachten dat er een voorstel komt voor digitalisering, met keuzemogelijkheden voor de Staten. Op het gebied van internationalisering gaat Brabant roldoorbrekend mondiaal aan de slag, leidinggevend op het gebied van photonica, en bij de verbonden partijen zullen we echt een prachtige doorontwikkeling gaan maken in Aviolanda en met een langetermijn-strategische aanpak voor de haven van Moerdijk.

Tot zover 2017.

De **voorzitter**: Ik dank de gedeputeerde voor zijn beantwoording. Gedeputeerde Van den Hout nu.

De heer **Van den Hout** (GS, SP): Dank u wel, voorzitter. De PVV vraagt nog eens te reflecteren op motie 21 inzake cameratoezicht. Zoals de heer Van Hattem zelf al zei, zijn gemeenten en natuurorganisaties hiermee inmiddels aan de slag. Als die met bijzondere resultaten komen, zal ik daar zeker kennis van nemen, maar ik zie hier geen enkele rol voor de provincie weggelegd, zoals ik eerder al heb uitgelegd. In die zin heb ik er ook geen behoefte aan te weten wat het kost om geen rol te hebben in dit proces. Ik blijf de motie dus ontraden.

De **voorzitter**: Interruptie Van Hattem.

De heer **Van Hattem** (PVV): U ziet geen rol voor de provincie weggelegd en dat vind ik nogal een kort-door-de-bocht-stellingname, als u daarnaar zelf nog geen onderzoek hebt gedaan, terwijl de drugsdumpingen gewoon doorgaan. Vandaag zijn geloof ik in Ulvenhout ook weer 26 vaten drugs gedumpt in het buitengebied. Hoe lang moet dit nog doorgaan? We hebben het dan niet over iets wat echt in één gemeente speelt, het speelt in ongeveer heel Brabant. Heel de provincie heeft er last van en juist omdat het zo gemeentegrensoverschrijdend is, is het specifiek iets waaraan ook op provincieniveau gedacht moet worden, zeker in onze rol voor beheer van het buitengebied. Nogmaals: hoeveel drugsdumpingen moeten er nog plaatsvinden, met alle gevolgen van dien, voordat u dit wel als een provinciale rol ziet?

De **voorzitter**: De gedeputeerde.

De heer **Van den Hout** (GS, SP): De heer Van Hattem denkt dat onze rol toeneemt naarmate een probleem toeneemt, maar dat is niet het geval. We hebben gewoon geen rol, maar toch hebben we die genomen, omdat we wel verantwoordelijkheid voelen. Alles wat we hier sinds vijf jaar hebben opgebouwd rond 'Samen tegen dumpingen', 'Samen sterk in het buitengebied' en 'Samen sterk in Brabant' is voortgekomen uit onze invulling van die verantwoordelijkheid, zonder dat we daarin een rol hebben. Die verantwoordelijkheid hebben we volgens mij goed ingevuld, zodanig dat alle gemeenten nu zijn aangehaakt en dat mensen zelf beginnen na te denken wat ze hieraan kunnen doen. Een van de voorbeelden is Bergen op Zoom. Ook boswachters gaan nadenken wat ze op hun terrein kunnen doen, misschien camera's ophangen, uitstekend, maar zo lang het niet ons terrein is, hebben wij geen rol bij het ophangen van camera's of het financieren van camera's. Verder zie ik helemaal geen heil in camera's, want je wilt niet weten hoeveel bospaden er in Brabant zijn die dan volgeplempt zouden moeten worden met camera's, waarbij je je overigens ook nog moet afvragen of je iets hebt aan de beelden die er vanaf komen, als de camera's het al overleven, want van de normale wildcamera's overleeft ongeveer 50% de eerste week. De rest wordt gejat of vernield. Kortom, ik heb er geen enkele behoefte aan te weten wat het gaat kosten om iets te doen wat ik niet ga doen.

De **voorzitter**: Van Hattem.

De heer **Van Hattem** (PVV): Voorzitter. Het is allemaal zo tegenstrijdig. De gedeputeerde meent al te weten hoeveel het gaat kosten en hoeveel camera's er gejat zullen worden, zonder dat hij het blijkbaar heeft onderzocht. Enerzijds zegt hij dat wij er geen rol in hebben, anderzijds stelt hij dat we er wel verantwoordelijkheid in nemen. Aangezien er duidelijk voor is gekozen om die verantwoordelijkheid te nemen en betrokken te zijn bij die aanpak, bieden wij via een motie aan de mogelijkheden te onderzoeken om dit instrument in te zetten bij het invullen van die verantwoordelijkheid, samen met de gemeenten en alle andere betrokken organisaties, zodat we zo optimaal mogelijk dit criminele tuig, dat ons buitengebied in Brabant aan het verzieken is, kunnen aanpakken. Dat niet op ieder bospaadje een vaste camera kan komen te staan, begrijpen wij ook wel. Daarom pleiten wij juist voor flexibel, mobiel cameratoezicht, wat tegenwoordig ook een optie is. Zoek dat uit.

De **voorzitter**: Goed. Ik heb de indruk dat dit debat nu twee keer is gevoerd. De posities zijn bekend. We zullen moeten stemmen over de motie. Ik verzoek de gedeputeerde zijn betoog te vervolgen.

De heer **Van den Hout** (GS, SP): Motie 11 gaat over het bodemnetwerk, waarvoor GroenLinks meer aandacht heeft gevraagd. Wij ontraden deze motie. Een aantal dingen zijn gewoon onjuist, zoals ik al heb uitgelegd, zowel in de constatering als in het dictum, waar het gaat over de pachtgronden van Brabant, die veel zorgvuldiger worden verpacht dan hier wordt verondersteld. In het rapport 'Evaluatie Meststoffenwet 2016', hetzelfde waarin de 30% tot 40% fraude wordt genoemd, wordt nog meer genoemd, onder andere de gebiedsgerichte aanpak, en dat stuk wordt door het CDA wél geloofd. Die gebiedsgerichte aanpak gaat echter niet over het mestprobleem dat in de motie wordt aangeroerd, maar over het halen van KRW-doelstellingen, een heel ander verhaal. In deze Perspectiefnota vragen wij u ons een bestuursopdracht in deze richting te geven: vitale bodem als bestuursopdracht. Als die er eenmaal is, krijgt u de informatie die we daarmee boven water halen en die nodig is om dit verder vorm te geven. Ik zou dus zeggen: wacht nu gewoon af, dan komen we vanzelf met een plan van aanpak voor het invullen van die bestuursopdracht.

De **voorzitter**: Interruptie Braspenning.

De heer **Braspenning** (CDA): Dat gaan we dan ook doen, mijnheer de gedeputeerde. Wij gaan rustig die bestuursopdracht afwachten. Ik neem echter aan dat dan ook datgene wordt meegenomen wat wij in de motie hebben verwoord, dat wil zeggen dat echt onderzocht wordt wat de goede parameters zijn voor een vitale bodem. Daar gaat het ons om: dat wij op een gegeven moment handvatten hebben aan de hand waarvan wij kunnen beoordelen hoe u uw beleid gaat inrichten.

De **voorzitter**: Uw vraag is helder. De gedeputeerde.

De heer **Van den Hout** (GS, SP): Parameters: dat klinkt alsof je het allemaal kunt meten en als een boekhouding organiseren, maar dat is bepaald niet het geval. Natuurlijk wordt gekeken naar wat waar voor welke doelstellingen de meest vitale bodem is en hoe je daartoe kunt komen.

De heer Vreugdenhil heeft om een nadere toelichting gevraagd op onze opvatting ten aanzien van motie 46A. Inmiddels staan er nog meer handtekeningen onder, heb ik gezien. Ik snap dat er een grote meerderheid in de Staten is die hiervoor veel belangstelling heeft, en terecht overigens. Toch blijft mijn kritiek dezelfde. Het is in de verste verte niet onze rol om achter boeven aan te gaan, of om wat dan ook met mesttransporten te gaan controleren. Daar hebben we andere instanties voor in het leven geroepen, die zijn het bevoegd gezag. Ik wil u wel een voorstel doen, namelijk om een informatiebijeenkomst te organiseren, waarvoor we PBL zullen uitnodigen, waar u deze informatie ook vandaan heeft, NVWA en RVO, twee organisaties die ook werkelijk een wettelijke taak hebben in het opsporen van mestfraude, het Openbaar Ministerie, het functioneel parket en de politie, die een taak hebben in het achterna lopen van mestfraudeurs en ze voor het gerecht brengen, en ZLTO, LTO en NVV, die als het goed is hun leden daaronder hebben zitten, op zijn minst op de hoogte zijn van wat er zoal gebeurt en wellicht ook goede ideeën hebben over wat we daartegen kunnen doen. De vragen die dan centraal zouden moeten staan,

kan ik me zo voorstellen, zijn dan: wat is dan fraude – want daar bestaat blijkbaar onenigheid over; als je administratief fraudeert, zou het minder erg zijn dan iets anders –, wat is de situatie op dit moment, tussen die 5% en 40%, met welke definitie en waar zitten we dan, wat doen we al tegen die fraude en wie doet dat, waar zitten de gaten in dat beleid en waar is er een rol voor deze provincie te ontdekken? Als we dat alles een beetje op een rijtje hebben, kunnen we allemaal met dezelfde informatie opnieuw nadenken over de rol die de provincie Brabant hierin zou kunnen nemen.

De **voorzitter**: Ik kijk even of dat nog aanleiding geeft tot nadere interrupties. Kijken als eerste.

De heer **Kuijken** (CDA): Het klinkt alsof we nu een rondetafelgesprek gaan organiseren met betrokkenen, maar daar hebben wij minder behoefte aan. U stipte zojuist de onderzoeksvragen aan, die zullen ergens moeten staan en in samengevat moeten worden. Dan kunt u niet wegduiken met het argument dat we daar in dit huis niet over gaan. Eerder hebt u zelf een voorbeeld aangehaald – drugsdumpingen – waarin we ook niet per se een mandaat hebben, maar dat onze provincie wel aangaat. Daarom nemen wij een stukje verantwoordelijkheid, en dat is in dit geval bijvoorbeeld Taskforce Brabant. Het gaat ons echt aan, het heeft ook nog eens invloed op de waterkwaliteit, en daarom willen wij gewoon dat dit goed onderzocht wordt.

De **voorzitter**: De gedeputeerde heeft geen behoefte om hierop te reageren. Dan maak ik even het rondje interrupties af. Mevrouw Knoet en mevrouw Klitsie nog.

Mevrouw **Knoet-Michels** (PvdA): Een beetje in het verlengde hiervan, want u vliegt het aan vanuit de handhaving, misschien omdat het uw portefeuille is, en ik stel ook helemaal niet voor om de handhaving over te nemen, maar het is natuurlijk iets wat ons ontzettend in de weg staat bij de ambities die de provincie heeft. Dan kunnen we het niet naast ons neerleggen dat dit gebeurt. We weten niet precies in welke mate, maar de getallen van zo'n planbureau zijn er ernstig genoeg voor. Dus alle vragen die u stelt, waarom kunt u die niet onderzoeken?

De **voorzitter**: Mevrouw Klitsie.

Mevrouw **Klitsie** (D66): Ik proef uit de woorden van de gedeputeerde dat hij het probleem uiterst serieus neemt. Wij hebben behoefte aan inzicht en willen voorkomen dat het uitrijden van mest op plaatsen waar dat niet is toegestaan in hoeveelheden die niet zijn toegestaan, almaar doorgaat. Daarvoor hebben we informatie nodig en hoe we die krijgen, linksom of rechtsom, maakt me niet zo veel uit, als we die maar krijgen.

De **voorzitter**: De gedeputeerde.

De heer **Van den Hout** (GS, SP): Die informatie wil ik u graag bieden, maar wel in de juiste context. Als ik nu een rapport ga schrijven over hoe we – en ik zal het even voorlezen – “het bestaande volgsysteem om de totale mestproductie per bedrijf te volgen, te verbeteren”, dan moet ik erop wijzen dat dat nooit een taak van deze provincie kan worden; die is en blijft bij een andere organisatie belegd. Het lijkt me zinvol dat juist die organisatie uitlegt wát het is en wat NVWA, RVO, politie enzovoort daaraan doen, maar niet wij als provincie, want wij doen helemaal niks op dit gebied.

De **voorzitter**: Is het vergezocht van mij te concluderen dat na wat de gedeputeerde hier heeft aangeboden – een informatiebijeenkomst met al die partijen om tafel, om inzicht te krijgen in de vragen die er zijn – de motie kan worden aangehouden tot het moment waarop die bijeenkomst heeft plaatsgevonden?

Mevrouw **Knoet-Michels** (PvdA): Ik stel voor dat even in een schorsing te bespreken, want er zijn zoveel mensen die deze motie mede hebben ingediend, dat ik dat niet even kan overzien.

De **voorzitter**: Dat kan zo dadelijk blijken vlak voordat we de stemming aanvangen. Volgens mij is inmiddels wel gewisseld wat gewisseld moet worden. Tenzij de heer Vreugdenhil daar anders over denkt?

De heer **Vreugdenhil** (CU/SGP): De urgentie is hier wel aangegeven. Wat let u om die informatiebijeenkomst onderdeel te laten zijn van het helder en scherp stellen van de onderzoeksvragen? U zit nu al in de uitvoering, waarin u allerlei dingen aan gaat geven, maar misschien kunnen we juist met het scherp hebben van die cijfers de juiste instanties op de juiste manier aanspreken, waar nodig misschien ook nog bij het Rijk mensen op aanspreken. Want het gaat wel om provinciale doelen als bijvoorbeeld de luchtkwaliteit, de PAS, waar ook veel economische activiteit aan vast zit, en de Kader Richtlijn Water. Dus onze provinciale belangen zijn erbij gediend dat we helder en scherp hebben waar daadwerkelijk fraude gepleegd wordt. Dat vergt dat we spoedig over die cijfers kunnen beschikken, omdat al die vraagstukken binnenkort ter beoordeling bij ons op tafel liggen.

De **voorzitter**: Uw punt is helder. De gedeputeerde.

De heer **Van den Hout** (GS, SP): Met alle respect, maar dit is weer een herhaling van zetten. Ik wil graag cijfers op tafel leggen, maar die gooit u onmiddellijk weer weg omdat ze van het PBL komen en dat gelooft u niet. Ik heb daarom liever het PBL hier aan tafel, zodat het u kan uitleggen hoe het aan die cijfers komt.

De **voorzitter**: Volgens mij is het voorstel duidelijk. Het kan eventueel aanleiding zijn om de motie aan te houden, maar dat horen we later wel van de indieners. De gedeputeerde vervolgt nu zijn betoog.

De heer **Van den Hout** (GS, SP): Door de Partij voor de Dieren zijn op de valreep nog twee nieuwe moties ingediend. De ene gaat over continuering van de bijenimpuls. Op zich heb ik daar geen bezwaar tegen. Het komt uit het budget dat daarvoor beschikbaar is. Ik kan nu nog niet zeggen wat het nieuwe voorstel precies gaat behelzen, maar het lijkt me wel zinvol om na de zomer eerst de evaluatie af te wachten voordat we een definitief besluit nemen over de bijenimpuls.

Motie 57 is wat ingewikkelder: prestatie-indicatoren voor de bijenimpuls. Ik weet wel dat jullie het liefst alles SMART hebben, maar om de vergroting van het leefgebied voor de bijen meetbaar te maken en concrete prestatie-indicatoren voor de bijenimpuls te formuleren, dat wordt echt een heel ingewikkelde. Misschien moeten we ook dat onderdeel maar betrekken in de evaluatie. Ik denk niet dat we het resultaat van de bijenimpuls zichtbaar kunnen maken in een tabel met prestatie-indicatoren, in de trant van: "bij dit volk zoveel erbij", of "zoveel kilometer bijenlint erbij". Dat zullen we waarschijnlijk nooit achterhalen. Er zullen meer kwalitatieve indicatoren moeten zijn waaruit we iets kunnen aflezen.

De **voorzitter**: Mijnheer Van der Wel.

De heer **Van der Wel** (PvdD): Ik dank de gedeputeerde voor zijn toezegging. Als provincie werken we ook samen met bijvoorbeeld 'Food for bees' en andere organisaties en als u hen kunt vragen of ze een indicatie kunnen geven, of iets voor PS op papier kunnen zetten waaraan wij enig houvast hebben bij het beoordelen van de vraag hoe goed het gaat, of hoeveel verbetering er is, dan zijn wij tevreden.

De **voorzitter**: Het punt is helder. Mevrouw Dingemans.

Mevrouw **Dingemans** (D66): Mijn vraag gaat over de vorige motie. Ik hoorde u zeggen dat u de evaluatie wilt afwachten, maar dat u geen bezwaar hebt tegen deze motie. Deze motie gaat echter uit van een voorstel tot continuering. Hoe kunt u dan geen bezwaar hebben tegen de motie, terwijl u nog wel de evaluatie wilt afwachten?

De **voorzitter**: De gedeputeerde.

De heer **Van den Hout** (GS, SP): Ik heb geen bezwaar tegen het continueren van de bijenimpuls, want volgens mij is die erg succesvol. Hoe we dat echter precies gaan inrichten, hangt af van de evaluatie. Een bijenimpuls kun je op honderd manieren doen. We hebben het nu op één manier gedaan, en die is volgens mij succesvol, maar na de evaluatie weten we dat zeker en dan kunnen we met de invulling hiervan beginnen.

De **voorzitter**: Dan wordt nu mevrouw Spierings gevraagd om de voor haar nog openstaande punten van een antwoord of toelichting te voorzien.

Mevrouw **Spierings** (GS, D66): Dank u wel, voorzitter. Ten aanzien van motie 3A zou ik willen toezeggen de voor- en nadelen van een duurzaamheidslening, inclusief de kosten en de effecten die we met zo'n lening kunnen bereiken, op een rij te zetten. Daarbij wil ik u de suggestie aan de hand doen om de motie aan te houden. Wij zullen er ook voor zorgen dat het overzicht dat ik u toezeg tijdig voor de bespreking op 30 juni voorhanden zal zijn.

Over de duurzame energie en de prognoses daarvan zijn geen harde cijfers beschikbaar, later dan 2015, niet voor Nederland en niet voor Brabant. Het is overigens niet het enige onderwerp in onze Perspectiefnota waarvoor nog geen recente cijfers beschikbaar zijn ...

De **voorzitter**: Interruptie Van Gruijthuijsen. Mag ik stilte in de zaal?

De heer **Van Gruijthuijsen** (VVD): Ik begrijp dat u een degelijke uitwerking wilt geven aan het onderwerp dat in motie 3A wordt genoemd en dat u de gegevens op tijd aan PS zult aanleveren, zodat daarover inhoudelijk een goed debat kan worden gevoerd in de bijeenkomst op 30 juni. Klopt dat?

Mevrouw **Spierings** (GS, D66): Jazeker. Dat klopt.

De heer **Van Gruijthuijsen** (VVD): Dan houden wij de motie aan.

De **voorzitter**: Motie 3A is aangehouden. Dan nu een interruptie de heer Van Vugt.

De heer **Van Vugt** (CDA): U geeft nogmaals aan dat die cijfers niet beschikbaar zijn, maar dat brengt ons wel in een lastig parket. Op 30 juni moeten we beoordelen of we een tandje bij moeten zetten, of niet, of dat het op koers loopt, wat u denkt. Maar ja, op basis waarvan? Nu sturen we een beetje door middel van de achteruitkijkspiegel en dat geeft mij toch geen comfortabel gevoel. Mijn vraag is daarom: hoe kunt u ons op 30 juni faciliteren met adequate cijfers, op basis waarvan wij verder kunnen sturen?

De **voorzitter**: De vraag is helder. De gedeputeerde.

Mevrouw **Spierings** (GS, D66): Het is goed te zien dat de Staten energietransitie zo belangrijk vinden, maar ... Ik zou zeggen: heb vertrouwen. Het verzoek dat u doet klinkt sympathiek, maar het is overbodig, want u heeft reeds kunnen lezen, zij het in dit geval niet in het rapport, maar in het verzoek aan de procedurevergadering, dat op 30 juni een bijeenkomst zal plaatsvinden waarvoor ook cijfers beschikbaar zullen zijn.

De **voorzitter**: Mag ik stilte in de zaal?

Mevrouw **Spierings** (GS, D66): Ik kan u misschien wel enige toelichting geven op de cijfers. Eerder heb ik daarop niet tot in detail willen ingaan. Als we kijken naar 2015 ten opzichte van 2014, dan is te zien dat er geen toename is in duurzame energie. Dat wordt verklaard door een afname van 0,6 procentpunt van bijsmaak van biomassa in de Amercentrale, los overigens wat u daarvan vindt; daarover wil ik geen waardeoordeel uitspreken. Andere vormen van duurzame energie zijn juist met 0,5 procentpunt

toegenomen. In 2017 staan we krap op 7%. In de begroting hadden we voor 2016 7,5% opgenomen. Dus hebben we in 2016 een toename bereikt van 0,6 procentpunt. Aangezien in 2015 0,5 procentpunt is bewerkstelligd, lijkt het me redelijk aannemelijk dat we dat gaan halen. In de tijd gaan we versnellen. Als de bijstook bij de Amercentrale weer op niveau komt – en daar ziet het naar uit, want ze hebben de SDE+-toekenning gekregen voor de komende vele jaren –, dan is dat alleen al 1,5 procentpunt dat we er zó bij op kunnen plussen. Ik hoop dat dit u enig vertrouwen en inzicht geeft. Voor de bijeenkomst van 30 juni zult u cijfers krijgen, maar dat zijn de cijfers die wij heel specifiek laten onderzoeken ten behoeve van de midterm review, en dat gaan we niet elk jaar doen, want dat kost gewoon heel veel tijd en geld.

De **voorzitter**: Van Vugt.

De heer **Van Vugt** (CDA): Blijft de vraag staan waarom u een denktank gaat inschakelen, als u toch al op koers denkt te zitten. Overigens vraag ik me af waar de Annemarie van vier jaar geleden is gebleven, want u was toen bij uitstek degene die achter deze tafel aandrong op 'SMART, SMART, SMART'. Hopelijk kunt u daarom ook enig begrip opbrengen voor mijn positie, want ik heb daar ook behoefte aan, om te kunnen beoordelen of er wel of niet een tandje bij moet worden gezet.

De **voorzitter**: De gedeputeerde.

Mevrouw **Spierings** (GS, D66): Ik heb heel veel begrip voor uw positie en ik heb me ook gerealiseerd dat er zoveel meer gebeurt dan waarvan u een overzicht hebt. Ik heb me ook gerealiseerd, zoals ik eerder al tegen de heer De Kort heb gezegd, dat de grafiekjes die wij nu laten zien soms beelden schetsen die we helemaal niet bedoelen te schetsen, door er een lineaire stippellijn in te zetten. Waarom wij toch een denktank vragen, is dat de wereld na 2020 niet ophoudt te bestaan. Van de denktank willen wij heel graag weten hoe wij als provinciaal bestuur met de bestuursakkoordmiddelen die we nog hebben, zo goed mogelijk een beweging in gang kunnen zetten, om ook na 2020 die energietransitie door te zetten. Dat heeft bijvoorbeeld met name ook met disruptie te maken.

De **voorzitter**: Ik was u niet vergeten, mijnheer Van den Berg, maar de gedeputeerde was nog antwoord aan het geven op de vorige vraag. Nu is aan u de beurt voor een interruptie.

De heer **Van den Berg** (PVV): Een vraagje: heeft u de cijfers echt niet, of zijn ze u zo onwelgevallig dat u ze niet wilt geven?

De **voorzitter**: De gedeputeerde.

Mevrouw **Spierings** (GS, D66): Mijnheer Van den Berg, ik heb inmiddels al wel drie, vier, vijf, misschien wel tien keer gezegd dat ik ze niet heb.

De heer **Van den Berg** (PVV): Ik heb ze in ieder geval gedeeltelijk wél en ik kan u vertellen dat het gemiddeld rendement van een windturbine in 2016 20,9% was. Het is gigantisch achteruitgegaan omdat het iets minder waaide, waardoor allerlei mensen financieel in de problemen komen. Daar wil ik u even op wijzen. Die 0,6% moet ik nog maar zien.

De **voorzitter**: Goed. Ik stel voor op 30 juni verder over de cijfers van gedachten te wisselen. De gedeputeerde vervolgt nu haar betoog.

Mevrouw **Spierings** (GS, D66): Misschien nog één zin over de complexiteit hiervan: de duurzame energie in Brabant is uit twintig verschillende componenten opgebouwd en dit is er eentje van.

Ik had nog een vraag van GroenLinks op het gebied van bestuur: of de gemeente Nuenen en omgeving er langer over mag doen in het kader van veerkrachtig bestuur. Ik heb met de raad van Nuenen een heel heldere afspraak gemaakt, toen ik er in november of december was: uiterlijk 1 juli besluitvorming. Zij

koersen nu, naar ik meen, op 22 juni, dus ik maak me daar geen zorgen over. Ook vanuit Son en Breugel heb ik vernomen dat gekoerst wordt op besluitvorming vóór de zomer, dus ook daar maak ik mij geen zorgen over.
Dank u wel.

De **voorzitter**: Ik dank de gedeputeerde voor haar bijdrage in de beantwoording. Dan is nu gedeputeerde Van der Maat bereid nog een aantal opmerkingen te maken en vragen te beantwoorden.

De heer **Van der Maat** (GS, VVD): Voorzitter. Mij resteren nog een paar opmerkingen, te beginnen met een advies over motie 37A van GroenLinks, CDA en anderen over verkeersveiligheid. Als die motie een beetje aangepast, wordt, kan ik daar geen bezwaar tegen hebben. Als u met de motie bedoelt over te brengen dat u mij oproept de inhoud van het manifest met de verkeersveiligheidsambassadeurs te bespreken ...

De **voorzitter**: Sorry gedeputeerde. Mag ik stilte in de zaal? De gedeputeerde heeft het woord.

De heer **Van der Maat** (GS, VVD): Als u met motie 37Aa, ingediend door GroenLinks, CDA, Partij voor de Dieren en anderen, bedoelt dat u mij oproept om de inhoud van het manifest te gaan bespreken met de verkeersveiligheidsambassadeurs, zijnde wethouders van gemeenten namens de GGA, en te gaan bekijken welke verbetermaatregelen nog zijn te nemen op de verkeersveiligheidsaanpak die we hebben en u daarover te informeren, kan ik daar het advies van 'geen bezwaar' bij geven.

De **voorzitter**: Interruptie de heer Smeets.

De heer **Smeets** (GL): Wij hebben geen bezwaar tegen deze interpretatie van de motie. Wat mij betreft zijn we daarover tot overeenstemming gekomen.

De **voorzitter**: Oké, met deze interpretatie geen bezwaar. Interruptie mevrouw De Hoon.

Mevrouw **De Hoon** (CDA): We hebben gezien dat sinds 2013 het aantal verkeersdoden en ernstig gewonden met eenderde is gestegen en wij gaan ervan uit dat dat hierbij als insteek zal worden gekozen, het liefst met inbegrip van een plan van aanpak voor hoe we dat de komende tijd gaan voorkomen.

De **voorzitter**: De gedeputeerde.

De heer **Van der Maat** (GS, VVD): Uiteraard is de insteek om die lijn verder te laten dalen. Gelukkig zien we dit jaar een dalende lijn. Die cijfers zult u ook ontvangen en misschien kan ik u dan meteen meenemen. De insteek is inderdaad te bekijken welke verbetermogelijkheden nog te treffen zijn, naast de uitgebreide verkeersveiligheidsaanpak die we al hebben, en die bestaat uit het treffen van inframaatregelen, gedragsbeïnvloeding en handhaving. Daar bovenop zal ik kijken wat het manifest nog aan aanknopingspunten biedt om er iets extra's mee te doen en daarover zal ik u in ieder geval informeren.

Mevrouw **De Hoon** (CDA): Mooi. Dank je wel.

De **voorzitter**: De gedeputeerde vervolgt zijn betoog.

De heer **Van der Maat** (GS, VVD): De heer Heijman heeft in tweede termijn gevraagd of ten minste één van de gedeputeerden nog even wil reflecteren op de vraag wat het voor de rol van de Staten betekent, als we wat meer in interactie met de samenleving willen schakelen en makelen. Dat is precies ook de ambitie op het gebied van de toekomst van mobiliteit. Daarover ga ik actief in gesprek met de Staten, voor de zomer in ieder geval met een themasessie die is belegd, maar zeker ook na de zomer, als wij een

nieuw investeringskader voor mobiliteit gaan ontwikkelen als onderdeel van de Omgevingsvisie. Hoe precies, zal onderdeel van het gesprek zijn. Ik daag vooral ook de Staten zelf uit om daarop input te leveren, maar ik zal ook actief dat gesprek gaan organiseren met de Staten.

Motie 30 van de PVV blijf ik ontraden. Vorige week nog heb ik met het ministerie een bespreking gehad over de MIRT-studie voor de A2 en daar zitten dit soort opmerkingen al in. In het najaar hoop ik met de minister goede afspraken te kunnen maken over een samenhangend pakket voor verbetering van de A2 en daar zou deze zomaar in terug kunnen komen.

Resten mij nog twee opmerkingen van het CDA. U vroeg naar de status van dataveiligheid. Ik kan u verzekeren dat dat onze permanente aandacht heeft, en dat is ook nodig, want er gebeurt veel op dat terrein. Ik zal drie dingen noemen. Wij hebben bijvoorbeeld een medewerker in dienst genomen die zich specifiek bezighoudt met dataveiligheid. We laten ons systeem regelmatig checken, onder andere ook via allerlei ghost-acties, waarbij bijvoorbeeld mensen die niet weten dat er een hack uitgevoerd wordt, worden gecontroleerd, waar dan verbeteringsuggesties uitkomen waarmee we ook aan de slag gaan. U noemde ook even het register in het kader van de Wet datalekken, en dat hebben wij al op orde.

De **voorzitter**: Van den Berg.

De heer **Van den Berg** (PVV): Wij hebben het over de A2 gehad, maar is de A16 ook in bespreking? We hebben nu ook te maken met die problemen bij Zevenbergschen Hoek. Wordt dat ook goed besproken?

De heer **Van der Maat** (GS, VVD): De A16 zit in de MIRT-corridorstudie, waar ook de A4 in zat waarover ik eerder heb gesproken. Primair ligt het op de MIRT-tafel van Zuid-Holland, maar daarover ga ik wel met hen in gesprek. Ik zal ervoor zorgen dat die input ook daar terechtkomt.

De **voorzitter**: Van den Berg.

De heer **Van den Berg** (PVV): Dat vind ik buitengewoon fijn om te horen. Dan kunnen we motie 30 intrekken.

De **voorzitter**: Motie 30 is ingetrokken en maakt geen deel meer uit van de beraadslagingen.

De heer **Van der Maat** (GS, VVD): Mijn laatste inbreng vandaag heb ik speciaal bewaard voor het CDA, want ik zou het erg jammer vinden als ze na meer dan tien uur vergaderen met een lege kaart naar huis zouden gaan. Neem dus uw potlood even in de hand en schrijf even goed mee met de toezegging over Eindhoven Airport die ik nu ga doen. Datgene wat u vraagt, doen we al. We zijn bezig met de haalbaarheidsstudie Eindhoven Airport. Het gebeurt al. Na de zomer zullen we de resultaten bespreken met de staatssecretaris. Ik ga geen uitspraken doen over de uitkomsten van de haalbaarheidsstudie, daar is het nu te vroeg voor. Heb vertrouwen in mijn aanpak, samen met de gemeente Eindhoven. Ik kan u melden dat wij ons best doen voor het resultaat dat u wenst. Of het echt gaat gebeuren, kan ik nu niet toezeggen, want dat is niet aan ons, maar aan de staatssecretaris. Aan het eind van het jaar zullen we de resultaten bespreken in het BO MIRT. Ik hoop dat de CDA-fractie nu goed heeft meegekruist, want er rest mij vandaag nog maar één ding te zeggen: mijn favoriete lievelingsdier is een aap.

De **voorzitter**: Bingo, lijkt mij. Gedeputeerde Swinkels, doet u ook eens een poging.

De heer **Swinkels** (GS, SP): Voorzitter. Op de achtergrond is via de sociale media heel veel druk op mij uitgeoefend om hier te verklaren dat mijn lievelingsdier een kip is, maar ik weiger dat, daar gaan we niet aan meedoen.

Ik heb nog twee serieuze zaken met u te bespreken, en dat zijn twee moties, waarvan al is aangegeven dat één daarvan nog een wijziging zal ondergaan. Op de andere zou ik zelf een wijziging willen voorstellen. Het betreft motie 8 inzake het behoud van Brabants erfgoed in de nieuwe Omgevingswet,

waarvan ik eerder heb aangegeven dat een pilot misschien een wat te zwaar begrip is. Ik stel nu voor de tweede bullet te schrappen en achter de eerste bullet de eerste zin te schrappen en te beginnen met 'te experimenteren met nieuwe RO-instrumenten'. Dan heb ik geen bezwaar meer tegen deze motie.

Motie 43A betreft 'Nog een kans voor de dans'. Geheel conform hetgeen ik in eerste termijn heb betoogd, is de financiële kant daar nu vanaf gehaald. Ze komt nu als volgt te luiden: "op korte termijn met de wethouders van de B5-gemeenten in overleg te treden en te zoeken naar een oplossing voor problemen zoals geschetst in de brief..." etc. Op deze manier kan ik het advies 'geen bezwaar' geven.

De **voorzitter**: Mevrouw Brunklaus.

Mevrouw **Brunklaus** (GL): Voorzitter. Zo zie ik het graag. Ik heb de motie nog niet eens officieel ingediend en ze is al overgenomen. Dat vind ik fantastisch. Dank u wel. Bij dezen wordt de motie alsnog ingediend.

De **voorzitter**: Ik dank gedeputeerde Swinkels voor zijn beantwoording. Het woord is aan de heer Van Merrienboer als laatste in de rij van de zijde van het college.

De heer **Van Merrienboer** (GS, PvdA): Voorzitter. Mijn advies over motie 35A inzake de brede welvaartsindicator kan veranderen van ontraden naar geen bezwaar, gelet op de voorgestelde wijziging. Ik zal die motie graag uitvoeren.

Dan nog twee vragen, één van de heer Van Hattem in relatie tot de woningbouwopgave en de huisvestingsopgave voor statushouders. Kijk, mijnheer Van Hattem, het is heel simpel: er wordt al jaren veel te weinig gebouwd in Brabant als het gaat om de woningvoorraad. Ik heb heel concreet gemaakt dat het tempo van de woningbouw in Brabant omhoog moet en daarmee pakken wij ook het echte probleem aan. Het heeft geen enkele zin, en er is ook geen onderbouwing voor, om de statushouders te verwijten dat er te weinig woningen zijn. Dat ligt echt aan degenen die daar verantwoordelijkheid voor dragen. Dus het opvoeren van de woningbouwproductie staat bij mij hoog in het vaandel.

In aanvulling op wat collega Van der Maat in de richting van de heer Heijmans heeft gezegd over het flexibeler financieel instrumentarium, wil ik nog het volgende opmerken. Ik heb oprecht geprobeerd daaraan in eerste termijn aandacht te besteden. Bij mijn advies 'geen bezwaar' tegen motie 45 van de PvdA heb ik aangegeven dat wij met een uitwerking van voorstellen zullen komen bij de begroting, voor te leggen aan Provinciale Staten. Dat is echt het volgende moment voor u om met ons mee te stappen in die andere inzet van het financieel instrumentarium. Op pagina 7 van het Statenvoorstel met betrekking tot de Perspectiefnota is een aantal criteria genoemd waarmee wij er in ieder geval voor zullen zorgen dat het binnen de inhoudelijke beleidskaders past. Mochten wij vóór de begrotingsbehandeling de urgentie voelen om de zaak al toe passen op een concreet project, dan lijkt de burap mij het geëigende moment om dat op een goede manier met u te delen. Het is juist een werkwijze die we samen moeten ontwikkelen. Het is niet zo dat GS nu mandaat vragen om de vrije begrotingsruimte naar behoeven in te zetten. Zo had u het waarschijnlijk ook niet begrepen maar bij dezen nog even de bevestiging.

De **voorzitter**: Interruptie Van Hattem.

De heer **Van Hattem** (PVV): Ik wil nog even terugkomen op het vorige punt. De gedeputeerde heeft het nu over de woningbouwproductie 'an sich', maar mijn vraag was veel specifiek gericht op hetgeen hij in de Perspectiefnota heeft geschreven over de sociale opbouw van wijken en buurten, namelijk dat hij daarop via de Agenda Wonen wil sturen. Wat we zien, is dat er gebouwd gaat worden vanwege de massale instroom van statushouders. Dat kunt u misschien die statushouders niet verwijten, maar wij verwijten het wel de politici hier die ervoor hebben gezorgd dat die massale instroom tot stand is gekomen en dat blijven faciliteren. Als u de sociale samenstelling van de wijken tot doel van uw beleid maakt, vraag ik me af wat dat betekent voor de vestiging van statushouders, wat wel een onderdeel en een verantwoordelijkheid is van uw beleid, mede gelet op het bootecriterium dat ik heb aangehaald. Hoe kan hij dat verhouden tot zijn stellingname in de midtermreview?

De **voorzitter**: De gedeputeerde.

De heer **Van Merrienboer** (GS, PvdA): Ik heb de Statenleden uitgenodigd met mij op stap te gaan in de regio's, om met elkaar over de Woonagenda te praten. In de afgelopen weken is op initiatief van het departement de Woonagenda met elkaar besproken in de regio's in Brabant. U schetst een probleem dat het probleem niet is. Het probleem is niet een massale toestroom van statushouders op de woningmarkt. Het probleem is dat de woningmarkt op een bepaalde manier nog op slot zit en traag in beweging komt. Dat heeft allerlei oorzaken, onder andere de herpositionering van de coöperaties en het feit dat iedereen aan het kijken is naar het middensegment op de woningmarkt, waar meer gebouwd moet worden om de doorstroming op de woningmarkt te bevorderen. Dat is de maatschappelijke opgave waarmee wij aan de slag gaan en niet een veronderstelde maatschappelijke opgave die er geen is, want er is geen massale toestroom.

De heer **Van Hattem** (PVV): Dan vraag ik me af of door gedeputeerde Spierings ook helemaal geen toezichtsbrieven meer naar gemeenten gestuurd zullen worden omdat ze niet aan de taakstelling voldoen, als er blijkbaar toch voldoende capaciteit is. Wij zien die brieven echter nog steeds gestuurd worden naar gemeenten. Gemeenten moeten in opdracht van uw college nog volop inzetten bij de uitvoering van de Huisvestingswet om statushouders te huisvesten. Het speelt dus wel degelijk. Hoe kunt u dat dan ontkennen?

De **voorzitter**: Het punt is helder. De gedeputeerde.

De heer **Van Merrienboer** (GS, PvdA): Voorzitter. Ik vind het ongelooflijk dat een Statenlid hier aan Gedeputeerde Staten vraagt een wettelijke taak niet te uit te voeren. Dat is onbestaanbaar.

De **voorzitter**: Heijmans.

De heer **Heijmans** (SP): Ik wil in dezen de gedeputeerde bijvallen. De suggestie dat we nu ineens een probleem hebben op de woningmarkt vanwege de toestroom van vluchtelingen, is onjuist. Tien, twintig, dertig jaar geleden waren in de Brabantse steden de wachtlijsten voor een betaalbare woning al zeven, tien, elf jaar. De heer Van Hattem legt verbanden die er aantoonbaar niet zijn. Het is – en kijk dan niet alleen naar de grote steden, maar ook naar jongeren die in hun eigen dorp willen blijven wonen – niet een probleem van de laatste twee, drie jaar, maar een probleem dat we in Brabant al tientallen jaren kennen.

De **voorzitter**: Van Hattem.

De heer **Van Hattem** (PVV): Het is interessant hier in debat te zijn met twee wegwijkers. De SP enerzijds beweert dat het probleem er niet is en dat al jarenlang, maar de wachtlijsten lopen hoog op en zeker de mensen in de sociale woningbouw zijn daar de dupe van. Verder worden mij door de gedeputeerde woorden in de mond gelegd die niet kloppen. Ik heb niet gezegd dat hij de wet niet uitvoert, ik zeg alleen dat hij blijkbaar ontkent dat er een probleem is en dat hij wel degelijk bij de uitvoering van de wet tegen zaken aan loopt waardoor er toezichtsbrieven worden gestuurd naar de gemeenten. Hij ontkent dat die problematiek er is en dat vind ik het weggijken van het grote probleem van de massa-immigratie.

De **voorzitter**: De gedeputeerde rondt af.

De heer **Van Merrienboer** (GS, PvdA): Ik weet dat de heer Van Hattem zich heeft aangemeld om mee op stap te gaan in de regio en dat vind ik erg plezierig, want dan kunnen we met elkaar echt bekijken wat er nu op de woningmarkt aan de hand is. Daar kijk ik naar als de werkelijke maatschappelijke opgave die

wij in Brabant hebben te vervullen, om iedereen die in Brabant mag zijn van een fatsoenlijke huisvesting te kunnen voorzien.

De **voorzitter**: Ik dank de gedeputeerde voor zijn beantwoording. Ik heb gemerkt dat over een aantal moties en stukken nog wat doorgesproken wordt. Ik stel voor daarvoor niet een nieuwe termijn in te lassen, maar direct even de gelegenheid te geven om de dingen te zeggen die u nog naar voren wilt brengen, bijvoorbeeld over de mate waarin motie 8 nog aangepast wordt in reactie op de bijdrage van de gedeputeerde. Ik schors de vergadering voor twee minuten, zal na heropening kort de beraadslagingen heropenen om dat werk nog even te kunnen doen en verzoek u dan u voor te bereiden op de stemmingen.

Ik schors de vergadering voor twee minuten.

Schorsing.

De **voorzitter**: Ik heropen de vergadering. Ik geef u graag de gelegenheid om opmerkingen over eventuele moties te maken. Ikzelf kan u melden dat inzake motie 8 daar een gewijzigde versie is, die in lijn is met de toezegging van de gedeputeerde om dan geen bezwaar te geven. Die zal op iBabs verschijnen onder motie 8a. Ik stel voor omwille van de tijd die niet opnieuw te kopiëren, maar om hem op iBabs aan te bieden. U kunt er dan van uitgaan dat het geen bezwaar van de gedeputeerde geldt, omdat zij is aangepast zoals net in de discussie is besproken. En u kunt dat nalezen in de digitale versie. Wie mag ik het woord geven? Mevrouw Van der Sloop.

Motie M 8a 'Meer behoud Brabants erfgoed mogelijk maken met de nieuwe Omgevingswet'

"Provinciale Staten van Noord-Brabant in vergadering bijeen op 21 april 2017, Behandelend Statenvoorstel 19/17 over de Perspectiefnota 2017;

kennismemende van:

- het Beleidskader erfgoed 2016-2020 en de drie rollen van de provincie, zijnde:
 - 1) richting geven (middels 4 verhalen van Brabant en de afweegmethodiek must-need- nice);
 - 2) lokaal draagvlak stimuleren en beweging faciliteren;
 - 3) behoud mogelijk maken via investeringsbudget Erfgoedfabriek, restauratie-inzet en RO-instrumentarium.
- het startdocument 'Op weg naar de Brabantse Omgevingsvisie' met als belangrijkste uitgangspunten: de mens centraal, lerend vanuit de praktijk en uitgaan van 1 overheid en met focus op 4 grote maatschappelijke opgaven te weten:
 - 1) Brabant, verbonden;
 - 2) Brabant, klimaatzeker;
 - 3) Brabant, welvarend;
 - 4) Brabant, vernieuwt samen.
- de Perspectiefnota 2017 van de provincie Noord-Brabant met in het bijzonder bouwsteen 1, paragraaf 3.5 (pagina 20/32), en bouwsteen 2, hoofdstuk 8 pagina 30/46;

overwegende dat:

- de financiële middelen ten behoeve van het behoud van Brabants erfgoed beperkt zijn en dwingen tot het maken van keuzes. Bezuinigingen op het budget de schaarste aan financiële middelen nog beperkter heeft gemaakt en het budget mogelijk in 2018, tevens uitgeroepen tot Europees Jaar van het Cultureel Erfgoed, al uitgeput zal zijn;
- behoud van erfgoed ook mede mogelijk kan worden gemaakt middels herbestemming en inzet van andere RO-instrumentaria, maar waarvoor tevens lokale betrokkenheid en participatie als voorwaarden worden gesteld;
- het proces van de Brabantse Omgevingsvisie zich inmiddels in de durffase bevindt, waarin ontwikkelen van en experimenteren met nieuwe RO-instrumenten met daarin verweven een nadrukkelijke nauwe maatschappelijke betrokkenheid en burgerparticipatie centraal staan;

dragen Gedeputeerde Staten op:

- een pilot 'Omgevingswet behoud Brabants erfgoed' op te zetten met als doel te experimenteren met nieuwe RO-instrumenten zoals in de Omgevingswet bedoeld (en zoals ook diverse koplopergemeenten hiermee aan de slag zijn) om zo meer behoud van Brabants erfgoed mogelijk te maken (als zijnde een van de kerntaken van de provincie) en deze kennis en ervaring te delen met Provinciale Staten;
- de globale opzet van deze pilot nog voor het zomerreces 2017 aan Provinciale Staten aan te bieden (middels een Statenmededeling) met daarin tevens opgenomen wanneer de resultaten zijn te verwachten;

en gaan over tot de orde van de dag.

Caroline van Brakel: CDA-fractie Brabant

Jan Heijman: Lokaal Brabant-fractie

Hermen Vreugdenhil: fractie ChristenUnie/SGP

Sjo Smeets: GroenLinks-fractie"

Mevrouw **Van der Sloot** (CDA): Dank u wel, voorzitter. Motie 7, alle scholieren naar het provinciehuis, willen we aanhouden.

De **voorzitter**: Motie 7 is aangehouden.

Mevrouw **Van der Sloot** (CDA): Motie 9, 'Werk maken van de Oost-Westverbinding', trekken we in vanwege de toezegging.

De **voorzitter**: Even kijken. Welke motie?

Mevrouw **Van der Sloot** (CDA): Motie 9.

De **voorzitter**: Motie 9 is ingetrokken.

Mevrouw **Van der Sloot** (CDA): Motie 10, 'Bereikbaarheid bedrijventerreinen', zullen we aanhouden.

De **voorzitter**: Motie 10 is aangehouden.

Mevrouw **Van der Sloot** (CDA): Motie 11, 'Duurzame bodem in Brabant', zullen we ook aanhouden.

De **voorzitter**: Motie 11 is aangehouden.

Mevrouw **Van der Sloot** (CDA): En de laatste, motie 44, 'Duidelijkheid voor ondernemers', zullen wij intrekken.

De **voorzitter**: Motie 44 is ingetrokken.

Goed. Nog andere leden die het woord wensen te voeren over een van de voorliggende moties? Van der Wel.

De heer **Van der Wel** (PvdD): Voorzitter. Dank u wel. Voorzitter. Na de toezegging van de gedeputeerde over de indicatoren voor bijenimpuls voor Brabant trekken wij motie 57 in.

De **voorzitter**: Motie 57 is ingetrokken. Dan zag ik de PvdA-fractie, mevrouw Knoet.

Mevrouw **Knoet-Michels** (PvdA): Ja, voorzitter, ik zou graag over 46a van de gedeputeerde het volgende willen weten. U heeft een rondetafelgesprek voorgesteld, maar u heeft ook voorgesteld dat we vragen en informatie op tafel willen halen. Wij willen weten of we dat kunnen beschouwen als een toezegging om samen met ons uitvoering te geven aan wat we hier vragen.

De **voorzitter**: Ik kijk even naar de gedeputeerde. Samen de bijeenkomst organiseren, zo vat ik het dan maar op.

De heer **Van den Hout** (GS, SP): Hoe ik hem opvat is dat ik een lijst met vragen krijg, die ik dan schriftelijk beantwoord.

Mevrouw **Knoet-Michels** (PvdA): Ja. En waarmee u dus uitvoering wilt geven aan wat hier staat?

De heer **Van den Hout** (GS, SP): Nou, ik beantwoord de vragen die u op schrift stelt.

Mevrouw **Knoet-Michels** (PvdA): Oké. Dan blijft daar nog wel even wat verwarring over. Maar dan gaan we het in stapjes doen.

De **voorzitter**: Maar het voorstel straks was de motie aanhouden tot die bijeenkomst. En over die bijeenkomst is nu toegezegd dat u schriftelijke vragen ...

Mevrouw **Knoet-Michels** (PvdA): Dat die daar nog aan voorafgaan.

De **voorzitter**: Is dat ...?

De heer **Van den Hout** (GS, SP): Wat mij betreft prima.

De **voorzitter**: Ja? Oké. Kijken op dit punt.

De heer **Kuijken** (CDA): Ja, ik ben ook mede-indiener. Dank u wel, voorzitter. Ik heb toch wel echt een heel andere wens. Ik heb geen behoefte dat dit college specifiek die vragen gaat beantwoorden. Ik wil ook dat een paar echte experts van buitenaf zich over die vragen gaan buigen. Het lijkt me toch goed dat dat gewoon op papier in een goed samenhangend voorstelletje of rapportje tot ons komt. Als de motie niet een op een wordt geaccepteerd als een soort van toezegging, dan willen wij toch graag die motie in stemming brengen.

De **voorzitter**: Nou ja, dat moet u dan onderling even uitmaken.

Mevrouw **Knoet-Michels** (PvdA): Precies.

De **voorzitter**: Het voorstel is nu dat u de motie aanhoudt. Er komt een informatiebijeenkomst. De vragen die daar worden gesteld, worden schriftelijk beantwoord. En op die bijeenkomst, waar experts worden uitgenodigd, kunnen die iets zeggen over de kwaliteit van de beantwoording. Dat lijkt me dan de minimumvariant die nu voorligt.

Mevrouw **Knoet-Michels** (PvdA): Dan neem ik als indiener nu het initiatief om te zeggen dat ik hem daarop aanhoudt. Dan is het aan de anderen om het anders te doen. Omdat ik dit dan wel heel nadrukkelijk ook gewoon interpreteer als dat we samen gaan kijken hoe we al die informatie boven tafel willen hebben en wat wij er hier in Brabant mee willen doen, met die cijfers.

De **voorzitter**: Ja. Dus de indiener besluit de motie aan te houden.

Mevrouw **Klitsie** (D66): En mijn fractie steunt dat, voorzitter.

De **voorzitter**: En de fractie van D66 steunt dat. De heer Kuijken.

De heer **Heijmans** (SP): De SP-fractie steunt dat ook, voorzitter.

De **voorzitter**: De SP steunt dat ook.

Mevrouw **Brunklaus** (GL): GroenLinks steunt dat ook.

De heer **Kuijken** (CDA): Nu mag ik. Wij zijn ook mede-indiener. Wij vinden de nu gemaakte procedurele kronkel heel raar. Wij willen gewoon heel graag deze cijfers op een eenduidige manier in een rapport voor hebben liggen. Dus wij willen deze motie in stemming brengen.

De **voorzitter**: Een moment.

De heer **Kuijken** (CDA): Wij hebben geen behoefte aan een rondetafelgesprek.

De **voorzitter**: Even een moment. Uw positie is duidelijk, maar ik ga even kijken hoe het procedureel precies zit nu.

Even hoe dit in de techniek moet. De motie moet in feite opnieuw worden ingediend. Dat kan praktisch door een motie 46b te maken. Wij noteren in de notulen dat die motie alleen door de CDA-fractie wordt ingediend, tenzij er nog andere ondertekenaars mee willen blijven doen. Dus laten we het praktisch oplossen. Ik constateer dat de motie opnieuw wordt ingediend. Dat is motie 46b. Dan wil ik nu weten wie die ondersteunt. De fractie van het CDA, de fractie van Lokaal Brabant, de fractie van de ChristenUnie/SGP en de fractie van de Partij voor de Dieren. Dan gaat die motie zo de boeken in, motie 46b met steun van de zojuist genoemde partijen. Akkoord. En dat delen de andere partijen, omdat de gedeputeerde een toezegging heeft gedaan om iets te gaan te organiseren. Maar de motie komt dan wel in stemming in de gewijzigde vorm. Dan lossen we het zo op. Ja? Oké.

Motie M46b 'Weten waar de mest blijft. Onderzoek naar sluitend volgsysteem meststromen'

"Provinciale Staten van Noord-Brabant in vergadering bijeen op 21 april 2017, behandelend agendapunt 19/17 Statenvoorstel Perspectiefnota 2017;

overwegende dat:

- de onzorgvuldige afvoer en verwerking van mest onze doelstelling om in 2020 een duurzame agrarische sector te hebben stevig ondermijnen;
- de onzorgvuldige afvoer en verwerking van mest onderdeel zijn van de overlast die door intensieve veehouderij in de omgeving ontstaat;
- de geconstateerde fraude met mest afbreuk doet aan het vertrouwen in de sector;
- fraude bij voorkeur voorkomen dient te worden, maar ingeval van toepassing altijd moet worden aangepakt;

constaterende dat:

- in het op 30 maart jl. gepubliceerde evaluatierapport van het Planbureau voor de Leefomgeving (PBL) over het Nederlandse meststoffenbeleid wordt gesteld dat er in Brabant naar schatting met 30%-40% van de mest wordt gefraudeerd;
- het PBL ook constateert dat we mede door deze mestfraude de doelen van de Nitraatrichtlijn en Kaderrichtlijn water niet kunnen behalen;
- daarmee juist ook goedwillende bedrijven worden benadeeld;
- agrariërs weliswaar verplicht zijn een vorm van mestboekhouding bij te houden, maar dat deze niet sluitend is, dat wil zeggen voor alle mest die op het bedrijf wordt geproduceerd en van daaruit (in delen) wordt geloosd op water, uitgereden over de grond en/of afgevoerd naar elders;
- een systeem van tracking & tracing, zoals we dat ook in de levensmiddelenindustrie kennen, voor meststromen niet bestaat waardoor fraude eenvoudig is;

dragen GS op:

- om per direct een onderzoek te starten naar de omvang en verschijningsvormen van mestfraude en naar mogelijkheden om de fraude in de toekomst te voorkomen;
- bij het onderzoek te betrekken het bestaand volgsysteem om de totale mestproductie per bedrijf te

volgen, te verbeteren;
- PS voor september 2017 de resultaten hiervan aan te bieden;
en gaan over tot de orde van de dag.
PvdD: Marco van der Wel
CDA: R. Kuijken
ChristenUnie/SGP: H. Vreugdenhil
Lokaal Brabant: Jan Heijman”

De **voorzitter**: Dan kijk ik of er nog andere zaken zijn die nu vermeld moeten worden. Nee. Dan gaan wij ons nu klaarmaken voor de stemmingen en zijn de beraadslagingen nu gesloten.

Stemming

26/17 Statenvoorstel Lijst Ingekomen Stukken periode 23 februari 2017 tot en met 22 maart 2017

De **voorzitter**: Wij gaan allereerst stemmen. U heeft uw plaatsen in kunnen nemen. Dan wil ik eerst aan u vragen of iemand van u stemming wenst over de lijst van ingekomen stukken, bij u bekend onder stuknummer 26/17. Wie wenst daarover stemming? Kan ik bij acclamatie veronderstellen dat u instemt met de wijze van afdoening, zoals voorgesteld door de griffier? Dat is het geval.

27/17 Notulen van de PS-vergadering 10 maart 2017

De **voorzitter**: Dan vraag ik of iemand stemming wenst over de notulen van 10 maart 2017. Dat is niet het geval. Dan zijn die door uw Staten aangenomen.

19/17 Statenvoorstel Perspectiefnota 2017: Volop beweging in Brabant

De **voorzitter**: Dan komen we nu bij de stemming betreffende de Perspectiefnota. En dan gaan we eerst stemmen over de amendementen. Amendement 1 is ingetrokken. Amendement A2a breng ik dan als eerste in stemming. De fractie van de VVD.

De heer **Van Gruijthuijsen** (VVD): Tegen.

De **voorzitter**: CDA.

Mevrouw **Van der Sloot** (CDA): Voor.

De **voorzitter**: SP.

De heer **Heijmans** (SP): Tegen.

De **voorzitter**: PVV.

De heer **Van Hattem** (PVV): Voor.

De **voorzitter**: D66.

Mevrouw **Dingemans** (D66): Tegen.

De **voorzitter**: Partij van de Arbeid.

De heer **Smeulders** (PvdA): Tegen.

De **voorzitter**: GroenLinks.

Mevrouw **Brunklaus** (GL): Tegen.

De **voorzitter**: 50PLUS.

De heer **Van Overveld** (50PLUS): Voor.

De **voorzitter**: Partij voor de Dieren.

De heer **Van der Wel** (PvdD): Voor.

De **voorzitter**: ChristenUnie/SGP.

De heer **Vreugdenhil** (CU/SGP): Tegen.

De **voorzitter**: Lokaal Brabant.

De heer **Heijman** (Lokaal Brabant): Voor.

De **voorzitter**: Dit amendement is verworpen.

Dan kom ik nu bij het Statenvoorstel zelf. Is dat één stemming? Ja, er is één stemming voor nodig. Ik breng het document, besluit 19/17, Statenvoorstel Perspectiefnota 2017, in stemming. De fractie van de VVD.

De heer **Van Gruijthuijsen** (VVD): Voor.

De **voorzitter**: CDA.

Mevrouw **Van der Sloot** (CDA): Voor met stemverklaring. Met inbegrip van alle gemaakte opmerkingen.

De **voorzitter**: SP.

De heer **Heijmans** (SP): Voor.

De **voorzitter**: PVV.

De heer **Van Hattem** (PVV): Tegen.

De **voorzitter**: D66.

Mevrouw **Dingemans** (D66): Voor.

De **voorzitter**: Partij van de Arbeid.

De heer **Smeulders** (PvdA): Voor.

De **voorzitter**: GroenLinks.

Mevrouw **Brunklaus** (GL): Voor.

De **voorzitter**: 50PLUS.

De heer **Van Overveld** (50PLUS): Voor.

De **voorzitter**: Partij voor de Dieren.

De heer **Van der Wel** (PvdD): Tegen.

De **voorzitter**: ChristenUnie/SGP.

De heer **Vreugdenhil** (CU/SGP): Voor met een stemverklaring, voorzitter. Hoewel ik net toch tegen het amendement gestemd heb, kunnen wij niet instemmen met de 1 miljoen euro voor gastronomie, die ook in de Perspectiefnota staat.

De **voorzitter**: Lokaal Brabant.

De heer **Heijman** (Lokaal Brabant): Tegen.

De **voorzitter**: Dan is dit voorstel door uw Staten aangenomen. Dan komen wij nu bij de moties. Mijnheer Koevoets.

De heer **Koevoets** (VVD): Voorzitter. Ik wil me op grond van artikel 28 van de Provinciewet onthouden van stemming bij moties 31, 32 en 43a.

De **voorzitter**: Waarvan akte. Andere onthoudingen van stemmingen? Nee. Dan gaan we nu stemmen. En we gaan elke keer goed kijken of we de moties nog inderdaad goed voor ogen hebben. Motie 1 is nog steeds voorliggend. De fractie van de VVD.

De heer **Van Gruijthuijsen** (VVD): Voor.

De **voorzitter**: CDA.

De heer **Steenbakkers** (CDA): Voor met stemverklaring. We hopen dat de agenda niet alleen blijft bij weer een papieren tijger, maar dat er ook concrete acties uit voortvloeien.

De **voorzitter**: SP.

De heer **Heijmans** (SP): Voor.

De **voorzitter**: PVV.

De heer **Van Hattem** (PVV): Tegen.

De **voorzitter**: D66.

Mevrouw **Dingemans** (D66): Voor.

De **voorzitter**: Partij van de Arbeid.

De heer **Smeulders** (PvdA): Voor.

De **voorzitter**: GroenLinks.

Mevrouw **Brunklaus** (GL): Voor.

De **voorzitter**: 50PLUS.

De heer **Van Overveld** (50PLUS): Voor.

De **voorzitter**: Partij voor de Dieren.

De heer **Van der Wel** (PvdD): Voor.

De **voorzitter**: ChristenUnie/SGP.

De heer **Vreugdenhil** (CU/SGP): Voor.

De **voorzitter**: Lokaal Brabant.

De heer **Heijman** (Lokaal Brabant): Voor.

De **voorzitter**: De motie is aangenomen.
Dan kom ik bij motie 2. De fractie van de VVD.

De heer **Van Gruijthuijsen** (VVD): Voor.

De **voorzitter**: CDA.

De heer **Kuijken** (CDA): Voor.

De **voorzitter**: SP.

De heer **Heijmans** (SP): Voor.

De **voorzitter**: PVV.

De heer **Van Hattem** (PVV): Tegen.

De **voorzitter**: D66.

Mevrouw **Dingemans** (D66): Voor.

De **voorzitter**: Partij van de Arbeid.

De heer **Smeulders** (PvdA): Voor.

De **voorzitter**: GroenLinks.

Mevrouw **Brunklaus** (GL): Voor.

De **voorzitter**: 50PLUS.

De heer **Van Overveld** (50PLUS): Voor.

De **voorzitter**: Partij voor de Dieren.

De heer **Van der Wel** (PvdD): Tegen.

De **voorzitter**: ChristenUnie/SGP.

De heer **Vreugdenhil** (CU/SGP): Voor.

De **voorzitter**: Lokaal Brabant.

De heer **Heijman** (Lokaal Brabant): Voor.

De **voorzitter**: Motie 2 is aangenomen.

Dan kom ik nu bij motie 3a. Die is aangehouden. Dan kom ik bij motie 4 over de omgevingsdiensten. De fractie van de VVD.

De heer **Van Gruijthuijsen** (VVD): Voor.

De **voorzitter**: CDA.

De heer **Kuijken** (CDA): Voor.

De **voorzitter**: SP.

De heer **Heijmans** (SP): Voor.

De **voorzitter**: PVV.

De heer **Van Hattem** (PVV): Tegen.

De **voorzitter**: D66.

Mevrouw **Dingemans** (D66): Voor.

De **voorzitter**: Partij van de Arbeid.

De heer **Smeulders** (PvdA): Voor.

De **voorzitter**: GroenLinks.

Mevrouw **Brunklaus** (GL): Voor.

De **voorzitter**: 50PLUS.

De heer **Van Overveld** (50PLUS): Voor.

De **voorzitter**: Partij voor de Dieren.

De heer **Van der Wel** (PvdD): Voor.

De **voorzitter**: ChristenUnie/SGP.

De heer **Vreugdenhil** (CU/SGP): Voor.

De **voorzitter**: Lokaal Brabant.

De heer **Heijman** (Lokaal Brabant): Voor.

De **voorzitter**: De motie is aangenomen. Dan kom ik als het goed is nu bij motie 5b. Motie 5b breng ik in stemming. De fractie van de VVD.

De heer **Van Gruijthuijsen** (VVD): Voor.

De **voorzitter**: CDA.

Mevrouw **Van der Sloot** (CDA): Voor.

De **voorzitter**: SP.

De heer **Heijmans** (SP): Voor.

De **voorzitter**: PVV.

De heer **Van Hattem** (PVV): Voor met stemverklaring. Wij zijn wel voor de insteek, alleen een lobby starten richting Den Haag, daar zijn we nooit zo een fan van.

De **voorzitter**: D66.

Mevrouw **Dingemans** (D66): Tegen met stemverklaring. Wij wel. Het is al vaker toegezegd door de lijsttrekkers. En we hebben alle vertrouwen in de onderhandelaars dat zij dit voor elkaar gaan krijgen.

De **voorzitter**: Partij van de Arbeid.

De heer **Smeulders** (PvdA): Voor.

De **voorzitter**: GroenLinks.

Mevrouw **Brunklaus** (GL): Voor.

De **voorzitter**: 50PLUS.

De heer **Van Overveld** (50PLUS): Voor.

De **voorzitter**: Partij voor de Dieren.

De heer **Van der Wel** (PvdD): Voor.

De **voorzitter**: ChristenUnie/SGP.

De heer **Vreugdenhil** (CU/SGP): Voor.

De **voorzitter**: Lokaal Brabant.

De heer **Heijman** (Lokaal Brabant): Voor.

De **voorzitter**: De motie is aangenomen. Dan motie onder stuknummer 6. De fractie van de VVD.

De heer **Van Gruijthuijsen** (VVD): Voor.

De **voorzitter**: CDA.

De heer **Kuijken** (CDA): Voor.

De **voorzitter**: SP.

De heer **Heijmans** (SP): Voor.

De **voorzitter**: PVV.

De heer **Van Hattem** (PVV): Tegen.

De **voorzitter**: D66.

Mevrouw **Dingemans** (D66): Voor.

De **voorzitter**: Partij van de Arbeid.

De heer **Smeulders** (PvdA): Voor.

De **voorzitter**: GroenLinks.

Mevrouw **Brunklaus** (GL): Voor.

De **voorzitter**: 50PLUS.

De heer **Van Overveld** (50PLUS): Voor.

De **voorzitter**: Partij voor de Dieren.

De heer **Van der Wel** (PvdD): Voor.

De **voorzitter**: ChristenUnie/SGP.

De heer **Vreugdenhil** (CU/SGP): Voor.

De **voorzitter**: Lokaal Brabant.

De heer **Heijman** (Lokaal Brabant): Voor.

De **voorzitter**: De motie is aangenomen. Dan is motie 7 aangehouden en zijn wij bij motie 8a, in de gewijzigde versie dus, die digitaal beschikbaar is. Die hebben we niet opnieuw gekopieerd. Maar we stemmen over motie 8a, dus met de aanpassingen die het dictum geen bezwaar van de gedeputeerde oplevert. Ik breng motie 8a in stemming. De fractie van de VVD.

De heer **Van Gruijthuijsen** (VVD): Voor.

De **voorzitter**: CDA.

Mevrouw **Van Brakel** (CDA): Voor.

De **voorzitter**: SP.

De heer **Heijmans** (SP): Voor.

De **voorzitter**: PVV.

De heer **Van Hattem** (PVV): Tegen met stemverklaring. We zijn voor het behoud van erfgoed, maar zijn geen voorstander om het instrument tijdelijk gebruik hiervoor in te zetten.

De **voorzitter**: D66.

Mevrouw **Dingemans** (D66): Voor.

De **voorzitter**: Partij van de Arbeid.

De heer **Smeulders** (PvdA): Voor.

De **voorzitter**: GroenLinks.

Mevrouw **Brunklaus** (GL): Voor.

De **voorzitter**: 50PLUS.

De heer **Van Overveld** (50PLUS): Voor.

De **voorzitter**: Partij voor de Dieren.

De heer **Van der Wel** (PvdD): Voor.

De **voorzitter**: ChristenUnie/SGP.

De heer **Vreugdenhil** (CU/SGP): Voor.

De **voorzitter**: Lokaal Brabant.

De heer **Heijman** (Lokaal Brabant): Voor.

De **voorzitter**: De motie is aangenomen. Motie 9 is ingetrokken. Motie 10 is aangehouden. Motie 11 is aangehouden. Dan ben ik bij motie 12b over de Q-koortspatiënten. De fractie van de VVD.

De heer **Van Gruijthuijsen** (VVD): Voor.

De **voorzitter**: CDA.

De heer **Braspenning** (CDA): Voor.

De **voorzitter**: SP.

De heer **Heijmans** (SP): Voor.

De **voorzitter**: PVV.

De heer **Van Hattem** (PVV): Voor met stemverklaring. We hebben in januari hierover al een motie aangenomen en we moeten er vooral nu actie op ondernemen en niet langer wachten.

De **voorzitter**: D66.

Mevrouw **Dingemans** (D66): Voor met stemverklaring. D66 ging er altijd al van uit dat het college naar aanleiding van die vorige motie al met het onderwerp bezig was, omdat zij dit ook een belangrijke problematiek vindt.

De **voorzitter**: Partij van de Arbeid.

De heer **Smeulders** (PvdA): Voor.

De **voorzitter**: GroenLinks.

Mevrouw **Brunklaus** (GL): Voor met dezelfde stemverklaring als D66.

De **voorzitter**: 50PLUS.

De heer **Van Overveld** (50PLUS): Voor.

De **voorzitter**: Partij voor de Dieren.

De heer **Van der Wel** (PvdD): Voor.

De **voorzitter**: ChristenUnie/SGP.

De heer **Vreugdenhil** (CU/SGP): Voor.

De **voorzitter**: Lokaal Brabant.

De heer **Heijman** (Lokaal Brabant): Voor.

De **voorzitter**: De motie is unaniem door uw Staten aangenomen. Dan ben ik bij motie 13a. De fractie van de VVD.

De heer **Van Gruijthuijsen** (VVD): Voor.

De **voorzitter**: CDA.

De heer **Deryckere** (CDA): Voor.

De **voorzitter**: SP.

De heer **Heijmans** (SP): Voor.

De **voorzitter**: PVV.

De heer **Van Hattem** (PVV): Voor.

De **voorzitter**: D66.

Mevrouw **Dingemans** (D66): Voor.

De **voorzitter**: Partij van de Arbeid.

De heer **Smeulders** (PvdA): Voor.

De **voorzitter**: GroenLinks.

Mevrouw **Brunklaus** (GL): Voor.

De **voorzitter**: 50PLUS.

De heer **Van Overveld** (50PLUS): Voor.

De **voorzitter**: Partij voor de Dieren.

De heer **Van der Wel** (PvdD): Voor.

De **voorzitter**: ChristenUnie/SGP.

De heer **Vreugdenhil** (CU/SGP): Voor.

De **voorzitter**: Lokaal Brabant.

De heer **Heijman** (Lokaal Brabant): Voor.

De **voorzitter**: De motie is unaniem door uw Staten aangenomen. Dan ben ik bij motie 14a. De fractie van de VVD.

De heer **Van Gruijthuijsen** (VVD): Voor.

De **voorzitter**: CDA.

De heer **Deryckere** (CDA): Voor.

De **voorzitter**: SP.

De heer **Heijmans** (SP): Voor.

De **voorzitter**: PVV.

De heer **Van Hattem** (PVV): Voor.

De **voorzitter**: D66.

Mevrouw **Dingemans** (D66): Voor.

De **voorzitter**: Partij van de Arbeid.

De heer **Smeulders** (PvdA): Voor.

De **voorzitter**: GroenLinks.

Mevrouw **Brunklaus** (GL): Voor.

De **voorzitter**: 50PLUS.

De heer **Van Overveld** (50PLUS): Voor.

De **voorzitter**: Partij voor de Dieren.

De heer **Van der Wel** (PvdD): Voor.

De **voorzitter**: ChristenUnie/SGP.

De heer **Vreugdenhil** (CU/SGP): Voor.

De **voorzitter**: Lokaal Brabant.

De heer **Heijman** (Lokaal Brabant): Voor.

De **voorzitter**: Ook deze motie is unaniem door uw Staten aangenomen. Dan ben ik bij motie 15 over de bijen. De fractie van de VVD.

De heer **Van Gruijthuijsen** (VVD): Tegen.

De **voorzitter**: CDA.

De heer **Kuijken** (CDA): Voor.

De **voorzitter**: SP.

De heer **Heijmans** (SP): Voor.

De **voorzitter**: PVV.

De heer **Van Hattem** (PVV): Tegen.

De **voorzitter**: D66.

Mevrouw **Dingemans** (D66): Tegen.

De **voorzitter**: Partij van de Arbeid.

De heer **Smeulders** (PvdA): Voor.

De **voorzitter**: GroenLinks.

Mevrouw **Brunklaus** (GL): Voor.

De **voorzitter**: 50PLUS.

De heer **Van Overveld** (50PLUS): Voor.

De **voorzitter**: Partij voor de Dieren.

De heer **Van der Wel** (PvdD): Voor.

De **voorzitter**: ChristenUnie/SGP.

De heer **Vreugdenhil** (CU/SGP): Voor.

De **voorzitter**: Lokaal Brabant.

De heer **Heijman** (Lokaal Brabant): Tegen.

De **voorzitter**: De motie is aangenomen. Dan ben ik bij motie 16b als ik het goed zie. De fractie van de VVD.

De heer **Van Gruijthuijsen** (VVD): Voor.

De **voorzitter**: CDA.

De heer **Deryckere** (CDA): Voor.

De **voorzitter**: SP.

De heer **Heijmans** (SP): Voor.

De **voorzitter**: PVV.

De heer **Van Hattem** (PVV): Tegen.

De **voorzitter**: D66.

Mevrouw **Dingemans** (D66): Voor met stemverklaring. D66 ondersteunt het onderzoek. We zien graag een voorstel op basis van de resultaten tegemoet.

De **voorzitter**: Partij van de Arbeid.

De heer **Smeulders** (PvdA): Voor.

De **voorzitter**: GroenLinks.

Mevrouw **Brunklaus** (GL): Voor.

De **voorzitter**: 50PLUS.

De heer **Van Overveld** (50PLUS): Voor.

De **voorzitter**: Partij voor de Dieren.

De heer **Van der Wel** (PvdD): Voor.

De **voorzitter**: ChristenUnie/SGP.

De heer **Vreugdenhil** (CU/SGP): Tegen.

De **voorzitter**: Lokaal Brabant.

De heer **Heijman** (Lokaal Brabant): Tegen.

De **voorzitter**: Deze motie is aangenomen. Dan ben ik bij motie 17. De fractie van de VVD.

De heer **Van Gruijthuijsen** (VVD): Tegen.

De **voorzitter**: CDA.

De heer **Steenbakkers** (CDA): Voor.

De **voorzitter**: SP.

De heer **Heijmans** (SP): Voor.

De **voorzitter**: PVV.

De heer **Van Hattem** (PVV): Tegen.

De **voorzitter**: D66.

Mevrouw **Dingemans** (D66): Voor.

De **voorzitter**: Partij van de Arbeid.

De heer **Smeulders** (PvdA): Tegen.

De **voorzitter**: GroenLinks.

Mevrouw **Brunklaus** (GL): Tegen.

De **voorzitter**: 50PLUS.

De heer **Van Overveld** (50PLUS): Tegen.

De **voorzitter**: Partij voor de Dieren.

De heer **Van der Wel** (PvdD): Tegen.

De **voorzitter**: ChristenUnie/SGP.

De heer **Vreugdenhil** (CU/SGP): Tegen.

De **voorzitter**: Lokaal Brabant.

De heer **Heijman** (Lokaal Brabant): Tegen.

De **voorzitter**: Deze motie is verworpen inderdaad. Dan ben ik bij motie 18. De fractie van de VVD.

De heer **Van Gruijthuijsen** (VVD): Tegen.

De **voorzitter**: CDA.

De heer **Steenbakkers** (CDA): Tegen.

De **voorzitter**: SP.

De heer **Heijmans** (SP): Tegen.

De **voorzitter**: PVV.

De heer **Van Hattem** (PVV): Tegen.

De **voorzitter**: D66.

Mevrouw **Dingemans** (D66): Voor.

De **voorzitter**: Partij van de Arbeid.

De heer **Smeulders** (PvdA): Tegen.

De **voorzitter**: GroenLinks.

Mevrouw **Brunklaus** (GL): Tegen.

De **voorzitter**: 50PLUS.

De heer **Van Overveld** (50PLUS): Tegen.

De **voorzitter**: Partij voor de Dieren.

De heer **Van der Wel** (PvdD): Tegen.

De **voorzitter**: ChristenUnie/SGP.

De heer **Vreugdenhil** (CU/SGP): Tegen.

De **voorzitter**: Lokaal Brabant.

De heer **Heijman** (Lokaal Brabant): Tegen.

De **voorzitter**: De motie maakte weinig kans, zo te zien. Is verworpen. Motie 19. De VVD.

De heer **Van Gruijthuijsen** (VVD): Tegen.

De **voorzitter**: CDA.

De heer **Braspenning** (CDA): Tegen met stemverklaring. Er zijn betere manieren om weidevogels te beschermen.

De **voorzitter**: SP.

De heer **Heijmans** (SP): Tegen met stemverklaring, voorzitter. We zijn wel voor meer weidevogels in Brabant.

De **voorzitter**: PVV.

De heer **Van Hattem** (PVV): Voor.

De **voorzitter**: D66.

Mevrouw **Dingemans** (D66): Tegen.

De **voorzitter**: Partij van de Arbeid.

De heer **Smeulders** (PvdA): Tegen.

De **voorzitter**: GroenLinks.

Mevrouw **Brunklaus** (GL): Tegen.

De **voorzitter**: 50PLUS.

De heer **Van Overveld** (50PLUS): Tegen.

De **voorzitter**: Partij voor de Dieren.

De heer **Van der Wel** (PvdD): Voorzitter. Tegen met stemverklaring. Wij hebben begrepen dat weidevogels vooral gebaat zijn bij paardenpoep.

De **voorzitter**: ChristenUnie/SGP.

De heer **Vreugdenhil** (CU/SGP): Tegen.

De **voorzitter**: Lokaal Brabant.

De heer **Heijman** (Lokaal Brabant): Tegen.

De **voorzitter**: Deze motie is verworpen, ondanks het diepe inzicht van de heer Vreugdenhil. De motie onder stuknummer 20 dan nu aan de orde, over de doe-budgetten. De fractie van de VVD.

De heer **Van Gruijthuijsen** (VVD): Tegen.

De **voorzitter**: CDA.

Mevrouw **Van der Sloot** (CDA): Voor.

De **voorzitter**: SP.

De heer **Heijmans** (SP): Tegen.

De **voorzitter**: PVV.

De heer **Van Hattem** (PVV): Voor.

De **voorzitter**: D66.

Mevrouw **Dingemans** (D66): Tegen.

De **voorzitter**: Partij van de Arbeid.

De heer **Smeulders** (PvdA): Tegen.

De **voorzitter**: GroenLinks.

Mevrouw **Brunklaus** (GL): Tegen.

De **voorzitter**: 50PLUS.

De heer **Van Overveld** (50PLUS): Voor.

De **voorzitter**: Partij voor de Dieren.

De heer **Van der Wel** (PvdD): Voor.

De **voorzitter**: ChristenUnie/SGP.

De heer **Vreugdenhil** (CU/SGP): Voor.

De **voorzitter**: Lokaal Brabant.

De heer **Heijman** (Lokaal Brabant): Voor.

De **voorzitter**: De motie is verworpen. Dan ben ik bij motie nummer 21. De VVD.

De heer **Van Gruijthuijsen** (VVD): Tegen.

De **voorzitter**: CDA.

De heer **Kuijken** (CDA): Tegen.

De **voorzitter**: SP.

De heer **Heijmans** (SP): Tegen.

De **voorzitter**: PVV.

De heer **Van Hattem** (PVV): Voor.

De **voorzitter**: D66.

Mevrouw **Dingemans** (D66): Tegen.

De **voorzitter**: Partij van de Arbeid.

De heer **Smeulders** (PvdA): Tegen.

De **voorzitter**: GroenLinks.

Mevrouw **Brunklaus** (GL): Tegen.

De **voorzitter**: 50PLUS.

De heer **Van Overveld** (50PLUS): Tegen.

De **voorzitter**: Partij voor de Dieren.

De heer **Van der Wel** (PvdD): Tegen.

De **voorzitter**: ChristenUnie/SGP.

De heer **Vreugdenhil** (CU/SGP): Tegen.

De **voorzitter**: Lokaal Brabant.

De heer **Heijman** (Lokaal Brabant): Tegen.

De **voorzitter**: Motie 21 is verworpen. Nu ben ik bij motie 22. De fractie van de VVD.

De heer **Van Gruijthuijsen** (VVD): Voor.

De **voorzitter**: CDA.

De heer **Kuijken** (CDA): Voor.

De **voorzitter**: SP.

De heer **Heijmans** (SP): Voor.

De **voorzitter**: PVV.

De heer **Van Hattem** (PVV): Voor.

De **voorzitter**: D66.

Mevrouw **Dingemans** (D66): Voor.

De **voorzitter**: Partij van de Arbeid.

De heer **Smeulders** (PvdA): Voor.

De **voorzitter**: GroenLinks.

Mevrouw **Brunklaus** (GL): Voor.

De **voorzitter**: 50PLUS.

De heer **Van Overveld** (50PLUS): Voor.

De **voorzitter**: Partij voor de Dieren.

De heer **Van der Wel** (PvdD): Voor.

De **voorzitter**: ChristenUnie/SGP.

De heer **Vreugdenhil** (CU/SGP): Voor.

De **voorzitter**: Lokaal Brabant.

De heer **Heijman** (Lokaal Brabant): Voor.

De **voorzitter**: Deze motie is unaniem door uw Staten aangenomen. Dan ben ik bij motie 23. De fractie van de VVD.

De heer **Van Gruijthuijsen** (VVD): Tegen.

De **voorzitter**: CDA.

De heer **Kuijken** (CDA): Voor.

De **voorzitter**: SP.

De heer **Heijmans** (SP): Tegen.

De **voorzitter**: PVV.

De heer **Van Hattem** (PVV): Voor.

De **voorzitter**: D66.

Mevrouw **Dingemans** (D66): Tegen.

De **voorzitter**: Partij van de Arbeid.

De heer **Smeulders** (PvdA): Tegen.

De **voorzitter**: GroenLinks.

Mevrouw **Brunklaus** (GL): Tegen.

De **voorzitter**: 50PLUS.

De heer **Van Overveld** (50PLUS): Tegen.

De **voorzitter**: Partij voor de Dieren.

De heer **Van der Wel** (PvdD): Voor.

De **voorzitter**: ChristenUnie/SGP.

De heer **Vreugdenhil** (CU/SGP): Tegen.

De **voorzitter**: Lokaal Brabant.

De heer **Heijman** (Lokaal Brabant): Tegen.

De **voorzitter**: Motie 23 is verworpen. Dan komen wij bij motie 24. De VVD.

De heer **Van Gruijthuijsen** (VVD): Tegen.

De **voorzitter**: CDA.

Mevrouw **Van der Sloot** (CDA): Tegen.

De **voorzitter**: SP.

De heer **Heijmans** (SP): Tegen.

De **voorzitter**: PVV.

De heer **Van Hattem** (PVV): Voor.

De **voorzitter**: D66.

Mevrouw **Dingemans** (D66): Tegen.

De **voorzitter**: Partij van de Arbeid.

De heer **Smeulders** (PvdA): Tegen.

De **voorzitter**: GroenLinks.

Mevrouw **Brunklaus** (GL): Tegen.

De **voorzitter**: 50PLUS.

De heer **Van Overveld** (50PLUS): Tegen.

De **voorzitter**: Partij voor de Dieren.

De heer **Van der Wel** (PvdD): Tegen.

De **voorzitter**: ChristenUnie/SGP.

De heer **Vreugdenhil** (CU/SGP): Tegen.

De **voorzitter**: Lokaal Brabant.

De heer **Heijman** (Lokaal Brabant): Tegen.

De **voorzitter**: De motie is verworpen. Ik ben dan bij stuknummer 25. De fractie van de VVD.

De heer **Van Gruijthuijsen** (VVD): Voor.

De **voorzitter**: CDA.

De heer **Kuijken** (CDA): Tegen.

De **voorzitter**: SP.

De heer **Heijmans** (SP): Voor.

De **voorzitter**: PVV.

De heer **Van Hattem** (PVV): Voor.

De **voorzitter**: D66.

Mevrouw **Dingemans** (D66): Voor.

De **voorzitter**: Partij van de Arbeid.

De heer **Smeulders** (PvdA): Voor.

De **voorzitter**: GroenLinks.

Mevrouw **Brunklaus** (GL): Voor.

De **voorzitter**: 50PLUS.

De heer **Van Overveld** (50PLUS): Voor.

De **voorzitter**: Partij voor de Dieren.

De heer **Van der Wel** (PvdD): Voor.

De **voorzitter**: ChristenUnie/SGP.

De heer **Vreugdenhil** (CU/SGP): Voor.

De **voorzitter**: Lokaal Brabant.

De heer **Heijman** (Lokaal Brabant): Voor.

De **voorzitter**: Deze motie is door uw Staten aangenomen. Dan ben ik bij motie 26. De fractie van de VVD.

De heer **Van Gruijthuijsen** (VVD): Tegen.

De **voorzitter**: CDA.

Mevrouw **De Hoon** (CDA): Voor.

De **voorzitter**: SP.

De heer **Heijmans** (SP): Tegen.

De **voorzitter**: PVV.

De heer **Van Hattem** (PVV): Voor.

De **voorzitter**: D66.

Mevrouw **Dingemans** (D66): Tegen.

De **voorzitter**: Partij van de Arbeid.

De heer **Smeulders** (PvdA): Voorzitter. Tegen met stemverklaring. Wij zien deze motie volgend jaar weer tegemoet.

De **voorzitter**: GroenLinks.

Mevrouw **Brunklaus** (GL): Tegen.

De **voorzitter**: 50PLUS.

De heer **Van Overveld** (50PLUS): Tegen.

De **voorzitter**: Partij voor de Dieren.

De heer **Van der Wel** (PvdD): Tegen.

De **voorzitter**: ChristenUnie/SGP.

De heer **Vreugdenhil** (CU/SGP): Tegen.

De **voorzitter**: Lokaal Brabant.

De heer **Heijman** (Lokaal Brabant): Tegen.

De **voorzitter**: De motie is verworpen. Ik ben dan bij stuknummer 27, motie 27. De fractie van de VVD.

De heer **Van Gruijthuijsen** (VVD): Tegen.

De **voorzitter**: CDA.

De heer **Van Vugt** (CDA): Tegen.

De **voorzitter**: SP.

De heer **Heijmans** (SP): Tegen.

De **voorzitter**: PVV.

De heer **Van Hattem** (PVV): Voor.

De **voorzitter**: D66.

Mevrouw **Dingemans** (D66): Tegen.

De **voorzitter**: Partij van de Arbeid.

De heer **Smeulders** (PvdA): Tegen.

De **voorzitter**: GroenLinks.

Mevrouw **Brunklaus** (GL): Tegen.

De **voorzitter**: 50PLUS.

De heer **Van Overveld** (50PLUS): Tegen.

De **voorzitter**: Partij voor de Dieren.

De heer **Van der Wel** (PvdD): Tegen.

De **voorzitter**: ChristenUnie/SGP.

De heer **Vreugdenhil** (CU/SGP): Tegen.

De **voorzitter**: Lokaal Brabant.

De heer **Heijman** (Lokaal Brabant): Tegen.

De **voorzitter**: De motie is verworpen. Ik ben dan bij motie 28a. De fractie van de VVD.

De heer **Van Gruijthuijsen** (VVD): Tegen.

De **voorzitter**: CDA.

De heer **Van Vugt** (CDA): Tegen.

De **voorzitter**: SP.

De heer **Heijmans** (SP): Tegen.

De **voorzitter**: PVV.

De heer **Van Hattem** (PVV): Voor.

De **voorzitter**: D66.

Mevrouw **Dingemans** (D66): Tegen.

De **voorzitter**: Partij van de Arbeid.

De heer **Smeulders** (PvdA): Tegen.

De **voorzitter**: GroenLinks.

Mevrouw **Brunklaus** (GL): Tegen.

De **voorzitter**: 50PLUS.

De heer **Van Overveld** (50PLUS): Tegen.

De **voorzitter**: Partij voor de Dieren.

De heer **Van der Wel** (PvdD): Voor.

De **voorzitter**: ChristenUnie/SGP.

De heer **Vreugdenhil** (CU/SGP): Tegen.

De **voorzitter**: Lokaal Brabant.

De heer **Heijman** (Lokaal Brabant): Voor.

De **voorzitter**: De motie is verworpen. Ik ben bij motie 29. De fractie van de VVD.

De heer **Van Gruijthuijsen** (VVD): Voor.

De **voorzitter**: CDA.

Mevrouw **De Hoon** (CDA): Voor.

De **voorzitter**: SP.

De heer **Heijmans** (SP): Voor.

De **voorzitter**: PVV.

De heer **Van Hattem** (PVV): Voor.

De **voorzitter**: D66.

Mevrouw **Dingemans** (D66): Tegen.

De **voorzitter**: Partij van de Arbeid.

De heer **Smeulders** (PvdA): Voor.

De **voorzitter**: GroenLinks.

Mevrouw **Brunklaus** (GL): Tegen.

De **voorzitter**: 50PLUS.

De heer **Van Overveld** (50PLUS): Voor.

De **voorzitter**: Partij voor de Dieren.

De heer **Van der Wel** (PvdD): Tegen.

De **voorzitter**: ChristenUnie/SGP.

De heer **Vreugdenhil** (CU/SGP): Tegen.

De **voorzitter**: Lokaal Brabant.

De heer **Heijman** (Lokaal Brabant): Voor.

De **voorzitter**: Deze motie is door uw Staten aangenomen. Motie 30 is ingetrokken. Motie 31 dan nu.
De fractie van de VVD.

De heer **Van Gruijthuijsen** (VVD): Tegen.

De **voorzitter**: CDA.

De heer **Deryckere** (CDA): Tegen.

De **voorzitter**: SP.

De heer **Heijmans** (SP): Tegen.

De **voorzitter**: PVV.

De heer **Van Hattem** (PVV): Voor.

De **voorzitter**: D66.

Mevrouw **Dingemans** (D66): Tegen.

De **voorzitter**: Partij van de Arbeid.

De heer **Smeulders** (PvdA): Tegen.

De **voorzitter**: GroenLinks.

Mevrouw **Brunklaus** (GL): Tegen.

De **voorzitter**: 50PLUS.

De heer **Van Overveld** (50PLUS): Tegen.

De **voorzitter**: Partij voor de Dieren.

De heer **Van der Wel** (PvdD): Tegen.

De **voorzitter**: ChristenUnie/SGP.

De heer **Vreugdenhil** (CU/SGP): Tegen.

De **voorzitter**: Lokaal Brabant.

De heer **Heijman** (Lokaal Brabant): Tegen.

De **voorzitter**: De motie is verworpen. Dan motie onder stuknummer 32. De fractie van de VVD.

De heer **Van Gruijthuijsen** (VVD): Tegen.

De **voorzitter**: CDA.

De heer **Deryckere** (CDA): Tegen.

De **voorzitter**: SP.

De heer **Heijmans** (SP): Tegen.

De **voorzitter**: PVV.

De heer **Van Hattem** (PVV): Voor.

De **voorzitter**: D66.

Mevrouw **Dingemans** (D66): Tegen.

De **voorzitter**: Partij van de Arbeid.

De heer **Smeulders** (PvdA): Tegen.

De **voorzitter**: GroenLinks.

Mevrouw **Brunklaus** (GL): Tegen.

De **voorzitter**: 50PLUS.

De heer **Van Overveld** (50PLUS): Tegen.

De **voorzitter**: Partij voor de Dieren.

De heer **Van der Wel** (PvdD): Tegen.

De **voorzitter**: ChristenUnie/SGP.

De heer **Vreugdenhil** (CU/SGP): Tegen.

De **voorzitter**: Lokaal Brabant.

De heer **Heijman** (Lokaal Brabant): Tegen.

De **voorzitter**: De motie is verworpen. Moties 33 en 34 zijn ingetrokken. Dan ben ik nu bij motie 35a. De fractie van de VVD.

De heer **Van Gruijthuijsen** (VVD): Tegen.

De **voorzitter**: CDA.

Mevrouw **Van Brakel** (CDA): Voor.

De **voorzitter**: SP.

De heer **Heijmans** (SP): Voor.

De **voorzitter**: PVV.

De heer **Van Hattem** (PVV): Tegen.

De **voorzitter**: D66.

Mevrouw **Dingemans** (D66): Voor.

De **voorzitter**: Partij van de Arbeid.

De heer **Smeulders** (PvdA): Tegen.

De **voorzitter**: GroenLinks.

Mevrouw **Brunklaus** (GL): Voor.

De **voorzitter**: 50PLUS.

De heer **Van Overveld** (50PLUS): Voor.

De **voorzitter**: Partij voor de Dieren.

De heer **Van der Wel** (PvdD): Voor.

De **voorzitter**: ChristenUnie/SGP.

De heer **Vreugdenhil** (CU/SGP): Tegen.

De **voorzitter**: Lokaal Brabant.

De heer **Heijman** (Lokaal Brabant): Voor.

De **voorzitter**: Deze motie is aangenomen. Dan is motie 36 ingetrokken. Dan ben ik bij motie 37a. De fractie van de VVD.

De heer **Van Gruijthuijsen** (VVD): Voor.

De **voorzitter**: CDA.

Mevrouw **De Hoon** (CDA): Voor.

De **voorzitter**: SP.

De heer **Heijmans** (SP): Voor.

De **voorzitter**: PVV.

De heer **Van Hattem** (PVV): Tegen.

De **voorzitter**: D66.

Mevrouw **Dingemans** (D66): Tegen.

De **voorzitter**: Partij van de Arbeid.

De heer **Smeulders** (PvdA): Tegen.

De **voorzitter**: GroenLinks.

Mevrouw **Brunklaus** (GL): Voor.

De **voorzitter**: 50PLUS.

De heer **Van Overveld** (50PLUS): Voor.

De **voorzitter**: Partij voor de Dieren.

De heer **Van der Wel** (PvdD): Voor.

De **voorzitter**: ChristenUnie/SGP.

De heer **Vreugdenhil** (CU/SGP): Voor.

De **voorzitter**: Lokaal Brabant.

De heer **Heijman** (Lokaal Brabant): Heel erg voor.

De **voorzitter**: De motie is aangenomen. Dan is motie 38 aangehouden en ben ik nu bij de motie 'Klein leuk spul', motie 39. De fractie van de VVD.

De heer **Van Gruijthuijsen** (VVD): Tegen.

De **voorzitter**: CDA.

De heer **Kuijken** (CDA): Tegen.

De **voorzitter**: SP.

De heer **Heijmans** (SP): Voor.

De **voorzitter**: PVV.

De heer **Van Hattem** (PVV): Tegen.

De **voorzitter**: D66.

Mevrouw **Dingemans** (D66): Voor.

De **voorzitter**: Partij van de Arbeid.

De heer **Smeulders** (PvdA): Voor.

De **voorzitter**: GroenLinks.

Mevrouw **Brunklaus** (GL): Voor.

De **voorzitter**: 50PLUS.

De heer **Van Overveld** (50PLUS): Voor.

De **voorzitter**: Partij voor de Dieren.

De heer **Van der Wel** (PvdD): Voor.

De **voorzitter**: ChristenUnie/SGP.

De heer **Vreugdenhil** (CU/SGP): Tegen.

De **voorzitter**: Lokaal Brabant.

De heer **Heijman** (Lokaal Brabant): Voor.

De **voorzitter**: Deze motie is aangenomen. Stuknummer 40. Motie 40. De VVD.

De heer **Van Gruijthuijsen** (VVD): Tegen.

De **voorzitter**: CDA.

De heer **Kuijken** (CDA): Voor.

De **voorzitter**: SP.

De heer **Heijmans** (SP): Voor.

De **voorzitter**: PVV.

De heer **Van Hattem** (PVV): Tegen.

De **voorzitter**: D66.

Mevrouw **Dingemans** (D66): Tegen.

De **voorzitter**: Partij van de Arbeid.

De heer **Smeulders** (PvdA): Voor.

De **voorzitter**: GroenLinks.

Mevrouw **Brunklaus** (GL): Voor.

De **voorzitter**: 50PLUS.

De heer **Van Overveld** (50PLUS): Voor.

De **voorzitter**: Partij voor de Dieren.

De heer **Van der Wel** (PvdD): Voor.

De **voorzitter**: ChristenUnie/SGP.

De heer **Vreugdenhil** (CU/SGP): Voor.

De **voorzitter**: Lokaal Brabant.

De heer **Heijman** (Lokaal Brabant): Voor.

De **voorzitter**: Deze motie is aangenomen. Dan de motie onder stuknummer 41. De fractie van de VVD.

De heer **Van Gruijthuijsen** (VVD): Voor.

De **voorzitter**: CDA.

De heer **Braspenning** (CDA): Voor.

De **voorzitter**: SP.

De heer **Heijmans** (SP): Voor.

De **voorzitter**: PVV.

De heer **Van Hattem** (PVV): Voor met stemverklaring. Aangezien het een niet-financiële wijze betreft vinden we het sympathiek om te kijken naar fijnstofreductie zonder dat daarvoor luchtwassers nodig zijn op een diervriendelijke wijze.

De **voorzitter**: D66.

Mevrouw **Dingemans** (D66): Voor.

De **voorzitter**: Partij van de Arbeid.

De heer **Smeulders** (PvdA): Voor.

De **voorzitter**: GroenLinks.

Mevrouw **Brunklaus** (GL): Voor.

De **voorzitter**: 50PLUS.

De heer **Van Overveld** (50PLUS): Voor.

De **voorzitter**: Partij voor de Dieren.

De heer **Van der Wel** (PvdD): Voor.

De **voorzitter**: ChristenUnie/SGP.

De heer **Vreugdenhil** (CU/SGP): Voor.

De **voorzitter**: Lokaal Brabant.

De heer **Heijman** (Lokaal Brabant): Voor.

De **voorzitter**: Deze motie is aangenomen. De motie onder stuknummer 42 over de musea. De fractie van de VVD.

De heer **Van Gruijthuijsen** (VVD): Tegen.

De **voorzitter**: CDA.

De heer **Deryckere** (CDA): Tegen.

De **voorzitter**: SP.

De heer **Heijmans** (SP): Tegen.

De **voorzitter**: PVV.

De heer **Van Hattem** (PVV): Tegen.

De **voorzitter**: D66.

Mevrouw **Dingemans** (D66): Tegen.

De **voorzitter**: Partij van de Arbeid.

De heer **Smeulders** (PvdA): Tegen.

De **voorzitter**: GroenLinks.

Mevrouw **Brunklaus** (GL): Voor.

De **voorzitter**: 50PLUS.

De heer **Van Overveld** (50PLUS): Tegen.

De **voorzitter**: Partij voor de Dieren.

De heer **Van der Wel** (PvdD): Voor.

De **voorzitter**: ChristenUnie/SGP.

De heer **Vreugdenhil** (CU/SGP): Tegen.

De **voorzitter**: Lokaal Brabant.

De heer **Heijman** (Lokaal Brabant): Tegen.

De **voorzitter**: De motie is verworpen. Dan ben ik bij de motie onder stuknummer 43a over de dans. De VVD.

De heer **Van Gruijthuijsen** (VVD): Voor.

De **voorzitter**: CDA.

De heer **Deryckere** (CDA): Voor.

De **voorzitter**: SP.

De heer **Heijmans** (SP): Voor.

De **voorzitter**: PVV.

De heer **Van Hattem** (PVV): Tegen.

De **voorzitter**: D66.

Mevrouw **Dingemans** (D66): Voor.

De **voorzitter**: Partij van de Arbeid.

De heer **Smeulders** (PvdA): Voor.

De **voorzitter**: GroenLinks.

Mevrouw **Brunklaus** (GL): Voor.

De **voorzitter**: 50PLUS.

De heer **Van Overveld** (50PLUS): Voor.

De **voorzitter**: Partij voor de Dieren.

De heer **Van der Wel** (PvdD): Voor.

De **voorzitter**: ChristenUnie/SGP.

De heer **Vreugdenhil** (CU/SGP): Tegen.

De **voorzitter**: Lokaal Brabant.

De heer **Heijman** (Lokaal Brabant): Voor.

De **voorzitter**: Deze motie is aangenomen. Motie 44 is ingetrokken. Dan zijn we nu bij motie 45. De fractie van de VVD.

De heer **Van Gruijthuijsen** (VVD): Voor.

De **voorzitter**: CDA.

Mevrouw **Van der Sloot** (CDA): Voor.

De **voorzitter**: SP.

De heer **Heijmans** (SP): Voor.

De **voorzitter**: PVV.

De heer **Van Hattem** (PVV): Tegen.

De **voorzitter**: D66.

Mevrouw **Dingemans** (D66): Voor.

De **voorzitter**: Partij van de Arbeid.

De heer **Smeulders** (PvdA): Voor.

De **voorzitter**: GroenLinks.

Mevrouw **Brunklaus** (GL): Voor.

De **voorzitter**: 50PLUS.

De heer **Van Overveld** (50PLUS): Voor.

De **voorzitter**: Partij voor de Dieren.

De heer **Van der Wel** (PvdD): Voor.

De **voorzitter**: ChristenUnie/SGP.

De heer **Vreugdenhil** (CU/SGP): Voor.

De **voorzitter**: Lokaal Brabant.

De heer **Heijman** (Lokaal Brabant): Voor.

De **voorzitter**: De motie is aangenomen. Dan zijn we nu bij de motie 46b. Dat is de opnieuw ingediende motie, met een minder aantal ondertekenaars dan in de versie die we onder a hadden. Dus even voor alle duidelijkheid: motie 46b. De fractie van de VVD.

De heer **Van Gruijthuijsen** (VVD): Tegen.

De **voorzitter**: CDA.

De heer **Kuijken** (CDA): Voor.

De **voorzitter**: SP.

De heer **Heijmans** (SP): Tegen.

De **voorzitter**: PVV.

De heer **Van Hattem** (PVV): Tegen.

De **voorzitter**: D66.

Mevrouw **Dingemans** (D66): Tegen.

De **voorzitter**: Partij van de Arbeid.

De heer **Smeulders** (PvdA): Tegen met stemverklaring, voorzitter. Wij hebben net al een toezegging van de gedeputeerde gehad en wij gaan hierover in gesprek.

De **voorzitter**: GroenLinks.

Mevrouw **Brunklaus** (GL): Tegen met dezelfde stemverklaring als de PvdA.

De **voorzitter**: 50PLUS.

De heer **Van Overveld** (50PLUS): Voor.

De **voorzitter**: Partij voor de Dieren.

De heer **Van der Wel** (PvdD): Voor.

De **voorzitter**: ChristenUnie/SGP.

De heer **Vreugdenhil** (CU/SGP): Voor.

De **voorzitter**: Lokaal Brabant.

De heer **Heijman** (Lokaal Brabant): Voor.

De **voorzitter**: Deze motie is verworpen. Dan is motie 47 aangehouden. Dat geldt ook voor motie 48 en zijn we bij motie 49 aanbeland. De fractie van de VVD.

De heer **Van Gruijthuijsen** (VVD): Tegen.

De **voorzitter**: CDA.

De heer **Braspenning** (CDA): Tegen.

De **voorzitter**: SP.

De heer **Heijmans** (SP): Tegen.

De **voorzitter**: PVV.

De heer **Van Hattem** (PVV): Tegen.

De **voorzitter**: D66.

Mevrouw **Dingemans** (D66): Tegen.

De **voorzitter**: Partij van de Arbeid.

De heer **Smeulders** (PvdA): Tegen met stemverklaring, voorzitter. Wij gaan in juli in gesprek over de veestapel in Brabant. En het dictum van de motie is feitelijk onjuist.

De **voorzitter**: GroenLinks.

Mevrouw **Brunklaus** (GL): Voor.

De **voorzitter**: 50PLUS.

De heer **Van Overveld** (50PLUS): Tegen.

De **voorzitter**: Partij voor de Dieren.

De heer **Van der Wel** (PvdD): Voor.

De **voorzitter**: ChristenUnie/SGP.

De heer **Vreugdenhil** (CU/SGP): Tegen.

De **voorzitter**: Lokaal Brabant.

De heer **Heijman** (Lokaal Brabant): Tegen.

De **voorzitter**: De motie is verworpen. Dan ben ik bij motie 50. De VVD.

De heer **Van Gruijthuijsen** (VVD): Tegen.

De **voorzitter**: CDA.

De heer **Braspenning** (CDA): Tegen.

De **voorzitter**: SP.

De heer **Heijmans** (SP): Tegen.

De **voorzitter**: PVV.

De heer **Van Hattem** (PVV): Tegen.

De **voorzitter**: D66.

Mevrouw **Dingemans** (D66): Tegen.

De **voorzitter**: Partij van de Arbeid.

De heer **Smeulders** (PvdA): Tegen.

De **voorzitter**: GroenLinks.

Mevrouw **Brunklaus** (GL): Tegen.

De **voorzitter**: 50PLUS.

De heer **Van Overveld** (50PLUS): Tegen.

De **voorzitter**: Partij voor de Dieren.

De heer **Van der Wel** (PvdD): Voor.

De **voorzitter**: ChristenUnie/SGP.

De heer **Vreugdenhil** (CU/SGP): Tegen.

De **voorzitter**: Lokaal Brabant.

De heer **Heijman** (Lokaal Brabant): Tegen.

De **voorzitter**: De motie is verworpen. Ik ben bij de motie onder stuknummer 51. De VVD.

De heer **Van Gruijthuijsen** (VVD): Voor.

De **voorzitter**: CDA.

De heer **Van Vugt** (CDA): Voor.

De **voorzitter**: SP.

De heer **Heijmans** (SP): Voor.

De **voorzitter**: PVV.

De heer **Van Hattem** (PVV): Tegen.

De **voorzitter**: D66.

Mevrouw **Dingemans** (D66): Voor.

De **voorzitter**: Partij van de Arbeid.

De heer **Smeulders** (PvdA): Voor.

De **voorzitter**: GroenLinks.

Mevrouw **Brunklaus** (GL): Voor.

De **voorzitter**: 50PLUS.

De heer **Van Overveld** (50PLUS): Voor.

De **voorzitter**: Partij voor de Dieren.

De heer **Van der Wel** (PvdD): Voor.

De **voorzitter**: ChristenUnie/SGP.

De heer **Vreugdenhil** (CU/SGP): Voor.

De **voorzitter**: Lokaal Brabant.

De heer **Heijman** (Lokaal Brabant): Voor.

De **voorzitter**: De motie is unaniem aangenomen. Excuus, nee. Maar wel aangenomen. 52 is aangehouden. Motie 53 is ingetrokken. En dan ben ik nu bij motie 54. De fractie van de VVD.

De heer **Van Gruijthuijsen** (VVD): Tegen.

De **voorzitter**: CDA.

Mevrouw **Van der Sloot** (CDA): Voor met stemverklaring. Wij zien wel veel in een soort Drechtstedenmodel.

De **voorzitter**: SP.

De heer **Heijmans** (SP): Tegen.

De **voorzitter**: PVV.

De heer **Van Hattem** (PVV): Voor.

De **voorzitter**: D66.

Mevrouw **Dingemans** (D66): Tegen.

De **voorzitter**: Partij van de Arbeid.

De heer **Smeulders** (PvdA): Tegen.

De **voorzitter**: GroenLinks.

Mevrouw **Brunklaus** (GL): Tegen.

De **voorzitter**: 50PLUS.

De heer **Van Overveld** (50PLUS): Tegen.

De **voorzitter**: Partij voor de Dieren.

De heer **Van der Wel** (PvdD): Tegen.

De **voorzitter**: ChristenUnie/SGP.

De heer **Vreugdenhil** (CU/SGP): Tegen.

De **voorzitter**: Lokaal Brabant.

De heer **Heijman** (Lokaal Brabant): Voor.

De **voorzitter**: Deze motie is verworpen. Dan is aan de orde de motie onder stuknummer 55. De VVD.

De heer **Van Gruijthuijsen** (VVD): Tegen.

De **voorzitter**: CDA.

De heer **Deryckere** (CDA): Voor.

De **voorzitter**: SP.

De heer **Heijmans** (SP): Tegen.

De **voorzitter**: PVV.

De heer **Van Hattem** (PVV): Tegen.

De **voorzitter**: D66.

Mevrouw **Dingemans** (D66): Tegen.

De **voorzitter**: Partij van de Arbeid.

De heer **Smeulders** (PvdA): Tegen.

De **voorzitter**: GroenLinks.

Mevrouw **Brunklaus** (GL): Voor.

De **voorzitter**: 50PLUS.

De heer **Van Overveld** (50PLUS): Voor.

De **voorzitter**: Partij voor de Dieren.

De heer **Van der Wel** (PvdD): Voor.

De **voorzitter**: ChristenUnie/SGP.

De heer **Vreugdenhil** (CU/SGP): Voor.

De **voorzitter**: Lokaal Brabant.

De heer **Heijman** (Lokaal Brabant): Voor.

De **voorzitter**: De motie is verworpen. Dan ben ik bij motie 56, de laatste motie van deze Perspectiefnota. Ik breng motie 56 in stemming. De VVD.

De heer **Van Gruijthuijsen** (VVD): Voor.

De **voorzitter**: CDA.

De heer **Van Vugt** (CDA): Tegen met stemverklaring. Uit de oproep om concrete prestatie-indicatoren blijkt dat we eerst eens goed moeten evalueren alvorens de portemonnee te trekken. Maar wel sympathie.

De **voorzitter**: SP.

De heer **Heijmans** (SP): Voor.

De **voorzitter**: PVV.

De heer **Van Hattem** (PVV): Voor.

De **voorzitter**: D66.

Mevrouw **Dingemans** (D66): Voor.

De **voorzitter**: Partij van de Arbeid.

De heer **Smeulders** (PvdA): Voor.

De **voorzitter**: GroenLinks.

Mevrouw **Brunklaus** (GL): Voor.

De **voorzitter**: 50PLUS.

De heer **Van Overveld** (50PLUS): Voor.

De **voorzitter**: Partij voor de Dieren.

De heer **Van der Wel** (PvdD): Voor.

De **voorzitter**: ChristenUnie/SGP.

De heer **Vreugdenhil** (CU/SGP): Voor.

De **voorzitter**: Lokaal Brabant.

De heer **Heijman** (Lokaal Brabant): Voor.

De **voorzitter**: Deze motie is aangenomen.

Sluiting

De **voorzitter**: Dames en heren. Hiermee komen wij aan het einde van een lange vergaderdag over de Perspectiefnota. Ik wil namens u allen alle medewerkers die hard hebben gewerkt om dit tot stand te brengen voor hun inzet danken. Ik wil u uitnodigen voor de eerstvolgende Statendag op 19 mei. En op 11 en 12 mei zullen wij de Statentweedaagse hebben in het mooie kasteel van onze trotse stad Helmond. Daar vindt ook een bijeenkomst plaats van het platform planning en control en een themabijeenkomst over het onderwerp 380 kV. U zult uiteraard daarover nog nader worden bericht. Ik begrijp de opwinding aan het einde van deze vergadering, maar we sluiten hem waardig met het verzoek uw sprekerspasje te deponeren in de opvangbus bij de bodetafel. De vergadering is gesloten.

De voorzitter sluit om 21.43 uur de vergadering.